

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

UNIVERSITY OF PIRAEUS

**ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ**

**ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΔΙΚΑΙΟ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ**

MASTER IN LAW AND ECONOMICS

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«ΜΟΡΦΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 99επ.
του Πτωχευτικού Κώδικα μετά τον ν. 4446/2016 - ΠΡΟΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ
ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ DE LEGE
FERENDA»**

της

Έλλης Καβαδέλλα

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Σινανιώτη-Μαρούδη Αριστέα

Πειραιάς 2018

Παράρτημα Β: Βεβαίωση Εκπόνησης Διπλωματικής Εργασίας

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ»

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Δηλώνω υπεύθυνα ότι η διπλωματική εργασία για τη λήψη του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών, του Πανεπιστημίου Πειραιώς, «Δίκαιο και Οικονομία» με τίτλο Μορφές προϋποθέσεις και διαδικασία του άρθρου 99 επ. του Πτωχευτικού Κώδικα μετά τον ν. 4446/2016-Προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης των επιχειρήσεων καθώς και προτάσεις de lege ferenda έχει συγγραφεί από εμένα αποκλειστικά και στο σύνολό της. Δεν έχει υποβληθεί ούτε έχει εγκριθεί στο πλαίσιο κάποιου άλλου μεταπτυχιακού προγράμματος ή προπτυχιακού τίτλου σπουδών, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό, ούτε είναι εργασία ή τμήμα εργασίας ακαδημαϊκού ή επαγγελματικού χαρακτήρα.

Δηλώνω επίσης υπεύθυνα ότι οι πηγές στις οποίες ανέτρεξα για την εκπόνηση της συγκεκριμένης εργασίας, αναφέρονται στο σύνολό τους, κάνοντας πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου.

Υπογραφή Μεταπτυχιακού Φοιτητή/ τριας.

Ονοματεπώνυμο: Έλλη Ελ. Καβαδέλλα

Ημερομηνία 08/11/2018.

ΣΤΗ ΜΗΤΕΡΑ ΜΟΥ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την περάτωση της διπλωματικής μου εργασίας θα ήθελα να ευχαριστήσω πρώτη από όλους την επιβλέπουσα καθηγήτρια της διπλωματικής μου κα Σινανιώτη-Μαρούδη Αριστέα για τον χρόνο που αφιέρωσε και για την άποψη συνεργασία και καθοδήγηση εκ μέρους της σε όλη την διάρκεια της συγγραφής της εργασίας.

Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής καθώς και όλους τους διδάσκοντες του Προγράμματος για τις πολύτιμες γνώσεις που μου μετέδωσαν σε όλη την διαδρομή του μεταπτυχιακού προγράμματος, καθώς και την Διευθύντρια του μεταπτυχιακού προγράμματος καθηγήτρια κα Πέκκα-Οικονόμου Βικτωρία, για την ενθάρρυνση και την στήριξη που μου παρείχε και για την συμβολή και καθοδήγηση του διατμηματικού μεταπτυχιακού.

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένειά μου, ως ελάχιστο δείγμα ευγνωμοσύνης, για την ηθική και πνευματική συμπαράσταση που μου πρόσφερε, καθ' όλη την διάρκεια των σπουδών μου και τον φίλο μου Κλεόβουλο για την αμέριστη στήριξή του.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	ii
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	viii
ABSTRACT.....	x
ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	xi
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ.....	1
1.1 Αποστολή του Πτωχευτικού Δικαίου.....	1
1.2 Ζητήματα του Πτωχευτικού Δικαίου που τείνουν προς συχνή αναθεώρηση.....	1
1.3 Στόχοι του ΠτΚ σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση.....	2
1.4 Ανάγκη εκσυγχρονισμού του νόμου περί αφερεγγυότητας.....	3
1.5 Τροποποιήσεις στη διαδικασία εξυγίανσης.....	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΞΕΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ.....	7
2.1 Παρουσίαση του θεσμού της εξυγίανσης στη Γαλλική έννομη τάξη.....	7
2.2 Παρουσίαση του θεσμού της εξυγίανσης στο Ηνωμένο Βασίλειο.....	9
2.3 Παρουσίαση του θεσμού της εξυγίανσης ΣΤΙΣ Η.Π.Α.....	11
2.4 Παρουσίαση του θεσμού της εξυγίανσης στην Ιταλία.....	12
2.5 Παρουσίαση του θεσμού της εξυγίανσης στη Γερμανία.....	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΕΞΥΓΙΑΝΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ.....	14
3.1 Ο προληπτικός συμβιβασμός του νόμου ΒΡΜΑ του 1893.....	14
3.2 Η διαδικασία του Ν.Δ. 3562/1956.....	14
3.3 Το σύστημα εξυγίανσης του νόμου 1386/1983.....	16
3.4 Τα άρθρα 44 και 45 του Ν. 1892/1990.....	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΟΙ ΠΡΟΠΤΩΧΕΥΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΠΟΥ ΙΣΧΥΑΝ ΣΤΟΝ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟ ΚΩΔΙΚΑ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΙΣΧΥ ΤΟΥ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ.....	26
4.1 Πρόληψη και διάσωση.....	27

4.1.A Οι ρυθμίσεις του Πτωχευτικού Κώδικα – Διαδικασία συνδιαλλαγής	27
4.1.B Αποτελέσματα της διαδικασίας συνδιαλλαγής	29
4.2 Διαδικασία εξυγίανσης – Εννοιολογικός προσδιορισμός – Σκοπιμότητα της αντικατάστασης του 6 ^{ου} Κεφαλαίου του Πτωχευτικού Κώδικα	30
4.3 Η διαφοροποίηση της διαδικασίας εξυγίανσης από την διαδικασία συνδιαλλαγής	33
4.3.1 Τροποποιήσεις με την ισχύ του Ν. 4336/2015	34
4.3.2 Τροποποιήσεις με την ισχύ του Ν. 4446/2016	35
4.4 Νομική φύση προπτωχευτικής διαδικασίας εξυγίανσης και διαδικασίας συνδιαλλαγής.....	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ – ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ	40
5.1 Προϋποθέσεις	40
5.1.1 Πτωχευτική ικανότητα του οφειλέτη	40
5.1.2 Η ύπαρξη του κέντρου των κύριων συμφερόντων του στην Ελλάδα	41
5.1.3 Κατάσταση παρούσας ή επαπειλουμένης ή κατά πιθανολόγηση επελευσόμενης γενικής αδυναμίας πληρωμών	41
5.2 Ύπαρξη βιώσιμης επιχείρησης του οφειλέτη	44
5.3 Διαδικασία κατάρτισης συμφωνίας εξυγίανσης	45
5.4 Οι συμβαλλόμενοι	46
5.4.1 Οφειλέτης νομικό πρόσωπο – απόφαση γενικής συνέλευσης.....	46
5.4.2 Διορισμός ειδικού εντολοδόχου σε περίπτωση παύσης πληρωμών.....	47
5.4.2.A Τεχνική υποκατάστασης ψήφου	48
5.4.2.B Διορισμός ειδικού εντολοδόχου πριν την παύση πληρωμών	49
5.5 Προϋποθέσεις επικύρωσης συμφωνίας εξυγίανσης.....	51
5.5.1 Πλειοψηφικά ποσοστά απαιτήσεων βάσει της επισυναπτόμενης κατάστασης πιστωτών στη συμφωνία εξυγίανσης	51
5.5.2 Έννοια των «μη θιγόμενων πιστωτών» (άρθρο 100 πργ 2 εδ. ε΄ ΠτΚ)	52
5.6 Συμφωνία.....	54

5.6.1 Σύναψη της συμφωνίας εξυγίανσης μεταξύ οφειλέτη και πιστωτών	54
5.6.2 Σύναψη της συμφωνίας εξυγίανσης μεταξύ πιστωτών χωρίς τη σύμπραξη του οφειλέτη.....	54
5.7. Περίπτωση του Δημοσίου ανάμεσα στους πιστωτές	56
5.8 Σύμπραξη τρίτων στη συμφωνία εξυγίανσης.....	57
5.9 Αναλυτικά για την κεφαλαιοποίηση χρέους – Ζήτημα των διαφωνούντων μετόχων	57
5.10 Αναλυτικά για την πρόταση οδηγίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περί προληπτικής αναδιάρθρωσης.....	59
5.10.1 Η Πρόταση Οδηγίας	59
5.10.2 Αποτίμηση των προβλέψεων της πρότασης σχετικά με τη θέση των μετόχων	61
5.11 Βασικές αρχές που πρέπει να διέπουν την συμφωνία εξυγίανσης	62
5.11.1 Η αρχή της μη χειροτέρευσης της θέσης των πιστωτών	62
5.11.2 Η αρχή της ισότητας των πιστωτών	63
5.12 Περιεχόμενο της συμφωνίας εξυγίανσης.....	64
5.12.A Τύπος της συμφωνίας εξυγίανσης.....	70
5.12.B Επιχειρηματικό σχέδιο	71
5.13 Νομική φύση της συμφωνίας εξυγίανσης.....	72
5.14 Επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης	73
5.14.1 Υποβολή της αίτησης επικύρωσης.....	73
5.14.2 Περιεχόμενο της αίτησης.....	73
5.14.3 Συνοδευτικά έγγραφα.....	75
5.15 Συνοπτικές επισημάνσεις σχετικά με την επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης από το «Πτωχευτικό Δικαστήριο»	78
5.16 Δικάσιμος – Κλητεύσεις	79
5.17 Συνέπειες της υποβολής της Αίτησης Επικύρωσης	80
5.17.1 Υποβολή της Αίτησης	80
5.17.2 Η δυνατότητα λήψης ασφαλιστικών μέτρων και προσωρινής προστασίας έναντι των πιστωτών – Τρόποι προστασίας ανά διαφορετικό στάδιο της διαδικασίας εξυγίανσης.....	82

5.17.2.A Στάδιο διαπραγματεύσεων με τους πιστωτές για τη σύναψη του Pre-Pack	82
5.17.2.B Ασφαλιστικά μετρά μετά την κατάθεση της αίτησης.....	84
5.18 Το δικαστικό στάδιο ελέγχου και η πορεία μετά τη δικαστική επικύρωση.....	86
5.18.1 Ο έλεγχος του δικαστηρίου – Δυνητική περιστολή των εξουσιών του δικαστηρίου σε σχέση με τον έλεγχο της βιωσιμότητας	86
5.18.2 Ειδικές προϋποθέσεις επικύρωσης	88
5.19 Ένδικα μέσα κατά της απόφασης	92
5.20 Αποτελέσματα της δικαστικής επικύρωσης της συμφωνίας εξυγίανσης (ΠτΚ 106γ)	93
5.20.1 Έννομα αποτελέσματα	93
5.20.2 Συνέπειες της επικύρωσης.....	94
5.21 Τροποποίηση της συμφωνίας (ΠτΚ 106 β παρ 11)	97
5.22 Τροποποίηση της συμφωνίας εξυγίανσης στο πλαίσιο της μεταβίβασης της επιχείρησης.....	98
5.23 Περίπτωση πτώχευσης του οφειλέτη μετά την επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης	99
5.24 Ανατροπή επικυρωμένης συμφωνίας εξυγίανσης (άρθρο 106 ε και 103 παρ 3 ΠτΚ) – Ακύρωση και ματαίωση της συμφωνίας εξυγίανσης μετά την επικύρωση (ΠτΚ 106 ^Ε)	99
5.24.1 Δικαιώματα των πιστωτών	99
5.24.2 Δικαστική ακύρωση της συμφωνίας.....	100
5.24.3 Ματαίωση της συμφωνίας (νέο άρθρο 106 ^Ε παρ 3)	101
5.25 Συμμετοχή ΕΦΚΑ και Δημοσίου σε συμφωνία εξυγίανσης και η αντιμετώπιση των εργαζομένων.....	102
5.26 Η μεταβίβαση επιχείρησης στα πλαίσια της συμφωνίας εξυγίανσης του άρθρου 106 δ ΠτΚ.....	104
5.27 Καθήκοντα και αμοιβές των οργάνων της διαδικασίας άρθρο 106στ ΠτΚ.....	105
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΛΘΑΝ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ ΜΕΤΑ ΤΟΝ Ν. 4446/2016.....	107
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ – ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	115
7.1 Έρευνα.....	116

7.2 Μελέτη περίπτωσης: Μαρινόπουλος.....	129
7.3 Προτάσεις για να αλλάξει ο Νόμος.....	138
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	146
ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ	149
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	150

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Με την παρούσα εργασία αναλύονται οι μορφές της προπρωχευτικής διαδικασίας εξυγίανσης μετά τις τροποποιήσεις του ν. 4446/2016 και αναφέρονται προτάσεις de lege ferenda. Συγκεκριμένα παρουσιάζεται η νέα διαδικασία εξυγίανσης, που ως στόχο έχει την διάσωση των επιχειρήσεων που βρίσκονται σε οικονομική κρίση με αναλυτική αναφορά στις τροποποιήσεις που επήλθαν.

Σε περιόδους έντονης οικονομικής κρίσης, όπως συμβαίνει τα τελευταία 8 χρόνια στην Ελλάδα, με επιχειρήσεις να μαστίζονται από τεράστιες οικονομικές δυσκολίες, ήταν επιβεβλημένη η αλλαγή και ο εκσυγχρονισμός του νομοθετικού πλαισίου που επήλθε ώστε να διευκολύνεται η διάσωση των βιώσιμων επιχειρήσεων. Η επιλογή της διάσωσης, αποτελεί την μόνη ρεαλιστική εναλλακτική για τους πιστωτές, ώστε να λάβουν ένα τμήμα των όσων τους αναλογούν και δικαιούνται. Με τις στρατηγικές εξυγίανσης γίνεται προσπάθεια της επαναφοράς του οφειλέτη στην αγορά και στην επιχείρησή του. Η εμπέδωση της εξυγιαντικής νοοτροπίας, με συλλογική και ειλικρινή προσπάθεια από όλους τους εμπλεκόμενους είναι ζωτικής σημασίας για την ευόδωση του θεσμού της εξυγίανσης.

Σε ό,τι αφορά τους σκοπούς οποιασδήποτε προπρωχευτικής διαδικασίας εξυγίανσης, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε την εύστοχη διατύπωση δικαστικών αποφάσεων που αφορούν μεν την διαδικασία συνδιαλλαγής, έχουν όμως ως προς το σημείο αυτό γενικότερη αξία (απόφαση ΜΠΑΘ. 10689/2008 ΝοΒ 2009, 408, ΠΠΡΘΕΣ 28664/2008, ΝοΒ 2009,403 και Αλ. Ρόκας Προπρωχευτική Διαδικασία Εξυγίανσης Επιχειρήσεων, 2014 Εκδ. Σάκκουλα) «Σκοπός του νομοθέτη ήταν η πρόληψη της πτωχεύσεως, με το να τεθούν στην διάθεση του οφειλέτη νομικοί μηχανισμοί, αποτρεπτικοί της αναπόδραστα καταστροφικής ρευστοποίησης, ώστε οι οικονομικές δυσκολίες να αντιμετωπίζονται κατά τρόπο προσεκτικό, σοβαρό, με φαντασία, διαπραγμάτευση, ασφάλεια και διαμόρφωση περιβάλλοντος εμπιστοσύνης μεταξύ οφειλέτη και πιστωτών. Με την διαδικασία συνδιαλλαγής επιδιώκεται υπό την εγγύηση της δικαστικής αρχής και με την σύμπραξη των πιστωτών, η ικανοποίηση των τελευταίων μέσω της διάσωσης της επιχειρήσεως, που απειλείται με οικονομική κατάρρευση ή εκείνης που τα δεδομένα της επιχειρηματικής δραστηριότητας δεν αφήνουν προσδοκία επιβιώσεως, με απώτερους σκοπούς την διατήρηση των θέσεων εργασίας, την προαγωγή του τοπικού κοινωνικοοικονομικού χώρου, όπου δραστηριοποιείται η επιχείρηση και ευρύτερα της εθνικής οικονομίας»

Δομική Διάρθρωση

Πιο συγκεκριμένα:

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στην αποστολή και τους στόχους του Πτωχευτικού δικαίου και στην ανάγκη που υπήρχε για εκσυγχρονισμό του νόμου περί αφερεγγυότητας.

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται επισκόπηση των ξένων δικαίων σχετικά με το ζήτημα της προπτωχευτικής διαδικασίας εξυγίανσης.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται επισκόπηση των εξυγιαντικών συστημάτων στο ελληνικό δίκαιο πριν την εισαγωγή του Πτωχευτικού Κώδικα και αναφορά στην διαδικασία συνδιαλλαγής που μετά την εισαγωγή του Πτωχευτικού Κώδικα το 2007, αποτέλεσε αυτοτελές κεφάλαιο.

Στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύονται οι προπτωχευτικές διαδικασίες που ίσχυαν στον Πτωχευτικό Κώδικα και αναφορά στο Πτωχευτικό Σύστημα, πριν την ισχύ του πτωχευτικού Κώδικα.

Στο πέμπτο κεφάλαιο αναλύεται η πτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης βάσει των άρθρων του 6^{ου} κεφαλαίου του ΠτΚ

Στο έκτο κεφάλαιο συνοψίζονται τα σημεία των αλλαγών στην διαδικασία εξυγίανσης που επήλθαν μετά τον ν.4446/2016

Στο τελευταίο μέρος της εργασίας γίνεται αναφορά σε προτάσεις de lege ferenda. Επίσης εκθέτονται σημαντικά αποτελέσματα των αιτήσεων από την έρευνα που έχει διεξαχθεί και δίνονται κάποια παραδείγματα για να σχολιαστεί η σημερινή κατάσταση με τις υπάρχουσες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες καθώς επίσης γίνεται αναφορά στην εταιρία ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ, η οποία είχε υποβάλλει αίτηση εξυγίανσης. Τέλος, σχολιάζονται κάποιες σημαντικές εταιρίες που προσπάθησαν να υπαχθούν στο νόμο και τι πέτυχαν και μετά ακολουθούν τα συμπεράσματα.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Πτωχευτικός Κώδικας, Προπτωχευτικές Διαδικασίες Εξυγίανσης, τροποποιήσεις μετά τον ν. 4446/2016, διάσωση επιχειρήσεων.

ABSTRACT

This paper analyzes the forms of the procephalic consolidation process after the amendments to Law 4446/2016, the proposals de lege ferenda are presented. Specifically, the new consolidation process is presented, aiming at rescuing companies in economic crisis with a detailed reference to the changes that have taken place.

In times of severe economic crisis, as in the last 8 years in Greece, with businesses being overwhelmed by enormous financial difficulties, it was necessary to change and modernize the legislative framework that has been made to facilitate the rescue of viable businesses.

The choice of rescue is the only realistic alternative for creditors to take part of what they are entitled to and are entitled to. With the consolidation strategies an attempt is made to restore the debtor to the market and its business. The consolidation of the sanity mentality, with a collective and honest effort by all involved, is vital to the success of the institution of consolidation.

With regard to the purpose of any consolidation process, we can use the appropriate judgments on the conciliation procedure but have a more general value in this respect. (Law No. 10689/2008, Law No 2009, 408, 28664/2008, Nos 2009, 403 and Al. Rokas, Thinking of the Firm Resolution, 2014) “The aim of the law was to prevent bankruptcy at the disposal of the debtor, legal mechanisms to prevent the unavoidable destructive liquidation, so that the financial difficulties are treated in a cautious, serious, imaginative, negotiable, secure and confidential way between the debtor and the creditors. The conciliation procedure is sought under the guarantee of the judicial authority and with the creditors' partnership, the satisfaction of the latter through the rescue of the undertaking which is threatened by economic collapse or that of the business activity does not give rise to expectation of survival, preserving jobs, promoting the local socio-economic area in which the enterprise operates and, more generally, the national economy”.

KEY WORDS: Bankruptcy Code, Procuring Procedures for Redress, amendments after Law 4446/2016, rescue of enterprises.

ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΝοΒ: Νομικό Βήμα

ΠτΚ: Πτωχευτικός Κώδικας

ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση

Παρ: Παράγραφος

ΧΡΙΑ: Χρονικά Ιδιωτικού Δικαίου

ΕΕμπΔ: Επιθεώρηση Εμπορικού Δικαίου

ΕμπΝ: Εμπορικός Νόμος.

Ν: Νόμος

Εκδ: Έκδοση

ΣτΕ: Συμβούλιο της Επικρατείας

ΕπισκΕΔ: Επισκόπηση Εμπορικού Δικαίου

Επ: Επόμενο

Εδ: Εδάφιο

Παρ: Παράγραφος

ΠΠρΑθ: Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών

Γνωμ: Γνωμοδότηση.

ΔΕΕ: Δίκαιο Επιχειρήσεων και Εταιριών

ΕΣΔΑ: Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ανθρώπων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1.1 Αποστολή του Πτωχευτικού Δικαίου

Εκτός από εκ φύσεως-«μελαγχολικός», (Ευαγ. Περάκης, Πτωχευτικό Δίκαιο, 2^η έκδ. 2012, 1), το πτωχευτικό δίκαιο είναι εξ' ανάγκης ένας ιδιαίτερος ανήσυχος κλάδος του εμπορικού δικαίου, διότι είναι εκ του σκοπού του επιρρεπές σε συχνές αναθεωρήσεις. Αυτό οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι η ήδη επιβαρυνόμενη οικονομική κατάσταση του οφειλέτη λόγω της περιέλευσής του σε κάποιο από τα επώνυμα περιστατικά της εμπορικής αφερεγγυότητας επιβαρύνεται έτι περαιτέρω εκ του ότι η ανάταξή της, επιχειρείται σε περιβάλλον οξείας κρίσης ρευστότητας στην αγορά –γενικότερα, στο περιβάλλον της από μακρού εμμένουσας οικονομικής κρίσης.

Η σύγχρονη – διευρυμένη αποστολή του πτωχευτικού δικαίου που είναι να προλαμβάνει, ή να αποτρέπει την πτώχευση, ειδάλως να συλλαμβάνει ενιαία και να διαχειρίζεται αποτελεσματικά την αφερεγγυότητα του οφειλέτη εν όψει της ικανοποίησης των πιστωτών του (άρθρα 1 και 99 ΠτΚ), δεν μπορεί να παραμένει αδρανής στην πραγματικότητα αυτή.

Πράγματι, μείζονος σημασίας ζητήματα πτωχευτικού δικαίου, τα οποία έχουν καταστεί πλέον κλασσικά, στο μέτρο που κατά καιρούς τίθενται και επανέρχονται είτε εκ των πραγμάτων είτε ύστερα από όχληση του ενωσιακού δικαίου, (Σύσταση της Επιτροπής της 12.3.2014 για μία νέα προσέγγιση για την επιχειρηματική αποτυχία και την αφερεγγυότητα, -Μιχαλόπουλος Πτωχευτική Νομοθεσία, 3^η έκδ. 2015-2017-2018) συχνά χρειάζονται μια νέα ανάγνωση με σκοπό της επανεκτίμησή τους.

1.2 Ζητήματα του Πτωχευτικού Δικαίου που τείνουν προς συχνή αναθεώρηση

Τέτοια ζητήματα, επιδεικτικά αναθεώρησης είναι για παράδειγμα:

- α) ο ωφέλιμος χρόνος κίνησης της πτωχευτικής διαδικασίας και ο επαναπροσδιορισμός του,
- β) οι επί σειρά ετών ματαίως εκκρεμούσες πτωχεύσεις και η αποφυγή έναρξής τους -στην λογική ότι εκείνες που κατ' εύλογη πιθανολόγηση δεν πρόκειται να περατωθούν λόγω ανεπαρκούς πτωχευτικής περιουσίας, δεν αξίζει καν να αρχίζουν (Σπ. Ψυχομάνης Πτωχευτικό Δίκαιο ΣΤ' εκδ. 2016. 59).
- γ) η ευκινησία των απλοποιημένων πτωχεύσεων μικρού αντικειμένου και η δραστικότερη- από ότι σήμερα (άρθρα 162 και 163 ΠτΚ) –διασφάλισή της,
- δ) ο υπό προϋποθέσεις περιορισμός του μη συναινούντος οφειλέτη στο πλαίσιο της εξυγίανσης, όπως ήδη συμβαίνει εν όψει της αναδιοργάνωσής του (άρθρο 120 παρ. 3 ΠτΚ),
- ε) η παράκαμψη του δυστροπόντος μετόχου ή εταίρου και στο πλαίσιο της αναδιοργάνωσης της επιχείρησης, όπως ήδη συμβαίνει, ενόψει της εξυγίανσης της
- στ) ο περιορισμός της υπερχειλίζουσας δικαστικής παρέμβασης στην πτώχευση και την εξυγίανση,
- ζ) το ζήτημα της επανεκκίνησης των έντιμων οφειλετών (φυσικών προσώπων) και το περιπόθητο αίτημα περί απαλλαγής (Γ. Μιχαλόπουλος, Τρεις εκδοχές ανάπλασης των διαδικασιών αφερεγγυότητας και τέσσερις προτάσεις αναθεώρησης ρυθμίσεων του Πτωχευτικού Κώδικα, ΔΕΕ 10/2016 σελ. 1061-1062).

1.3 Στόχοι του ΠτΚ σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση

Με την εισαγωγή του Ελληνικού Πτωχευτικού Κώδικα, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ την 16^η Σεπτεμβρίου 2007, με τον Ν. 3588/2007, αναφέρονται στην αιτιολογική έκθεση οι στόχοι του, οι οποίοι ήταν οι εξής:

- α) η μεγιστοποίηση της αξίας των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη, ιδίως με την συνέχιση ή την αναδιοργάνωση της επιχείρησης, όταν αυτό είναι επωφελές για τους πιστωτές

- β) η εξισορρόπηση μεταξύ της εκκαθάρισης της πτωχευτικής περιουσίας και αναδιοργάνωσης της επιχείρησης του οφειλέτη,
- γ) η ισότιμη μεταχείριση των πιστωτών που έχουν την ίδια θέση,
- δ) η έγκαιρη αποτελεσματική και αμερόληπτη διαδικασία και εξέλιξή της,
- ε) η πρόληψη της πτώχευσης και του πρώιμου διαμελισμού του ενεργητικού του οφειλέτη,
- στ) η θέσπιση διαδικασίας προβλέψιμης και διαφανούς
- ζ) η αποτροπή των καταχρήσεων του θεσμού της πτώχευσης μέσω κακόπιστων χειρισμών,
- η) το νομικό πλαίσιο της διασυνοριακής πτώχευσης (Βλ Αιτιολογική Έκθεση) αλλά η διαδικασία εξυγίανσης, ως συλλογική διαδικασία πριν από την αφερεγγυότητα, που στοχεύει στην αναδιάρθρωση των χρεών των επιχειρήσεων, χωρίς να παραβλέπεται η συλλογική αποπληρωμή των πιστωτών, εισήχθη στη νομοθεσία περί αφερεγγυότητας στα τέλη του 2011, με το νόμο 4013/2011.

1.4 Ανάγκη εκσυγχρονισμού του νόμου περί αφερεγγυότητας

Η θέσπιση του Πτωχευτικού Κώδικα ακολούθησε πολλές επιτυχείς προσπάθειες που έγιναν στο παρελθόν για τη σύνταξη ενός τέτοιου κώδικα.

Ήταν κοινό γνωστό ότι ο ελληνικός νόμος περί αφερεγγυότητας χρειάστηκε ριζοσπαστικό και εκτεταμένο εκσυγχρονισμό. Η προηγούμενη νομοθεσία ήταν πολύ παλιά.

Ήταν στην πραγματικότητα το Τρίτο Βιβλίο του Ναπολεόντειου Κώδικα Εμπορίου του 1807, ένα νομικό κείμενο που ποτέ δεν «εισήχθη» ή «εγκρίθηκε» στην Ελλάδα. Έλληνες έμποροι είχαν υποβληθεί οικειοθελώς σε αυτόν τον Κώδικα, ακόμη και πριν την ελληνική ανεξαρτησία (1830). Μετά τον τελευταίο, ο κώδικας αναγνωρίστηκε στην Ελλάδα ως θετικός νόμος και η επίσημη μετάφραση διατέθηκε για ευκολότερη χρήση. Είναι αλήθεια ότι το τρίτο βιβλίο υποβλήθηκε σε εκτεταμένες αλλαγές με διάφορους νόμους του 1878, του 1910, του 1937 και, περισσότερο από το 1997, ωστόσο, η αρχική εμφάνιση και η δομή της διαδικασίας

εξαφανίστηκαν και διατηρούσαν τα βασικά χαρακτηριστικά του γαλλικού «faillite», όπως είχε αρχικά σχεδιαστεί στο κείμενο του Ναπολέοντα. Από την άλλη πλευρά, διαδοχικά κύματα προβληματικών εταιρειών στη δεκαετία του '80 και '90 καθιστούν επιτακτική την ύπαρξη ειδικών κανόνων, της αναδιοργάνωσης, παρά της εκκαθάρισης, για τις μεγάλες αποτυχημένες επιχειρήσεις της εποχής. Έτσι, θεσπίστηκαν ειδικοί κανόνες το 1983 και το 1990, οι οποίοι όμως έμειναν άθικτοι στους κλασικούς κανόνες πτώχευσης του Εμπορικού Κώδικα. Το αποτέλεσμα ήταν ότι υπήρχαν διαφορετικές διαδικασίες, μεταξύ των οποίων πρέπει να επιλέγεται κάθε φορά για κάθε συγκεκριμένο οφειλέτη.

Το νέο Πτωχευτικό Δίκαιο ενοποίησε τον ελληνικό νόμο περί αφερεγγυότητας και κατήργησε όλες τις προηγούμενες νομοθεσίες περί αφερεγγυότητας.

Έτσι, η Ελλάδα έχει ακολουθήσει πολλές άλλες χώρες για την αναμόρφωση του νόμου περί αφερεγγυότητας.

Το Πτωχευτικό Δίκαιο του 2007 σηματοδότησε μια αλλαγή πίστης στο δίκαιο περί αφερεγγυότητας. Το γαλλικό πρότυπο και οι ειδικοί κανόνες της δεκαετίας του '80 και του '90 έχουν αντικατασταθεί από το γερμανικό μοντέλο μιας ενιαίας διαδικασίας, η οποία προσφέρει διάφορες επιλογές μετά την υποβολή του οφειλέτη σε αυτήν: εκκαθάριση, σχέδιο (συμπεριλαμβανομένου ενός «προσυσκευασμένου» σχεδίου) που προβλέπει την οργάνωση του οφειλέτη ή της επιχείρησης, τη μεταβίβαση της επιχείρησης στο σύνολό της και άλλων καθεστώτων. Ακόμη και αν αυτό δεν αναγνωρίζεται συχνά, το Insolvenzordnung (InsO), που ισχύει από 1.1.1999, αποτέλεσε το πρότυπο, το οποίο καθόριζε τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά του Πτωχευτικού Κώδικα.

Αυτή η αλλαγή πίστης ήταν το αποτέλεσμα μιας γενικής εγγύτητας των δύο νόμων.

Ο Πτωχευτικός Κώδικας τροποποιήθηκε με τους Νόμους 4013/2011, 4055/2012, 4072/2012 και 4336/2015, 4446/2016, κυρίως με σκοπό την εισαγωγή σύγχρονων διαδικασιών αναδιάρθρωσης.

Οι διατάξεις για τη διαδικασία εξυγίανσης βρίσκονται στο κεφάλαιο 6 του ελληνικού Πτωχευτικού Κώδικα, όπως αυτή τη στιγμή ισχύουν μετά τις μεταγενέστερες τροποποιήσεις, οι τελευταίες από τις οποίες έγιναν πρόσφατα, με το νόμο 4446/2016 (δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α. 240 / 22.12.2016), η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 22 Δεκεμβρίου 2016.

1.5 Τροποποιήσεις στη διαδικασία εξυγίανσης

Οι τροποποιήσεις έγιναν μετά την πενταετή εφαρμογή της διαδικασίας εξυγίανσης, η οποία αντικατέστησε την εισαχθείσα, με τη θέση σε ισχύ (το 2007) του Πτωχευτικού Κώδικα, διαδικασία συνδιαλλαγής, η οποία ανέδειξε μεν την χρησιμότητα της διαδικασίας ως μέσου πρόληψης της πτώχευσης, κατέδειξε όμως και μια σειρά μειονεκτημάτων της, η θεραπεία των οποίων κρίθηκε αναγκαία.

Με τις τροποποιήσεις αυτές, επιχειρήθηκε θεραπεία των μειονεκτημάτων και γενικότερα ενίσχυση της εξυγιαντικής και προληπτικής της πτώχευσης λειτουργίας, έτσι ώστε αυτή να αποτελέσει ένα σύγχρονο και αποτελεσματικό εργαλείο αντιμετώπισης της εμπορικής αφερεγγυότητας για τις βιώσιμες επιχειρήσεις.

Με τις εισαγόμενες τροποποιήσεις, οι οποίες αποτελούν συνέχεια και διεύρυνση των τροποποιήσεων που επήλθαν με τον νόμο 4336/2015, όπως ισχύει, συγκροτείται ένα σύγχρονο πλαίσιο εξυγίανσης βιώσιμων επιχειρήσεων το οποίο είναι απόλυτα εναρμονισμένο με τις αρχές της Σύστασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 12.3.2014 για μια νέα προσέγγιση για την επιχειρηματική αποτυχία και την αφερεγγυότητα (C 2014/1500, εφεξής «η Σύσταση»), καθώς και με τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές, οι οποίες είναι αποτυπωμένες στις αντίστοιχες διαδικασίες των περισσότερων κρατών μελών (αιτιολογική έκθεση στο σχέδιο του νόμου «Πτωχευτικός Κώδικας, Διοικητική Δικαιοσύνη, Τέλη- Παράβολα, Οικειοθελής αποκάλυψη αδήλωτων εισοδημάτων, Ηλεκτρονικές Συναλλαγές, Τροποποιήσεις του ν. 4270/2014 και λοιπές διατάξεις» σελ. 8).

Κύριος στόχος της τελευταίας μεταρρύθμισης είναι η ενίσχυση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας της διαδικασίας.

Λίστα Βιβλιογραφικών Αναφορών 1^{ου} Κεφαλαίου

Περάκης, Ευαγ. «Πτωχευτικό Δίκαιο», 2^η έκδ. 2012, 1

Μιχαλόπουλος, Γ. «Πτωχευτική Νομοθεσία», 3^η έκδ. 2015-2017-2018 (Σύσταση της Επιτροπής της 12.3.2014 για μία νέα προσέγγιση για την επιχειρηματική αποτυχία και την αφερεγγυότητα.

Ψυχομάνης, Σπ. «Πτωχευτικό Δίκαιο» ΣΤ' εκδ. 2016. 59

Μιχαλόπουλος, Γ. «Τρείς εκδοχές ανάπλασης των διαδικασιών αφερεγγυότητας και τέσσερις προτάσεις αναθεώρησης ρυθμίσεων του Πτωχευτικού Κώδικα», ΔΕΕ 10/2016 σελ. 1061-1062

Αιτιολογική έκθεση στο σχέδιο του νόμου «Πτωχευτικός Κώδικας, Διοικητική Δικαιοσύνη, Τέλη-Παράβολα, Οικειοθελής αποκάλυψη αδήλων εισοδημάτων, Ηλεκτρονικές Συναλλαγές, Τροποποιήσεις του ν. 4270/2014 και λοιπές διατάξεις» σελ. 8.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΞΕΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ

2.1 Παρουσίαση του θεσμού της εξυγίανσης στη Γαλλική έννομη τάξη

Στη Γαλλία από το έτος 1967 είχαν εισαχθεί νομοθετήματα, σύμφωνα με τα οποία, τροποποιείτο το παλαιό καθεστώς της πτώχευσης με τον πλήρη διαχωρισμό μεταξύ προσώπου οφειλέτη και επιχείρησης.

Ενώ το παραδοσιακό πτωχευτικό σύστημα, αποσκοπούσε στην εκκαθάριση της επιχείρησης, αλλά συγχρόνως έπληττε και τον οφειλέτη, το νέο δίκαιο, είχε ως σκοπό την διάσωση των επιχειρήσεων που μπορούσαν να διασωθούν για χάρη του γενικότερου συμφέροντος.

Αν και είχε χαρακτήρα πρωτοποριακό, αφού είχε σκοπό την διάσωση των επιχειρήσεων παρά την εκκαθάριση, θεωρήθηκε αναγκαία η συγχώνευση των διαδικασιών της προσωρινής αναστολής και του δικαστικού διακανονισμού σε μία ενιαία διαδικασία.

Η αναθεώρηση του πτωχευτικού δικαίου, έγινε με τον νέο πτωχευτικό νόμο, με ημερομηνία έναρξης ισχύος 1.1.1986.

Μετά τις μεταρρυθμίσεις της δεκαετίας του 1980, δεν γίνεται λόγος για «πτωχευτικό δίκαιο» αλλά για δίκαιο των επιχειρήσεων που βρίσκονται σε οικονομία δυσκολία (βλ. Αλ. Ρόκας «Προπτωχευτική Διαδικασία Εξυγίανσης Επιχειρήσεων 2014 σελ. 5).

Καθιερώνεται η διαδικασία της δικαστικής ανόρθωσης, που διασφαλίζεται βάσει σχεδίου που εγκρίνεται με δικαστική απόφαση, μετά από περίοδο παρατήρησης. Το σχέδιο προβλέπει την συνέχιση της επιχείρησης ή την μεταβίβασή της. Αν καμία από τις λύσεις αυτές δεν επιτευχθεί γίνεται δικαστική εκκαθάριση.

Τα στάδια της κύριας διαδικασίας είναι η προληπτική φάση, που συνίσταται σε μικρή περίοδο παρατήρησης, αρχής γενομένης με την έκδοση δικαστικής απόφασης που διαπιστώνει την

παύση των πληρωμών και λήγει με την υποβολή σχεδίου ανόρθωσης από τον διαχειριστή και στην συνέχεια επιλέγεται η τελική διαδικασία με κριτήριο την βιωσιμότητα της επιχείρησης.

Έτσι το δικαστήριο παρεμβαίνει και, ή δέχεται το σχέδιο ανόρθωσης της επιχείρησης, ή αποφασίζει τον αποκλεισμό της επιχείρησης από τον ανταγωνιστικό χώρο και έναρξη της διαδικασίας εκκαθάρισης.

Ο νόμος του 1985, όπως τροποποιήθηκε το 1994, δεν ήταν αποτελεσματικός.

Για το λόγο αυτό, ψηφίζεται νέος νόμος το 2005 για την διάσωση των επιχειρήσεων. Ο νέος νόμος, θέτει δύο βάσεις. Αφενός την διαφοροποίηση των διαδικασιών και αφετέρου την πρόληψη της πτώχευσης. Έτσι εισάγεται η διαδικασία συνδιαλλαγή procedure de conciliation, η οποία αποτέλεσε και το πρότυπο για το αρχικό ελληνικό άρθρο 99 του Πτωχευτικού Κώδικα.

Η συνδιαλλαγή είναι δυνατή, όταν δεν συντρέχει παύση πληρωμών, ή έχει συντρέξει για διάστημα, όχι μεγαλύτερο των 45 ημερών, η οποία επιτρέπει σε επιχειρήσεις που ευρίσκονται σε οικονομικές δυσκολίες ή ακόμα και σε παύση πληρωμών (ουσιαστικά πτώχευση δηλαδή) να επιδιώξουν την ρύθμιση των χρεών τους.

Διατηρείται ο θεσμός της εντολής ad hoc, των συμβουλευτικών διαδικασιών μέσω ανεξάρτητων επαγγελματιών που βοηθούν τον οφειλέτη.

Κύριο χαρακτηριστικό της, είναι η απόλυτη μυστικότητα της.

Κεντρική μεταρρύθμιση συνιστά η διαδικασία διάσωσης.

Ενώ παλαιότερα, δεν ξεκινούσε διαδικασία, αν ο οφειλέτης πέρα από τις οικονομικές δυσκολίες δεν είχε παύσει τις πληρωμές του, ο νέος θεσμός επιτρέπει την διάσωση, εάν ο οφειλέτης αποδείξει την σοβαρότητα της οικονομικής κρίσης, η οποία να μπορεί να τον οδηγήσει σε παύση πληρωμών, ή την δυνατότητα μέσω αναδιοργάνωσης, να διατηρήσει τις θέσεις εργασίας και να ικανοποιήσει τους πιστωτές του. (Λ. Κοτσίρης Πτωχευτικό Δίκαιο 10^η έκδοση σελ 47 και 50)

Το δικαστήριο ορίζει μεσολαβητή, ο οποίος, εντός συγκεκριμένου διαστήματος, πρέπει να καταλήξει σε συμφωνία για εξυγίανση μεταξύ της αιτούσας επιχείρησης και των πιστωτών της.

Παραλλαγή αυτής της διαδικασίας, αποτελεί η διαδικασία του ειδικού εντολοδόχου (mandataire ad hoc).

Μια άλλη προπρωχευτική διαδικασία εξυγίανσης, αποτελεί η διαδικασία διάσωσης, επίσης με παρέμβαση του δικαστηρίου, βασικό πλεονέκτημα της οποίας, έναντι της procedure de conciliation, είναι ότι δεσμεύει και μη συμφωνήσαντες πιστωτές, κάτι που δεν ισχύει στην περίπτωση της procedure de conciliation.

Μερικότερη παραλλαγή της διαδικασίας διάσωσης, αποτελεί η διαδικασία ταχείας εκκαθάρισης, η οποία αφορά κυρίως συμφωνίες μεταξύ των χρηματοδοτικών πιστωτών της επιχείρησης και της ίδιας.

Όλες οι προαναφερθείσες διαδικασίες θεωρούνται προπρωχευτικές διαδικασίες εξυγίανσης. (βλ. σημειώσεις από σεμινάριο Πανεπιστημίου Πειραιά Εισηγητή Κ. Ντζούφα Προπρωχευτικές και Πρωχευτικές διαδικασίες Εξυγίανσης Επιχειρήσεων Ενότητα 1^η σελ 11 E-learning Τμήματος Χρημ/κης και Τραπεζικής Διοικητικής Πανεπιστημίου Πειραιώς).

2.2 Παρουσίαση του θεσμού της εξυγίανσης στο Ηνωμένο Βασίλειο

Το αγγλικό εταιρικό δίκαιο και συγκεκριμένα η Companies Act 2006 (Chapter 26) προβλέπει τα λεγόμενα Schemes of Arrangement ή SoA, που αποτελούν μια πρόταση διακανονισμού οφειλών μιας επιχείρησης, που προϋποθέτει σωρευτικά την πλειοψηφία του 75% των απαιτήσεων των παριστάμενων πιστωτών, αλλά και απλή αριθμητική πλειοψηφία σε επίπεδο προσώπων των παριστάμενων πιστωτών, ώστε να αναπτύξει έννομα αποτελέσματα.

Αφορούν εταιρίες που αντιμετωπίζουν συνήθως σοβαρά προβλήματα ρευστότητας ή υπερχρέωσης, αλλά δεν βρίσκονται σε παύση πληρωμών, δεν έχουν περιέλθει δηλαδή σε ουσιαστική κατάσταση πτώχευσης.

Μπορεί να προβλέπουν συνήθως και σημαντικές εταιρικές μεταβολές για την αναδιάρθρωση της επιχείρησης όπως συγχώνευση ή εξαγορά και η διαδικασία μπορεί να εκκινήσει με αίτηση στο αρμόδιο δικαστήριο τόσο από την επιχείρηση όσο και από τους πιστωτές της.

Η ψηφοφορία λαμβάνει χώρα ανά ομάδα ομοειδών πιστωτών (π.χ. προμηθευτές της επιχείρησης) εκτός αν τα δικαιώματα μιας συγκεκριμένης ομάδας δεν επηρεάζονται οπότε παρέλκει η σύγκλησή της. Τα SoA δηλαδή, δεν είναι απαραίτητο να ρυθμίζουν συνολικά όλες τις υποχρεώσεις της επιχείρησης, αλλά μπορεί να αφορούν επιλεκτικά και μια μόνο ομάδα πιστωτών.

Επίσης κατά την διαδικασία της σύναψης των SoA, δεν προβλέπεται αναστολή των διώξεων των πιστωτών κατ' αρχήν, ενώ δεν υπάρχει και η δυνατότητα του cram-down, να επιβληθεί δηλαδή από μια πλειοψηφία, έστω και μιας ομάδας πιστωτών, η ρύθμιση και σε άλλες ομάδες, με τήρηση κάποιων βασικών αρχών (για το cram down βλ. παρακάτω στο δίκαιο εξυγίανσης στις Η.Π.Α).

Τα Schemes of Arrangement, έχουν το πλεονέκτημα – παρά τα επιμέρους προαναφερθέντα «μειονεκτήματά» τους- ότι εντάσσονται και από νομική αλλά και επικοινωνιακή άποψη στο εταιρικό δίκαιο και είναι ιδιαίτερα προσφιλή σε αλλοδαπές εταιρίες που συχνά μεταφέρουν την έδρα τους στη Βρετανία για να κάνουν χρήση των παραπάνω ευεργετικών διατάξεων. Επίσης επιτρέπουν επέμβαση στα δικαιώματα των εξασφαλισμένων πιστωτών (με τις σχετικές πλειοψηφίες στην ψηφοφορία), κάτι που δεν επιτρέπεται στις Company Voluntary Agreements.

Αντίθετα οι Company Voluntary Agreements, «οι εκούσιες εταιρικές συμφωνίες» της επιχείρησης με τους πιστωτές της ρυθμίζονται από το πτωχευτικό Δίκαιο, δηλαδή την Insolvency Act 1986 και αφορούν εκτός από υγιείς ακόμα επιχειρήσεις και επιχειρήσεις που έχουν ήδη περιέλθει σε κατάσταση παύσης πληρωμών.

Έχουν και αυτές ως περιεχόμενο, την διαγραφή ή απομείωση ορισμένων απαιτήσεων, τον διορισμό νέας διοίκησης, την μετατροπή χρέους σε ίδια κεφάλαια (debt for equity swap). Εμπεριέχουν και αυτές, την παρέμβαση δικαστηρίου, με τον ορισμό κατ' αρχάς ενός προσώπου με εξειδικευμένες γνώσεις που εποπτεύει την διαδικασία (nominee ο οποίος θα έχει την ιδιότητα ενός Insolvency Practitioner). Για να επικυρωθεί η συμφωνία προαπαιτούμενο είναι η πλειοψηφία του 75% των απαιτήσεων των παριστάμενων πιστωτών και επικυρώνεται και αυτή όπως και τα Schemes of Arrangement από το δικαστήριο και μπορεί να συνδυάζεται με προσυμφωνίες (pre-packs), συμφωνίες που έχουν ήδη συναφθεί πριν με τους πιστωτές. (βλ. σημειώσεις από σεμινάριο Πανεπιστημίου Πειραιά, Εισηγητή Κ. Ντζούφα Προπτωχευτικές και Πτωχευτικές διαδικασίες Εξυγίανσης Επιχειρήσεων Ενότητα 1^η σελ 9, E-learning Τμήματος Χρημ/κης και Τραπεζικής Διοικητικής Πανεπιστημίου Πειραιώς).

2.3 Παρουσίαση του θεσμού της εξυγίανσης ΣΤΙΣ Η.Π.Α.

Στις Η.Π.Α. η διάσωση –εξυγίανση των επιχειρήσεων, αναλύεται στο 11ο Κεφάλαιο (Chapter 11) του Πτωχευτικού Κώδικα, και σε ότι αφορά τα φυσικά πρόσωπα στο 7^ο Κεφάλαιο του Πτωχευτικού Κώδικα.

Από την υποβολή της αίτησης της επιχείρησης για την έναρξη της διαδικασίας εξυγίανσης υπάρχει απευθείας προστασία της από τις διώξεις των πιστωτών για όσο διάστημα διαρκεί η διαδικασία (automatic stay).

Επίσης στις πρώτες 120 ημέρες της διαδικασίας, η επιχείρηση παραμένει αποκλειστικά αρμόδια να προτείνει σχέδιο αναδιοργάνωσης, διατηρεί δηλαδή τον έλεγχο της διαδικασίας εξυγίανσης σε σχέση με τους πιστωτές της.

Με την διατήρηση του ελέγχου και της διοίκησης η οφειλέτιδα επιχείρηση προστατεύει την φήμη της. Το προτεινόμενο σχέδιο, μπορεί να έχει ως αντικείμενο την καθεαυτό απομείωση - διαγραφή μέρους των χρεών, την πολύ συνηθισμένη στην πρακτική μετατροπή των χρεών σε μετοχές (οι δανειστές καθίστανται μέτοχοι της επιχείρησης), τον τρόπο αμοιβής της νέας διοίκησης, περιστολή δαπανών, κλπ.

Το σχέδιο ωστόσο, χρειάζεται επικύρωση από δικαστήριο, με βασική προϋπόθεση την θετική ψηφοφορία του αριθμού των πιστωτών, αλλά και πάνω από τα 2/3 των πιστωμάτων, ανά ομάδα, θιγόμενων πιστωτών. Επιπρόσθετα, το σχέδιο αναδιοργάνωσης, πρέπει να προσφέρει πραγματική βιωσιμότητα στην αιτούσα επιχείρηση, ώστε να αποφευχθεί η εκ νέου προσφυγή της, πάλι σε διαδικασίες αναδιοργάνωσης ή ρευστοποίησης. Για το σκοπό αυτό το δικαστήριο εφαρμόζει ενίοτε το λεγόμενο «feasibility test».

Ενδιαφέρουσα απόκλιση, από τους προαναφερόμενους κανόνες της πλειοψηφίας, στις ψηφοφορίες της ομάδας των πιστωτών, αποτελεί το γνωστό «cram down», κατά το οποίο το δικαστήριο, μπορεί να επικυρώσει το σχέδιο, αρκεί να έχει συναινέσει έστω μία ομάδα θιγόμενων πιστωτών και με την πρόσθετη προϋπόθεση, η ομάδα των λεγόμενων senior creditors (προνομιούχοι πιστωτές) να λαμβάνει σύμφωνα με το σχέδιο, τουλάχιστον όσο θα λαμβάνει μια ομάδα junior creditors.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η διαδικασία του 11ου Κεφαλαίου, παρά τον χαρακτήρα της ως εξυγιαντικής, εντάσσεται καθαρά στον χώρο του Πτωχευτικού Δικαίου. (βλ. σημειώσεις από σεμινάριο Πανεπιστημίου Πειραιά, Εισηγητή Κ. Ντζούφα Προπτωχευτικές και Πτωχευτικές διαδικασίες Εξυγίανσης Επιχειρήσεων Ενότητα 1^η σελ 10, E-learning Τμήματος Χρημ/κης και Τραπεζικής Διοικητικής Πανεπιστημίου Πειραιώς).

2.4 Παρουσίαση του θεσμού της εξυγίανσης στην Ιταλία

Στο ιταλικό δίκαιο, προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης, όπου επιτρέπει την υπαγωγή των επιχειρήσεων, όπου βρίσκονται σε παύση πληρωμών, έχει θεσμοθετηθεί ήδη από το 1903. (βλ. Αλ Ρόκα Ο πτωχευτικός συμβιβασμός 1955, σελ.23).

Πρόκειται για τον προληπτικό συμβιβασμό (concordato preventivo), και είναι δικαστική διαδικασία, που αφορά επιχειρήσεις που βρίσκονται σε μεγάλη οικονομική δυσκολία, ή και σε παύση πληρωμών.

Βασικά χαρακτηριστικά της διαδικασίας αυτής, είναι ότι κηρύσσεται η έναρξή της από το δικαστήριο, διατηρείται η διαχείριση της διοίκησης της επιχείρησης από τον οφειλέτη, παρά τον διορισμό ειδικού εντολοδόχου, οι ατομικές διώξεις αναστέλλονται, το σχέδιο, που με απλή πλειοψηφία γίνεται δεκτό, δεσμεύει όλους τους πιστωτές ακόμα και τους εμπραγμάτως εξασφαλισμένους ή προνομιούχους υπάρχει αναστολή των διώξεων.

Μετά τις τροποποιήσεις που επακολούθησαν το 2012 και 2013, δόθηκε μεγαλύτερη εμβέλεια προστασίας για την εξυγίανση, αφού ήταν δυνατή από το στάδιο των διαπραγματεύσεων, και πριν την σύναψη της συμφωνίας. Αν η σύναψη της συμφωνίας οδηγούσε σε αποτυχία, ήταν δυνατή η κατάθεση αίτησης πτώχευσης από τους πιστωτές. (βλ. Ρόκα σελ. 46-47).

2.5 Παρουσίαση του θεσμού της εξυγίανσης στη Γερμανία

Στη Γερμανία, δεν υπάρχει η κουλτούρα της διάσωσης της επιχείρησης με προπτωχευτικές διαδικασίες εξυγίανσης. Ακόμα και ο νόμος του 2010, που δίνει την δυνατότητα στις επιχειρήσεις με επαπειλούμενη αδυναμία πληρωμών, ή υπερχρέωση, να ζητήσουν από το δικαστήριο, προληπτικά τρίμηνη αναστολή των ατομικών διώξεων των πιστωτών τους, συνδυάζεται με προσυμφωνία με τους πιστωτές, η οποία όμως θα επικυρωθεί ως πτωχευτικό σχέδιο αναδιοργάνωσης (Insolvenzplan). (Βλέπε και παρακάτω).

Η αναδιοργάνωση λοιπόν, εντάσσεται στις πτωχευτικές, και όχι με προπτωχευτικές διαδικασίες. (βλ. σημειώσεις από σεμινάριο Πανεπιστημίου Πειραιά, Εισηγητή Κ. Ντζούφα Προπτωχευτικές και Πτωχευτικές διαδικασίες Εξυγίανσης Επιχειρήσεων Ενότητα 1^η σελ 11, E-learning Τμήματος Χρημ/κής και Τραπεζικής Διοικητικής Πανεπιστημίου Πειραιώς).

Λίστα Βιβλιογραφικών Αναφορών 2^ο Κεφαλαίου

Ρόκας, Αλ. «Προπτωχευτική Διαδικασία Εξυγίανσης Επιχειρήσεων 2014 σελ. 5

Κοτσίρης, Λ. Πτωχευτικό Δίκαιο 10^η έκδοση σελ 47 και 50

Ντζούφας Κ. Προπτωχευτικές και Πτωχευτικές διαδικασίες Εξυγίανσης Επιχειρήσεων Ενότητα 1^η σελ 11 E-learning Τμήματος Χρημ/κής και Τραπεζικής Διοικητικής Πανεπιστημίου Πειραιώς)

Ρόκας, Κ. Ο πτωχευτικός συμβιβασμός 1955, σελ.23.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΕΞΥΓΙΑΝΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

3.1 Ο προληπτικός συμβιβασμός του νόμου ΒΡΜΑ του 1893

Στην ελληνική έννομη τάξη, ο θεσμός του προληπτικού συμβιβασμού, εισήχθη το 1893 με τον Νόμο ΒΡΜΑ'. Είχε έντονα συμβατικό χαρακτήρα και ομοίαζε με την διαδικασία συνδιαλλαγής. (Κατά τον Μιχαλόπουλο. Η αποδραματοποίηση της πτώχευσης κατά το ισχύον δίκαιο του Πτωχευτικού Δικαίου ΕεμπΔ 2009, 729,733, η διαδικασία συνδιαλλαγής αποτελεί σύγχρονη εκδοχή του προληπτικού συμβιβασμού.)

Καταργήθηκε πολύ σύντομα, το 1895. (βλ. Α. Κοτσίρη η διαδικασία συνδιαλλαγής κατά τον ΠτΚ σελ 4-5).

Τα βασικά χαρακτηριστικά του προληπτικού συμβιβασμού ήταν: αίτηση προς το δικαστήριο, εκ του νόμου αναστολή των ατομικών διώξεων, απόφαση της πλειοψηφίας των πιστωτών και επικύρωση του συμβιβασμού από το δικαστήριο, δεσμευτική για όλους τους πιστωτές, τα οποία χαρακτηριστικά συναντάμε και σε σύγχρονα προληπτικά συστήματα της πτώχευσης.

3.2 Η διαδικασία του Ν.Δ. 3562/1956

Επόμενο βήμα, για την αντιμετώπιση των υπερχρεωμένων επιχειρήσεων με νομοθετικά μέτρα, ήταν το ΝΔ. 3562/1956 «περί υπαγωγής ανωνύμων εταιρειών υπό την διοίκηση και διαχείριση των πιστωτών και θέσεως αυτών υπό ειδικήν εκκαθάρισιν». Το ν.δ. είχε σκοπό, να διευκολύνει την εκκαθάριση της περιουσίας των προβληματικών επιχειρήσεων, οι οποίες

αδυνατούσαν να εξυπηρετήσουν τα χρέη τους και να τα ρυθμίσουν εκούσια σε συνεννόηση με τους πιστωτές τους.

Αποτελεί διαδικασία δικαστικού διακανονισμού χρεών, που μπορούσε να γίνει με την θέση της επιχείρησης είτε υπό ειδική εκκαθάριση, είτε υπό την διοίκηση και διαχείριση των πιστωτών της, που αποτελεί ειδικού περιεχομένου συμβιβασμό. (Βλ. Κοτσίρη –Χατζηνικολάου – Αγγελίδου Δίκαιο εξυγίανσης και εκκαθάρισης προβληματικών επιχειρήσεων 3^η έκδοση 2006 σελ. 4-5).

Προηγούνταν της υπαγωγής αυτής, η θέση την επιχείρησης υπό προσωρινή διαχείριση, κατά την οποία, αφαιρούνταν η διοίκηση και διαχείριση από τον φορέα της και επερχόταν αναστολή ατομικών διώξεων εναντίον της.

Το νομοθέτημα αυτό, ήταν γέννημα της μεταπολεμικής περιόδου, κατά την οποία γινόταν προσπάθεια ανόρθωσης της πληγείσας από τον πόλεμο και την οικονομικοπολιτική κρίση ελληνικής οικονομίας. Ακολούθησε τα δάνεια, που χορηγήθηκαν στις ελληνικές επιχειρήσεις με το σχέδιο Marshall, τα οποία έμειναν αναξιοποίητα εξαιτίας αλόγιστης χορήγησης και έλλειψης ανοχής προς τις οφειλέτιδες επιχειρήσεις (βλ. Λιακόπουλο Συλλογικές διαδικασίες ικανοποίησης των πιστωτών και εξυγίανσης των επιχειρήσεων ΕεμπΔ 1983 191, Αυγητίδη Εξυγίανση επιχειρήσεων μέσω προπρωχευτικών συμφωνιών 2011 σελ. 53).

Το Ν.Δ. 3562/1956 δεν απέδωσε τα αναμενόμενα, αν και τα σχόλια για την νομοτεχνική του κατασκευή ήταν θετικά (βλ. Λιακόπουλο ο.π., 192, Ν. Ρόκα, Στοιχεία Πρωχευτικού Δικαίου 1997, σελ. 72-73).

Διαπιστώνουμε εδώ, ότι οι στόχοι που είχε θέσει πριν από 60 έτη ο μεταπολεμικός νομοθέτης, με το ΝΔ. 3562/1965, το πρώτο σημαντικό νομοθέτημα στον τομέα της εξυγίανσης, δεν αποκλίνουν στην βασική τους δομή, από τις ανάγκες που καλείται να ρυθμίσει ο σύγχρονος νομοθέτης με το ισχύον νομοθετικό καθεστώς της εξυγίανσης των επιχειρήσεων (Χριστίνα Δ. Χριστοπούλου. Η διαδικασία εξυγίανσης ως διαχρονικός θεσμός του ελληνικού δικαίου σελ. 319).

3.3 Το σύστημα εξυγίανσης του νόμου 1386/1983

Σύστημα εξυγίανσης, με βασικές διαφορές από τα μεταγενέστερα τόσο από δογματική, όσο και από νομοτεχνική άποψη, ο Ν. 1386/1983, κατατάσσεται στα συστήματα αναγκαστικής εξυγίανσης, σύμφωνα με το διάκριση που προτείνεται από την θεωρία, (βλ. Γεωργακόπουλο, Εγχειρίδιο Εμπορικού Δικαίου, τομ. 1 τεύχ. 3, 1997, σελ 176-177), που διακρίνει μεταξύ του δικαίου αναγκαστικής εξυγίανσης και δικαίου ελεύθερης εξυγίανσης, όπου το πρώτο ρυθμίζει την εξυγίανση που επιβάλλεται χωρίς την συγκατάθεση όλων των πιστωτών ή ακόμη και του οφειλέτη, ενώ το δεύτερο, ρυθμίζει την εξυγίανση με συμφωνία όλων των πιστωτών και του οφειλέτη και προβλέπει κυρίως την εξομοίωση των συνεπειών των δύο «δικαίων εξυγίανσης». Επίσης Ν. Ρόκα, ό.π. σελ.76), αφού η επιχείρηση, μπορούσε να υπαχθεί στις διατάξεις του και χωρίς την βούλησή της.

Επρόκειτο, για ένα κρατικό σύστημα εξυγίανσης, με έντονο στοιχείο της διοικητικής παρέμβασης.

Στόχος του νόμου ήταν, η αντιμετώπιση της κρίσης, στην οποία είχε περιέλθει μεγάλη μερίδα των ελληνικών επιχειρήσεων, οι οποίες θεωρούνταν ιδιαίτερης σημασίας, λόγω του μεγάλου σε αριθμό εργατικού δυναμικού τους και του σπουδαίου ρόλου τους στην εθνική οικονομία. Στο σύστημα του νόμου αυτού, προκρίθηκε ο στόχος της διάσωσης των επιχειρήσεων έναντι της ικανοποίησης των πιστωτών.

Σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση του νόμου, θεωρείται ως πρωταρχικός στόχος, η διάσωση των επιχειρήσεων, και επεξηγείται ως εξής:

«Με το προτεινόμενο σχέδιο νόμου, η κυβέρνηση επιδιώκει να αντιμετωπίσει το βασικό πρόβλημα εκείνων από τις υπερχρεωμένες επιχειρήσεις που αφενός είναι βιώσιμες και αφετέρου οικονομικά και κοινωνικά ιδιαίτερης σημασίας. Ο τρόπος που αυτός ο νόμος θέλει να αντιμετωπίσει το πρόβλημα των προβληματικών επιχειρήσεων, εντάσσεται στο στόχο της εξυγίανσης, αξιοποίησης και ενεργοποίησης συνολικά του παραγωγικού δυναμικού της οικονομίας για να βγούμε από την οικονομική κρίση.

Θέλουμε να προστατεύσουμε τα συμφέροντα των εργαζομένων σ' αυτές και να διασφαλίσουμε την παραπέρα λειτουργία τους, αναιρώντας τα αίτια που προκάλεσαν την κρίση τους.»

Την διαχείριση αυτού του κρατικού συστήματος, ανέλαβε ο Οργανισμός Ανασυγκρότησης Επιχειρήσεων (Ο.Α.Ε.). Η υπαγωγή μιας επιχείρησης σε εξυγίανση, γινόταν με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, ο οποίος αποφάσιζε είτε:

α) την ανάληψη της διοίκησης από τον Ο.Α.Ε. (άρθρο 8 ν.1386/1983), είτε

β) την ρύθμιση των υποχρεώσεών της, με τρόπο που να εξασφαλίζεται η βιωσιμότητά της. Στην δεύτερη περίπτωση, η ρύθμιση αυτή, μπορούσε να επιδιωχθεί με 2 τρόπους: με την αναδιάρθρωση των υφιστάμενων υποχρεώσεων της (άρθρο 8 παρ 5 και 6), και με την αναγκαστική αύξηση του κεφαλαίου της επιχείρησης με τροπή του παθητικού της σε κεφάλαιο (άρθρο 7 αριθ. 2 περ. α' και άρθρ.10).

Σε περίπτωση αποτυχίας, των δύο παραπάνω διαδικασιών, η επιχείρηση υπαγόταν σε ειδική εκκαθάριση (άρθρο 9). Η επιδίωξη του νόμου ήταν, να γίνεται αρχικά μια προσπάθεια επίτευξης συμφωνίας με σκοπό την επιβίωση της επιχείρησης και αν αυτή δεν επιτευχθεί, να επιδιωχθεί προσπάθεια μετοχοποίησης των υποχρεώσεών της, με αύξηση κεφαλαίου.

Τελευταία επιλογή ήταν η θέση της, στην αναγκαστική εκκαθάριση του άρθρου 9.

Κρίνοντας τα αποτελέσματα της εφαρμογής του, συνάγεται ότι ο νόμος τελικά δεν ανταποκρίθηκε στην αποστολή για την οποία θεσπίστηκε (βλ. Ν.Ρόκα, ό.π. σελ. 73 επ. ο οποίος αναφέρει ότι από τις 44 επιχειρήσεις που υπήχθησαν στον Ο.Α.Ε. με την διαδικασία του Ν. 1386/1983 δεν επιτεύχθηκε καμιά συμφωνία εξυγίανσης, αλλά όλες τέθηκαν υπό ειδική εκκαθάριση. Μάλιστα, οι εκκαθαρίσεις δεν ήταν καν εξυγιαντικές, καθώς στις περισσότερες περιπτώσεις, εκποιούνταν ξεχωριστά τα περιουσιακά στοιχεία των επιχειρήσεων και όχι οι επιχειρήσεις ως σύνολο. Επίσης βλ. Π. Μάζη. Η ειδική εκκαθάριση των προβληματικών επιχειρήσεων 1998 σελ. 36-37, για την αποτυχία του συστήματος του ν. 1386/1983).

Η τότε οικονομική κρίση, επέβαλλε την αναγκαιότητα θεσμοθέτησης, ενός νέου συστήματος εξυγίανσης των επιχειρήσεων. Η δικαιολογική αυτή επιλογή, συνδυάστηκε με εκείνη της κοινωνικοποίησης των επιχειρήσεων (βλ. και Περάκη. Η συμφωνία πιστωτών και επιχείρησης κατά τα άρθρα 44 και 45 Ν. 1892/1990,1993 σελ. 13, από τον οποίο, ο συνδυασμός αυτός χαρακτηρίζεται ως «σύγχυση». Η επιλογή της κοινωνικοποίησης, δημιούργησε θέματα παραβάσεων του κοινοτικού δικαίου, ιδίως σχετικά με την ex lege κατάργηση του δικαιώματος προτίμησης (Βλ. Γεωργακόπουλο, ο.π. σελ.224-225, Σουφλερό, Προβληματικές επιχειρήσεις ΝοΒ 2010 σελ. 23, Κοτσίρη –Χατζηνικολάου-Αγγελίδου, ό.π. σελ. 21-22.).

Ιδιοκτήτες επιχειρήσεων, έθεσαν υπό αμφισβήτηση τις ρυθμίσεις του νόμου, επειδή «θίγονταν», λόγω της ανάληψης της διοίκησής τους από τον Ο.Α.Ε., την παύση της εξουσίας των διοικητικών οργάνων τους και την αναγκαστική αύξηση κεφαλαίου ή ειδική εκκαθάριση.

Το ΣτΕ, έκρινε τις σχετικές διατάξεις σύμφωνες με το Σύνταγμα (βλ. ΣτΕ 1094 και 1095/1987, Το Σ 1987, σελ 279 και 313, όπου κρίθηκε ότι το Σύνταγμα «με καμιά του διάταξη δεν εμποδίζει την λήψη για λόγους δημοσίου συμφέροντος γενικών νομοθετικών μέτρων που θα έθιγαν την θέση της πλειοψηφίας στην γενική συνέλευση της ανώνυμης εταιρείας» Κοτσίρη – Χατζηνικολάου – Αγγελίδου, ό.π. σελ. 20).

Σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο, η Οδηγία 77/91/ΕΟΚ/31.12.1976, ορίζει ότι η αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου αποφασίζεται από την γενική συνέλευση της εταιρείας. Το ΔΕΚ δέχθηκε, ότι η ρύθμιση εθνικού δικαίου, που προβλέπει την δυνατότητα αύξησης με διοικητική πράξη του εταιρικού κεφαλαίου επιχειρήσεων, αντίκειται στην παραπάνω Οδηγία, έστω και αν γίνεται για την εξασφάλιση της επιβίωσης επιχειρήσεων με ιδιαίτερη σημασία για το κοινωνικό σύνολο (ΔΕΚ C-134/1991 C-135/1991 Κεραφίνα κατά Ελληνικής Δημοκρατίας ΔιΔικ. 1993, σελ.251).

Ο Άρειος Πάγος, έκρινε ότι υπάρχει παράβαση της οδηγίας, όταν έχει αυξηθεί το μετοχικό κεφάλαιο εταιρείας που υπήχθη στην διαδικασία του ν. 1386/1983, χωρίς να συντρέχουν οι σχετικές προϋποθέσεις του νόμου. Εδώ οι παλαιοί μέτοχοι δικαιούνται αποζημίωση για την μείωση της αξίας των μετοχών τους κατά τα άρθρα 297-298 και 914 Α.Κ. και 1 του 1^{ου} Πρωτοκόλλου ΕΣΔΑ (ΟλΑΠ 14/1999, ΤοΣ 1999, σ. 1091, ΑΠ 795/2000, ΕλλΔνη 2001, σελ. 131 ΑΠ 1176/2004 ΕλλΔνη 2005 σελ. 140).

Γίνεται λοιπόν διαχρονικά δεκτό από την νομολογία, ότι η κρατική εξουσία, μπορεί υπό προϋποθέσεις, να επέμβει και να αλλοιώσει την ίδια την φυσιογνωμία ιδιωτικών επιχειρήσεων σημαντικών για την εθνική οικονομία (Γ. Χρυσόγονο. Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα εκδ. 3^η 2006).

Η διαπίστωση αυτή, στηρίζεται στα ακόλουθα παραδείγματα:

α) η υποχρεωτική συγχώνευση τραπεζών, επειδή είχε ως σκοπό την εξυγίανση του όλου τραπεζικού συστήματος της χώρας, με την δημιουργία ισχυρών τραπεζικών εταιριών που αποτελεί λόγο «γενικότερου κοινωνικού συμφέροντος» (ΟλΣτΕ 598/1953, κρίνοντας τις διατάξεις του άρθρου 10 ν. 2292/1953).

β) ο υποχρεωτικός διπλασιασμός του μετοχικού κεφαλαίου τράπεζας, με παράλληλη διάθεση των 9/10 των νέων μετοχών σε πρόσωπο εκτός του κύκλου των παλαιών μετόχων (ΟΛΑπ 31/1990 ΝοΒ 1991 σ. 224)

γ) η ανάθεση σε συγκεκριμένες περιπτώσεις της διοίκησης τράπεζας σε προσωρινό επίτροπο, με αυτοδίκαιη παύση κάθε εξουσίας των καταστατικών της οργάνων (ΟλΣτΕ 2250/1985, ΤοΣ 1986, σελ. 482, ΣτΕ 4273/1996 ΕΕΔ 1999, σελ. 397)

Λόγω της αποτυχίας εξυγίανσης των επιχειρήσεων που υπήχθησαν στις διατάξεις του ν. 1386/1993, ο νόμος καταργήθηκε και ο Ο.Α.Ε. λύθηκε και τέθηκε σε εκκαθάριση δυνάμει του ν. 2741/1999 (άρθρα 12-20).

Ο ν. 1386/1993, ήταν ο τελευταίος περί εξυγίανσης των επιχειρήσεων, που ως στόχο είχε την διάσωση της εξυγίανσης των βιώσιμων επιχειρήσεων σε βάρος των συμφερόντων των πιστωτών.

Επειδή ο νόμος αυτός απέτυχε στην πράξη και είχαν αλλάξει οι πολιτικές και οικονομικές συνθήκες, διευρύνθηκαν οι στόχοι του πτωχευτικού δικαίου.

Σύμφωνα με κριτική ανάλυση του ν. 1386/1983 από τον Κοτσίρη «επεξεργασμένο μόνον για την ευχερέστερη προώθηση της αποκρατικοποίησης, χωρίς ιδιαίτερες αναλύσεις και σαφείς εκτιμήσεις του κανονιστικού ρόλου της εξυγίανσης ως θεσμού έφθασε σήμερα..... να είναι πρόσφορο μέσο επίπλαστης βιωσιμότητας μεθοδευμένης μέσω ισολογισμών, πλειοψηφίας πιστωτών με ελεγχόμενης προέλευσης, αυτοδίκαιης λύσης των εργασιακών σχέσεων, πλήρους διάλυσης της επιχείρησης στα επί μέρους στοιχεία του ενεργητικού μέσω κυρίων θυγατρικών τραπεζικών ιδρυμάτων που μεταβιβάζουν στις μητρικές επιχειρήσεις τις δήθεν «εξυγιασμένες» επιχειρήσεις στα «εξ' ών έχουν συντεθεί» στοιχεία.....». (βλ. Κοτσίρη, Πτώχευση, Σκέψεις για την πορεία της, σε Σύγχρονα Προβλήματα, του πτωχευτικού δικαίου και προτάσεις νομοθετικής ρύθμισης (6^ο Πανελλήνιο συνέδριο Συνδέσμου Ελλήνων Εμπορικόλογων).

Επίσης, θεωρήθηκε ότι έπρεπε να αλλάξει ο νόμος, επειδή οι προσπάθειες εξυγίανσης που είχαν στόχο την διάσωση της επιχείρησης και την διατήρηση των θέσεων εργασίας, είχαν πολύ μεγάλο οικονομικό και κοινωνικό κόστος, λόγω του ότι το κράτος χρηματοδοτούσε με μεγάλα ποσά τις προβληματικές επιχειρήσεις, χωρίς όμως τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

Είχε υποστηριχθεί, ότι η «διάσωση» των υπερχρεωμένων επιχειρήσεων με κρατικό χρήμα νόθευε τον ανταγωνισμό (βλ. Περάκη, ό.π. σελ 26 επ., Ν. Ρόκα, Μεταρρυθμιστικές τάσεις στο

πτώχευτικό δίκαιο σ.272, επίσης Ν. Ρόκα, ο.π. σελ. 73, ο οποίος αναφέρει ότι από τις 44 επιχειρήσεις που υπήχθησαν στον Ο.Α.Ε. με την διαδικασία του ν.1386/1983 δεν επιτεύχθηκε καμιά συμφωνία εξυγίανσης, αλλά όλες τέθηκαν υπό ειδική εκκαθάριση. Μάλιστα οι εκκαθαρίσεις δεν ήταν καν εξυγιαντικές, καθώς στις περισσότερες περιπτώσεις εκποιούνταν ξεχωριστά τα περιουσιακά στοιχεία των επιχειρήσεων και όχι οι επιχειρήσεις ως σύνολο. Επίσης βλ. Π. Μάζη. Η ειδική εκκαθάριση των προβληματικών επιχειρήσεων 1998 σελ. 36-37, για την αποτυχία του συστήματος του ν. 1386/1983).

3.4 Τα άρθρα 44 και 45 του Ν. 1892/1990

Μετά την κατάργηση του Ν.1386/1983, που εισήγαγε κρατικό σύστημα εξυγίανσης, με πρωταρχικό στοιχείο της υποχρεωτικότητας και της διοικητικής παρέμβασης, το ελληνικό δίκαιο εξυγίανσης επιχειρήσεων, στράφηκε προς τον στόχο της αποκρατικοποίησης των προβληματικών επιχειρήσεων που κρατικοποιήθηκαν με την διαδικασία του προηγούμενου νόμου.

Σκοπός του νέου νόμου ήταν, η επιβίωση της υπό εξυγίανση επιχείρησης και η μέσω αυτής ικανοποίηση των πιστωτών, ήταν δηλαδή μία διαδικασία προληπτική της πτώχευσης (βλ. Κοτσίρη-Χατζηνικολάου-Αγγελίδου ό.π. σελ.13., όπου αναφέρεται ο σκοπός, ως η «διάσωση και εξυγίανση μιας οικονομικά βιώσιμης επιχείρησης με απώτερο σκοπό την εξασφάλιση των εργαζομένων την αντιμετώπιση της ανεργίας και κατ' επέκταση και την προστασία της εθνικής οικονομίας»).

Όσες επιχειρήσεις είχαν ήδη υπαχθεί στις ρυθμίσεις του προϊσχύοντος νόμου 1386/1983, εξακολουθούσε να ισχύει η διαδικασία εκείνη και ο Ο.Α.Ε. εξακολουθούσε να λειτουργεί και να ασκεί τις αρμοδιότητές του (άρθρο 47 Ν. 1892/1990). Οι επιχειρήσεις που θα κατέφευγαν στην νέα προπτώχευτική διαδικασία, μπορούσαν να επιλέξουν, μεταξύ δύο διαδικασιών εξυγίανσης, είτε της εκούσιας εξυγίανσης των άρθρων 44 και 45, είτε της αναγκαστικής εκκαθάρισης των άρθρων 46 έως 46 γ του νέου νόμου σε αντιδιαστολή με το σύστημα αναγκαστικής εξυγίανσης που ίσχυε υπό το προηγούμενο καθεστώς (βλ. Λιακόπουλο ό.π. σελ. 50)

Με το άρθρο 44 Ν.1892/1990, μπορούσε η επιχείρηση να συνάψει συμφωνία με την πλειοψηφία των πιστωτών της (βλ. Περάκη, Η συμφωνία πιστωτών και επιχείρησης κατά τα

άρθρα 44 και 45 ν. 1892/1990,1993, Κοτσίρη –Χατζηνικολάου- Αγγελίδου, ό.π σελ 32) και με χαρακτηριστικά προληπτικού συμβιβασμού (δεν αποκλειόταν και η σύναψη της συμφωνίας μετά την πτώχευση).

Η συμφωνία του άρθρου 44, ήταν ενοχική σύμβαση, με στοιχεία του συμβιβασμού του άρθρου 871 Α.Κ., όπως και ο πτωχευτικός συμβιβασμός που ίσχυε πριν τον ΠτΚ (βλ. Περάκη, ό.π., σελ 16 επ.), αλλά η διαφορά της από τον συμβιβασμό του ΑΚ. είναι η επέκταση των αποτελεσμάτων της και σε τρίτα μη συμβαλλόμενα πρόσωπα.

Η συμφωνία του άρθρου 44, δέσμευε και τους μη συμβληθέντες πιστωτές, συμπεριλαμβανομένων και του Δημοσίου, των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης των τραπεζών και άλλων πιστωτικών ιδρυμάτων (άρθρο 44 παρ 1 Ν. 1892/1990) με προϋπόθεση την επικύρωσή της από το Εφετείο. Αποτελούσε ένα είδος αναγκαστικού συμβιβασμού.

Νέο στοιχείο του νόμου αυτού, ήταν η δυνατότητα υπαγωγής στην διαδικασία όχι μόνο επιχειρήσεων που ήταν σε οικονομική αδυναμία πληρωμής των οφειλών τους, αλλά και εκείνων που βρίσκονταν σε παύση πληρωμών, ή είχαν πτωχεύσει, ή είχαν τεθεί υπό διαχείριση των πιστωτών, ή υπό προσωρινή διαχείριση ή υπό εκκαθάριση οποιασδήποτε μορφής (βλ. Κοτσίρη-Χατζηνικολάου-Αγγελίδου, ό.π. σελ 32).

Η δυνατότητα να υπαχθούν στον νόμο, επιχειρήσεις οι οποίες είχαν βρεθεί σε παύση πληρωμών καταργήθηκε, με την έναρξη της διαδικασίας συνδιαλλαγής και εφαρμόστηκε πάλι, με την εισαγωγή της νέας διαδικασίας εξυγίανσης επιχειρήσεων (άρθρα 99-106 ΠτΚ). Επειδή υπάρχουν πολλά κοινά σημεία της διαδικασίας εξυγίανσης, που εισήχθη μετά την διαδικασία συνδιαλλαγής, με την διαδικασία του Ν. 1892/1990, ήτοι κοινά σημεία:

δέσμευση των μη συμβληθέντων πιστωτών, υπαγωγή επιχειρήσεων που έχουν παύσει της πληρωμές τους, πολλοί θεωρούν ότι στην διαδικασία εξυγίανσης αναβιώνει ο Ν. 1892/1990 με εύστοχες βελτιώσεις.

Αν τα μέρη τώρα, δεν κατέληγαν σε συμφωνία, ή μεταγενέστερα δεν εκπληρώνονταν οι όροι της συμφωνίας, η επιχείρηση προχωρούσε σε εκκαθάριση του άρθρου 46 του Ν. 1892/1990.

Αλλά και επιχείρηση που βρισκόταν ήδη σε εκκαθάριση των άρθρων 46επ, είτε την κοινή του εταιρικού δικαίου, μπορούσε να συνάψει συμφωνία του άρθρου 44 ή 45.

Αρχικά στον Ν. 1892/1990 δεν υπήρχε μεσολαβητής για την ανάληψη των διαπραγματεύσεων για την επίτευξη συμφωνίας.

Μετά την τροποποίησή του, με το άρθρο 43 του Ν. 1947/1991, προκειμένου να επιτευχθεί διευκόλυνση των διαπραγματεύσεων, για την υλοποίηση των άρθρου 44 και την ταχύτερη επίτευξη συμφωνίας, προβλέφθηκε διορισμός επιτρόπου με το άρθρο 45.

Με το άρθρο 44, προβλέφθηκε μια ελεύθερη διαδικασία για την άμεση εκούσια διαπραγμάτευση, μεταξύ των μερών πιστωτών και οφειλέτη και με το άρθρο 45 θέλησε να αντιμετωπίσει τα προβλήματα και τις δυσκολίες που εμφιλοχωρούσαν από τις απευθείας διαπραγματεύσεις των ενδιαφερομένων (Κοτσίρη – Χατζηνικολάου – Αγγελίδου, ό.π., σελ. 97).

Ο επίτροπος, κατά τον Περάκη (ό.π., σελ 99 επ.), έμοιαζε ως θεσμός με τον συμφιλιωτή του γαλλικού θεσμού της *procedure de conciliation* (θεσμός που αποτέλεσε το πρότυπο για την διαδικασία συνδιαλλαγής του ΠτΚ), ενώ σύμφωνα με τον Λιακόπουλο (βλ. Δίκαιο εξυγίανσης και εκκαθάρισης των επιχειρήσεων, ό.π. σελ. 53) είχε ρόλο αναγκαστικού διαχειριστή.

Σκοπός του επιτρόπου ήταν, η προώθηση της επίτευξης του σκοπού της διαδικασίας, δηλαδή η σύναψη συμφωνίας πιστωτών και επιχείρησης (Η συμφωνία του αρ. 44 ν. 1892/1990 έπρεπε να υπογραφεί από το 60% του συνόλου των απαιτήσεων της εταιρίας. Για τα ισχύοντα ως προς τον τρόπο απόδειξης του ποσοστού των συμβεβλημένων πιστωτών λόγω της ρύθμισης του αρ. 44 παρ. 1α ν. 1892/1990 σε σχέση με το ανακριτικό σύστημα της εκουσίας δικαιοδοσίας βλ. ειδικότερα, Κεραμέα/Μακρίδου, «Τρόπος απόδειξης της πλειοψηφίας του 60% του συνόλου των απαιτήσεων των συμβεβλημένων πιστωτών, στο πλαίσιο των αποδεικτικών περιορισμών του άρθρου 44 παρ. 1α Ν. 1892/1990», ΔΕΕ 2009.1038 επ. Μάζη, «Σύμβαση εξυγίανσης επιχείρησης κατά το άρθρο 44 Ν. 1892/1990. Υπολογιζόμενες απαιτήσεις και επιρροή μεταγενέστερης δικαστικής αναγνώρισης άλλων χρεών», ΔΕΕ 1995. 713 επ.) μέσω μίας τυπικής και οργανωμένης δικαστικά διαδικασίας.

Μετά την δημοσίευση της απόφασης, για τον διορισμό του επιτρόπου, αναστέλλονταν τα μέτρα ατομικής και συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης, της λήψης ασφαλιστικών μέτρων και της τοκοφορίας των απαιτήσεων (Κοτσίρη –Χατζηνικολάου-Αγγελίδου ό.π. σελ 108 επ. Αυγητίδη, Εξυγίανση επιχειρήσεων ό.π., σελ 73-74) μέχρι την δημοσίευση της επικυρωτικής απόφασης.

Στην διαδικασία του άρθρου 46, 46^α, 46β, 46^γ του Ν. 1892/1990, σε ειδική εκκαθάριση υπάγονταν οι επιχειρήσεις, οι οποίες δεν είχαν πετύχει συμφωνία με την διαδικασία του άρθρου 44.

Με το άρθρο 46^α επιχειρείτο η πώληση του ενεργητικού της επιχείρησης ως συνόλου, με δημόσιο πλειοδοτικό διαγωνισμό.

Έτσι η επιχείρηση, συνέχιζε τις δραστηριότητες της, υπό νέο φορέα και αποτρεπόταν η διάλυσή της, η οποία θα ήταν επιζήμια για την οικονομία. (Βλ. και ΕφΘεσ. 915/1997 για την θέση σε ειδική εκκαθάριση της «Τουριστικής Γεωργικής –Εξαγωγικής ΑΕ- Porto Karras», όπου η εταιρεία διατήρησε την επιχειρηματική μονάδα της καθώς και όλες τις θέσεις εργασίας της).

Το άρθρο 46^α επίσης σκόπευε στην εξυγίανση της επιχείρησης, με την πώληση του ενεργητικού της επιχείρησης με δημόσιο πλειοδοτικό διαγωνισμό. Οι ειδικές διαδικασίες, ουσιαστικά αποτελούσαν, εναλλακτικές σε σχέση με την πτώχευση, μορφές εκκαθάρισης επιχειρήσεων (Βλ. Αυγητίδη, ό.π. σελ. 60).

Επειδή ως προϋπόθεση, για να υπαχθεί μία επιχείρηση σε αυτές τις διαδικασίες ήταν η πολύ σοβαρή οικονομική κρίση της επιχείρησης και η παντελής αδυναμία της να ανταποκριθεί σε υποχρεώσεις πληρωμών, ήταν πολύ δύσκολο τελικά, να εξυγιανθεί η επιχείρηση και να μην καταρρεύσει. (Σύμφωνα με Κοτσίρη – Χατζηνικολάου – Αγγελίδου, ό.π. σελ. 235,) η αποστολή των διαδικασιών αυτών ήταν η ικανοποίηση των πιστωτών από το προϊόν της εκκαθάρισης και όχι η εξυγίανση και διατήρηση των επιχειρηματικών μονάδων, με πραγματικά απώτερο σκοπό την εξυπηρέτηση πολιτικοοικονομικών συμφερόντων συχνά μάλιστα ευκαιριακά και «φωτογραφικά».

Οι διαδικασίες του ν. 1892/1990, σε αντίθεση με τον ΠτΚ, δεν εξασφάλιζαν διαφάνεια και συλλογικότητα, και την εγγύηση της μη δυσμενέστερης μεταχείρισης των πιστωτών σε σχέση με εκείνη που θα προέκυπτε στο πλαίσιο μιας πτωχευτικής εκκαθάρισης (βλ. Αυγητίδη, ό.π. σ. 137-138).

Επίσης, η ειδική εκκαθάριση του άρθρου 46, αντίθετα από τον ΠτΚ, απέκλειε από την διαδικασία τους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης και επικρίθηκε για αυτό.

Οι ανωτέρω διατάξεις, καταργήθηκαν με την εισαγωγή του νέου Πτωχευτικού Κώδικα με το ν. 3588/2007 και αντικαταστάθηκαν από τη διαδικασία συνδιαλλαγής, προβλεπόμενη στα αρ. 99 επ.

Λίστα Βιβλιογραφικών Αναφορών 3^{ου} Κεφαλαίου

Μιχαλόπουλος, Γ. ΕΕμπΔ 2009, 729,733: «Η αποδραματοποίηση της πτώχευσης

κατά το ισχύον δίκαιο του Πτωχευτικού Δικαίου»

Κοτσίρης, Λ. «Η διαδικασία συνδιαλλαγής κατά τον ΠτΚ» σελ 4-5

Κοτσίρης –Χατζηνικολάου –Αγγελίδου: Δίκαιο εξυγίανσης και εκκαθάρισης προβληματικών επιχειρήσεων 3^η έκδοση 2006 σελ. 4-5, 13, 20, 32, 73-74, 97, 235

Λιακόπουλος Αθ «Συλλογικές διαδικασίες ικανοποίησης των πιστωτών και εξυγίανσης των επιχειρήσεων» ΕΕμπΔ 1983 191,

Αυγητίδη: Εξυγίανση επιχειρήσεων μέσω προπτωχευτικών συμφωνιών 2011 σελ. 53

Ρόκας, Ν. «Στοιχεία Πτωχευτικού Δικαίου» 1997, σελ. 72-73

Χριστοπούλου Χριστίνα: «Η διαδικασία εξυγίανσης ως διαχρονικός θεσμός του ελληνικού δικαίου» σελ. 319

Μάζη, Π «Η ειδική εκκαθάριση των προβληματικών επιχειρήσεων 1998» σελ 36-37, για την αποτυχία του συστήματος του ν.1386/1983

Γεωργακόπουλο, ο.π. σελ.224-225,

Σουφλερός, Προβληματικές επιχειρήσεις ΝοΒ 2010 σελ. 23,

Λιακόπουλος, Αθ. «Δίκαιο εξυγίανσης και εκκαθάρισης των επιχειρήσεων», σελ. 53

Κεραμέα/Μακρίδου, «Τρόπος απόδειξης της πλειοψηφίας του 60% του συνόλου των απαιτήσεων των συμβεβλημένων πιστωτών στο πλαίσιο των αποδεικτικών περιορισμών του άρθρου 44 παρ. 1α Ν. 1892/1990»,

ΔΕΕ 2009.1038 επ · Μάζη,

«Σύμβαση εξυγίανσης επιχείρησης κατά το άρθρο 44 Ν. 1892/1990. Υπολογιζόμενες απαιτήσεις και επιρροή μεταγενέστερης δικαστικής αναγνώρισης άλλων χρεών», ΔΕΕ 1995. 713 επ.

ΕφΘεσ. 915/1997 για την θέση σε ειδική εκκαθάριση της «Τουριστικής Γεωργικής – Εξαγωγικής ΑΕ- Porto Karras»

Χρυσόγονος, Γ. «Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα» εκδ. 3^η 2006.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΟΙ ΠΡΟΠΤΩΧΕΥΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΠΟΥ ΙΣΧΥΑΝ ΣΤΟΝ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟ ΚΩΔΙΚΑ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΙΣΧΥ ΤΟΥ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

Πριν τεθεί σε ισχύ ο πτωχευτικός κώδικας, το πτωχευτικό σύστημα στην Ελλάδα ήταν δυαδικό, διότι προβλεπόντουσαν χωριστές διαδικασίες εκκαθάρισης και πτώχευσης με χωριστά νομοθετήματα και μπορούσε να επιλεγεί μία από αυτές.

Με την εισαγωγή του Πτωχευτικού Κώδικα, καθιερώθηκε ενιαίο σύστημα εκκαθάρισης και αναδιοργάνωσης (πτώχευση και στάδιο αναδιοργάνωσης) (βλ. Σωτηρόπουλο. Ο νέος Πτωχευτικός Κώδικας: Από την «πτώχευση» στην «εξυγίανση», του Ελληνικού Πτωχευτικού Δικαίου ΧρΙΔ. 2008, 290), που είναι ταυτόχρονα ένα σύστημα «ισότιμων λύσεων» ή «ανοικτών σκοπών», κατά την εφαρμογή του οποίου, μπορεί να προκύψει είτε εκκαθάριση της επιχείρησης, είτε εξυγίανσή της (βλ. Αυγητίδη, ό.π. σελ. 137. (βλ. Γ. Μιχαλόπουλο: Η αποδραματοποίηση της πτώχευσης κατά το ισχύον δίκαιο του πτωχευτικού κώδικα, ΕΕμπΔ 2009/729,745). Έτσι στην ελληνική έννομη τάξη, για πρώτη φορά, ενοποιήθηκε το πτωχευτικό δίκαιο με την ένταξη σε αυτό συστημάτων και διαδικασιών που μέχρι τώρα ήταν διάσπαρτα σε άλλα νομοθετήματα και βρίσκονταν και συστηματικά εκτός πτωχευτικού δικαίου (Αντιρρήσεις για την συστηματική ένταξη της διαδικασίας συνδιαλλαγής στον ΠτΚ ο Ν. Ρόκας, ό.π. 279).

Με τα ως άνω δεδομένα, αντιλαμβανόμαστε ότι ο Ν. 3588/2007 έφερε μία σημαντική καινοτομία στο πτωχευτικό δίκαιο και αποτέλεσε σταθμό στην πορεία του εκσυγχρονισμού του. (Για την αναγκαιότητα μετάβασης από το δυαδικό στο ενοποιημένο σύστημα αφερεγγυότητας Κοτσίρη-Χατζηνικολάου-Αγγελίδου ό.π. σελ. 2-4 και Κοτσίρη Προς ένα αναμορφωμένο δίκαιο αφερεγγυότητας Αρμ. 2002,509. Για τον εκσυγχρονιστικό χαρακτήρα του ΠτΚ. Βλ. σχόλιο σε Σωτηρόπουλο, «Παρατράγουδα του Ελληνικού πτωχευτικού δικαίου, Ιστοσελίδα Συνδέσμου Ελλήνων Εμπορικών Λογιστών [http://www, syneemp.gr/ pgtp=18 aid=1233305498](http://www.syneemp.gr/pgtp=18%20aid=1233305498)).

Μέχρι τη θέση σε ισχύ, λοιπόν, του νέου Πτωχευτικού Κώδικα, το ελληνικό πτωχευτικό δίκαιο δεν αντανάκλούσε τη σύγχρονη αντίληψη για την ανάγκη διεύρυνσης του «αρχαϊκού εκκαθαριστικού μοντέλου», καθώς με την εξαίρεση παραπτώχευτικών

διαδικασιών που εφαρμόζονταν σε αλλοδαπές έννομες τάξεις (αγγλικό και γαλλικό δίκαιο βλ. Δ. Αυγητίδη, Εξυγίανση Επιχειρήσεων, 2011, σελ. 77 επ.), δεν είχε επηρεασθεί από την επικρατούσα διεθνώς διαδικασία εμπλουτισμού του ή μετασχηματισμού του σε ενιαίο δίκαιο εξυγίανσης κι εκκαθάρισης της επιχείρησης (βλ. Δ. Αυγητίδη, ο.π., σελ. 135).

Με τις σύγχρονες, ωστόσο ρυθμίσεις, παρατηρείται στροφή του ελληνικού πτωχευτικού δικαίου, από τη μέχρι τώρα κυρίαρχουσα προσπάθεια συλλογικής ικανοποίησης των πιστωτών ως αυτοσκοπού, στην προσπάθεια επίτευξης του αυτού σκοπού ως βασικού, ίσως και της μεγιστοποίησης του βαθμού ικανοποίησης των πιστωτών (βλ. Δ. Αυγητίδη, Ο Πτωχευτικός Κώδικας του 2007. Η αλλαγή κατεύθυνσης του ελληνικού δικαίου αφερεγγυότητας, ΕΕμπΔ 2007 /542, 549-550, Ν. Κατηφόρη, Μερικές σκέψεις για τις δικονομικές ρυθμίσεις του νέου Πτωχευτικού Κώδικα, ΧρΙΔ 2008 /14.) μέσω, όμως, διευρυσμένων μεθόδων, όπως είναι η συνέχιση της επιχείρησης μέσω της εξυγίανσής της, διαδικασία που ανάγεται ίσως κατ' αυτόν τον τρόπο σε δευτερεύοντα ή έμμεσο στόχο της πτωχευτικής διαδικασίας (βλ. ειδικότερα Π. Μάζη, Η διαδικασία συνδιαλλαγής του νέου πτωχευτικού κώδικα (άρθρα 99-106 Ν. 3588/2007), ΔΕΕ 2008/172, αλλά και Γ. Σωτηρόπουλο, Ο νέος πτωχευτικός κώδικας: Από την πτώχευση στην «εξυγίανση» του ελληνικού πτωχευτικού δικαίου, ΧρΙΔ 2008/28).

4.1 Πρόληψη και διάσωση

4.1.Α Οι ρυθμίσεις του Πτωχευτικού Κώδικα – Διαδικασία συνδιαλλαγής

Στις προπτωχευτικές διαδικασίες θεσπίστηκε αρχικά η διαδικασία συνδιαλλαγής (άρθρα 99 επ. ν. 3588/2007, όπως ίσχυαν πριν τον ν. 4013/2011).

Η διαδικασία συνδιαλλαγής δεν ήταν συλλογική διαδικασία, αφού ο οφειλέτης μπορούσε να συμφωνεί με κάθε πιστωτή χωριστά και η ρύθμιση με κάθε πιστωτή να είναι μέρος, συνολικής προς επικύρωση συμφωνίας, χωρίς να δεσμεύονται οι πιστωτές που δεν ήθελαν να συμβληθούν (βλ. Κοτσίρη ό.π. σ. 146, όπου ρητά υποστηρίζει ότι «η διαδικασία συνδιαλλαγής δεν είναι συλλογική διαδικασία, αλλά καθαρά συμβατικού χαρακτήρα, στην οποία ο οφειλέτης έχει την

ευελιξία να συμφωνεί με κάθε πιστωτή του συγκεκριμένη ρύθμιση έτσι ώστε όλες οι επιμέρους συμφωνίες να αποτελούν το αντικείμενο της συμφωνίας προς επικύρωση «χωρίς δέσμευση των μη συμβληθέντων πιστωτών». βλ. όμως τον ίδιο, ό.π. σελ 150, όπου χαρακτηρίζεται ως «ατελής συλλογική διαδικασία, λόγω δέσμευσης των πιστωτών, αλλά μη συνδρομής των στοιχείων της πτωχευτικής απαλλοτρίωσης και του ορισμού συνδίκου». Οι Περάκης ό.π. σ. 52 και Μάζης, Η διαδικασία συνδιαλλαγής του νέου ΠτΚ, ΔΕΕ 2008, 172, 176 δεν αναγνωρίζουν συλλογικό χαρακτήρα).

Η πρόθεση του νομοθέτη, αφενός για την πρόληψη της πτώχευσης, μέσω του νέου θεσμού της διαδικασίας της συνδιαλλαγής και αφετέρου για εξυγιαντική αναδιάρθρωση της επιχείρησης, μέσω του σχεδίου αναδιοργάνωσης, ήταν να τεθούν στη διάθεση του οφειλέτη, νομικοί μηχανισμοί αποτρεπτικοί της αναπόδραστα καταστροφικής ρευστοποίησης, με σύμπραξη των πιστωτών και με εγγυήσεις της δικαστικής αρχής.

Άμεσος σκοπός των εξυγιαντικών διαδικασιών, ήταν η ικανοποίηση των πιστωτών μέσω της διάσωσης της επιχείρησης, με απώτερους σκοπούς όχι μικρότερης σημασίας, τη διατήρηση των θέσεων εργασίας, την προαγωγή του τοπικού κοινωνικοοικονομικού χώρου όπου δραστηριοποιείται η επιχείρηση και ευρύτερα της εθνικής οικονομίας (βλ. Α. Κοτσίρη, Πτωχευτικό Δίκαιο, 2008, σελ. 511) .

Με τις διατάξεις των άρθρων 99 έως 106 του Πτωχευτικού Κώδικα, ειδικότερα, ρυθμίστηκε η διαδικασία συνδιαλλαγής, η οποία χαρακτηρίζεται ως το προβλεπόμενο στον νόμο σύνολο δικαστικών και εξώδικων ενεργειών με δικαστική εποπτεία, που αποβλέπει στην κατάρτιση και δικαστική επικύρωση μιας περί ρυθμίσεως οφειλών συμφωνίας, ενός έχοντος πτωχευτική ικανότητα και ευρισκόμενου σε κατάσταση παρούσας ή προβλέψιμης οικονομικής αδυναμίας προσώπου, με τους διαθέτοντες την πλειοψηφία των απαιτήσεων πιστωτές του, ώστε να αποφευχθεί η κήρυξη της πτώχευσης και να διασωθεί η επιχείρηση του.

Αποτέλεσε την πρώτη προσπάθεια του Έλληνα νομοθέτη να ενοποιήσει το πτωχευτικό δίκαιο σε ένα ενιαίο σύστημα πτώχευσης και αναδιοργάνωσης των αφερέγγυων επιχειρήσεων (βλ. Κοτσίρη, Η διαδικασία συνδιαλλαγής κατά τον ΠτΚ, σελ. 144-145).

Σύμφωνα με τον Κοτσίρη (ο.π.σ.5) «πρόκειται για μέθοδο ελεύθερης εξυγίανσης που βρίσκεται μεν έξω από το θεσμό της πτώχευσης, αλλά νομιμοποιείται ως ευέλικτο σύστημα αξιολόγησης των εμπλεκόμενων συμφερόντων και επιλογής της καλλίτερης κατά το δυνατό λύσης για ισόρροπη και αποτελεσματική εξυπηρέτησή τους».

Το διαθέτον, λοιπόν, πτωχευτική ικανότητα φυσικό ή νομικό πρόσωπο, ευρισκόμενο ενώπιον καταστάσεως «επαπειλούμενης παύσης πληρωμών», δικαιούται, αντί να ζητήσει την κήρυξη του σε πτώχευση (άρθρο 3 § 2 του Πτωχευτικού Κώδικα), να κάνει χρήση της νέας δυνατότητας, που του παρέχει ο νόμος, της υποβολής δηλαδή, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 99 και 100 του ως άνω νόμου (Πτωχευτικού 6 Κώδικα), αίτησης για το άνοιγμα διαδικασίας συνδιαλλαγής, χωρίς να απαιτείται να συντρέχουν οπωσδήποτε οι προϋποθέσεις μιας επαπειλούμενης παύσης πληρωμών, αλλά αρκεί η επίκληση και διαπίστωση μιας οποιασδήποτε, ακόμα και προσωρινής και μερικής, οικονομικής αδυναμίας (Βλ. Σπ. Ψυχομάνη, Πτωχευτικό Δίκαιο, 2007, § 95, 97- 99, σελ. 42-43.).

4.1.B Αποτελέσματα της διαδικασίας συνδιαλλαγής

Η διαδικασία της συνδιαλλαγής, δοκιμάστηκε στην πράξη, για τέσσερα μόλις χρόνια - βραχύβια χρονική περίοδος- για να μπορέσει να επιφέρει επιτυχώς τη διάσωση των υπαχθέντων επιχειρήσεων. (Σε σύντομη επισκόπηση και έρευνα στο μητρώο των συνδιαλλαγών που υπήρχε στο Πρωτοδικείο Αθηνών- Τμήμα Πτωχεύσεων, διαπιστώθηκε, ότι ελάχιστες επιχειρήσεις κατέληξαν σε επικύρωση συμφωνίας συνδιαλλαγής).

Η διαδικασία αυτή **αρχικά** ήταν «δημοφιλής» στις επιχειρήσεις, διότι συνδύαζε, τα πλεονεκτήματα της προπτωχευτικής εξυγιαντικής διαδικασίας, με το πλεονέκτημα της ταχύτητας και της ευελιξίας και της αποφυγής του στιγματισμού της επιχείρησης από την πτώχευση.

Αλλά διαπιστώθηκαν αδυναμίες της, ως προς την έλλειψη δεσμευτικότητας, αναφορικά με τους πιστωτές που δεν συμβάλλοντο, καθώς και με το αν υπήρχε ειλικρινή θέληση των επιχειρήσεων, που αιτούντο την υπαγωγή τους στην διαδικασία, να διασωθούν.

Μεγάλο μέρος των επιχειρήσεων αυτών, είχαν απώτερο σκοπό, μόνο την αναστολή των καταδιωκτικών μέτρων από τους πιστωτές για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, και όχι την διάσωση της επιχείρησής τους, με αποτέλεσμα να εκφυλίζεται ο στόχος της διαδικασίας.

Ο Πτωχευτικός Κώδικας κατά την βούληση του αρχικού νομοθέτη, πρόβλεψε μία προπτωχευτική, συμβατικής φύσεως διαδικασία, την διαδικασία συνδιαλλαγής και μία

διαδικασία αναδιοργάνωσης, όταν πλέον ο οφειλέτης έχει παύσει τις πληρωμές του και κηρυχθεί σε πτώχευση.

Και ως προς τις δύο διαδικασίες, ο νεώτερος νομοθέτης με τον νόμο 3858/2010 άρθρα 34 και 35, ενόψει της βαθιάς οικονομικής κρίσης, επέφερε ορισμένες, μεταβατικής φύσεως μέχρι της 31.12.2014 μικρές επεμβάσεις κυρίως χρόνου διαδικαστικών πράξεων και διάρκειας συμφωνιών.

4.2 Διαδικασία εξυγίανσης – Εννοιολογικός προσδιορισμός – Σκοπιμότητα της αντικατάστασης του 6^{ου} Κεφαλαίου του Πτωχευτικού Κώδικα

Με τον νόμο 4013/2011 ο συμβατικός χαρακτήρας της συνδιαλλαγής αλλοιώνεται προκειμένου να δεσμεύονται και διαφωνούντες πιστωτές.

Οι διατάξεις των άρθρων 99-106 ΠτΚ αντικαθίστανται αλλά ο νέος νόμος δεν θίγει τις εκκρεμείς διαδικασίες.

Τέλος με το ν. 4446/2016, κατ' επίκληση θεραπείας μειονεκτημάτων της εξυγιαντικής διαδικασίας, επιχειρείται απλούστευση της διαδικασίας εξυγίανσης, διεύρυνση της διαδικασίας σε περίπτωση αδράνειας των διοικούντων και κατάργηση της διαδικασίας της ειδικής εκκαθάρισης (βλ. Αιτ. Εκθ. Νν. 4446/2016) (Λ. Κοτσίρης Πτωχευτικό Δίκαιο 10^η έκδοση σελ. 578-579).

Η διαδικασία εξυγίανσης, είναι μια συλλογική διαδικασία πριν από την αφερεγγυότητα, που στοχεύει στην αναδιάρθρωση των χρεών των επιχειρήσεων χωρίς να παραβλέπεται η συλλογική αποπληρωμή των πιστωτών.

Λόγω της ιδιαίτερα δυσμενούς και κρίσιμης για την Ελληνική Οικονομία και κοινωνία, χρονικής περιόδου με μεγάλα ποσοστά ανεργίας (Σε ποσοστό 24,2% ανήλθε η ανεργία τον Φεβρουάριο του 2016, ενώ τον ίδιο μήνα το έτος 2011 ανερχόταν σε ποσοστό 15,4% σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, Δελτίο Τύπου της 12.5.2016, δημοσιευμένο σε <http://www.statisticw.gr/el/statistic/-/publications/SJ002/>) κλείσιμο των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, της μεταφοράς μεγάλων και υγιών επιχειρήσεων στην αλλοδαπή, προς αποφυγή της υψηλής φορολογίας, αλλά

και προς εξασφάλιση της χρηματοδότησης (Μεγάλη απώλεια για την Ελλάδα: Η Βιοχάλκο έφυγε στο Βέλγιο 16.9.2013 <http://www.iefimerida.gr>, υπερφορολόγηση) των υφιστάμενων επιχειρήσεων και ελεύθερων επαγγελματιών, απώλεια της εμπιστοσύνης προς το Κράτος και προς το ημεδαπό χρηματοπιστωτικό σύστημα, περιορισμοί στην κίνηση κεφαλαίων, υπερχρέωση των νοικοκυριών και εξάντληση της φοροδοτικής τους ικανότητας, επιβάρυνση των ασφαλιστικών ταμείων, είναι απολύτως αναγκαία η ισχύς ενός άρτιου νομοθετήματος για την αντιμετώπιση της ήδη εκτεταμένης αφερεγγυότητας και την προώθηση μεθόδων για την επανεκκίνηση της Οικονομίας.(η Διαδικασία εξυγίανσης ως διαχρονικός θεσμός του Ελληνικού Δικαίου σελ. 16 38 Χριστίνα Χριστοπούλου Νομική Βιβλιοθήκη).

Οι ρυθμίσεις που ίσχυαν παλαιότερα, για τις επιχειρήσεις που βρίσκονταν σε οικονομική αδυναμία, λόγω της σημερινής οικονομικής κρίσης, θεωρήθηκε επιβεβλημένο, να γίνουν απλούστερες και σαφέστερες.

Έτσι, τον Σεπτέμβριο του 2011, αντικαταστάθηκε ολόκληρο το έκτο Κεφάλαιο του Πτωχευτικού Κώδικα (Σύσταση Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων –Αντικατάσταση του έκτου Κεφαλαίου του Ν. 3588/2007 (πτωχευτικός κώδικας)- Προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης και άλλες διατάξεις ΦΕΚ Α' 204/15.9.2011), καταργήθηκε η διαδικασία της συνδιαλλαγής, γεγονός που κατέδειξε την προσπάθεια του νομοθέτη να ενισχύσει και να προωθήσει τους εξυγιαντικούς θεσμούς.

Έτσι η διαδικασία συνδιαλλαγής, που υπήρξε ομοίως μία συναινετική διαδικασία, για την επίτευξη της συμφωνίας μεταξύ του οφειλέτη και των πιστωτών του, με την συνδρομή του μεσολαβητή, αλλά απαγορευτική σε περίπτωση παύσης πληρωμών του οφειλέτη, ενώ καταλάμβανε μόνο τους συμβληθέντες πιστωτές, αντικαταστάθηκε με την διαδικασία εξυγίανσης με τον νόμο 4013/2011 (“Η Διαδικασία εξυγίανσης ως διαχρονικός θεσμός του Ελληνικού Δικαίου” σελ. 16 38 Χριστίνα Χριστοπούλου Νομική Βιβλιοθήκη)

Σε λιγότερο από 7 μήνες τροποποιήθηκε η διαδικασία («Βελτίωση επιχειρηματικού περιβάλλοντος – Νέα εταιρική μορφή – Σήματα – Μεσίτες Ακινήτων – Ρύθμιση θεμάτων ναυτιλίας – λιμένων και αλιείας και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ Α' 85/11.4.2012).

Ο νόμος 4072/2012, είχε στόχο να παράσχει στην επιχείρηση που βρισκόταν σε οικονομική αδυναμία, την δυνατότητα διεξόδου από την κρίση και τις σοβαρές οικονομικές δυσχέρειες που αντιμετώπιζει, μέσω μιας πιο ευέλικτης διαδικασίας από την προϊσχύουσα συνδιαλλαγή, δηλαδή της εξυγίανσης των άρθρων 99 επ.

Στόχος του ήταν, να αποφευχθεί η πτώχευση, προκειμένου να ικανοποιηθούν συλλογικά οι πιστωτές της, αν η συλλογική ικανοποίηση των τελευταίων είναι δυνατό να επιτευχθεί με άλλο λιγότερο «επώδυνο» για την επιχείρηση τρόπο, από την κήρυξή της σε πτώχευση η οποία ισοδυναμεί με «θανατική καταδίκη ιδιωτικού δικαίου» (Περάκης 198 10).

Με τον νόμο αυτό, ο νομοθέτης επιχείρησε να απαλείψει τις πλημμέλειες και ατέλειες που διαπιστώθηκαν στην πράξη, αμέσως μετά την θέση σε ισχύ με τον ν. 4013/2011, των διατάξεων για την διαδικασία εξυγίανσης, **προκειμένου να αποφευχθεί όπως ειπώθηκε ανωτέρω, η καταχρηστική προσφυγή των επιχειρήσεων σε αυτές με μοναδικό σκοπό την παράκαμψη του νόμου και την καθυστέρηση ή και ματαίωση εκπλήρωσης των υποχρεώσεών τους έναντι μεταξύ άλλων του Δημοσίου και των ασφαλιστικών ταμείων** (η Διαδικασία εξυγίανσης ως διαχρονικός θεσμός του Ελληνικού Δικαίου σελ. 20 38 Χριστίνα Χριστοπούλου Νομική Βιβλιοθήκη).

Ποια είναι η τελική σκοπιμότητα της αντικατάστασης του βου κεφαλαίου του Πτωχευτικού Κώδικα.

Ανεξάρτητα από τις δογματικής και μεθοδολογικής φύσεως συγχύσεις, (π.χ. «προπτωχευτική διαδικασία» ενώ ο οφειλέτης βρίσκεται «σε παύση πληρωμών») η νέα ρύθμιση, αποσκοπεί και επιβάλλει μια και μόνο ουσιαστικού περιεχομένου συνέπεια:

από την επικύρωση της, η συμφωνία εξυγίανσης να δεσμεύει το σύνολο των πιστωτών, οι απαιτήσεις των οποίων ρυθμίζονται από αυτήν, ακόμα και αν δεν είναι συμβαλλόμενοι ή δεν ψήφισαν υπέρ της συμφωνίας εξυγίανσης.

Η προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης των επιχειρήσεων, όπως διαμορφώθηκε, διασπά το ενιαίο σύστημα στο οποίο στηρίζεται ο Πτωχευτικός Κώδικας (και ακολουθούν οι σύγχρονες νομοθεσίες).

Επαναφέρει στο στάδιο της πρόληψης της πτώχευσης, το θεσμό της συμφωνίας του άρθρ. 44 ν. 1892, κατ' εφαρμογή της οποίας ορισμένες ή ελάχιστες επιχειρήσεις που έχουν υπαχθεί σ' αυτήν, αν διασώθηκαν και σε ποια κατάσταση ακόμα σήμερα βρίσκονται, οφείλουν τη λεγόμενη «εξυγίανση-διάσωσή» τους στην ολοκληρωτική αποξένωση «χιλιάδων πιστωτών με μικρότερα χρέη» (όπως τους αποκαλεί δημοσίευμα από 11/03/2011) από τις απαιτήσεις τους.

Και εδώ μπορεί να επισημανθεί, ότι ενώ υπό την ισχύ του ν. 1892, η αμφιλεγόμενη εξυγιαντική διάσωση ολίγων επιχειρήσεων έβλαπτε σοβαρά, αλλά δεν παρέλυε τους πιστωτές, ιδίως μικρές

επιχειρήσεις, αφού το γενικό οικονομικό κλίμα επέτρεπε παρ' όλα αυτά τη δική τους βιωσιμότητα, σήμερα η λεγόμενη εξυγίανση μιας επιχείρησης, κατά κανόνα, συμπαρασύρει τους πιστωτές της, ιδίως τους πιο οικονομικά αδύναμους σε οικονομική κρίση, αν μη σε πτώση.

Λαμβάνοντας μάλιστα υπόψη, ότι το μέγεθος των απαιτήσεων και οι εμπράγματα εξασφαλίσεις, ανήκουν σε μεγάλους πιστωτές -ιδίως πιστωτικά ιδρύματα- διερωτάται κανείς, πως θα μπορούν να συνάπτονται συμφωνίες δεσμευτικές με επιχειρήσεις σε παύση πληρωμών, χωρίς περιορισμό εκ του νόμου ως προς τα όρια των ρυθμίσεων, για φορείς που ελέγχονται ιδίως για την κεφαλαιακή τους επάρκεια και τα όρια των επισφαλειών τους. (Βλ. Α. Κοτσίρης Πτωχευτικό Δίκαιο έκδοση 2017 σελ. 610-611 Μέρος Τέταρτο).

4.3 Η διαφοροποίηση της διαδικασίας εξυγίανσης από την διαδικασία συνδιαλλαγής

Έτσι το νέο νομοθέτημα, με μια μείξη των ρυθμίσεων της διαδικασίας συνδιαλλαγής (άρθρ. 99 Πτωχ.Κωδ.) και των ρυθμίσεων του ισχύοντος σχεδίου αναδιοργάνωσης (άρθρ. 107 Πτωχ. Κωδ.) και των ρυθμίσεων του ν. 1892, χωρίς αναφορά σε κάποιο δοκιμασμένο ευρωπαϊκό ή άλλο πρότυπο, καταργεί πλέον ρητά τη διαδικασία συνδιαλλαγής ως συμβατική μη δεσμευτική πρόληψη της πτώχευσης και διαφοροποιείται ο νέος από το καταργηθέντα θεσμό στα εξής:

- παρέχεται πλέον η δυνατότητα, να συνάπτεται συμφωνία εξυγίανσης, ακόμα και μετά την επελθούσα παύση των πληρωμών του οφειλέτη, ή και πριν ακόμα δημιουργηθεί καθεστώς επαπειλούμενης πτώχευσης
- προβλέπεται πλέον η υποχρέωση –άλλως δυνατότητα- να συνάπτεται η συμφωνία με εμπιστευτικές εξωδικαστικές διαπραγματεύσεις μεταξύ οφειλέτη και πιστωτών
- επεκτείνεται η δεσμευτικότητα της επικυρωμένης συμφωνίας εξυγίανσης και στους μη συμβληθέντες και μη συναινούντες στην κατάρτισή της πιστωτές. (Σπ. Ψυχομάνης Πτωχευτικό Δίκαιο Έκδοση 2017 κεφ. 2^ο σελ. 75).

Ο προηγούμενος, καταργηθείς θεσμός της συμφωνίας συνδιαλλαγής, στο μέτρο που δεν δέσμευε, τους μη έχοντας συναινέσει στην συμφωνία πιστωτές, δημιουργούσε το πρόβλημα της συλλογικής δράσης (collective action problem).

Το πρόβλημα συνίστατο, στο ότι «ακόμη κι αν όλοι οι πιστωτές αναγνώριζαν ότι μια ρύθμιση των απαιτήσεών τους, που θα διέσωζε τον οφειλέτη, θα ήταν προς το συλλογικό συμφέρον, κάθε ένας χωριστά, μπορούσε να ελπίζει, ότι οι λοιποί πιστωτές, θα υφίσταντο το κόστος της ρύθμισης», χωρίς καμία δική τους ατομική επιβάρυνση, εφόσον αυτός δεν θα είχε συμμετάσχει ή συναινέσει στην ρύθμιση (Αιτιολογική έκθεση του Νόμου και Ε. Περάκη ό.π. σελ. 51 επ –Γ. Σωτηρόπουλου, ό.π., ΧρΙΔ 2008, σελ. 298 – Π. Μάζη, Η διαδικασία συνδιαλλαγής του νέου πτωχευτικού κώδικα ΔΕΕ 2008, σελ. 172,174).

4.3.1 Τροποποιήσεις με την ισχύ του Ν. 4336/2015

Νέες τροποποιήσεις του ΠτΚ επήλθαν με τον Ν. 4336/2015 («Συνταξιοδοτικές διατάξεις-Κύρωση του Σχεδίου Σύμβασης Οικονομικής Ενίσχυσης από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας και ρυθμίσεις για την υλοποίηση της Συμφωνίας Χρηματοδότησης» -ΦΕΚ Α' 94/14.8.2015.), που προέβη σε εκτεταμένη τροποποίηση αρκετών διατάξεων του ΠτΚ, μεταξύ άλλων, διεύρυνε το υποκειμενικό πεδίο εφαρμογής της προπτωχευτικής εξυγίανσης, αφού δύναται να καταλάβει πλέον και τις περιπτώσεις απλώς πιθανότητας αφερεγγυότητας, σε εναρμόνιση με την Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 12.3.2014 C (2014) 1500 final. («η Διαδικασία εξυγίανσης ως διαχρονικός θεσμός του Ελληνικού Δικαίου» σελ. 22 38 Χριστίνα Χριστοπούλου Νομική Βιβλιοθήκη)

Έτσι διευκολύνεται η διάσωση και η δυνατότητα ανάκαμψης των βιώσιμων επιχειρήσεων, ώστε να είναι εφικτή η αποτροπή της πτώχευσης, επιτρέποντας σε αυτές ένα νέο ξεκίνημα προς το γενικότερο όφελος της οικονομίας. (Κατά την Εισηγητική Έκθεση Ν.4336/2015, υποπαράγραφος Γ 3).

4.3.2 Τροποποιήσεις με την ισχύ του Ν. 4446/2016

Νέα αλλαγή επήλθε με τον Ν. 4446/2016 (Πτωχευτικός Κώδικας, Διοικητική Δικονομία, Τέλη-Παράβολα Οικειοθελής αποκάλυψη Φορολογητέας ύλης παρελθόντων ετών, Ηλεκτρονικές Συναλλαγές, Τροποποιήσεις του Ν. 4720/2014 και άλλες διατάξεις, ΦΕΚ Α' 240/22.12.2016).

Με τον νόμο αυτόν, επέρχεται αναθεώρηση του ΠτΚ, η οποία συνιστά, (προσωρινή) κατάληξη της εξελικτικής πορείας εκσυγχρονισμού της πτωχευτικής νομοθεσίας (βλ. τελευταία παρ. Μέρους Πρώτου Α, της εισηγητικής έκθεσης, όπου ως χρόνος αφετηρίας της πορείας εκσυγχρονισμού αναφέρεται το 1930. Ως ενδιάμεσος σταθμός το 2007 με την εισαγωγή του ΠτΚ και ως προσωρινή κατάληξη το 2016 με τον Ν. 4446/2016) ΔΕΕ 6/2017. Η αναμόρφωση της προπτωχευτικής διαδικασίας εξυγίανσης με τον Ν. 4446/2016. Χάρις Ε. Σκαλίδη). Ο νομοθέτης επιδιώκει, όπως και τα νομοθετικά κείμενα της ενωσιακής προέλευσης, να προβλέψει, το ρυθμιστικό πλαίσιο, που θα επιτρέψει και θα διευκολύνει την επίτευξη εξυγίανσης με στόχο την θετική πορεία της Εθνικής Οικονομίας.

Τόσο η διαδικασία συνδιαλλαγής, όσο και η προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης αποτελούν μορφές προληπτικού συμβιβασμού, τις οποίες δεν προέβλεπε το Πτωχευτικό δίκαιο πριν την εισαγωγή του Κώδικα.

Και οι δύο διαδικασίες αποτελούν αντικείμενο ρύθμισης του έκτου κεφαλαίου του Πτωχευτικού Κώδικα (αρθρ. 99-106, όπως ίσχυαν πριν την αντικατάστασή τους, για τη διαδικασία συνδιαλλαγής και άρθρα 99 -106ι, όπως ισχύουν, για τη διαδικασία εξυγίανσης), ανάμεσα στο κεφάλαιο με τις ειδικές διατάξεις για τα νομικά πρόσωπα και το κεφάλαιο για το σχέδιο αναδιοργάνωσης. Αν και ενταγμένες στον Πτωχευτικό Κώδικα, και οι δύο διαδικασίες θα πρέπει να θεωρηθούν ως εξωπτωχευτικές, καθώς εξελίσσονται χρονικά σε ένα προγενέστερο της πτώχευσης στάδιο.

Δεν αποτελούν όμως υποχρεωτικό προστάδιο της πτώχευσης, με την έννοια ότι μια επιχείρηση μπορεί να κηρυχθεί σε πτώχευση, χωρίς να έχει προηγηθεί η υπαγωγή της σε διαδικασία συνδιαλλαγής ή σε διαδικασία εξυγίανσης. Αυτό σημαίνει ότι, αν και κατά κανόνα, οι προϋποθέσεις υπαγωγής στις διαδικασίες θα συντρέχουν νωρίτερα από τις προϋποθέσεις κήρυξης σε πτώχευση, ο Νόμος δεν επέβαλε προηγούμενη διέλευση από το στάδιο

συνδιαλλαγής και δεν επιβάλλει προηγούμενη διέλευση από το στάδιο εξυγίανσης πριν την κήρυξη της πτώχευσης.

Σε περίπτωση μάλιστα επαπειλούμενης αδυναμίας εκπλήρωσης, ο Νόμος παρέιχε και παρέχει, κατά το στάδιο πριν την επέλευση της παύσης πληρωμών, διακριτική ευχέρεια επιλογής της πτωχευτικής ή της εξυγιαντικής διαδικασίας.

Στη διαδικασία συνδιαλλαγής, την ευχέρεια αυτή επέτρεπε, το ότι η προβλέψιμη οικονομική αδυναμία, ως προϋπόθεση υπαγωγής. Σύμφωνα με την Αιτιολογική έκθεση επί του ν. 4013/2011 σχετικά με την προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης (εφεξής «η διαδικασία») με τη διαδικασία αυτή παρέχεται «δεύτερη ευκαιρία» στον οφειλέτη. Ότι η διάσωση της επιχείρησης, αποτέλεσε εκπεφρασμένο στόχο του Πτωχευτικού Κώδικα, ο οποίος επιχείρησε να τον πετύχει κυρίως στο πλαίσιο της πτώχευσης μέσω του θεσμού του σχεδίου αναδιοργάνωσης.

Ως καινοτομία του νόμου, διακηρύσσεται η υπαγωγή σε προπτωχευτική διαδικασία και των οφειλετών που βρίσκονται ήδη σε παύση πληρωμών. Αν έχει υποβληθεί αίτηση πτώχευσης, η εξέταση της αναστέλλεται, αν γίνει δεκτή η υπαγωγή στη διαδικασία εξυγίανσης.

Ενόψει όμως της γενικής διάταξης του Πτωχευτικού Κώδικα, όπως καταγράφεται στο άρθρο 1, σκοπός της πτώχευσης, είναι η συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών. Μέσα προς τούτο είναι, η ρευστοποίηση, ή με αναδιοργάνωση, ή με διατήρηση της επιχείρησης του οφειλέτη.

Έτσι, η ένταξη της διαδικασίας εξυγίανσης, βρίσκεται εκτός εύρους εφαρμογής της γενικής διάταξης και συνεπώς της ερμηνείας της διαδικασίας αυτής με βάση το άρθρο 1.

Η διαδικασία αυτή, θα έπρεπε να αποτελέσει αυτόνομο, ίδιου σκοπού, νομοθέτημα, όπως η τάση αυτονομίας των διαδικασιών του προκύπτει από τη διάταξη του άρθρου 99 § 11 σύμφωνα με την οποία οι διατάξεις των άλλων κεφαλαίων του Πτωχευτικού Κώδικα «εφαρμόζονται στις διαδικασίες του παρόντος κεφαλαίου, μόνο στο μέτρο που γίνεται παραπομπή σε αυτές», αποκλείοντας έτσι ακόμα και την αναλογική εφαρμογή των άλλων διατάξεων του Πτωχευτικού Κώδικα.

Η εφαρμογή της διαδικασίας, και όταν ο οφειλέτης βρίσκεται σε παύση πληρωμών και μάλιστα χωρίς οποιοδήποτε χρονικό περιορισμό της έκτασης της, (κατά το πρότυπο γαλλικό δίκαιο για την Conciliation Article L. 611-4 C.Com., η διάρκεια της παύσης πληρωμών όχι μεγαλύτερη των 45 ημερών), δεν αποτελεί ειμή παραλλαγή υποβολής αιτήσεως του άρθρου 107 ΠτΚ για το σχέδιο αναδιοργάνωσης.

Σύμφωνα με το νέο άρθρο 99 § 5, «αν ο οφειλέτης έχει περιέλθει σε παύση πληρωμών, μετά την υποβολή αίτησης επικύρωσης συμφωνίας εξυγίανσης, οφείλει να υποβάλει αίτηση πτώχευσης σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 2, ενώ, κατά τη διαδικασία του σχεδίου αναδιοργάνωσης, ο οφειλέτης με την αίτηση για κήρυξη σε πτώχευση δικαιούται να υποβάλει και σχέδιο αναδιοργάνωσης (αρθρ. 108 § 2 ΠτΚ): Η «φαινόμενη προτεραιότητα» της διαδικασίας, έναντι του θεσμού της πτώχευσης, βρίσκεται σε αντίθεση με τον τελευταίο, ως γενικό πλαίσιο αντιμετώπισης του αφερέγγυου οφειλέτη, στον οποίο θεσμό, κατά την Αιτιολογική έκθεση, νομικώς πλέον αδόκιμα αποδίδεται, ότι «οι οικονομικές και κοινωνικές αντιλήψεις της χώρας μας, συνδέουν την πτώχευση με την εκκαθάριση», σε αντίθεση με την Αιτιολογική έκθεση για τον Πτωχευτικό Κώδικα (σχετικά με τη γενική διάταξη του άρθρου 1) κατά την οποία «Η πτώχευση έτσι ενσωματώνει, την ιδέα μιας οικονομικώς λογικής μορφής πραγμάτωσης ευθύνης που περιλαμβάνει και την οικονομική διάσωση του οφειλέτη».

4.4 Νομική φύση προπτωχευτικής διαδικασίας εξυγίανσης και διαδικασίας συνδιαλλαγής

Από άποψη νομικής φύσεως, και η προπτωχευτική διαδικασία, όπως και η διαδικασία συνδιαλλαγής, έχει συμβατικό χαρακτήρα, συναινετική διαδικασία συμφωνίας οφειλέτη-πιστωτών, ατελής συλλογική διαδικασία, λόγω δέσμευσης των πιστωτών, αλλά μη συνδρομής των στοιχείων της πτωχευτικής απαλλοτρίωσης και του ορισμού συνδίκου.

Σύμφωνα με το άρθρο 99 παρ. 2 εδ. πρώτο, η διαδικασία εξυγίανσης, χαρακτηρίζεται πλέον ως «συλλογική προπτωχευτική διαδικασία». (Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης 2017 σελ 612-613)

Λίστα Βιβλιογραφικών Αναφορών 4^ο Κεφαλαίου

Μιχαλόπουλος, Γ. «Η αποδραματοποίηση της πτώχευσης κατά το ισχύον δίκαιο του πτωχευτικού κώδικα», ΕΕμπΔ 2009/729, σελ 745

Κοτσίρη –Χατζηνικολάου -Αγγελίδου ό.π. σελ. 2-4

Κοτσίρης, Λ. «Προς ένα αναμορφωμένο δίκαιο αφερεγγυότητας» Αρμ. 2002, σελ 509.

«Παρατράγουδα του Ελληνικού πτωχευτικού δικαίου», Ιστοσελίδα Συνδέσμου Ελλήνων Εμπορικών http://www.syneemp.gr/pgtp=18 aid=1233305498

Αυγητίδη, Δ. «Εξυγίανση Επιχειρήσεων», 2011, σελ. 77 επ.

Αυγητίδη, Δ. «Ο Πτωχευτικός Κώδικας του 2007. Η αλλαγή κατεύθυνσης του ελληνικού δικαίου αφερεγγυότητας,

ΕΕμπΔ 2007 /542, σελ549-550,

Κατηφόρη, Ν. «Μερικές σκέψεις για τις δικονομικές ρυθμίσεις του νέου Πτωχευτικού Κώδικα», ΧρΙΔ 2008 /14.

Μάζη, Π. «Η διαδικασία συνδιαλλαγής του νέου πτωχευτικού κώδικα» (άρθρα 99-106 Ν. 3588/2007),

ΔΕΕ 2008/172,

Σωτηρόπουλος, Γ. «Ο νέος πτωχευτικός κώδικας: Από την πτώχευση στην «εξυγίανση» του ελληνικού πτωχευτικού δικαίου», ΧρΙΔ 2008/28

Κοτσίρη, Λ. «Πτωχευτικό Δίκαιο», 2008, σελ. 511

Κοτσίρη, Λ. «Η διαδικασία συνδιαλλαγής κατά τον ΠτΚ», σελ. 144-145).

Ψυχομάνη, Σπ. «Πτωχευτικό Δίκαιο», 2007, § 95, 97 - 99, σελ. 42-43.

<http://www.statisticw.gr/el/statistic/-/publications/SJ002>

<http://www.iefimerida.gr>)

Χριστοπούλου, Χριστίνα. «Διαδικασία εξυγίανσης ως διαχρονικός θεσμός του Ελληνικού Δικαίου» σελ. 16 38 Νομική Βιβλιοθήκη

ΦΕΚ Α' 204/15.9.2011 Προπρωχευτική διαδικασία εξυγίανσης και άλλες διατάξεις

Σύσταση Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων –Αντικατάσταση του έκτου Κεφαλαίου του Ν. 3588/2007 (πτωχευτικός κώδικας)-

ΦΕΚ Α' 85/11.4.2012 «Βελτίωση επιχειρηματικού περιβάλλοντος –Νέα εταιρική μορφή – Σήματα –Μεσίτες Ακινήτων –Ρύθμιση θεμάτων ναυτιλίας –λιμένων και αλιείας και άλλες διατάξεις»

Περάκης, Ευαγ. «Πτωχευτικό Δίκαιο» 2017 ό.π. σελ. 51 επ –

Γ. Σωτηρόπουλου, ό.π., ΧρΙΔ 2008, σελ. 298 –

Μάζη, Π. «Η διαδικασία συνδιαλλαγής του νέου πτωχευτικού κώδικα» ΔΕΕ 2008, σελ. 172,174

ΦΕΚ Α' 94/14.8.2015 «Συνταξιοδοτικές διατάξεις- Κύρωση του Σχεδίου Σύμβασης Οικονομικής Ενίσχυσης από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας και ρυθμίσεις για την υλοποίηση της Συμφωνίας Χρηματοδότησης» -

ΦΕΚ Α' 240/22.12.2016 Πτωχευτικός Κώδικας, Διοικητική Δικονομία, Τέλη-Παράβολα Οικειοθελής αποκάλυψη Φορολογητέας ύλης παρελθόντων ετών, Ηλεκτρονικές Συναλλαγές, Τροποποιήσεις του Ν. 4720/2014 και άλλες διατάξεις,

Σκαλίδη, Ε. Χάρις Η αναμόρφωση της προπτωχευτικής διαδικασίας εξυγίανσης με τον Ν. 4446/2016, ΔΕΕ 6/2017 σελ 755-765

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ – ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ

Προϋποθέσεις της διαδικασίας εξυγίανσης κατά την παρ. 1 του άρθρου 99 του ΠτΚ είναι:

α) Η πτωχευτική ικανότητα του προσώπου, το οποίο πρόκειται να υπαχθεί στην διαδικασία.

β) Η ύπαρξη του κέντρου των συμφερόντων του στην Ελλάδα.

γ) Η υφιστάμενη κατάσταση παρούσας ή επαπειλούμενης ή κατά πιθανολόγηση επελευσόμενης γενικής αδυναμίας πληρωμών.

δ) Η ύπαρξη επιχείρησης που μπορεί να διασωθεί. (Σπ. Ψυχομάνης, Πτωχευτικό Δίκαιο, εκδ, 2017 σελ. 77)

5.1 Προϋποθέσεις

5.1.1 Πτωχευτική ικανότητα του οφειλέτη

Υποκειμενική προϋπόθεση, υπαγωγής στη διαδικασία εξυγίανσης είναι, σύμφωνα με το άρθρο 99 § 1 ΠτΚ, η πτωχευτική ικανότητα του οφειλέτη και η ύπαρξη του κέντρου των κυρίων συμφερόντων του στην Ελλάδα.

Ως πτωχευτική ικανότητα ενός προσώπου νοείται, η νομική δυνατότητα να υπαχθεί στην προβλεπόμενη στο νόμο ειδική διαδικασία συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης, την πτωχευτική διαδικασία, κατόπιν δικαστικής απόφασης, που κηρύσσει την πτώχευσή του. (Βλ. Σπ. Ψυχομάνης, Πτωχευτικό Δίκαιο, εκδ, 2017, σελ. 77)

Κατά τη διάταξη δε, του άρθρου 2 § 1 ΠτΚ, «πτωχευτική ικανότητα έχουν οι έμποροι, καθώς και οι ενώσεις προσώπων με νομική προσωπικότητα που επιδιώκουν οικονομικό σκοπό».

Αν ο οφειλέτης είναι νομικό πρόσωπο εφαρμόζεται το άρθρο 96 παρ. 2, ως έχει μετά το ν. 4446/2016 και κατά συνέπεια η αίτηση υποβάλλεται από το όργανο της διοίκησης. (βλ. Ευαγ. Περάκη Πτωχευτικό Δίκαιο 3^η έκδοση Κεφ.2 σελ. 58).

5.1.2 Η ύπαρξη του κέντρου των κύριων συμφερόντων του στην Ελλάδα

Όσον αφορά, το κέντρο των κυρίων συμφερόντων του οφειλέτη, αυτό ορίζεται στο άρθρο 4 § 2 ΠτΚ «κέντρο των κυρίων συμφερόντων είναι ο τόπος, όπου ο οφειλέτης ασκεί συνήθως τη διοίκηση των συμφερόντων του.

Για τα νομικά πρόσωπα, κέντρο των κυρίων συμφερόντων είναι ο τόπος «της καταστατικής έδρας».

Δεν αρκεί απλή κατοικία στην Ελλάδα για τα φυσικά πρόσωπα, ούτε ύπαρξη υποκαταστημάτων νομικών προσώπων στην Ελλάδα για νομικά πρόσωπα.

Κριτήριο του νόμου, είναι όπως ελέχθη για τα φυσικά πρόσωπα, η κύρια επαγγελματική εγκατάστασή τους (κατοικία) στην Ελλάδα και για τα νομικά πρόσωπα να διαθέτουν καταστατική και πραγματική έδρα διοίκησης στην Ελλάδα

5.1.3 Κατάσταση παρούσας ή επαπειλουμένης ή κατά πιθανολόγηση επελευσόμενης γενικής αδυναμίας πληρωμών

Για να αιτηθεί η επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης, ο οφειλέτης, σύμφωνα με το άρθρο 99 παρ. 1 ΠτΚ, θα πρέπει να βρίσκεται:

- είτε σε παρούσα αδυναμία εκπλήρωσης ληξιπρόθεσμων χρηματικών υποχρεώσεων του,

- είτε σε επαπειλούμενη αδυναμία εκπλήρωσης των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεών του
- είτε σε πιθανολογούμενη απλώς, να επέλθει αδυναμία εκπλήρωσης («απλή πιθανότητα αφερεγγυότητας»), κατά τρόπο γενικό.

Παρούσα είναι η αδυναμία, όταν υπάρχει διαπιστωμένη, βεβαιωμένη αδυναμία να εκπληρώνονται οι μελλοντικά καθιστάμενες ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις του οφειλέτη, ή και οι ήδη ληξιπρόθεσμες, των οποίων η εκπλήρωση, δεν έχει ακόμα ζητηθεί από τον δανειστή.

Αν έχει ήδη επέλθει παύση πληρωμών, ο οφειλέτης που θα υποβάλει αίτηση για επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης, οφείλει να συνυποβάλει με το ίδιο δικόγραφο και αίτηση για την κήρυξη της πτώχευσής του, αφήνοντας το δικαστήριο να επιλέξει το αίτημα, που θα κάνει, ενδεχομένως δεκτό, αφού όμως επιληφθεί τούτο, καταρχάς, της αιτήσεως για την επικύρωση της συμφωνίας.

Σε υποβολή αίτησης πτώχευσης, υποχρεούται, επίσης, ο οφειλέτης και σε περίπτωση που περιέλθει σε κατάσταση παύσης πληρωμών, μετά την υποβολή της αίτησης επικύρωσης συμφωνίας εξυγίανσης, οπότε δικαιούται να ζητήσει την αναστολή της εξέτασης της πρώτης, μέχρι την έκδοση αποφάσεως ως προς την εξυγίανση (άρθρο 99 παρ 3,5 ΠτΚ).

Επαπειλούμενη αδυναμία είναι η βάσιμη απειλή, την οποία αντιμετωπίζει ο οφειλέτης να βρεθεί προσεχώς σε δύσκολη θέση να μην μπορεί να εξοφλεί τις υφιστάμενες ληξιπρόθεσμες οφειλές του. (Σπ. Ψυχομάνης Πτωχευτικό Δίκαιο έκδοση 2017 σελ.79).

Πιθανολογούμενη απλώς να επέλθει αδυναμία, ή «απλή πιθανότητα αφερεγγυότητας» κατά το γράμμα του νόμου, είναι η κατάσταση εκείνη του οφειλέτη, κατά την οποία αυτός, χωρίς να έχει φτάσει ακόμα σε σημείο αδυναμίας, ή επαπειλούμενης κατά τα ανωτέρω αδυναμίας, αντιμετωπίζει απλώς πιθανότητα να απειληθεί, κατά την πορεία των πραγμάτων, με αδυναμία εκπλήρωσης των υποχρεώσεών του.

Πρακτικά επομένως, για την διάγνωση της καταστάσεως αυτής, αρκεί η πιθανολόγηση εκ μέρους του Δικαστηρίου, της μελλοντικής αδυναμίας, ως επί ασφαλιστικών μέτρων, χωρίς να απαιτείται ο σχηματισμός πλήρους δικανικής πεποίθησης. Πρόκειται κατά την λεκτική διατύπωση της διάταξης, για περίπτωση επαπειλούμενης αδυναμίας πληρωμών, την οποία αρκεί να πιθανολογεί ο οφειλέτης και στην πιθανολόγηση, επίσης, να στηρίζεται η έκδοση αποφάσεως που θα κηρύσσει την πτώχευση.

Με αυτό τον τρόπο, ο νομοθέτης, διευκολύνει τις επιχειρήσεις για να εντάσσονται έγκαιρα σε πρώιμο στάδιο, στην διαδικασία εξυγίανσης, για να ενισχύεται έτσι η δυνατότητα διάσωσης τους.

Αυτή η προσέγγιση, δηλαδή η απλή πιθανότητα αφερεγγυότητας, που αρκεί για να υπαχθεί μία επιχείρηση στην διαδικασία εξυγίανσης, έγινε το 2015. Προέρχεται από το ευρωπαϊκό δίκαιο.

Ο νέος κανονισμός περί αφερεγγυότητας, στο προοίμιο του, έχει ένα παράδειγμα, στο οποίο αναφέρει ότι η απλή πιθανότητα αφερεγγυότητας φαίνεται, όταν έχουν καταγγελθεί σημαντικές συμβάσεις, οι οποίες είναι υπαρκτικές για την εταιρία, αλλά δεν έχουν επιφέρει ακόμα επιδράσεις στο «cash flow» της εταιρείας, διότι η επαπειλούμενη αδυναμία και η παύση πληρωμών είναι στοιχεία που εξωτερικεύονται, **δηλαδή παύση πληρωμών υπάρχει, όταν δεν μπορεί να εξυπηρετήσει κατά τρόπο γενικό τις υποχρεώσεις του, ενώ πιθανότητα αφερεγγυότητας υπάρχει και πιο νωρίς, όταν έχουμε συμπτώματα που δείχνουν ότι θα υπάρξει τέτοια πορεία στο μέλλον.** («Ζητήματα Δικαίου Εξυγίανσης Επιχειρήσεων και της Πτωχευτικής Διαδικασίας, ύστερα από το Ν.4446» με εισηγητή τον κ. Α. Ρόκα 10 και 11/3/2017 -Νομική Βιβλιοθήκη)

Την σχετική διάταξη, πρόσθεσε στο κείμενο του άρθρου 99 ΠτΚ., ο νόμος 4336/2015, επικαλούμενος διάταξη της Συστάσεως της Επιτροπής της ΕΕ από 12.3.2014.

Σύμφωνα με το γράμμα του νόμου, ακριβέστερα, «το πρόσωπο... δύναται να υπαχθεί στην διαδικασία του παρόντος κεφαλαίου και όταν δεν συντρέχει παρούσα ή επαπειλούμενη αδυναμία εκπλήρωσης, αν κατά την κρίση του Δικαστηρίου υφίσταται απλώς πιθανότητα αφερεγγυότητας του, η οποία δύναται να αρθεί με την διαδικασία αυτή» (άρθρο 99 παρ1 εδ.β ΠτΚ).

Η διάταξη αυτή θεσπίστηκε για να ισχύσει επί των διαδικασιών μόνο που θα άρχιζαν με υποβολή αιτήσεως εξυγίανσης, μετά την θέση σε ισχύ του νόμου 4336/2015.

«Η Σύσταση της Επιτροπής 2014/135/ΕΕ αποδόθηκε στο σχετικό σημείο λανθασμένα στην ελληνική νομική γλώσσα. Ενώ η Σύσταση ανέφερε σε άλλες γλώσσες (ιδίως στην Γερμανική), ότι θα πρέπει να παρέχεται σε μια επιχείρηση η δυνατότητα να αντιμετωπίζει τις οικονομικές της δυσχέρειες σε ένα πρώιμο στάδιο, «όταν έχει οπωσδήποτε με σιγουριά διαπιστωθεί (muss gewährleistet sein) ότι οι οικονομικές δυσχέρειες του οφειλέτη οδηγούν, κατά τα φαινόμενα ή κατά πάσα πιθανότητα (wahrscheinlich) σε αδυναμία πληρωμών (Insolvenz).

Η ελληνική απόδοση, της σχετικής διάταξης της Σύστασης, είναι. ότι «οι οικονομικές δυσχέρειες του οφειλέτη πρέπει να είναι πιθανό να οδηγήσουν στην αφερεγγυότητά του».

Η ανάγκη βεβαιότητας της διαπίστωσης απαλείφθηκε. Και στο κύριο άρθρο της Σύστασης αναφέρεται, ότι ο οφειλέτης μπορεί να ζητήσει υπαγωγή σε διαδικασία αναδιάρθρωσης (εξυγίανσης) «αμέσως μόλις καταστεί προφανές, ότι υφίσταται η δυνατότητα μιας αδυναμίας πληρωμών» (sobald offensichtlich ist, dass die Möglichkeit einer Insolvenz besteht), ενώ κατά την ελληνική απόδοση της Σύστασης «μόλις καταστεί εμφανής η πιθανότητα αφερεγγυότητας».

Λόγω της λανθασμένης απόδοσής στα ελληνικά, της Σύστασης, ο έλληνας νομοθέτης, τροποποίησε την σχετική διάταξη του άρθρου 99 ΠτΚ, προσθέτοντας δίπλα στην παύση πληρωμών και στην επαπειλούμενη αδυναμία πληρωμών, ως διαζευκτικές προϋποθέσεις για την υποβολή αίτησης υπαγωγής στην διαδικασία εξυγίανσης, και την περίπτωση της απλώς «πιθανολογούμενης να επέλθει αδυναμίας εκπλήρωσης των ληξιπρόθεσμων χρηματικών υποχρεώσεων του οφειλέτη».

Στην προσθήκη αυτή, θα μπορούσε κανείς να αποδώσει την ιδιαίτερη σημασία ότι, όταν συντρέχει απλώς «πιθανότητα αφερεγγυότητας», η εξυγίανση οφείλει να αποβλέπει αποκλειστικά, στο να απαλείψει την πιθανότητα αυτή, ως επιχειρηματική κατάσταση, διατηρώντας όμως, την επιχείρηση υπό τον ίδιο φορέα (φυσικό ή νομικό πρόσωπο). Αποδίδεται μόνο αυτό που είναι ο διάχυτος σκοπός της διαδικασίας, δηλαδή η διάσωση των βιώσιμων επιχειρήσεων.

Γενική, είναι η αδυναμία εκπλήρωσης, όταν ο οφειλέτης, κατά τις αντιλήψεις των συναλλαγών, δεν μπορεί να εκπληρώσει όλες, ή ένα σημαντικό μέρος των επαγγελματικών τους υποχρεώσεων, ή ακόμη και ένα μόνο, αλλά το πλέον σημαντικό, για την συνέχιση της επιχείρησής του χρέος.» (Σπ. Ψυχομάνης Πτωχευτικό Δίκαιο έκδοση 2017 σελ 79-81).

5.2 Ύπαρξη βιώσιμης επιχείρησης του οφειλέτη

Η ύπαρξη επιχείρησης του οφειλέτη, που μπορεί να διασωθεί (να μεν αντιμετωπίζει σοβαρά οικονομικά προβλήματα αλλά σε κάθε περίπτωση πρέπει να είναι βιώσιμη).

Επομένως η εξυγίανση, δεν μπορεί να αποβλέπει στην πρόσκαιρη μόνο ανόρθωση μιάς επιχείρησης, αλλά και στην διάρκεια περαιτέρω της λειτουργίας της και στην συνεισφορά της στην οικονομία του τόπου.

Θνησιγενείς επιχειρήσεις, καταδικασμένες ήδη από τις διαμορφωθείσες στην αγορά και την οικονομία συνθήκες, δεν μπορούν να θεωρούνται βιώσιμες.

Αυτό είναι σημαντικό προαπαιτούμενο, της υπαγωγής στην διαδικασία, που έστω και αν δεν αναφέρεται ρητά στον νόμο, υπολανθάνει, ωστόσο, στην ύστερη για την επικύρωση της συμφωνίας, σχετική προϋπόθεση, που θέτει ο νόμος στο άρθρο 106β παρ 2 εδ. α'.

Υπαγωγή επομένως, στην διαδικασία εξυγίανσης, επιχειρήσεων που δεν μπορούν εκ των πραγμάτων να εξυγιανθούν, με διάρκεια ζωής π.χ από μη αναστρέψιμη έλλειψη ανταγωνιστικότητας των προϊόντων τους, αποκλείεται (Δίκαιο εξυγίανσης και εκκαθάρισης προβληματικών επιχειρήσεων, γ' εκδ. 2006 σελ. 28 επ. Εύστοχα οι συγγραφείς παρατηρούν ότι εταιρίες holding και αδρανείς εταιρείες δεν μπορούν να υπαχθούν στην έννοια της επιχείρησης που μπορεί να υπαχθεί σε καθεστώς εξυγίανσης).(Σπύρος Ψυχομάνης Πτωχευτικό Δίκαιο έκδοση 2017 σελ 82).

5.3 Διαδικασία κατάρτισης συμφωνίας εξυγίανσης

Εξωδικαστική διαδικασία

Η σύναψη της συμφωνίας επιδιώκεται με πρωτοβουλία του ίδιου του οφειλέτη και ανάμεσα σε αυτόν και τους πιστωτές του, ώστε να επιτευχθεί η επίλυση των οικονομικών προβλημάτων του και να αποφευχθεί η κήρυξη της πτώχευσής του και να εξυγιανθεί η επιχείρησή του με παράλληλη ικανοποίηση του στόχου της συλλογικής ικανοποίησης των πιστωτών. (Σπύρος Ψυχομάνης Πτωχευτικό Δίκαιο έκδοση 2017 σελ 83).

Μια μεγάλη καινοτομία στον νόμο του 2016, είναι ότι υπάρχει πλέον, αυτοτελής **δυνατότητα των πιστωτών της επιχείρησης να καταθέτουν** αίτηση, χωρίς πρωτοβουλία του οφειλέτη, και χωρίς να είναι αναγκαία η σύμπραξή του, η οποία και καθίσταται υποχρεωτική για αυτόν.

Αν πάντως η συμφωνία, έχει συναφθεί μόνο από τους πιστωτές, χωρίς την σύμπραξη του οφειλέτη, θα πρέπει ο τελευταίος να βρίσκεται σε παύση πληρωμών, (ουσιαστική πτώχευση δηλαδή) όπως ορίζει το άρθρο 100 παρ 1.

Κατά την αιτιολογική έκθεση του ν. 4446/2016 «ο εν λόγω περιορισμός του ως άνω δικαιώματος (των πιστωτών) καθίσταται αναγκαίος, προς αποφυγή καταχρηστικής συμπεριφοράς των πιστωτών και προσβολής από μέρους τους των περιουσιακών δικαιωμάτων των μετόχων».

Με δεδομένη αυτή την προϋπόθεση, οι πιστωτές πρέπει να συνυποβάλουν αίτηση πτώχευσης του οφειλέτη (ΠτΚ 104 παρ 4). (Ευαγ. Περάκης Πτωχευτικό Δίκαιο 2017, σελ. 59).

Συναφής προς το ανωτέρω πνεύμα, είναι και η νεοπαγής πρόβλεψη υποκατάστασης από ειδικό εντολοδόχο που διορίζεται από το δικαστήριο της εταιρικής ψήφου-βούλησης εταίρων της προβληματικής επιχείρησης που δεν συμφωνούν-καταχρηστικά όμως- να υπερψηφίσουν συμφωνία εξυγίανσης και στην προκειμένη περίπτωση ψηφίζει ο ειδικός εντολοδόχος αντί αυτών και δια λογαριασμό τους. (Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης E-learning Τμήματος Χρημ/κης και Τραπεζικής Διοικητικής Πανεπιστημίου Πειραιώς Σελ 3 ενότητα 5).(βλέπε και πιο κάτω ανάλυση).

5.4 Οι συμβαλλόμενοι

Ο οφειλέτης δύναται να είναι είτε φυσικό, είτε νομικό πρόσωπο.

5.4.1 Οφειλέτης νομικό πρόσωπο – απόφαση γενικής συνέλευσης

Αν ο οφειλέτης είναι νομικό πρόσωπο, απαιτείται, για την εκπλήρωση ορισμένων όρων της συμφωνίας εξυγίανσης, απόφαση της συνέλευσης των μετόχων, ή των εταίρων της, «η απόφαση αυτή δύναται είτε να λαμβάνεται μετά την κατάθεση της αίτησης επικύρωσης, είτε να

τίθεται στην συμφωνία εξυγίανσης ως αναβλητική αίρεση για την θέση της σε ισχύ» (άρθρο 101 παρ 1 ΠτΚ).

Μπορούν έτσι, τα διοικητικά όργανα του νομικού προσώπου, να εκμεταλλευθούν γόνιμα τον χρόνο, για την επίτευξη της συμφωνίας εξυγίανσης, αναβάλλοντας την διεκπεραίωση των τυχόν λοιπών αναγκαίων, αλλά εσωτερικών, διαδικαστικών προϋποθέσεων για την εγκυρότητα όλων των όρων των συμφωνιών τους.

5.4.2 Διορισμός ειδικού εντολοδόχου σε περίπτωση παύσης πληρωμών

Σε περίπτωση που το νομικό πρόσωπο, έχει ήδη περιέλθει σε κατάσταση παύσης πληρωμών, το πτωχευτικό δικαστήριο, μετά από αίτηση των αιτούντων οργάνων του νομικού προσώπου, μπορεί με την ίδια την απόφασή του, με την οποία θα επικυρώνει την υποβληθείσα (ατελή) συμφωνία εξυγίανσης, να διορίζει ειδικό εντολοδόχο, σύμφωνα με την παρ 6 του άρθρου 106β, με την εξουσία να ασκήσει το δικαίωμα παράστασης και ψήφου, εκείνων των μετόχων, ή εταίρων, που δεν συμπράττουν στην λήψη απόφασης, για την σύναψη της συμφωνίας εξυγίανσης, υπό τον όρο της μη, τελικώς σύμπραξής τους. Το δικαστήριο, εφόσον πιθανολογήσει ότι σε περίπτωση εκκαθάρισης της περιουσίας της εταιρίας στο στάδιο της ενώσεως των πιστωτών, αν κηρυχθεί η πτώχευσή της, οι μέτοχοι ή οι εταίροι, δεν θα λάβουν μέρος στο προϊόν της εκκαθάρισης, θα διατάξει τον διορισμό του.

Στην περίπτωση αυτή ο εμπειρογνώμονας θα πρέπει με την σχετική έκθεση που θα συντάξει και θα συνοδεύει την αίτηση επικύρωσης της συμφωνίας εξυγίανσης (άρθρο 104 ΠτΚ) θα πρέπει ήδη να εκθέτει σε αυτή την γνώμη του ως προς την συνδρομή και των ως άνω προϋποθέσεων (άρθρο 101 παρ.2 εδ. α-β).

Ο διορισμός του ειδικού εντολοδόχου για την συμμετοχή του στην συνέλευση νομιμοποιείται μόλις κοινοποιηθεί στην εταιρία η απόφαση του Δικαστηρίου περί διορισμού του. Όταν συγκληθεί η συνέλευση, για την λήψη της απόφασης αποδοχή των όρων της συμφωνίας εξυγίανσης, πρώτα δίνεται ο λόγος στους μετόχους ή εταίρους, οι οποίοι δηλώνουν την πρόθεσή τους να υπερψηφίσουν ή να καταψηφίσουν την προβλεπόμενη ήδη στην συμφωνία εξυγίανσης ληφθησομένη απόφαση ή να απόσχουν της σχετικής ψηφοφορίας.

Αν από την καταμέτρηση των ψήφων δεν αποκτηθεί η απαιτούμενη απαρτία ή πλειοψηφία προκειμένου να ληφθεί η ως άνω απόφαση, ο ειδικός εντολοδόχος ασκεί, τότε, το δικαίωμα ψήφου, στην έκταση που αυτό απαιτείται για την λήψη της απόφασης έγκρισής της. Οι μέτοχοι ή εταίροι που συμπράττουν διατηρούν το δικαίωμα να ζητήσουν αποζημίωση από την εταιρία και τους πιστωτές, αν αποδειχθεί ότι μετά την πτωχευτική εκκαθάριση της περιουσίας θα απέμεινε σχετικό προϊόν και άδικα αποκλείστηκαν από την διαδικασία (άρθρο 101παρ2, εδ.γ-στ' ΠτΚ).

Ο διορισμός ειδικού εντολοδόχου (άρθρο 101), σε περίπτωση που η μη σύμπραξη των μετόχων ή εταίρων, στην λήψη της προβλεπόμενης στην συμφωνία εξυγίανσης απόφαση πιθανολογείται ως καταχρηστική, δικαιολογείται τόσο με γνώμονα την εξυγίανση ορισμένης εταιρίας που είναι ήδη αφερέγγυα (δηλαδή στους μετόχους ή εταίρους δεν αντιστοιχούν πλέον θετικά κεφάλαια) όσο και με γνώμονα την αποφυγή των ευρύτερων και συστημικής φύσεως συνεπειών που αναμφίβολα πρόκειται να έχει επί ζημιά των πιστωτικών ιδρυμάτων και των πιστωτών αυτών. Και τούτο διότι η κατάρρευση σειράς επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν παρόμοιες συνθήκες αφερεγγυότητας, εξαιτίας της μη σύμπραξης των μετόχων ή εταίρων, σε σχέδιο εξυγίανσης, που πιθανολογείται ότι θα τις καταστήσει βιώσιμες, συνιστά σοβαρή απειλή για την σταθερότητα της εθνικής οικονομίας και ειδικότερα του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Ο κίνδυνος για τα περιουσιακά συμφέροντα των μετόχων ή εταίρων αμβλύνεται αποτελεσματικά από την πρόβλεψη επαρκούς αποζημιωτικής αξίωσης στο πλαίσιο της διαγνωστικής δίκη, αν εντέλει προκύψει ότι εσφαλμένα πιθανολογήθηκε αρνητική καθαρή θέση της εταιρείας σε περίπτωση εκκαθάρισης του οφειλέτη (αιτιολογική έκθεση στον σχέδιο νόμου «Πτωχευτικός Κώδικας, Διοικητική Δικαιοσύνη, Τέλη-Παράβολα, Οικειοθελής αποκάλυψη αδήλωτων εισοδημάτων, ηλεκτρονικές συναλλαγές, τροποποιήσεις του Ν. 4270/2014 και λοιπές διατάξεις).

5.4.2.A Τεχνική υποκατάστασης ψήφου

Συνοπτικά η τεχνική της υποκατάστασης ψήφου ακολουθεί τα εξής βήματα:

- Αρχικά γίνεται επίδοση στην οφειλέτρια εταιρεία της απόφασης με την οποία επικυρώνεται η συμφωνία η οποία «υποκαθιστά την κατά νόμο διαδικασία νομιμοποίησης του ειδικού εντολοδόχου για την συμμετοχή του στην συνέλευση».

- Μετά, ο ειδικός εντολοδόχος θα ασκήσει το δικαίωμα ψήφου «στην έκταση που αυτό απαιτείται για την έγκριση της», μόνο όμως αν, αφού γίνει η συζήτηση, διαπιστωθεί ότι δεν επιτυγχάνεται η απαρτία και η πλειοψηφία για την λήψη της απόφασης.

Επομένως, όπως τονίζει και η αιτιολογική έκθεση του ν. 4446/2016, η παρέμβαση του ειδικού εντολοδόχου «θα αφορά ποσοστών δικαιωμάτων ψήφου που είναι απαραίτητο για την λήψη της απόφασης» (Ευάγγελος Περάκης Πτωχευτικό Δίκαιο έκδοση 2017 σελ. 74 και 75).

5.4.2.B Διορισμός ειδικού εντολοδόχου πριν την παύση πληρωμών

Πριν επέλθει ακόμα η παύση πληρωμών αν δηλώσουν ένας ή περισσότεροι μέτοχοι ή εταίροι Ε.Π.Ε. ότι δεν θα παραστούν στην σχετική συνέλευση, ή δεν θα υπερψηφίσουν την αντίστοιχη απόφαση, καθώς και όταν δεν παραστούν ή δεν υπερψηφίσουν την απόφαση σε συνέλευση, που έχει συγκληθεί, ή πρόκειται να συγκληθεί νέα συνέλευση με τα ίδια θέματα, το πτωχευτικό δικαστήριο, δύναται, αν κρίνει ότι η άρνηση είναι καταχρηστική, δικάζοντας με την διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, μετά από αίτηση του οφειλέτη ή πιστωτή, να διορίσει ειδικό εντολοδόχο που θα δύναται να συγκαλέσει γενική συνέλευση και να ασκήσει το δικαίωμα παράστασης και ψήφου αντί των μετόχων ή των εταίρων αυτών.

Καταχρηστική άρνηση θεωρείται ότι υπάρχει, ιδίως αν το δικαστήριο κρίνει, ότι χωρίς την επίτευξη της συμφωνίας εξυγίανσης, η εταιρία πρόκειται να πτωχεύσει και ότι σε περίπτωση εκκαθάρισης της περιουσίας της στην πτωχευτική διαδικασία, οι μέτοχοι ή οι εταίροι δεν θα λάβουν μέρος στο προϊόν της εκκαθάρισης. Η κοινοποίηση της απόφασης του δικαστηρίου στην εταιρία, υποκαθιστά την κατά τον νόμο διαδικασία νομιμοποίησης του ειδικού εντολοδόχου για την συμμετοχή του στην συνέλευση, καθ' όλα τα στάδια αυτής (άρθρο 101 παρ 3 ΠτΚ).

Στην περίπτωση της παρ 3, η καταχρηστικότητα της άρνησης σύμπραξης δεν τεκμαίρεται, όπως στην περίπτωση της παρ 2, όπου η εταιρία έχει παύσει πια τις πληρωμές της, αλλά πρέπει να διαπιστώνεται. Επιπλέον ο διορισμός ειδικού εντολοδόχου δεν γίνεται με την απόφαση επικύρωσης της συμφωνίας αλλά με απόφαση σε μεταγενέστερη απόφαση, αφού διαπιστωθεί η συμπεριφορά του μετόχου και υποβάλει σχετικό αίτημα ο οφειλέτης ή ο πιστωτής. Η κωλυσιεργία των μετόχων δεν πιθανολογείται **αλλά πρέπει** να αποδεικνύεται με

δηλώσεις των μετόχων ότι δεν θα συμπράξουν. Από τα ως άνω συνάγεται ότι οι προϋποθέσεις της παρ 3 είναι αυστηρότερες εκείνων της παρ 2.

Τίθεται το θέμα αν οι ανωτέρω ρυθμίσεις (άρθρο 106 παρ. 2 πριν το ν. 4446/2016) δεν συμβαδίζουν με το Σύνταγμα, διότι υπάρχει προσβολή του δικαιώματος της ιδιοκτησίας (Ν. Ρόκα Εμπορικές Εταιρίες Έκδοση 2012 σελ. 375).

Όμως, εφόσον η εταιρία έχει περιέλθει σε τόσο δεινή οικονομική κατάσταση και η αξία της συμμετοχής του εταίρου- μετόχου είναι μηδενική, η άρνηση σύμπραξης του για λήψη μέτρου που μπορεί να αναζωογονήσει την εταιρεία, θα είναι καταχρηστική.

Στο άρθρο 101 παρ.3 αντιμετωπίζεται αυτή η περίπτωση και προϋποθέτει την κατάχρηση (πρβλ άρθρο 25 παρ 3 Συντ.). Η παρ 2 στηρίζεται επίσης στην κατάχρηση διότι προϋποθέτει παύση πληρωμών. Επομένως ο μέτοχος, δεν έχει συμφέρον να ταχθεί κατά της λήψης μέτρων.

Όταν υπάρχει προσβολή του μετοχικού δικαιώματος, σύμφωνα με ορισμένες δικαστικές αποφάσεις, αποζημιώνεται ο θιγόμενος (πχ αποζημίωση παλαιών μετόχων, που έχασαν τα δικαιώματά τους με τον ν. 1386/1983 για τις προβληματικές επιχειρήσεις, ενώ και διατάξεις νόμων, θεραπεύουν με αποζημίωση, αντί για ακυρότητα, την βλάβη, που ο μέτοχος υφίσταται, ενώ σχετική είναι και η αποζημίωση που προβλέπεται στο τέλος της παρ 2 του άρθρου 101 ΠτΚ).

Η συμφωνία τέτοιων μέτρων κατά το ενωσιακό δίκαιο (δεύτερη εταιρική Οδηγία 2012/30/ΕΕ και την σχετική νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, όχι από την γενική συνέλευση και για την αποστέρηση των παλαιών μετόχων από το δικαίωμα προτίμησης δεν προβληματίσε ιδιαίτερα. (βλέπε ανάλυση κατωτέρω).

Το σχέδιο Οδηγίας για την προληπτική αναδιάρθρωση, την δεύτερη ευκαιρία και τα μέτρα αύξησης της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών αναδιάρθρωσης, αφερεγγυότητας και απαλλαγής, προτείνει την παρέκκλιση από τις διατάξεις της δεύτερης Οδηγίας, για το χρονικό διάστημα που είναι αναγκαίο για την καθιέρωση του πλαισίου προληπτικής αναδιάρθρωσης και την δεύτερη ευκαιρία, ώστε η αποτελεσματικότητα των διαδικασιών να μην υπονομεύεται από κανόνες του εταιρικού δικαίου (ΔΕΕ, 2017, 365).

Με τη συλλογιστική αυτή η συμβατότητα του άρθρου 101 ΠτΚ, με το ενωσιακό δίκαιο δείχνει εύλογη (Ευάγγελος Περάκης Πτωχευτικό Δίκαιο Έκδοση 2017 σελ 75 και 76).

5.5 Προϋποθέσεις επικύρωσης συμφωνίας εξυγίανσης

5.5.1 Πλειοψηφικά ποσοστά απαιτήσεων βάσει της επισυναπτόμενης κατάστασης πιστωτών στη συμφωνία εξυγίανσης

Οι πιστωτές που θα υπογράψουν την συμφωνία εξυγίανσης, είτε μετά από κλήση τους από τον οφειλέτη, είτε αυτόβουλα, χωρίς την σύμπραξη του οφειλέτη, όταν αυτός βρίσκεται σε παύση πληρωμών, όπως εισάγεται για πρώτη φορά με το άρθρο 100 ΠτΚ και επομένως στην περίπτωση αυτή, την πρωτοβουλία για την εκκίνηση της διαδικασίας μπορεί να έχει και οποιοσδήποτε πιστωτής, ώστε να επικυρωθεί αυτή από το δικαστήριο, ορίζεται σε 60% του συνόλου των απαιτήσεων, στο οποίο περιλαμβάνεται και το 40% των τυχόν ενέγγυων πιστωτών ήτοι των εμπράγματως ή με προσημείωσης υποθήκης εξασφαλισμένων απαιτήσεων (άρθρο 100 παρ 1 ΠτΚ).

«Τα ποσοστά της παραγράφου 1 υπολογίζονται με βάση κατάσταση πιστωτών που επισυνάπτεται στην συμφωνία εξυγίανσης. Η ημερομηνία που φέρει η κατάσταση αυτή δεν μπορεί να είναι προγενέστερη των τριών (3) μηνών από την ημερομηνία υποβολής της συμφωνίας στο δικαστήριο. Στην κατάσταση των πιστωτών πρέπει να συμπεριλαμβάνονται όλοι οι πιστωτές, ανεξαρτήτως γενικών ή ειδικών προνομίων, οι απαιτήσεις των οποίων υπήρχαν κατά την ημερομηνία του προηγούμενου εδαφίου, έστω και αν δεν είναι ληξιπρόθεσμες...»

Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι η διαδικασία αφορά κατ' αρχήν το «σύνολο των απαιτήσεων» όλους δηλ τους πιστωτές του οφειλέτη κατά την έννοια του άρθρου 21 ΠτΚ (γενικούς προνομιούχους, εμπραγμάτως εξασφαλισμένους, ανέγγυους κλπ). Αυτό συνάδει με τον συλλογικό χαρακτήρα της διαδικασίας (βλ. άρθρο 99 παρ. 2 εδ. α' ΠτΚ) από τον οποίο απορρέει και η καθολικότητα της διαδικασίας, άλλωστε επιβεβαιώνεται και από το γεγονός ότι η συναπτόμενη συμφωνία δεσμεύει, μετά την επικύρωσή της, και τους μη συμβαλλόμενους στην συμφωνία πιστωτές, εφόσον η απαίτησή τους ρυθμίζεται από την συμφωνία εξυγίανσης (άρθρο 106 γ παρ. 1 ΠτΚ) (ΔΕΕ 11/2017 σελ 1302, Έννοια μη θιγόμενων πιστωτών (γνωμ.) Αλέξανδρος Ν. Ρόκας).

Για να διασφαλισθεί ότι η απαραίτητη πλειοψηφία των πιστωτών υπολογίζεται με βάση κατά το δυνατόν πρόσφατη εικόνα του παθητικού, ορίζεται ότι τα ποσοστά που απαιτεί ο νόμος υπολογίζονται βάσει κατάστασης πιστωτών με ημερομηνία ως τριών μηνών πριν την υποβολή της αίτησης. Έτσι, προκειμένου να υπολογισθούν τα ποσοστά των συναινούντων πιστωτών, κρίσιμη είναι η ακριβής αποτύπωση του παθητικού μια ορισμένη ημερομηνία αυτή δηλ της κατάστασης πιστωτών (ΔΕΕ 11/2017 σελ 1302, Έννοια μη θιγόμενων πιστωτών (γνωμ.) Αλέξανδρος Ν. Ρόκας).

Πιστωτές θεωρούνται επίσης και όσοι έχουν απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις, που οφείλονται συμβατικά, από την ημερομηνία του πρώτου εδαφίου, μέχρι τη συμβατική ημερομηνία λήξης των συμβάσεων.

«Δεν λαμβάνονται υπόψη πιστωτές που δεν θίγονται από τη συμφωνία εξυγίανσης κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 116 παράγραφος 3».

Ο σκοπός της διάταξης είναι, η διευκόλυνση της υιοθέτησης της συμφωνίας. Πράγματι με τον μη συνυπολογισμό των μην θιγόμενων πιστωτών είναι μικρότερο το «σύνολο των απαιτήσεων» και επομένως ευκολότερη η επίτευξη της απαιτούμενης πλειοψηφίας συναινούντων πιστωτών κατά το άρθρο 100 πργ 1 ΠτΚ. Η διευκόλυνση αυτή είναι πλήρως δικαιολογημένη. Οι πιστωτές των οποίων η νομική κατάσταση δεν επηρεάζεται με την συμφωνία δεν μπορούν να διαμαρτυρηθούν ότι δεν τους δόθηκε η ευκαιρία να συμμετάσχουν στην συμφωνία εξυγίανσης, εφόσον οι ίδιοι δεν επηρεάζονται από τις συνέπειες της συμφωνίας. Έτσι η συμφωνία εξυγίανσης, είναι δεσμευτική μόνο για τους πιστωτές των οποίων οι απαιτήσεις ρυθμίζονται από την συμφωνία εξυγίανσης κατά το άρθρο 106γ παρ. 1 εδ. α' ΠτΚ. Ταυτόχρονα, δεν θα ήταν δικαιολογημένο να έχουν το δικαίωμα οι μη θιγόμενοι πιστωτές να συμμετέχουν στην διαδικασία επηρεάζοντας την νομική θέση άλλων πιστωτών που θίγονται από την συμφωνία. (ΔΕΕ 11/2017 σελ 1302, Έννοια μη θιγόμενων πιστωτών (γνωμ.) Αλέξανδρος Ν. Ρόκας).

5.5.2 Έννοια των «μη θιγόμενων πιστωτών» (άρθρο 100 πργ 2 εδ. ε' ΠτΚ)

Η έννοια των μη θιγόμενων πιστωτών έχει διεθνή αναγνώριση (Σχετική πρόνοια έχει ο Νομοθετικός Οδηγός της UNCITRAL του 2004 (Recommendation 147: «The insolvency law should specify that where the plan provides that the rights of a creditor or equity holder or class

of creditors or equity holders are not modified or affected by a plan, that creditor or equity holder or class of creditors or equity holders is not entitled to vote on approval of the plan...”). Προέρχεται από το γνωστό «Chapter 11 –του αμερικανικού πτωχευτικού δικαίου («unimpaired creditors»), ενώ αντίστοιχη πρόβλεψη έχει υιοθετηθεί και στο γερμανικό δίκαιο. Και στις 2 αυτές έννομες τάξεις, οι μη θιγόμενοι πιστωτές δεν συμμετέχουν στην ψηφοφορία για την αποδοχή σχεδίου αναδιοργάνωσης, εφόσον η νομική τους κατάσταση δεν θίγεται από το σχέδιο. (ΔΕΕ 11/2017 σελ 1302, Έννοια μη θιγόμενων πιστωτών (γνωμ.) Αλέξανδρος Ν. Ρόκας).

Στο ελληνικό δίκαιο, την έννοια των μη θιγόμενων πιστωτών προσδιορίζει το άρθρο 116 παρ. 3 ΠτΚ, που εφαρμόζεται αναλογικά και κατά παραπομπή από το άρθρο 100 παρ. 2 εδ. ε' . Είναι οι πιστωτές, οι απαιτήσεις των οποίων, κατά την συμφωνία, διατηρούν ακέραιη την νομική κατάσταση που είχαν κατά την ημερομηνία επικύρωσης της συμφωνίας εξυγίανσης και πριν επέλθουν τα αποτελέσματα αυτής. (Ευαγ. Περάκης Πτωχευτικό Δίκαιο, 2^η Έκδοση 2012 σελ. 77). Επομένως, η εκπλήρωση των υποχρεώσεων των μη θιγόμενων πιστωτών δεν επηρεάζεται από την συμφωνία εξυγίανσης. (Αλ. Ρόκα ό.π. σελ 179. Χριστοπούλου, Η διαδικασία εξυγίανσης ως διαχρονικός θεσμός του ελληνικού δικαίου, σελ. 141).

Για παράδειγμα, αν προβλέπεται ότι η απαίτηση ενός πιστωτή, θα συνεχίσει να αποπληρώνεται κανονικά, σύμφωνα με την οικεία σύμβαση που διέπει την σχέση πιστωτή –οφειλέτη, ο πιστωτής αυτός θεωρείται μη θιγόμενος.

Παρόμοια, μη θιγόμενος πιστωτής θεωρείται –σύμφωνα και με την νομολογία (ΕφΑθ. 3509/2015 αδημ: «Περίπτωση μη προσμετρώμενου πιστωτή, συνιστούν το Δημόσιο ή το ΙΚΑ, διότι έχει ήδη συναφθεί ειδική ρύθμιση με αυτά, η οποία προβλέπει την αποπληρωμή του χρωστούμενου ποσού σε δόσεις και η οποία δεν επηρεάζεται με την συμφωνία») το Δημόσιο ή τα ασφαλιστικά ταμεία, όταν οι απαιτήσεις τους έχουν ήδη υπαχθεί σε ρύθμιση, η οποία δεν θίγεται από την συμφωνία εξυγίανσης. (ΔΕΕ 11/2017 σελ 1302, Έννοια μη θιγόμενων πιστωτών (γνωμ.) Αλέξανδρος Ν. Ρόκας).

5.6 Συμφωνία

5.6.1 Σύναψη της συμφωνίας εξυγίανσης μεταξύ οφειλέτη και πιστωτών

Στην περίπτωση, που η συμφωνία εξυγίανσης, συνάπτεται μεταξύ οφειλέτη και πιστωτών του, οι απαιτήσεις των τελευταίων, που θα περιλαμβάνονται στην επισυναπτόμενη κατάσταση, θα πρέπει να προκύπτουν από τα βιβλία του οφειλέτη, ή να έχουν αναγνωρισθεί ή να έχουν πιθανολογηθεί με απόφαση δικαστηρίου, οποιουδήποτε βαθμού δικαιοδοσίας, που μπορεί να εκδοθεί και με την διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων.(άρθρο 100 παρ 3 εδ α' ΠτΚ)

5.6.2 Σύναψη της συμφωνίας εξυγίανσης μεταξύ πιστωτών χωρίς τη σύμπραξη του οφειλέτη

Στην περίπτωση αντίθετα της συμφωνίας εξυγίανσης, που συνάπτεται μεταξύ των πιστωτών, χωρίς την σύμπραξη του οφειλέτη, η κατάσταση των πιστωτών πρέπει να συντάσσεται με βάση τις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις του οφειλέτη, εφόσον υπάρχουν, ή, με βάση τα βιβλία και τα στοιχεία του οφειλέτη, ή τα βιβλία και στοιχεία των συμβαλλομένων πιστωτών ή αποφάσεις δικαστηρίων, οποιουδήποτε βαθμού δικαιοδοσίας, και με βάση ακόμα αποφάσεις που εκδίδονται με την διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων (άρθρο 100 παρ 3 ΠτΚ).

Η ως άνω κατάσταση πιστωτών, έχει έτσι αναχθεί από το νόμο, σε στοιχείο του τύπου της συμφωνίας εξυγίανσης, αφού αυτή, οφείλει να καταρτίζεται κατά τα ανωτέρω με πληρότητα και να επισυνάπτεται οπωσδήποτε, στην σύμβαση εξυγίανσης που θα καταρτισθεί, ώστε να καταδεικνύονται οι έχοντες το δικαίωμα να συμβληθούν πιστωτές και να καθίσταται δυνατός, ο υπολογισμός του ποσοστού των απαιτήσεών τους.

Η κατάσταση πρέπει να φέρει, πρόσφατη ημερομηνία, υποδηλούσα την πραγματική ύπαρξη των συγκεκριμένων πιστωτών και απαιτήσεων κατά τον χρόνο της σύνταξής της, και της υποβολής της προς επικύρωση (100 παρ 2 ΠτΚ, Σπ. Ψυχομάνης Έκδοση 2017 σελ 95 παρ 268).

Στην ως άνω περίπτωση, κατά την οποία η αίτηση γίνεται από τους πιστωτές μόνο, χωρίς την σύμπραξη του οφειλέτη, και μόνο εφόσον ο οφειλέτης, βρίσκεται σε παύση πληρωμών, η αίτηση για την επικύρωση της διαδικασίας εξυγίανσης θα μπορούσε να λεχθεί, ότι είναι μια παραλλαγή της πτωχευτικής διαδικασίας. Οι πιστωτές συνάπτουν μία συμφωνία μεταξύ τους, που προβλέπει διάφορα εξυγιαντικά μέτρα, χωρίς να ρωτήσουν τον οφειλέτη,

Υπάρχει όμως εύλογη απορία πώς μπορεί να προχωρήσει η εξυγίανση, αν ο οφειλέτης δεν είναι θετικά διακείμενος. Πράγματι για να έχει νόημα η εξυγίανση πρέπει ο οφειλέτης, ως άμεσα ενδιαφερόμενος να την εφαρμόσει. Για το λόγο αυτό, η πιο συχνή παραλλαγή που εκτιμάται ότι θα εφαρμόσει, είναι ο συνδυασμός εξυγίανσης με πρωτοβουλία των πιστωτών με την κεφαλαιοποίηση χρέους, με την μετατροπή χρέους σε κεφάλαιο.

Κατά συνέπεια, αυτός που είναι έως τώρα μέτοχος, παύει να είναι, στον βαθμό που ήταν πριν. Συρρικνώνεται η συμμετοχή του.

Αρα λοιπόν νέοι μέτοχοι μπορεί να διορίσουν νέα διοίκηση, η οποία θα φέρει τελικά σε πέρας την εξυγίανση. Επομένως, με αυτή την παραλλαγή θα έχει αξία αυτή η πρόβλεψη, Γνωρίζοντας οι οφειλέτες αυτή την δυνατότητα θα πιέζουν στο να συμμετάσχουν στην διαδικασία εξυγίανσης με παραμονή τους στην εταιρεία.

Απαιτούμενη προϋπόθεση του νόμου είναι, ότι οι πιστωτές μπορούν να κάνουν την αίτηση, αλλά πρέπει να συνυποβάλλουν αίτηση πτώχευσης, ώστε αν δεν γίνει δεκτή η αίτηση προς επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης της εταιρίας τότε αμέσως το δικαστήριο θα προχωρήσει να αξιολογήσει την πτώχευση. Έτσι, από την μια πλευρά, ασκείται πίεση, ώστε μία επιχείρηση που έχει πλέον παύσει τις πληρωμές της, να μην συνεχίζει να υφίσταται στην αγορά, γιατί θα πρέπει ή να εξυγιανθεί ή να πτωχεύσει

Από την άλλη μεριά, οι πιστωτές που συμμετέχουν, κυρίως οι τράπεζες, δεν επιδιώκουν την πτώχευση. Έτσι δικαιολογείται και το μικρό ποσοστό των αιτήσεων πτώχευσης.

Για το λόγο αυτό και ο αριθμός των πτωχεύσεων είναι χαμηλός, διότι δεν γίνονται πολλές αιτήσεις πτώχευσης.

Η κατάσταση πιστωτών συντάσσεται με βάση τα στοιχεία που είναι διαθέσιμα πχ τις πρόσφατες οικονομικές καταστάσεις.

Αν υπάρχουν αμφισβητήσεις θα τις λύσει το δικαστήριο την ώρα της δίκης, για να κρίνει ότι υπάρχουν τα απαραίτητα ποσοστά.

Επίσης δίνει την δυνατότητα στο δικαστήριο να διατάξει τον οφειλέτη να προσκομίσει στοιχεία, ώστε να είναι εφικτή η σύνταξη της έκθεσης του εμπειρογνώμονα.

Να σημειωθεί ότι ο νομοθέτης, έχει προσθέσει και εδώ και στην πτώχευση μια διάταξη, ότι η μη συνεργασία του οφειλέτη μπορεί να συνιστά και απείθεια με την έννοια των ποινικών διατάξεων. («Ζητήματα Δικαίου Εξυγίανσης επιχειρήσεων και της Πτωχευτικής Διαδικασίας, ύστερα από τον Ν.4446» με εισηγητή τον κ. Αλ Ρόκα 10 και 11/3/2017-Νομική Βιβλιοθήκη).

5.7. Περίπτωση του Δημοσίου ανάμεσα στους πιστωτές

Στην περίπτωση όπου μεταξύ των πιστωτών συμπεριλαμβάνεται το Δημόσιο, ή νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή δημόσιες επιχειρήσεις του δημοσίου τομέα, ή φορείς κοινωνικής πρόνοιας και ασφάλισης, μπορούν και τα πρόσωπα αυτά να συναινούν στην σύναψη συμφωνίας εξυγίανσης, υπογράφοντας την συμφωνία με τους ίδιους όρους που θα συναινούσε κατά από τις ίδια συνθήκες και ιδιότης πιστωτής. Αυτό μπορούν να πράξουν ακόμα και όταν με την συμφωνία εξυγίανσης τα πρόσωπα αυτά παραιτούνται από προνόμια και εξασφαλίσεις ενοχικής ή εμπράγματης φύσεως (άρθρο 102 ΠτΚ).

Για παρακρατηθέντες, ειδικά από τον πτωχέυσαντα και αποδοτέους στο Δημόσιο φόρους, το ελληνικό δημόσιο, δεν μπορεί να συμβληθεί σχετικά σε συμφωνία εξυγίανσης, επειδή η καταβολή τους στον οφειλέτη, αφορά εκπλήρωση φορολογικών υποχρεώσεων τρίτων.

Κατά συνέπεια, η αξίωση του Δημοσίου προς απόδοσή τους, θα συνιστά κατ' ουσία επί πτωχεύσεως, αξίωση αποχωρισμού σαφώς προσδιορισμένου πράγματος από την πτωχευτική περιουσία και όχι καθαρή πτωχευτική απαίτηση, που θα του προσέδιδε την ιδιότητα του (πτωχευτικού) πιστωτή, δυναμένου να συμβληθεί και σε συμφωνία εξυγίανσης.

5.8 Σύμπραξη τρίτων στη συμφωνία εξυγίανσης

Τρίτοι που δεν είναι πιστωτές, είναι δυνατόν να απαιτείται να συμπράξουν στην συμφωνία εξυγίανσης, όταν για την εκπλήρωση ορισμένων όρων της συμφωνίας αυτής απαιτείται ειδικά, η σύμφωνη γνώμη τους ή άλλη ενέργειά τους.

Αν οι τρίτοι αυτοί, δεν έχουν ήδη συμμετάσχει εξ' αρχής στην κατάρτιση της συμφωνίας, η σύμπραξή τους, μπορεί να εκδηλωθεί μεταγενέστερα, είτε με βάση σχετική δήλωση τούτων σε έγγραφο, που θα φέρει βεβαίωση του γνήσιου της υπογραφής τους και συνοδεύει την συμφωνία εξυγίανσης, είτε με σχετική ενέργειά τους μετά την επικύρωση της συμφωνίας, εφόσον η ενέργεια αυτή προβλέπεται στην συμφωνία εξυγίανσης, ως αναβλητική αίρεση της ισχύος της (άρθρο 101 πργ 4 ΠτΚ). (Πτωχευτικό Δίκαιο Σπ. Ψυχομάνης έκδοση 2017 σελ 83-86)

5.9 Αναλυτικά για την κεφαλαιοποίηση χρέους – Ζήτημα των διαφωνούντων μετόχων

Το μέτρο εξυγίανσης έχει σημασία εάν συνδυασθεί με την κεφαλαιοποίηση απαιτήσεων, δηλαδή την τροπή τμήματος του υφιστάμενου χρέους της επιχείρησης σε μετοχικό κεφάλαιο. Έτσι απομειώνεται το συνολικό επίπεδο χρέους της επιχείρησης και ταυτόχρονα αυξάνεται και το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρίας. Σύμφωνα με το εταιρικό ό δικαίο η κεφαλαιοποίηση χρέους είναι μια μορφή αύξησης κεφαλαίου. Μάλιστα οι εισφερόμενες απαιτήσεις θεωρούνται γενικά εισφορά σε είδος, με αποτέλεσμα να αποκλείεται το δικαίωμα προτίμησης των παλαιών μετόχων. Επίσης καθώς πρόκειται για αύξηση κεφαλαίου, απαιτείται γενικά έγκριση από την γενική συνέλευση των μετόχων και δη με αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία.

Με την κεφαλαιοποίηση μειώνεται μεν το χρέος της εταιρείας, η μείωση όμως αυτή βαίνει εις βάρος των υφισταμένων μετόχων της εταιρίας (καθώς προστίθενται νέοι μέτοχοι, δηλαδή οι παλαιοί πιστωτές της εταιρίας). Και οι πιστωτές υφίστανται ζημία, καθώς πλέον παύουν να είναι πιστωτές και γίνονται μέτοχοι, συμμετέχουν όμως στην νέα εταιρία, η οποία ενδέχεται να έχει θετική πορεία στο μέλλον, ύστερα από την ολοκλήρωση της εξυγίανσής της. Και σε αυτό το θετικό σενάριο «upside» ευελπιστούν οι πιστωτές.

Οι μέτοχοι υφίστανται ζημία, λόγω της προσθήκης νέων μετόχων. Πρόκειται για την αραίωση «dilution», της συμμετοχής τους. Ο περιορισμός του ποσοστού τους, μπορεί να τους βλάψει τόσο ως προς την αξία της περιουσίας τους, όσο και προς τα δικαιώματα ελέγχου που έχουν στην υπό εξυγίανση επιχείρηση.

- Μπορούν να υποστούν περιουσιακή απώλεια, αν η τιμή στην οποία γίνεται η κεφαλαιοποίηση είναι χαμηλότερη από την τρέχουσα αξία της μετοχής.
- Ο περιορισμός της συμμετοχής τους συνεπάγεται ανάλογη απώλεια της προσδοκώμενης υπεραξίας που θα προκύψει στην επιχείρηση αν η εξυγίανση πετύχει.
- Ο περιορισμός της συμμετοχής των παλαιών μετόχων μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την παραχώρηση του ελέγχου της επιχείρησης στους νέους μετόχους.

Για τους λόγους αυτούς, η κεφαλαιοποίηση χρέους ενδέχεται να είναι ένα μέτρο στο οποίο θα αντισταθούν οι παλαιοί μέτοχοι. Καθώς η γενική συνέλευση είναι η μόνη αρμόδια να κρίνει επί αυξήσεων κεφαλαίου, δημιουργείται η ανησυχία ότι οι μέτοχοι αυτοί θα χρησιμοποιήσουν καταχρηστικά την εξουσία τους αυτή. Η κατάχρηση γίνεται φανερή σε περίπτωση που οι μέτοχοι δεν υφίστανται καμία οικονομική ζημία από την αραίωση της συμμετοχής τους (πχ όταν η αξία της επιχείρησης υπολείπεται της αξίας των υποχρεώσεών της). Για τους λόγους αυτούς έχουν ενταθεί προσπάθειες σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την παράκαμψη των καταχρηστικώς αρνούμενων μετόχων («holdouts»).

Επισημαίνουμε, ότι ναι μεν η αξία των μετοχών σε μία εταιρία σε βαθιά κρίση μπορεί να είναι μηδενική, όμως η γενική συνέλευση, στις περισσότερες έννομες τάξεις διατηρείται ως όργανο με περιορισμένες αρμοδιότητες και μετά την κήρυξη της πτώχευσης.

Με την κήρυξη της πτώχευσης ο οφειλέτης χάνει μεν τον έλεγχο της διοίκησης της περιουσίας του, ωστόσο όταν πρόκειται για οφειλέτη με εταιρικό ένδυμα, η εταιρία εξακολουθεί να υπάρχει με τους μετόχους, τους οποίους είχε προ κηρύξεως σε πτώχευση. Έτσι ακόμα και σε περίπτωση πτώχευσης (και ακόμα περισσότερο σε περίπτωση που η εταιρία εκδηλώνει συμπτώματα κρίσης προ της πτώχευσης), τα μετοχικά δικαιώματα, όπως π.χ. του αποκλειστικού ελέγχου των μεταβολών του μετοχικού κεφαλαίου από την γενική συνέλευση των μετόχων, παραμένουν σε ισχύ.

Επομένως, όταν γίνεται κεφαλαιοποίηση χρέους με απόφαση άλλου οργάνου πλην της γενικής συνέλευσης, οι αρχές αυτές παραβιάζονται. Με τους παραδοσιακούς κανόνες του εταιρικού

δικαίου, οι μέτοχοι μπορεί να αντισταθούν σε μια τέτοια κεφαλαιοποίηση χρέους και εκεί ακριβώς είναι που τίθεται το ζήτημα, αν η αντίσταση αυτή γίνεται καταχρηστικά.

Η αποδοχή της άποψης ότι η αντίσταση στην συμμετοχή πιστωτών στο κεφάλαιο μιας εταιρίας, μέσω κεφαλαιοποίησης απαιτήσεών τους, μπορεί να είναι καταχρηστική, υπονοεί ότι ο πιστωτής για την εξόφληση των απαιτήσεών του, δικαιούται να αποβλέπει στην αξία των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη, στην αξία της επιχείρησης («ως λειτουργικό σύνολο») αλλά και στην αξία του εταιρικού οχήματος. Αν, κατά την άποψη των πιστωτών, η εταιρία οφειλέτης έχει αξία ως φορέας, ως εταιρικό κέλυφος, η αξία αυτή, θα πρέπει να βρίσκεται στην διάθεση των πιστωτών, αν απαιτείται για την μέγιστη δυνατή ικανοποίησή τους.

Το παράδειγμα της κεφαλαιοποίησης χρέους καταδεικνύει ότι η αυστηρή διάκριση κεφαλαίου (“equity”) και χρέους (“debt”), ιδίως σε μία επιχείρηση στην ζώνη της αφερεγγυότητας, πιθανώς δεν αντανακλά ικανοποιητικά το πραγματικό συμφέρον που έχουν διαφορετικές κατηγορίες ενδιαφερομένων στην διάσωση της επιχείρησης. Όταν έχουν εξανεμισθεί τα ίδια κεφάλαια, η όποια αξία παραμένει στην επιχείρηση, θα διατεθεί βάσει των κανόνων που ισχύουν για τις συλλογικές διαδικασίες για την ικανοποίηση των πιστωτών. Στην φάση αυτή οι μέτοχοι δεν διατρέχουν κίνδυνο περιουσιακής ζημίας, την έχουν ήδη υποστεί ολοκληρωτικά. Εφόσον, ο περιουσιακός κίνδυνος πλέον αφορά αποκλειστικά τους πιστωτές, γιατί θα πρέπει τις σχετικές αποφάσεις να τις λάβουν αποκλειστικά οι μέτοχοι; (ΕπισκΕΔ Γ/2017 Σ. Ποταμίτη, Α. Ρόκα, Η κεφαλαιοποίηση του χρέους. Μελέτες σελ380).

5.10 Αναλυτικά για την πρόταση οδηγίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περί προληπτικής αναδιάρθρωσης

5.10.1 Η Πρόταση Οδηγίας

Η πρόσφατη (2016) Πρόταση Οδηγίας που εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή περί προληπτικών πλαισίων αναδιάρθρωσης, σε συνέχεια σχετικής Σύστασης του 2014, είναι η πρώτη προσπάθεια για εναρμόνιση των ουσιαστικών πτωχευτικών δικαιών της Ένωσης. Αφορά μεμονωμένα

ζητήματα, κυρίως τις προπτωχευτικές διαδικασίες και την δεύτερη ευκαιρία για τους επιχειρηματίες.

Η στόχευση της Επιτροπής είναι η ενίσχυση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Είναι γνωστό ότι το πτωχευτικό δίκαιο έχει και μακροοικονομική λειτουργία, καθώς απομακρύνει τις αποτυχημένες επιχειρήσεις από την αγορά και συμβάλει στην επαναφορά περιουσιακών στοιχείων σε παραγωγικές χρήσεις. Επίσης πρέπει να διασφαλισθεί ότι οι εξυγιαντικές ενέργειες πρέπει να λαμβάνουν χώρα πριν η επιχείρηση καταστεί αφερέγγυα. Έτσι οι πιθανότητες επιτυχίας της εξυγίανσης αυξάνονται, αλλά ταυτόχρονα αποτρέπεται και η διόγκωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Όπως και η διαδικασία εξυγίανσης του ελληνικού δικαίου, η προτεινόμενη διαδικασία είναι προπτωχευτική και καταλήγει σε μια συμφωνία που επικυρώνεται από το δικαστήριο και καθίσταται δεσμευτική έναντι όλων των πιστωτών. Οι πιστωτές στο πλαίσιο της προτεινόμενης διαδικασίας ψηφίζουν κατά κατηγορίες, κατά ομάδες δηλ. ομοειδών πιστωτών. Στο ελληνικό δίκαιο, τόσο στην διαδικασία εξυγίανσης, όσο και στο σχέδιο αναδιοργάνωσης, απαιτούμενη πλειοψηφία πιστωτών για την σύναψη της συμφωνίας προσμετράται επί του συνόλου των πιστωτών, και όχι επί της κάθε ομάδας. Σε άλλες έννομες τάξεις (αγγλική και αμερικανική) η ψηφοφορία γίνεται σε ομάδες, χωρίς να αποκλείονται ενστάσεις και αμφισβητήσεις ως προς την σύνθεση των ομάδων. Και η Πρόταση Οδηγίας ρητά προβλέπει την δικαστική εξέταση της κατηγοριοποίησης των πιστωτών, και μάλιστα χωρίς την υποβολή ειδικού αιτήματος από κάποιο θιγόμενο μέρος (άρθρο 9 παρ. 3). Για να εγκριθεί το σχέδιο, η Πρόταση απαιτεί να έχει εγκριθεί από όλες τις ομάδες των πιστωτών, με πλειοψηφία που δεν θα υπερβαίνει το 75% των πιστωμάτων (άρθρο 9 παρ. 4). Το άρθρο 11 επιτρέπει την σύναψη της συμφωνίας ακόμα και αν δεν έχουν υπερψηφίσει όλες οι ομάδες. Ειδικότερα θα πρέπει τουλάχιστον μία ομάδα να υπερψήφισε το σχέδιο και να τηρούνται ορισμένες βασικές αρχές (πχ μη χειροτέρευσης θέσης των πιστωτών). Σε άλλες έννομες τάξεις, όπως στην γερμανική, είναι απαραίτητο να υπερψηφίσει η πλειοψηφία των ομάδων, χωρίς να αρκεί η υπερψήφιση από μία ομάδα. Επομένως πρόκειται για διάταξη που τονίζει την βούληση της Επιτροπής για εύκολη σύναψη συμφωνιών εξυγίανσης, ακόμη και αν πολλοί πιστωτές δεν συμφωνούν. Πάντως, θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να συναινεί ο οφειλέτης (άρθρο 4 παρ 4) διαφορετικά δεν μπορεί να συναφθεί και επικυρωθεί συμφωνία. Αυτό συνδέεται με τον προπτωχευτικό χαρακτήρα της διαδικασίας.

Το «επαναστατικό» στοιχείο της πρότασης είναι, ότι οι μέτοχοι σχηματίζουν και αυτοί μια ξεχωριστή ομάδα, σαν να επρόκειτο για μία ακόμα ομάδα πιστωτών. Για αυτό η πρόταση δεν

χρησιμοποιεί την φράση «ομάδες πιστωτών», αλλά την πιο ουδέτερη φράση «κατηγορίες θιγόμενων μερών». Η προσέγγιση αυτή, η οποία ήδη ακολουθείται στο αμερικανικό και γερμανικό δίκαιο, έχει το εξής αποτέλεσμα: οι μέτοχοι μπορούν να εξαναγκασθούν να δεχθούν μία συμφωνία («scram down»), με τους ίδιους όρους με τους οποίους μπορούν να εξαναγκασθούν οι άλλες ομάδες πιστωτών. Εφόσον, πληρούνται οι όροι του προαναφερθέντος άρθρου 11, οι μέτοχοι δεσμεύονται και δεν μπορούν να επικαλεστούν δικαιώματα που θα αντλούσαν από το εταιρικό δίκαιο.

Μάλιστα ρητά η Πρόταση αναφέρει (άρ. 2 περ. 2) ότι η αναδιάρθρωση μπορεί να περιλαμβάνει μεταβολές στην κεφαλαιακή διάρθρωση του οφειλέτη, συμπεριλαμβανομένου του μετοχικού κεφαλαίου. Επομένως, η κεφαλαιοποίηση χρέους είναι ένα από τα μέτρα εξυγίανσης τα οποία θα μπορούσαν να περιληφθούν στο σχέδιο αναδιοργάνωσης και να καταστούν υποχρεωτικά έναντι όλων των τάξεων (συμπεριλαμβανομένων των μετόχων) υπό τους όρους του άρθρου 11. (ΕπισκεΔ Γ/2017 Σ. Ποταμίτη/Α.Ρόκα, Η κεφαλαιοποίηση του χρέους. Μελέτες σελ 376-388).

5.10.2 Αποτίμηση των προβλέψεων της πρότασης σχετικά με τη θέση των μετόχων

Οι προβλέψεις αυτές, εισάγουν απόκλιση από την δεύτερη εταιρική Οδηγία (2012/30/ΕΕ), η οποία απαιτεί η αύξηση κεφαλαίου να αποφασίζεται από την γενική συνέλευση των μετόχων. Για αυτό και η Πρόταση Οδηγίας, περιλαμβάνει ρητά πρόβλεψη περί παρέκκλισης από την Οδηγία του άρθρου 32.

Είναι εμφανές ότι μία νέα τάση αναπτύσσεται στα πτωχευτικά δίκαια των ευρωπαϊκών κρατών: η διευκόλυνση της κεφαλαιοποίησης χρέους, ακόμη και χωρίς την σύμφωνη γνώμη του οφειλέτη και των μετόχων. Η παράκαμψη της βούλησης του οφειλέτη, υποδηλώνει ότι η κεφαλαιοποίηση χρέους δεν είναι μόνο μέτρο συναινετικών συμφωνιών εξυγίανσης. Ακόμα, η παράκαμψη της βούλησης των μετόχων υποδηλώνει ότι πλέον οι μέτοχοι αντιμετωπίζονται ως μία ακόμα ομάδα πιστωτών, την βούληση της οποίας μπορεί κανείς να παρακάμψει, εφαρμόζοντας το κριτήριο της μη χειροτέρευσης της θέσης τους σε σχέση με το σενάριο της πτώχευσης. Η τάση αυτή αποτελεί εύλογη αντίδραση στον διαφαινόμενο κίνδυνο η αντίσταση μετόχων που δεν έχουν τίποτα να χάσουν είτε να αποτρέψει την διάσωση βιώσιμων επιχειρήσεων, είτε να μεταφέρει αξία στους μετόχους από τους πιστωτές, ως αποτέλεσμα

εκβιαστικής απειλής να παρεμποδίσουν την επιχειρηματική διάσωση (ΕπισκεΕΔ Γ/2017 Σ. Ποταμίτη/Α.Ρόκα, Η κεφαλαιοποίηση του χρέους, Μελέτες σελ276-388).

5.11 Βασικές αρχές που πρέπει να διέπουν την συμφωνία εξυγίανσης

5.11.1 Η αρχή της μη χειροτέρευσης της θέσης των πιστωτών

Η διαδικασία εξυγίανσης αποτελεί συλλογική προπρωχευτική διαδικασία, που αποσκοπεί όπως διακηρύσσεται και στο άρθρο 99 ΠτΚ στην διατήρηση, αξιοποίηση, αναδιάρθρωση και ανόρθωση της επιχείρησης με την επικύρωση της συμφωνίας που προβλέπεται στο παρόν κεφάλαιο, χωρίς να παραβλάπεται η συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών. Ωστόσο προβλέπεται ρητά, ότι η συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών παραβλάπεται, αν προβλέπεται ότι οι μη συμβαλλόμενοι στη συμφωνία πιστωτές θα βρεθούν σε χειρότερη οικονομική θέση από αυτή στην οποία θα βρίσκονταν με βάση το όγδοο κεφάλαιο του παρόντος Κώδικα. Για την εκτίμηση της οικονομικής θέσης των πιστωτών λαμβάνονται υπόψη τα ποσά και τυχόν άλλα ανταλλάγματα που θα λάβουν και οι όροι αποπληρωμής των ποσών αυτών.

Αυτό σημαίνει ότι οι πιστωτές δεν πρέπει να περιέρχονται σε δυσμενέστερη κατάσταση με την συμφωνία, από ότι αν η επιχείρηση θα κηρυσσόταν σε πτώχευση και θα ακολουθούσαν οι διαδικασίες πτωχευτικής εκκαθάρισης.

Πρακτικά αυτό γίνεται με την σύνταξη από ελεγκτική εταιρία τόσο κατά τις διαπραγματεύσεις όσο και κατά την κατάθεση της αίτησης δικαστικής επικύρωσης της λεγόμενης «άσκησης βίαιης ρευστοποίησης», η οποία εξετάζει αυτό το συγκριτικό σενάριο μεταξύ της συμφωνίας εξυγίανσης και της περίπτωσης ρευστοποίησης της περιουσίας της επιχείρησης.

5.11.2 Η αρχή της ισότητας των πιστωτών

Η αρχή αυτή η οποία λαμβάνεται υπόψιν κατά τις διαπραγματεύσεις και την σύνταξη των όρων της συμφωνίας εξυγίανσης αλλά και στο στάδιο της δικαστικής επικύρωσης εκλαμβάνεται ορθά ως όμοια και ισότιμη μεταχείριση πιστωτών που βρίσκονται στην ίδια (ή όμοια θέση)(par condicio creditorum). **Η σύγκριση και η εξέταση της αρχής της ισότητας αφορά πιστωτές παρόμοιας κατηγορίας, π.χ. αφορά την αντιμετώπιση ενέγγυων πιστωτών όχι όμως και μεταξύ πιστωτών που ανήκουν σε διαφορετικές κατηγορίες, π.χ. ενός πιστωτή με προσημείωση και ενός πιστωτή ανέγγυου χωρίς εμπράγματα ασφάλεια δηλαδή.**

Προβλέπεται επίσης στο άρθρο 106β παρ. 1 περ.δ'εδ. β' του ΠτΚ **δυνατότητα απόκλισης από την αρχή της ισότητας για σπουδαίο επιχειρηματικό ή κοινωνικό λόγο** που εκτίθεται ειδικά στην απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου ή αν ο θιγόμενος πιστωτής συναινεί στην απόκλιση. Ενδεικτικά, μπορεί να τύχουν ευνοϊκής μεταχείρισης απαιτήσεις πελατών της επιχείρησης του οφειλέτη, η μη ικανοποίηση των οποίων βλάπτει ουσιωδώς τη φήμη της ή τη συνέχιση της επιχείρησης, απαιτήσεις, η εξόφληση των οποίων είναι αναγκαία για τη διατροφή του πιστωτή και της οικογένειάς του, καθώς και εργατικές απαιτήσεις (βλ. και ΠΠρΑθηνών 539/2012, ΠΠρΑθηνών 1289/2012, ΠΠρΑθηνών 396/2013).

Αντίθετα προφανείς αποκλίσεις και χωρίς τη συνδρομή σπουδαίου επιχειρηματικού ή κοινωνικού λόγου, όπως π.χ. εξόφληση όλων των υποχρεώσεων προς το ΙΚΑ, αλλά περιορισμός κατά 80% για το Δημόσιο, δεν πρέπει να γίνονται δεκτές, βλ. ΠΠρ Αθηνών 244/2013).

Η αρχή της ισότητας των πιστωτών (όπως και η αρχή της μη χειροτέρευσης των πιστωτών) **πρέπει να τηρείται και στην περίπτωση τροποποιητικής συμφωνίας** που κατατίθεται επιτρεπτός για νέα επικύρωση μετά την επικύρωση της πρώτης συμφωνίας εξυγίανσης από το δικαστήριο στα πλαίσια του άρθρου 106β' παρ.11 του ΠτΚ. (Κ. Ντζούφας Εισηγήσεις από το Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης E-learning Τμήματος Χρημ/κης και Τραπεζικής Διοικητικής Πανεπιστημίου Πειραιώς Προπτωχευτικές και Πτωχευτικές Διαδικασίες Εξυγίανσης Επιχειρήσεων Ενότητα 5^η σελ 10).

5.12 Περιεχόμενο της συμφωνίας εξυγίανσης

Συμφωνούνται θέματα είτε χρηματοοικονομικής φύσεως είτε επιχειρησιακής φύσεως.
Ειδικότερα:

Το περιεχόμενο της συμφωνίας εξυγίανσης διαμορφώνεται ελεύθερα από τα μέρη και δύναται «να έχει ως αντικείμενο οποιαδήποτε ρύθμιση του ενεργητικού και του παθητικού του οφειλέτη» (άρθρο 103 παρ1 εδ.α' ΠτΚ).

Αρκεί μονάχα η συμφωνούμενη ρύθμιση να εξυπηρετεί στο σύνολό της το στόχο της διάσωσης (εξυγίανσης) της επιχείρησης ή την άρση, απλώς της «πιθανότητας αφερεγγυότητας» του οφειλέτη, φυσικού ή νομικού προσώπου, χωρίς να παραβλάπτεται η συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών, που θα επιτυγχανόταν, άλλως με υπαγωγή της επιχείρησης στην πτωχευτική διαδικασία (Πτωχευτικό Δίκαιο Σπ. Ψυχομάνης, Έκδοση 2017, σελ 87).

Ο νόμος ορίζει ενδεικτικά το δυνατό περιεχόμενο της συμφωνίας (άρθρο 103).
Συγκεκριμένα η συμφωνία μπορεί να περιλαμβάνει τις ακόλουθες ρυθμίσεις:

α) Την μεταβολή των όρων των υποχρεώσεων του οφειλέτη. Η μεταβολή αυτή δύναται ενδεικτικά να συνίσταται στην μεταβολή του χρόνου εκπλήρωσης των απαιτήσεων, περιλαμβανομένης της τροποποίησης των όρων υπό τους οποίους δύναται να ζητηθεί η πρόωρη αποπληρωμή τους, στη μεταβολή του επιτοκίου, στην συμφωνία haircut, δηλαδή να αποπληρωθεί ποσοστό μόνο της απαίτησης και το υπόλοιπο να διαγραφεί, περίοδος χάριτος για ένα διάστημα (πχ για τα 2 πρώτα χρόνια να αποπληρώνονται μόνο οι τόκοι, και καθόλου οι τόκοι) στην ρήτρα βελτίωσης, δηλαδή οι αποπληρωμές θα εξαρτώνται από την οικονομική κατάσταση του οφειλέτη (ανάλογα με την ευχέρεια του οφειλέτη) στην αντικατάσταση της υποχρέωσης καταβολής επιτοκίου με την υποχρέωση καταβολής μέρους των κερδών, στην αντικατάσταση απαιτήσεων με μετατρέψιμες ή μη ομολογίες έκδοσης του οφειλέτη ή στην υποχρέωση των εμπραγμάτως ασφαλισμένων πιστωτών να δεχθούν την εναλλαγή υποθηκικής ή ενεχυρικής τάξης υπέρ των πιστωτών του οφειλέτη.

Δεν θίγονται οι πιστώσεις που είναι εξασφαλισμένες με συμφωνία χρηματοοικονομικής ασφάλειας κατά την έννοια του άρθρου 2 του ν. 3301/2004, στο μέτρο που ικανοποιούνται από την ασφάλεια αυτή, εκτός αν συμφωνήσει διαφορετικά ο δανειολήπτης Όλα αυτά, συμφωνούνται στο πλαίσιο της συμβατικής ελευθερίας. Άλλα στοιχεία της συμφωνίας

εξυγίανσης, μπορεί να είναι η νέα δανειοδότηση, η οποία είναι απαραίτητη σε πολλές επιχειρήσεις ώστε να συνεχίσουν την επιχειρηματική λειτουργία τους, επίσης η παροχή ρήτρας προνομίου, καθώς και σε χρηματοδότηση που συμφωνείται να δοθεί μέχρι την επικύρωση της συμφωνίας ή που δίνεται προκειμένου να εφαρμοσθεί η συμφωνία ή που συμφωνείται να δοθεί μετά την επικύρωση.

Μάλιστα προβλέπεται ότι χρηματοδοτήσεις που δίνονται κατά την διάρκεια του τελευταίου εξαμήνου, πριν την επικύρωση μπορεί να καλύπτονται από αυτό το ιδιαίτερο προνόμιο και μάλιστα και αν ακόμα τελικά ο Δικαστής απορρίψει την αίτηση επικύρωσης.

Βέβαια θα πρέπει σε αυτή την περίπτωση, να αποφανθεί ο Δικαστής ότι απορρίπτει μεν την αίτηση επικύρωσης αλλά θεωρεί ότι η δανειοδότηση δίνεται προς την συνέχιση του σκοπού της επιχείρησης. Επίσης θα πρέπει να προκύπτει από την δανειακή σύμβαση για την νέα χρηματοδότηση, ή από την ίδια την συμφωνία εξυγίανσης, ότι η χρηματοδότηση γίνεται για αυτό τον σκοπό για την συνέχιση της λειτουργίας της επιχείρησης. («Ζητήματα Δικαίου Εξυγίανσης επιχειρήσεων και της Πτωχευτικής Διαδικασίας, ύστερα από τον Ν.4446» με εισηγητή τον κ. Αλ Ρόκα 10 και 11/3/2017-Νομική Βιβλιοθήκη).

β) Την κεφαλαιοποίηση υποχρεώσεων του οφειλέτη, την τροπή δηλαδή τμήματος του υφιστάμενου χρέους της επιχείρησης σε μετοχικό κεφάλαιο. Έτσι επιτυγχάνονται δύο στόχοι:

- Απομειώνεται το συνολικό επίπεδο χρέους της επιχείρησης και ταυτόχρονα
- Αυξάνεται το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας.

Η κεφαλαιοποίηση του χρέους αποτελεί μορφή αύξησης του κεφαλαίου, ως πρωτοειπώθηκε. Οι εισφερόμενες απαιτήσεις, θεωρούνται γενικά, εισφορά σε είδος, με αποτέλεσμα σε πολλές έννομες τάξεις να αποκλείεται το δικαίωμα προτίμησης των παλαιών μετόχων. Επίσης, καθώς πρόκειται για αύξηση κεφαλαίου, απαιτείται γενικά έγκριση από τη γενική συνέλευση των μετόχων, και δη με αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία. Σκόπιμο όμως θα είναι, πριν τα παραπάνω, να έχει προηγηθεί εξυγιαντική μείωση κεφαλαίου που επιτρέπει την πιο εύγλωττη συμμετοχή των νέων πιστωτών στο μετοχικό κεφάλαιο της επιχείρησης (βλ. και ΠΠρ Ηρακλείου 7/2016).

γ) Την ρύθμιση των σχέσεων των πιστωτών μεταξύ τους, μετά από την επικύρωση της συμφωνίας, είτε υπό την ιδιότητά τους ως πιστωτών, είτε σε περίπτωση κεφαλαιοποίησης, υπό την ιδιότητά τους ως μετόχων ή εταίρων.

Ενδεικτικά η συμφωνία εξυγίανσης, δύναται να προβλέπει ότι μία κατηγορία πιστωτών δεν δύναται να ζητήσει την αποπληρωμή των απαιτήσεων προς αυτήν πριν από την πλήρη ικανοποίηση μιας άλλης, να ρυθμίζει θέματα διοίκησης της επιχείρησης του οφειλέτη μετά την κεφαλαιοποίηση απαιτήσεων των πιστωτών, να ρυθμίζει θέματα σε σχέση με την μεταβίβαση των μετοχών ή εταιρικών μεριδίων που θα προκύψουν από την κεφαλαιοποίηση, όπως ενδεικτικά δικαίωμα ή υποχρέωση των μετόχων μειοψηφίας σε περίπτωση πώλησης της πλειοψηφίας των μετοχών να πωλήσουν τις μετοχές τους με τους ίδιους όρους με τους οποίους γίνεται η πώληση της πλειοψηφίας.

δ) Τη μείωση των απαιτήσεων κατά οφειλέτη.

Πρόκειται για το πιο δυναμικό και μάλλον αναπόφευκτο τρόπο-επιμέρους μέτρο εξυγίανσης, το οποίο προβλέπεται μάλιστα αυτοτελώς πλέον. Εκδήλωση του μέτρου αυτού θα αποτελεί, η καθεαυτή διαγραφή μεγάλου μέρους των οφειλών ή άλλες πιο σύνθετες συμφωνίες, όπως η πρόβλεψη για καταβολή σχετικά μικρών δόσεων τα πρώτα χρόνια και μεγάλου ποσού εφάπαξ κατά το τέλος της συμφωνίας (balloon payment) ή η πρόβλεψη διαγραφής μέρους των οφειλών σε περίπτωση συνέπειας αποπληρωμής της επιχείρησης ως προς μέρος του χρέους.

ε) Την εκποίηση επί μέρους περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη (περίπτωση συμφωνίας εκποίησης ακινήτου στην ΠΠρΑθ. 779/2015, ΕΕμπΔ 2016 σελ 159 επ.) Αυτό μπορεί να προβλεφθεί είτε ως αναβλητική αίρεση, είτε ως υποχρέωση που αναλαμβάνεται με την συμφωνία.

στ) Την ανάθεση της διαχείρισης της επιχείρησης του οφειλέτη σε τρίτο με βάση οποιαδήποτε έννομη σχέση, περιλαμβανομένης ενδεικτικά της εκμίσθωσης ή της σύμβασης διαχείρισης, ιδίως η ανάθεση του management σε άλλα πρόσωπα.

ζ) Την μεταβίβαση του συνόλου ή μέρους της επιχείρησης του οφειλέτη σε τρίτο ή σε εταιρεία των πιστωτών κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 106δ. Η ως άνω συμφωνία (σύμβαση μεταβίβασης) μπορεί να περιλαμβάνεται στην ίδια την συμφωνία εξυγίανσης. Μπορεί και να έπεται αυτής, προβλεπόμενη, ωστόσο στην συμφωνία εξυγίανσης ως όρος ισχύος της τελευταίας ή ως δυνητική, απλώς ενέργεια (άρθρο 106 δ παρ 1 εδ.α' ΠτΚ) (Σπ. Ψυχομάνης Πτωχευτικό Δίκαιο, Έκδοση 2017 σελίδα 89).

Επίσης στην λειτουργική αναδιάρθρωση, περιλαμβάνονται μέτρα που δεν έχουν σχέση με την ρύθμιση του χρέους. (πχ κλείσιμο υποκαταστημάτων της επιχείρησης επικέντρωση σε ένα κλάδο, πρόσληψη ειδικού περί την αναδιάρθρωση).

Με την σύμβαση μεταβίβασης μεταβιβάζεται στον αποκτώντα το ενεργητικό της επιχείρησης ή του μέρους αυτής και ενδεχομένως αν προβλέπεται αυτό και μέρος των υποχρεώσεων.

Οι υποχρεώσεις που δεν θα μεταβιαστούν, κατά περίπτωση είτε εξοφλούνται από το τίμημα της πώλησης της επιχείρησης, ή του μέρους της και διαγράφονται, είτε, επί μεταβίβασης μέρους της επιχείρησης παραμένουν ως υποχρεώσεις του οφειλέτη ή κεφαλαιοποιούνται (άρθρο 106 δ παρ γ 1 εδ. α' ΠτΚ).

Εκκρεμείς συμβατικές σχέσεις μεταβιβάζονται στον αποκτώντα την επιχείρηση, έστω και αν υπάρχουν αντίθετοι συμβατικοί όροι, αν η μεταβίβαση συμφέρει τους πιστωτές και συναινεί σε αυτή ο αντισυμβαλλόμενος του οφειλέτη. Και αν δεν συναινεί παρέχεται η δυνατότητα υποκαταστάσεως της βουλήσεώς του με απόφαση του Πτωχευτικού Δικαστηρίου, εφόσον ο αποκτών έχει την δυνατότητα να εκπληρώσει αυτός την σύμβαση και ο αντισυμβαλλόμενος δεν βλέπεται (το άρθρο 33 ΠτΚ εφαρμόζεται αναλόγως) (άρθρο 106δ παρ 1 εδ. β' ΠτΚ). Διοικητικές άδειες, οποιασδήποτε φύσεως, που συνδέονται με την λειτουργία της επιχείρησης και των μεταβιβαζομένων στοιχείων του ενεργητικού, συμεταβιβάζονται αυτοδίκαια στον αποκτώντα, στο όνομα του οποίου η αρμόδια αρχή εκδίδει επιβεβαιωτική πράξη μεταβίβασης της άδειας. Ισχύουν μάλιστα, για όσο χρόνο έχουν δοθεί και πάντως όχι για περίοδο μικρότερη του ενός έτους από την μεταβίβαση, ή από το νόμιμο χρόνο υποχρεωτικής λειτουργίας της επιχείρησης (το άρθρο 141 παρ 3 ΠτΚ, εφαρμόζεται εν προκειμένω αναλόγως) (άρθρο 106δ παρ 1 εδ. γ' ΠτΚ).

Η σύμβαση μεταβίβασης απαλλάσσεται από κάθε φόρο, ή δικαίωμα τρίτου, πλην του ΦΠΑ και από κάθε άλλο πιστοποιητικό, ενώ οι νόμιμες αμοιβές των τυχόν εμπλεκομένων στην σύμβαση δημοσίων λειτουργών (δικηγόρων, συμβολαιογράφων κλπ) μειώνονται κατά 30% (τα άρθρα 133 και 134 ΠτΚ εφαρμόζονται αναλόγως) (άρθρο 106δ παρ1 εδ. δ' ΠτΚ).

Η μεταβίβαση του συνόλου, ή μέρους της επιχείρησης του οφειλέτη, γίνεται σε τρίτο, έναντι ανταλλάγματος με αιτία προφανώς την πώληση, ή σε εταιρεία που ιδρύεται από τους πιστωτές με εισφορά (εκχώρηση) των απαιτήσεών τους κατά του οφειλέτη, τις οποίες η εταιρεία ανταλλάσσει στην συνέχεια με την αποκτώμενη επιχείρηση κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 106δ ΠτΚ. Το άρθρο 106δ ΠτΚ, συμπεριέλαβε στην διάταξη της παρ 2 αυτού, την πρόβλεψη περί δυνατότητας μεταβίβασης της επιχείρησης « και σε άλλη εταιρία, υφιστάμενη ή νεοϊδρυόμενη, υπό την μορφή της εισφοράς σε είδος, τηρουμένων των προϋποθέσεων των άρθρων 9 και 9^α του κ.ν. 2190/1920».

Εδώ μπορεί να δεχθεί κανείς ότι ο τρόπος αυτός της μεταβίβασης μιας επιχείρησης υπό εξυγίανση, λόγω εισφοράς σε εταιρία, μπορεί να αποτελέσει περιεχόμενο μιας συμβάσεως εξυγίανσης μόνο όταν: α) στην μεταβίβαση του ενεργητικού της επιχείρησης ή του μέρους της συμφωνούν όλοι οι πιστωτές, ή όταν, β) στην συμφωνία της ως άνω μεταβίβασης συμπεριλαμβάνεται και η μεταβίβαση μέρους – ή και του συνόλου – των υποχρεώσεων του οφειλέτη, φορέα της επιχείρησης που αναλαμβάνονται ρητά από την αποκτώσα την επιχείρηση εταιρεία, ενώ για τις τυχόν λοιπές υποχρεώσεις είτε προβλέπεται να εξακολουθούν αυτές φερόμενες από τον οφειλέτη φορέα του μη μεταβιβασθέντος τμήματος της επιχείρησής του ή να κεφαλαιοποιούνται (πρβλ εδάφιο α' της παρ 1 του άρθρου 106δ ΠτΚ) ή όταν, γ) συμφωνείται ειδικά η συνευθύνη της αποκτώσας εταιρείας (νομικού προσώπου) μέχρι την αξία των μεταβιβαζομένων στοιχείων του συνόλου ή του μέρους της εισφερομένης επιχείρησης για τις υποχρεώσεις του οφειλέτη, πρώην φορέα της στο πρότυπο της ΑΚ 479. (Πτωχευτικό Δίκαιο Σπ. Ψυχομάνης Έκδοση 2017 σελ. 90-92)

η) Την αναστολή των ατομικών και συλλογικών διώξεων των πιστωτών, για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, μετά από την επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης. Η αναστολή αυτή δεν μπορεί να δεσμεύει τους μη συμβληθέντες πιστωτές για διάστημα πέραν των τριών μηνών από την επικύρωση της συμφωνίας (άρθρο 103 παρ1 εδ. η ΠτΚ)

θ) Τον διορισμό προσώπου που θα επιβλέπει την εκτέλεση των όρων της συμφωνίας εξυγίανσης ασκώντας τις εξουσίες που του δίνονται κατά τους όρους της συμφωνίας εξυγίανσης.

ι) Την καταβολή συμπληρωματικών ποσών προς εξόφληση απαιτήσεων σε περίπτωση βελτίωσης της οικονομικής θέσης του οφειλέτη. Η συμφωνία θα πρέπει να ορίζει με ακρίβεια τις προϋποθέσεις καταβολής των ποσών αυτών»

Ακόμα μπορεί να προβλέπονται λοιπά μέτρα αναδιοργάνωσης και εταιρικών μετασχηματισμών της επιχείρησης, όπως αποσχίσεις κλάδου ή συγχωνεύσεις ή διασπάσεις προκειμένου να επιτευχθούν αποτελεσματικότερα οι επιδιωκόμενοι στόχοι της εξυγίανσης.

Το άρθρο 103 παρ3, επιτρέπει ρήτρα, που ανάγει την μη εκπλήρωση της συμφωνίας σε διαλυτική αίρεση ή σε λόγο καταγγελίας της συμφωνίας. Επιτρέπονται και άλλες αιρέσεις, αναβλητικές ή διαλυτικές, όπως τροποποίηση ή καταγγελία εκκρεμών αμφοτεροβαρών συμβάσεων οι όροι των οποίων είναι επαχθείς για την επιχείρηση του οφειλέτη (άρθρο 103 παρ. 4 εδ. α').

Στην περίπτωση αναβλητικής αίρεσης, ο νόμος αξιώνει να προβλέπεται στην συμφωνία ο χρόνος εντός του οποίου πρέπει να πληρωθεί η αίρεση «μη δυνάμενος να υπερβεί τους 9 μήνες από την επικύρωση και να ρυθμίζονται προσωρινά οι υποχρεώσεις του οφειλέτη στο μέτρο που κρίνεται αναγκαίο για την αποφυγή της παύσης πληρωμής του οφειλέτη όσο εκκρεμεί η αίρεση» (ΠτΚ 103 παρ. 4 τελ. εδ.).

Ένα συνηθισμένο εξυγιαντικό μέτρο, όπως προηγουμένως έχει αναφερθεί, είναι η κεφαλαιοποίηση των χρεών του οφειλέτη (βλ. άρθρο 103 πργ 1 στ. Β'). Μετά την κεφαλαιοποίηση ο εγγυητής ουσιαστικά απαλλάσσεται, γιατί ο τέως πιστωτής έγινε μέτοχος της εταιρείας και συνεπώς ασφαλιζόμενη απαίτηση δεν υπάρχει πλέον, χωρίς να σημαίνει ότι η θέση του πιστωτή βελτιώνεται αντίστοιχα. Ο πιστωτής που έγινε μέτοχος μετέχει και στους κινδύνους της επιχείρησης. Για το λόγο αυτό κρίνει ο νόμος, ότι θα πρέπει και ο εγγυητής να συμμετάσχει στην επιδείνωση της θέσης του πιστωτή. Το ζήτημα μπορούν να ρυθμίσουν τα μέρη.

Αν όμως συμφωνηθεί κάτι άλλο, προβλέπεται δικαίωμα του πιστωτή που έγινε μέτοχος ή εταίρος να πωλήσει τις μετοχές του ή τα μερίδιά του στον εγγυητή, αντί τιμήματος ίσου με το ποσό της εγγύησης πλέον τόκων.

Σύμφωνα με το άρθρο 103 παρ 2 ΠτΚ. «Οι εγγυήσεις, οι ασφαλίσεις πιστώσεων και άλλες συμβάσεις με αντίστοιχο αποτέλεσμα, υπέρ απαιτήσεων που κεφαλαιοποιούνται, τρέπονται, αν δεν ορίζεται διαφορετικά, σε δικαίωμα προαίρεσης του πιστωτή να πωλήσει στον εγγυητή ή ασφαλιστή τις μετοχές, ή τα εταιρικά μερίδια που προκύπτουν από την κεφαλαιοποίηση του χρέους κατά τον χρόνο στον οποίο θα καθίστατο κατά τους όρους του, ληξιπρόθεσμο το χρέος, και για ποσό ίσο με το άθροισμα του κεφαλαίου και των τυχόν τόκων που καλύπτονται από την εγγύηση.

Το δικαίωμα προαίρεσης, δύναται να ασκηθεί, εντός 2 μηνών από τον χρόνο κατά τον οποίο θα καθίστατο ληξιπρόθεσμη η υποχρέωση που κεφαλαιοποιήθηκε, και αν είναι ήδη ληξιπρόθεσμη κατά την κεφαλαιοποίηση εντός 2 μηνών από την τελευταία» (Ευαγ. Περάκης Πτωχευτικό Δίκαιο Έκδοση 2017 σελ. 69-70)

ια) Σε θέση διαλυτικής αίρεσης, ότι η συμφωνία εξυγίανσης θα ανατρέπεται, σε περίπτωση μη τήρησης των όρων της από την οφειλέτη.

Η ανατροπή θα επέρχεται μόνο για το μέλλον, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 202επ. ΑΚ..

Επειδή εξάλλου η συμφωνία εξυγίανσης έχει τον χαρακτήρα διαρκούς ενοχικής συμβάσεως λυομένης με καταγγελία, η μη τήρηση των όρων της από τον οφειλέτη μπορεί να προβλέπεται στην συμφωνία ως μοναδικός (αποκλειστικός) λόγος καταγγελίας της (άρθρο 103 παρ 3 ΠτΚ).

ιβ) Σε ειδική συμφωνία περί ισχύος του συνόλου ή μέρους των όρων της συμφωνίας εξυγίανσης μεταξύ των συμβαλλομένων μερών κατά τις διατάξεις του κοινού δικαίου, ακόμα και αν αυτή δεν επικυρωθεί, τελικά από το πρωτεύον δικαστήριο (103 παρ 5 ΠτΚ) (Σπ. Ψυχομάνης Πρωτεύον Δίκαιο εκδ. 2017 σελ 93).

5.12.Α Τύπος της συμφωνίας εξυγίανσης

Σύμφωνα με το άρθρο 104 παρ6 η συμφωνία εξυγίανσης πρέπει να περιβληθεί τον έγγραφο τύπο. Αρκεί για τον λόγο αυτό το ιδιωτικό έγγραφο «εκτός αν οι υποχρεώσεις που αναλαμβάνονται με αυτήν απαιτούν την σύνταξη δημοσίου εγγράφου». (παρ ΑΚ 369). Και τότε όμως το συμβολαιογραφικό έγγραφο μπορεί να αναπληρωθεί με δηλώσεις των μερών ενώπιον του δικαστηρίου (ΠτΚ 103 παρ 6).

Επομένως πρόκειται για τυπική δικαιοπραξία. Ο τύπος είναι συστατικός. Αρκεί ιδιωτικό έγγραφο στο οποίο πρέπει να έχουν τεθεί ιδιόχειρα οι υπογραφές των συμβαλλομένων (ΑΚ 160 επ.).

Στην περίπτωση όμως, όπου στην συμφωνία αναλαμβάνονται υποχρεώσεις, για την έγκυρη ανάληψη των οποίων, απαιτείται δημόσιο έγγραφο, η συμφωνία εξυγίανσης πρέπει να περιβληθεί τον τύπο του επιβαλλόμενου δημοσίου εγγράφου. Στην περίπτωση που απαιτείται συμβολαιογραφικό έγγραφο, και δεν έχει συνταχθεί, η συμφωνία μπορεί να διασωθεί εφόσον γίνουν δηλώσεις των πιστωτών σχετικά με τις διατάξεις που τους αφορούν και του οφειλέτη ενώπιον του πρωτεύον δικαστηρίου, στο οποίο θα επικυρωθεί η συμφωνία (άρθρο 103 παρ 6 ΠτΚ).(Σπ. Ψυχομάνης Πρωτεύον Δίκαιο εκδ. 2017 σελίδα 93)

Για την εγκυρότητα της συμφωνίας, όπως ειπώθηκε πρέπει να την έχουν υπογράψει οι πιστωτές που εκπροσωπούν ποσοστό 60% του συνόλου των απαιτήσεων, στο οποίο περιλαμβάνεται το 40% των τυχόν εμπραγμάτων ή με ειδικό προνόμιο ή με προσημείωση υποθήκης εξασφαλισμένων πιστωτών (άρθρο 100, 106 βΠτΚ). Οι πλειοψηφίες αυτές έχουν

προέλθει όπως ήδη αναφέρθηκε από το άρθρο 44 ν. 1892/1990, ισχύουν και για την υιοθέτηση του σχεδίου αναδιοργάνωσης. Για πρακτικούς λόγους, ο νόμος προβλέπει ότι τα ποσοστά υπολογίζονται ως ελέγχθη, με βάση την κατάσταση των πιστωτών που επισυνάπτεται στην συμφωνία εξυγίανσης και που δεν είναι προγενέστερη των 3 μηνών από την ημερομηνία υποβολής της συμφωνίας στο δικαστήριο (Ευαγ. Περάκης Πτωχευτικό Δίκαιο Έκδοση 2017 σελ. 71).

5.12.B Επιχειρηματικό σχέδιο

Σημαντική διάταξη είναι εκείνη του άρθρου 103 παρ 7, κατά την οποία η συμφωνία εξυγίανσης, πρέπει να συνοδεύεται από επιχειρηματικό σχέδιο, με χρονική διάρκεια ίση με αυτή της συμφωνίας, το οποίο εγκρίνεται από τους συμβαλλόμενους σύμφωνα με το άρθρο 100 (βλ Δ. Παπαδόπουλο, Ο καθοριστικός ρόλος του επιχειρηματικού σχεδίου στην επιτυχή έκβαση της εταιρικής και χρηματοοικονομικής αναδιάρθρωσης –διαδικασία εξυγίανσης), Επιχείρηση 2013, 2016).

Το επιχειρηματικό σχέδιο (business plan), όπως εύστοχα λέγεται, αποτελεί «προγραμματική περιγραφή της πορείας που αναμένεται να διαγράψει η επιχείρηση του οφειλέτη με βάση την συμφωνία» και είναι απαραίτητο συμπλήρωμα των μέτρων εξυγίανσης που περιέχονται στην συμφωνία. Με το σχέδιο αυτό, αποτυπώνεται καθαρά η εικόνα της επιχείρησης, από χρηματοοικονομική και εμπορική πλευρά. Γίνονται προβλέψεις, για το που πρόκειται να οδηγήσουν τα μέτρα εξυγίανσης, αφού περιγράφονται με λεπτομέρεια οι ενέργειες στις οποίες η επιχείρηση θα προχωρήσει και βοηθά σημαντικά την κρίση των πιστωτών και του δικαστηρίου, ως προς την βιωσιμότητα της επιχείρησης.

Το επιχειρηματικό σχέδιο, συντάσσεται από τον οφειλέτη, δεν προβλέπεται δε, γνωμάτευση επ' αυτού του εμπειρογνώμονα (Ευαγ. Περάκης Πτωχευτικό Δίκαιο 3^η έκδοση 2017 σελ. 71).

Στοιχεία του επιχειρηματικού σχεδίου θα μπορούσαν να είναι, πληροφορίες για την δομή της επιχείρησης και τα περιουσιακά στοιχεία της, επίσης μελέτες για τον κλάδο που δραστηριοποιείται η επιχείρηση και ανάλυση των χρηματοοικονομικών στοιχείων της παρούσας κατάστασης της εταιρείας, αλλά και πρόβλεψη της πορείας της για την επόμενη τριετία. Στο επιχειρηματικό σχέδιο περιγράφεται από την μια πλευρά, η επιχείρηση με τα

πλεονέκτημά της σε σχέση με ανταγωνιστικές εταιρείες και προτείνονται μέτρα, που μετά την υλοποίησή τους η επιχείρηση θα μπορέσει και πάλι να καταστεί βιώσιμη. (Κ. Ντζούφας Εισηγήσεις από το Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης E-learning Τμήματος Χρημ/κης και Τραπεζικής Διοικητικής Πανεπιστημίου Πειραιώς Προπρωχευτικές και Πτωχευτικές Διαδικασίες Εξυγίανσης Επιχειρήσεων Ενότητα 6^Η σελ 3)

5.13 Νομική φύση της συμφωνίας εξυγίανσης

Η συμφωνία εξυγίανσης συνιστά μεικτή και διαρκή ενοχική σύμβαση, με κατά επιμέρους στοιχεία συμβάσεων συμβιβασμού –πώλησεως, ανάληψης μετοχών ή εταιρικών μεριδίων, αφέσεως χρέους μισθώσεως έργου, δόσεως αντί ή χάριν καταβολής κλπ.

Επειδή αφορά κυρίως σε διευθέτηση υποχρεώσεων, με αμοιβαίες υποχωρήσεις διαφορών, μεταξύ πιστωτών και οφειλέτη από επισφαλείς απαιτήσεις – που κινδυνεύουν να μην ικανοποιηθούν πλήρως σε περίπτωση κήρυξης του οφειλέτη σε πτώχευση, υπερέχει η νομική φύση της συμβάσεως συμβιβασμού, η οποία ρυθμίζεται στα άρθρα 871 επ. του ΑΚ και τις γενικές περί συμβάσεων διατάξεις.

Από την συνολική θεώρηση της συμφωνίας εξυγίανσης και του νομικού οπλοστασίου της (επικύρωση, προσωρινή εκτελεστότητα, περιορισμός ενδίκων μέσων, αποτελέσματα) συνάγεται ότι έχει ανανεωτικό χαρακτήρα (ΑΚ 438).

Ο συμβιβασμός ως ενοχική σύμβαση, επιφέρει τα αποτελέσματά του, χωρίς να χρειάζεται επικύρωση από το Δικαστήριο. Ο συμβιβασμός όμως, που προβλέπεται εδώ, χρειάζεται, προκειμένου να δοθεί χρόνος προς ευδοκίμηση των γενικότερων στόχων του, δηλαδή την επέκταση των συνεπειών του και σε μη συμβληθέντες πιστωτές.

Για το λόγο αυτό, είναι απαραίτητη η επικύρωση της συμβάσεως από το πτωχευτικό δικαστήριο.

Επομένως η σύμβαση τελεί από την υπογραφή της, υπό την αίρεση της επικυρώσεώς της από το Δικαστήριο. (Σπ. Ψυχομάνης Πτωχευτικό Δίκαιο 3^η έκδοση σελ 95-96 στοιχ 270-272)

5.14 Επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης

5.14.1 Υποβολή της αίτησης επικύρωσης

Μέσα σε 3 μήνες από την ημερομηνία της κατάστασης των πιστωτών (άρθρο 100 παρ 2 εδ.β' ΠτΚ) η συμφωνία εξυγίανσης πρέπει να υποβάλλεται προς επικύρωση στο αρμόδιο δικαστήριο με αίτηση του οφειλέτη ή πιστωτή (άρθρα 99 παρ.1, 104 ΠτΚ).

Αρμόδιο δικαστήριο, είναι το Πολυμελές Πρωτοδικείο, όπου ο οφειλέτης έχει το κέντρο των κυρίων συμφερόντων του (επαγγελματική κατοικία ή έδρα διοικήσεως) και κατά τεκμήριο, αν ο οφειλέτης είναι νομικό πρόσωπο, του τόπου της καταστατικής του έδρας (άρθρα 99 παρ 7 και 4 ΠτΚ) και εισάγεται με την διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας (άρθρο 99 παρ 7 ΠτΚ).

Την αίτηση νομιμοποιείται να την υποβάλει τόσο ο οφειλέτης, όσο και οποιοσδήποτε από τους συμβληθέντες πιστωτές. Αν η συμφωνία εξυγίανσης έχει συναφθεί από πιστωτές μόνο του οφειλέτη, οποιοσδήποτε από αυτούς που την υπέγραψαν μπορεί να την υποβάλλει προς επικύρωση.

Σε περίπτωση νομικών προσώπων την αίτηση εξυγίανσης την υποβάλλει το όργανο της διοίκησης του νομικού προσώπου (άρθρα 104 παρ 1 και 96 παρ 2 ΠτΚ).

5.14.2 Περιεχόμενο της αίτησης

Πέρα από τα στοιχεία της αίτησης, που πρέπει να δικαιολογούν την υπαγωγή του οφειλέτη στην διαδικασία εξυγίανσης (άρθρο 99 παρ 1 ΠτΚ), πρέπει να υπάρχουν και τα στοιχεία που προβλέπεται στο άρθρο 104 παρ 2 ΠτΚ, όπως:

Α) Περιγραφή της επιχείρησης του οφειλέτη, του μεγέθους της και του προσωπικού που απασχολεί

Β) Περιγραφή της οικονομικής κατάστασης του οφειλέτη, με παράθεση των πιο πρόσφατων οικονομικών του στοιχείων. Πρέπει να περιλαμβάνονται τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη, ο κατάλογος των πιστωτών του και των απαιτήσεών τους, με ειδική μνεία των ενέγγυων πιστωτών, και ο κατάλογος των οφειλών του προς το Δημόσιο και τα ασφαλιστικά Ταμεία.

Γ) Περιγραφή των αιτιών της οικονομικής αδυναμίας του οφειλέτη και των μέτρων που συμφωνήθηκαν για την αντιμετώπιση της οικονομικής αδυναμίας.

Δ) Περιγραφή της κατάστασης και των προοπτικών της αγοράς, στην οποία δραστηριοποιείται ο οφειλέτης.

Στην περίπτωση κατά την οποία ο οφειλέτης έχει περιέλθει σε παύση πληρωμής, πρέπει όπως αναφέρει το πρώτο εδάφιο της παρ 3 του άρθρου 99 του ΠτΚ, η υποβαλλόμενη από τον ίδιο αίτηση για επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης να συμπεριλάβει στο ίδιο δικόγραφο και όλα τα στοιχεία για την κήρυξη της πτώχευσης του οφειλέτη με το σχετικό αίτημα.

Στην περίπτωση, που παραλειφθεί η συνυποβολή της αίτησης πτώχευσης, δεν καθιστά απαράδεκτη την αίτηση για επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης, είναι όμως δυνατή, η υποβολή της αίτησης πτώχευσης από πιστωτή που έχει έννομο συμφέρον ή τον εισαγγελέα πρωτοδικών.

Στην περίπτωση που η αίτηση για την επικύρωση υποβληθεί από τους πιστωτές του οφειλέτη, όταν αυτός βρίσκεται σε παύση πληρωμών, πρέπει στο ίδιο δικόγραφο να συμπεριληφθεί επί ποινή απαραδέκτου και αίτηση του οφειλέτη σε πτώχευση (άρθρο 104 παρ 4 εδ. α' ΠτΚ.). Αν γίνει δεκτή η αίτηση για επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης, θα απορριφθεί η αίτηση πτωχεύσεως με την ίδια απόφαση.

Διαφορετικά αν απορριφθεί η αίτηση της επικύρωσης της συμφωνίας εξυγίανσης, θα προχωρήσει η συζήτηση της αίτησης κήρυξης της πτώχευσης.

5.14.3 Συνοδευτικά έγγραφα

Με την κατάθεση της αίτηση επικύρωσης της συμφωνίας εξυγίανσης πρέπει να κατατεθούν στο δικαστήριο υποχρεωτικά και με ποινή απαραδέκτου αυτής ορισμένα έγγραφα.

Αυτά, σε περίπτωση που η συμφωνία προς επικύρωση έχει καταρτισθεί από τον οφειλέτη και τους πιστωτές, πρέπει υποχρεωτικά να συνυποβληθούν.

Αν όμως η συμφωνία εξυγίανσης έχει καταρτισθεί μόνο από τους πιστωτές, τότε πρέπει να κατατεθεί η αίτηση προς επικύρωση και με αίτηση κήρυξης του οφειλέτη σε πτώχευση και η έκθεση του εμπειρογνώμονα.

Τα υπόλοιπα έγγραφα συνυποβάλλονται όπως ειπώθηκε προηγουμένως, εφόσον έχουν δοθεί από τον οφειλέτη στους πιστωτές ή στον ορισθέντα εμπειρογνώμονα.

Τα συνοδευτικά έγγραφα τα οποία προβλέπονται στο άρθρο 104 παρ 3-4 ΠτΚ είναι:

A) Η υπογεγραμμένη συμφωνία εξυγίανσης

B) Οι οικονομικές καταστάσεις του οφειλέτη για την τελευταία χρήση, εφόσον αυτές «υπάρχουν», έχουν δηλαδή συνταχθεί και είναι «διαθέσιμες», με την έννοια της έγκρισης τους από τον οφειλέτη, ως προς το περιεχόμενο τους και με την δυνατότητα δημοσιοποίησής τους.

Με βάση τις εισαχθείσες από τον ν. 4446/2016 νέες ρυθμίσεις, δεν συνάγεται πλέον από τον νόμο το παλαιότερο συμπέρασμα, ότι ο οφειλέτης δεν μπορεί να υποβάλλει αίτηση εξυγίανσης χωρίς να έχει εκπληρώσει τις νόμιμες υποχρεώσεις του για την σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων (Σπ. Ψυχομάνης Πτωχευτικό Δίκαιο 3^η έκδοση σελ. 90 και Εφ. Αθ. 2061/2016, ΕΕμπΔ2016 σελ 925 επ.).

Στην περίπτωση των κεφαλαιουχικών εταιρειών, οι καταστάσεις αυτές πρέπει να είναι εγκεκριμένες και δημοσιευμένες από την γενική συνέλευση.

Στην περίπτωση των λοιπών επιχειρήσεων, αλλά και όταν πρόκειται για ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις, αυτές πρέπει να είναι δημοσιευμένες σε μία οικονομική εφημερίδα και ελεγμένες.

Γ) Βεβαίωση της αρμόδιας οικονομικής υπηρεσίας για τα χρέη του οφειλέτη προς το Δημόσιο.

Δ) Έκθεση Εμπειρογνώμονα, ο οποίος θα έχει επιλεγεί από τον οφειλέτη και τους συμβαλλόμενους πιστωτές, ή μόνο από τους πιστωτές, όταν η συμφωνία εξυγίανσης υπογράφεται χωρίς την σύμπραξη του οφειλέτη.

Ε) Έγγραφα, αρμοδίως βεβαιωμένα ως προς την ακρίβειά τους, από τον υπεύθυνο για την διεύθυνση του λογιστηρίου και από τον νόμιμο εκπρόσωπο της επιχείρησης του οφειλέτη.

Τα έγγραφα αυτά, μπορούν να προσκομισθούν και με τις προτάσεις κατά την συζήτηση της αίτησης, σύμφωνα με τους οικείους δικονομικούς κανόνες της εκουσίας δικαιοδοσίας.

Στην παράγραφο 4 του άρθρου 104 ΠτΚ, αναφέρονται τα έγγραφα που πρέπει να συνοδεύουν την αίτηση επικύρωσης της συμφωνίας που συνάπτεται μόνο από τους πιστωτές.

Επί ποινή απαραδέκτου της αίτησης, προβλέπεται υποχρέωση συνυποβολής αίτησης για κήρυξη του οφειλέτη σε κατάσταση πτώχευσης, καθώς και έκθεση του εμπειρογνώμονα.

Η εξέταση της αίτησης πτώχευσης είναι δυνατή μόνο μετά την απόρριψη της αίτησης επικύρωσης της συμφωνίας εξυγίανσης.

Στην περίπτωση ελλείψεων στα λοιπά έγγραφα της παραγράφου 3, οι οποίες οφείλονται στην έλλειψη συνεργασίας του οφειλέτη, προβλέπεται η δυνατότητα του δικαστηρίου να αναβάλει την έκδοση οριστικής απόφασης και να διατάξει την χορήγηση από τον οφειλέτη στον ορισθέντα εμπειρογνώμονα, όλων των απαιτούμενων στοιχείων, με παραπομπή στο άρθρο 232^A του Ποινικού Κώδικα για την περίπτωση της μη συμμόρφωσης.

Στην παράγραφο 5 αναφέρεται το περιεχόμενο που πρέπει να έχει η έκθεση του εμπειρογνώμονα, τόσο στην περίπτωση συμφωνίας που συνάπτεται από τον οφειλέτη και τους πιστωτές του, όσο και στην περίπτωση συμφωνίας που συνάπτεται μόνο από τους πιστωτές κατά το πρότυπο της προηγούμενης ρύθμισης του άρθρου 100 παράγραφος 3.

Τέλος στην παράγραφο 6, αναφέρονται ο τρόπος και τα προσόντα επιλογής του εμπειρογνώμονα.

Η έκθεση του εμπειρογνώμονα είναι ουσιώδης, διότι στηρίζει την σοβαρότητα της αίτησης.

Σύμφωνα με το άρθρο 104 παρ 5, η έκθεση πρέπει να εκθέτει την γνώμη του εμπειρογνώμονα σε σχέση με τα οικονομικά στοιχεία του οφειλέτη, την κατάσταση της αγοράς και την συνδρομή των προϋποθέσεων επικύρωσης της συμφωνίας.

Στην έκθεση πρέπει να περιέχεται βεβαίωση για την ακρίβεια και εγκυρότητα της κατάστασης των πιστωτών, η οποία συνοδεύει την συμφωνία εξυγίανσης, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 100 παρ 2, με ειδική μνεία των ενέγγυων πιστωτών.

Πρέπει επίσης να επισυνάπτεται στην έκθεση κατάλογος των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη.

Σύμφωνα με το άρθρο 104 παρ 5 τελευταίο εδάφιο ΠτΚ:

«Σε περίπτωση εφαρμογής της παρ 2^α του άρθρου 106 β, δεν απαιτείται να εκτίθεται η γνώμη του εμπειρογνώμονα σε σχέση με την συνδρομή της προϋπόθεσης του στοιχείου α' της παρ2 του ίδιου άρθρου», δηλαδή όπου η συμφωνία επικυρώνεται ακόμη και χωρίς το στοιχείο της βιωσιμότητας. (όταν περιλαμβάνεται ρητή δήλωση των συμβαλλομένων πιστωτών ότι συμφωνούν με το περιεχόμενο του επιχειρηματικού σχεδίου, που συνοδεύει υποχρεωτικά της συμφωνία εξυγίανσης, εγκεκριμένο από τους συμβληθέντες).

Ο εμπειρογνώμονας, πρέπει να είναι πιστωτικό ίδρυμα που παρέχει υπηρεσίες στην Ελλάδα, νόμιμος ελεγκτής ή ελεγκτικό γραφείο, σήμερα «ορκωτός ελεγκτής-λογιστής» και «ελεγκτική εταιρεία», αντίστοιχα, ενώ όταν πρόκειται για οφειλέτη-φυσικό πρόσωπο εμπειρογνώμονας μπορεί να είναι και ελεγκτής πτυχιούχος ανώτατης σχολής, μέλος του Οικονομικού Επιμελητηρίου Ελλάδος και κάτοχος άδειας λογιστή φοροτεχνικού α' τάξεως (Ευάγγελος Περάκης Πτωχευτικό Δίκαιο Έκδοση 2017 σελ 61).

Στην έκθεση του εμπειρογνώμονα, υπάρχει προσάρτημα με έκθεση των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη, με ειδική μνεία των ενέγγυων πιστωτών και όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, σοβαρή εκτίμησή του, της οικονομικής κατάστασης της εταιρίας και της πρόβλεψης της πιθανότητας εξυγίανσης.

Επίσης ο εμπειρογνώμονας, παρακολουθεί έτσι ώστε να τηρούνται η αρχή της ισότιμης μεταχείρισης πιστωτών στην ίδια θέση και της μη χειροτέρευσης της θέσης των πιστωτών.

Άρα, όπως ειπώθηκε και ανωτέρω, το δικαστήριο δεν κρίνει την βιωσιμότητα της επιχείρησης και άρα δεν απαιτείται η σχετική γνώμη του εμπειρογνώμονα εφόσον:

α. Στην συμφωνία, δηλώνουν οι συμβαλλόμενοι πιστωτές, ότι συμφωνούν με το περιεχόμενο του επιχειρηματικού σχεδίου της παραγράφου 7 του άρθρου 103.

β. Η συμφωνία περιλαμβάνει:

(αα) λεπτομερή καταγραφή της ταυτότητας των συμβαλλομένων και μη πιστωτών και των απαιτήσεών τους και

(ββ) σαφή αναφορά των πιστωτών, συμβαλλομένων και μη, οι απαιτήσεις των οποίων αναμένεται να επηρεαστούν από την υλοποίηση της συμφωνίας και ο τρόπος επηρεασμού τους.

γ. Η συμφωνία, μαζί με το επιχειρηματικό σχέδιο, έχουν κοινοποιηθεί με νόμιμη επίδοση δικαστικού επιμελητή σε όλους τους μη συμβαλλόμενους πιστωτές, οι απαιτήσεις των οποίων επηρεάζονται από τη συμφωνία, και το ύψος της απαίτησής τους ανέρχεται σε ποσοστό 10% και άνω του συνολικού ύψους των απαιτήσεων κατά του οφειλέτη, ενώ σε εκείνους που το ύψος της απαίτησής τους είναι μικρότερο του 10% του συνολικού ύψους των απαιτήσεων κατά του οφειλέτη, αρκεί κοινοποίηση της συμφωνίας με κάθε πρόσφορο μέσο, όπως ηλεκτρονική ή συστημένη ταχυδρομική επιστολή, τηλεομοιοτυπικό μήνυμα ή καταχώριση περίληψής της στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων της παραγράφου 2 του άρθρου 105. Συνεπώς στην παραπάνω περίπτωση η γνώμη του εμπειρογνώμονα για το θέμα της βιωσιμότητας είναι απόλυτα δεσμευτική για το δικαστήριο. Για αυτό ο ρόλος του εμπειρογνώμονα είναι πολύ σημαντικός στην διαδικασία εξυγίανσης (Κ. Ντζούφας Εισηγήσεις από το Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης E-learning Τμήματος Χρημ/κης και Τραπεζικής Διοικητικής Πανεπιστημίου Πειραιώς Προπρωχευτικές και Πτωχευτικές διαδικασίες εξυγίανσης επιχειρήσεων ενότητα 6^η σελ4-5).

5.15 Συνοπτικές επισημάνσεις σχετικά με την επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης από το «Πτωχευτικό Δικαστήριο»

Η αρχική παρ 2 του άρθρου 106ζ, σχετικά με τις προϋποθέσεις επικύρωσης, έκανε λόγο εκτός από τις γενικές προϋποθέσεις επικύρωσης και για ορισμένους ειδικούς λόγους, σύμφωνα με τους οποίους το πτωχευτικό δικαστήριο δεν μπορούσε να επικυρώσει την συμφωνία εξυγίανσης.

Η άρνηση επικύρωσης ήταν δυνατή, μόνο αν το δικαστήριο διαπίστωνε κάποιο από τα (διαζευκτικά απαριθμούμενα) κωλύματα.

Σύμφωνα με το ν. 4336/2015, το δικαστήριο θα πρέπει να βεβαιώσει έστω και κατά πιθανολόγηση ότι όλες αυτές οι προϋποθέσεις πράγματι συντρέχουν και αυτό όπως αναφέρει η αιτιολογική έκθεση «για λόγους ευχερέστερης ανάγνωσης».

Η αρνητική απαρίθμηση των προϋποθέσεων επικύρωσης, όπως αρχικά προβλεπόταν (το δικαστήριο επικύρωνε «εκτός εάν», καθιστούσε δυσχερέστερη την ανάγνωση, διευκόλυνε όμως την επικύρωση, διότι το Δικαστήριο δεν ήταν υποχρεωμένο (όπως μετά τον ν. 4336/2015) να ερευνά την συνδρομή κάθε προϋπόθεσης. **Πχ ενώ πρώτα το Δικαστήριο δεν ερευνούσε το αν βλάπτεται η συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών, παρά μόνο αν ετίθετο το σχετικό ζήτημα, μετά την τροποποίηση θα πρέπει το δικαστήριο (αυτεπάγγελα) να διαπιστώσει ότι η συλλογική ικανοποίηση «δεν παραβλάπτεται».**

Το ίδιο ισχύει και στο νέο άρθρο 106β του ν. 4446/2016.

Επίσης γενική προϋπόθεση επικύρωσης είναι, να υπάρχει όπως ειπώθηκε συμφωνία υπογεγραμμένη είτε από τον οφειλέτη και την απαραίτητη κατά ΠτΚ 100 παρ 1 πλειοψηφία των πιστωτών, είτε από μόνη την πλειοψηφία των πιστωτών (ΠτΚ 106β παρ1) (Ευαγ. Περάκης Πτωχευτικό Δίκαιο Έκδοση 2017 σελ 76, 77 και 78).

5.16 Δικάσιμος – Κλητεύσεις

Στο άρθρο 105 αναφέρονται όλες οι ρυθμίσεις για τον ορισμό δικασίμου και για τις κλητεύσεις. Η συζήτηση της αίτησης επικύρωσης, ορίζεται εντός διμήνου από την υποβολή της στο Πτωχευτικό Δικαστήριο (άρθρο 105 παρ 1 ΠτΚ).

Για την περίπτωση που ο οφειλέτης δεν συμπεριλαμβάνεται στους αιτούντες κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 104, η κλήτευση αυτού προβλέπεται επί ποινή απαραδέκτου.

Προβλέπεται επίσης, ότι με επιμέλεια του αιτούντος ή των αιτούντων, η αίτηση πρέπει να δημοσιεύεται εντός 5 εργασίμων ημερών στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητων Απασχολούμενων (Ταμείο Νομικών) και στο Γ.Ε.ΜΗ.

Η κλήτευσή του, γίνεται τουλάχιστον 20 ημέρες πριν από την ορισθείσα ημερομηνία προς συζήτηση, με επίδοση αντιγράφου αυτής, όπου έχει σημειωθεί ο προσδιορισμός της δικασίμου. (άρθρο 105 πργ 2, εδ.α'-β' ΠτΚ). Ο αρμόδιος δικαστής, μπορεί κατά το άρθρο 748 πργ 3 ΚΠολΔ. να διατάξει την κλήτευση ενός ή περισσότερων πιστωτών του οφειλέτη, ορίζοντας ταυτόχρονα και την προθεσμία της κλήτευσης. Υποχρεούται να κλητεύσει οπωσδήποτε και το Δημόσιο ή τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης, αν υπάρχουν προς αυτούς χρέη (άρθρο 105 πργ 4 ΠτΚ).

Οι κλητεύσεις, γίνονται εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά, δέκα τουλάχιστον ημέρες πριν από την ορισθείσα δικάσιμο (άρθρο 54 πργ 2 ΠτΚ).

5.17 Συνέπειες της υποβολής της Αίτησης Επικύρωσης

5.17.1 Υποβολή της Αίτησης

Προβλέπονται ρητά στο άρθρο 106 ΠτΚ (αυτοδίκαιη αναστολή μέτρων εκτέλεσης) αλλά και εμμέσως στο άρθρο 99 παρ 4-6. Αυτές είναι:

A) Σε περίπτωση που κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης επικύρωσης, εκκρεμούν αιτήσεις του οφειλέτη, ή των πιστωτών ή του εισαγγελέα πρωτοδικών, για την κήρυξη της πτώχευσης του οφειλέτη, ή υποβάλλονται τέτοιες αιτήσεις, μετά την υποβολή της ως άνω αίτησης, συνεκδικάζονται όλες, με την τελευταία και χορηγούνται από το δικαστήριο, μετά από αίτημα του οφειλέτη, ή πιστωτή, αναβολές ως προς την συζήτηση.

B) Αν μετά την κατάθεση της αίτησης επικύρωσης, ο οφειλέτης περιέλθει σε κατάσταση παύσης πληρωμών, υποχρεούται να υποβάλει, πάραυτα, κατά τον νόμο (άρθρο 5 παρ 2 ΠτΚ), αίτηση κήρυξης πτώχευσής του.

Οι αιτήσεις αυτές πρέπει να συνεκδικασθούν. Σε περίπτωση που η αίτηση πτωχεύσεως προσδιορίζεται να δικασθεί σε ημερομηνία μεταγενέστερη, κατά την οποία δεν θα έχει ακόμα εκδοθεί απόφαση επί της αίτησης επικύρωσης, η συζήτηση της αιτήσεως πτωχεύσεως

αναστέλλεται από το δικαστήριο, με αίτημα του οφειλέτη, έως την έκδοση αποφάσεως επί της αιτήσεως επικυρώσεως.

Αν το δικαστήριο επικυρώσει την συμφωνία εξυγίανσης, απορρίπτει την αίτηση κήρυξης πτώχευσης του οφειλέτη, είτε με την ίδια απόφαση (επί συνεκδικάσεως) ή με άλλη μεταγενέστερη απόφαση, όταν πρόκειται να αποφανθεί και επί της αιτήσεως για την κήρυξη της πτώχευσης, η συζήτηση της οποίας θα έχει κατά τα ανωτέρω ανασταλεί. Διαφορετικά το δικαστήριο θα προχωρήσει στην εξέταση της εκκρεμούσης αιτήσεως, περί κηρύξεως της πτώχευσης του οφειλέτη, ο οποίος δεν θα έχει υπαχθεί στην διαδικασία εξυγίανσης. (άρθρα 99 παρ 3-4 και 104 παρ 4 τελευταίο εδάφιο ΠτΚ).

Γ) Στην περίπτωση που έχουν καταρτίσει οι πιστωτές την συμφωνία εξυγίανσης, χωρίς την σύμπραξη του οφειλέτη, όταν αυτός βρίσκεται σε παύση πληρωμών, δεν εφαρμόζονται οι παρ 3 έως 5 του άρθρου 99. Όταν την αίτηση επικύρωσης υποβάλλουν μόνοι οι πιστωτές χωρίς την σύμπραξη του οφειλέτη, το δικαστήριο θα επικυρώσει την συμφωνία, εφόσον συναινέσει ρητά ο οφειλέτης, ή θα θεωρηθεί ότι έχει δοθεί η συναίνεσή του, αν αυτός δεν ασκήσει παρέμβαση κατά της αποδοχής της, έως και την συζήτηση της επικύρωσης.

Σε κάθε περίπτωση, αν από την αίτηση και την έκθεση του εμπειρογνώμονα, προκύπτει, ότι η συμφωνία αυτή «δεν θα καταστήσει την νομική και οικονομική κατάσταση του οφειλέτη χειρότερη από εκείνη στην οποία θα βρισκόταν χωρίς την συμφωνία», η αρνητική παρέμβαση του οφειλέτη, δεν εμποδίζει την επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης.

Η αρνητική παρέμβαση του οφειλέτη, λαμβάνεται μόνο υπόψη στην περίπτωση της μεταβίβασης της επιχείρησης του οφειλέτη στην συμφωνία εξυγίανσης (Σπ. Ψυχομάνης Πτωχευτικό Δίκαιο Έκδοση 2017 σελ 103-104).

5.17.2 Η δυνατότητα λήψης ασφαλιστικών μέτρων και προσωρινής προστασίας έναντι των πιστωτών – Τρόποι προστασίας ανά διαφορετικό στάδιο της διαδικασίας εξυγίανσης

«Για να είναι αντικειμενικά εφικτή η εκπλήρωση του σκοπού της οριστικής εξυγίανσης, είναι αναγκαία η προστασία της επιχείρησης, όπως προσφυώς λέγεται, πριν ακόμα, το momentum της αφερεγγυότητας γίνει αντιληπτό και οδηγήσει στον ακατάστατο διαμοιρασμό του ενεργητικού της επιχείρησης.

Επομένως, είναι απαραίτητη η προστασία της επιχείρησης πρωτίστως κατά το πολύ ευαίσθητο χρονικό σημείο της έναρξης της προετοιμασίας της δικαστικής διαδικασίας, ήτοι κατά το χρονικό διάστημα των διαπραγματεύσεων ενόψει ανοίγματος της διαδικασίας εξυγίανσης, χωρίς παράλληλα οι διαπραγματεύσεις αυτές να οδηγούν, όπως είχε παρατηρηθεί στο παρελθόν, σε κατάχρηση της διαδικασίας σε βάρος των πιστωτών.

Όμως η σύνθετη φύση και ο εξελισσόμενος χαρακτήρας της διαδικασίας εξυγίανσης, καθιστά απαραίτητη την προστασία της υπό εξυγίανση επιχείρησης σε τουλάχιστον 3 φάσεις» (Κ. Ντζούφας Εισηγήσεις από το Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης E-learning Τμήματος Χρημ/κης και Τραπεζικής Διοικητικής Πανεπιστημίου Πειραιώς Προπρωχευτικές και Πτωχευτικές διαδικασίες εξυγίανσης επιχειρήσεων ενότητα 5^η σελ 16):

5.17.2.Α Στάδιο διαπραγματεύσεων με τους πιστωτές για τη σύναψη του Pre-Pack

Πριν ακόμα από την υποβολή αίτησης επικύρωσης της συμφωνίας, παρέχεται προστασία με προληπτικά μέτρα. Μπορεί επίσης, να κατατίθεται σχετική αίτηση με αυτοτελές δικόγραφο (Λ. Κοτσίρης. Η διαδικασία συνδιαλλαγής κατά τον Πτωχευτικό Κώδικα 2010 σελίδα 63 και 66).

Συγκεκριμένα, η υπό εξυγίανση επιχείρηση, δύναται να λάβει ασφαλιστικά μέτρα προστασίας της από ατομικές διώξεις των πιστωτών της, **με κατάθεση σχετικής αίτησης, έχοντας όμως εξασφαλίσει την συναίνεση τουλάχιστον του 20% των πιστωτών.** Η αίτηση περί

προληπτικών μέτρων, πρέπει να δημοσιεύεται στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων ΕΤΑΑ – ΤΑΝ.

Τα μέτρα αυτά έχουν απόλυτη διάρκεια ισχύος τεσσάρων μηνών από την έκδοση της απόφασης (άρθρ. 106α § 6). Στόχος της βραχείας αυτής προθεσμίας, είναι η άσκηση πίεσης προς τους εμπλεκομένους, σε ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων και σε κατάθεση της συμφωνίας εξυγίανσης (με σχετική αίτηση επικύρωσης) μέσα στην ως άνω προθεσμία, προκειμένου να συνεχίσει η επιχείρηση να προστατεύεται με τα αυτοδίκαια προληπτικά μέτρα της δεύτερης φάσης.

Ο νόμος προκρίνει ως ελάχιστο αναγκαίο προληπτικό μέτρο την αναστολή των μέτρων αναγκαστικής εκτέλεσης (106 σε συνδ. με άρθρ. 106α §6). Εντούτοις, δυνάμει της νομοθετικής παραπομπής του άρθρ. 106α §§1,6 στο άρθρ. 10, το δικαστήριο έχει την εξουσία, κρίνοντας κατά περίπτωση, να διατάξει την αναστολή των ατομικών διώξεων συνολικά ή κάποιων επιμέρους πρόσθετων ατομικών διώξεων. Μάλιστα, δεν εμποδίζεται από το νόμο, να επεκτείνει χρονικά την ισχύ του μέτρου αυτού, μέχρι την έκδοση της απόφασης επί της αίτησης επικύρωσης, παρέχοντας στην επιχείρηση δραστικότερη προστασία από την αυτοδίκαιη αναστολή του άρθρ. 106. Στην περίπτωση αυτή, ωστόσο, η επιλογή από τον δικαστή του επαχθέστερου για τους πιστωτές μέτρου, θα πρέπει να αιτιολογείται στην απόφαση, ώστε να είναι ευχερής ο έλεγχος της αναγκαιότητάς του στην συγκεκριμένη περίπτωση. Γι' αυτό το λόγο, κρίνεται ότι η χορήγηση πλήρους αναστολής ατομικών διώξεων με προσωρινή διαταγή λόγω της μη αιτιολόγησής της, θα πρέπει, κατά κανόνα, να αποφεύγεται. (Κ. Ντζούφας Εισηγήσεις από το Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης E-learning Τμήματος Χρημ/κης και Τραπεζικής Διοικητικής Πανεπιστημίου Πειραιώς Προπτωχευτικές και Πτωχευτικές διαδικασίες εξυγίανσης επιχειρήσεων ενότητα 5^η σελ 16 και 17 και Ενότητα 6^η σελ 1).

Κατά το άρθρ. 106α § 6 **ΠτΚ πριν από την κατάθεση αίτησης επικύρωσης**, αίτηση προληπτικών μέτρων, νομιμοποιούνται να καταθέσουν ο οφειλέτης ή ο πιστωτής (ανεξάρτητα από το αν παρέλειψε να περιληφθεί στην έγγραφη βεβαίωση του 20% των πιστωτών).

Στις διατάξεις των άρθρ. 106 §§1, 6 δεν υπάρχει καμία πρόβλεψη σχετικά με την κλήτευση οποιουδήποτε προσώπου. Τούτο είναι αναμενόμενο, αφού οι υποθέσεις της εξυγίανσης είναι γνήσιες υποθέσεις της εκουσίας δικαιοδοσίας και συνεπώς μπορούν να διεξαχθούν και μονομερώς με τη συμμετοχή του αιτούντος.

Ωστόσο, ο νόμος μεριμνά, για την εξασφάλιση της προηγούμενης ακρόασης όλων των ενδιαφερομένων, ιδίως του οφειλέτη, εφόσον δεν ασκεί εκείνος την αίτηση.

Στην §4 της ίδιας ως άνω διάταξης, προβλέπεται ότι κατά τη συζήτηση της αίτησης για τη λήψη προληπτικών μέτρων το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την κλήτευση ενός ή περισσότερων πιστωτών του οφειλέτη ή του ίδιου του οφειλέτη στην περίπτωση που δεν έχει συμμετάσχει στη σύναψη της συμφωνίας κατά τα προβλεπόμενα.

Πάντως, μόνη η μη κλήτευση, ή μη απεύθυνση της αίτησης των ασφαλιστικών μέτρων κατά ορισμένου προσώπου, δεν επάγονται το απαράδεκτό της.

Τα προληπτικά μέτρα, αφορούν κατ' αρχάς την επιχείρηση του οφειλέτη.

Επιπλέον, τα μέτρα αυτά (κι επομένως και η αναστολή) που χορηγούνται δικαστικώς είναι δυνατόν να επεκτείνονται και υπέρ εγγυητών ή λοιπών συνοφειλετών του οφειλέτη, αν συντρέχει σπουδαίος επιχειρηματικός ή κοινωνικός λόγος (106α § 2). Η διάταξη αυτή, η οποία επαναλαμβάνει την προσθήκη στο προϊσχύον άρθρ. 103 με το άρθρ. 12 ν. 4013/2011, ήρθε να επιλύσει την γνωστή διχογνωμία που είχε ανακύψει σε θεωρία και νομολογία ως προς το συγκεκριμένο ζήτημα με τρόπο πάντως όχι αναντίρρητο. (Κ. Ντζούφας Εισηγήσεις από το Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης E-learning Τμήματος Χρημ/κης και Τραπεζικής Διοικητικής Πανεπιστημίου Πειραιώς Προπτυχευτικές και Πτωχευτικές διαδικασίες εξυγίανσης επιχειρήσεων ενότητα 6^η σελ 1 και 2).

Πρόσφατα συζητήθηκε η αίτηση της εταιρίας, Follie Follie, ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, με την οποία απορρίφθηκε η αίτηση της εταιρίας για υπαγωγή στο άρθρο 106^Α του ΠτΚ. Σύμφωνα με πληροφορίες στο σκεπτικό του Δικαστηρίου επισημαίνεται ότι δεν συμπληρώθηκε το απαιτούμενο ποσοστό συναίνεσης των πιστωτών για δικαστική προστασία, καθώς ως πιστώτρια της Follie Follie περιλήφθηκε η θυγατρική της Finance Luxembourg II SA, η οποία ωστόσο δεν προκύπτει από τον κατάλογο των πιστωτών.

5.17.2.B Ασφαλιστικά μετρά μετά την κατάθεση της αίτησης

Η δυνατότητα παροχής προσωρινής προστασίας δεν περιορίζεται μόνο στο στάδιο των διαπραγματεύσεων. Έτσι, η κατάθεση της αίτησης επικύρωσης της συμφωνίας εξυγίανσης

συνεπάγεται πρώτον, την αυτοδίκαιη (αυτόματη), μέχρι την έκδοση της επικυρωτικής ή απορριπτικής απόφασης, όχι όμως πέραν των τεσσάρων μηνών, αναστολή των εκκρεμών ή μη, μέτρων ατομικής ή συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης κατά του οφειλέτη, για την ικανοποίηση απαιτήσεων, που έχουν γεννηθεί πριν από την υποβολή της αίτησης επικύρωσης (άρθρο 106 παρ. 1 εδ. α΄ ΠτΚ). Αυτό σημαίνει βέβαια πως νέες απαιτήσεις που γεννώνται μετά την κατάθεση της αίτησης επικύρωσης δεν καλύπτονται από την ανωτέρω αναστολή.

Το μέτρο πάντως, της αναστολής των μέτρων **ατομικής, ή συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης, κατά του οφειλέτη**, συνιστά ίσως, την πλέον κρίσιμη και συνήθη μορφή προληπτικής προστασίας, για την αποτροπή κατακερματισμού της περιουσίας του οφειλέτη. Δεύτερον, επιπρόσθετα και παράλληλα με την προρρηθείσα αυτοδίκαιη αναστολή, αναστέλλεται για το ίδιο χρονικό διάστημα και η λήψη οποιουδήποτε ασφαλιστικού μέτρου κατά του οφειλέτη, συμπεριλαμβανομένης της συντηρητικής κατάσχεσης και της εγγραφής προσημείωσης υποθήκης, συναινετικής ή κατ' αντιδικία, εκτός εάν με αυτό επιδιώκεται η αποτροπή της απομάκρυνσης ή αφαίρεσης ή μετακίνησης κινητών πραγμάτων της επιχείρησης, τεχνολογικού ή εν γένει εξοπλισμού της, που δεν έχει συμφωνηθεί και ενέχει τον κίνδυνο απαξίωσης της επιχείρησης του οφειλέτη (άρθρο 106 παρ. 1 εδ. γ΄ ΠτΚ). Το μέτρο αυτό, ορθά θεωρείται πάντως, ότι λόγω έλλειψης πρόβλεψης περιορισμού, καταλαμβάνει οποιεσδήποτε απαιτήσεις εναντίον του οφειλέτη και ανεξάρτητα από τον χρόνο γένεσής τους. Επιπλέον μαζί με την προρρηθείσα αναστολή, επέρχεται αυτοδίκαια, καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος της και απαγόρευση της διάθεσης των ακινήτων και του εξοπλισμού της επιχείρησης του οφειλέτη, ήτοι «ένα είδος μερικής ή (ήπιας) (προ)πτωχευτικής απαλλοτρίωσης».

Από την άλλη πλευρά, πρέπει να επισημανθεί πάντως, ότι σημαντική πρόνοια έχει ληφθεί για να αποφευχθεί η καταχρηστική χρήση της προσωρινής αναστολής από επιτήδειους οφειλέτες, οι οποίοι (κυρίως πάντως στα πλαίσια της διαδικασίας συνδιαλλαγής περισσότερο και όχι τόσο στο pre-pack) στην πρόσφατη πρακτική, κατέθεταν αίτηση επικύρωσης προκειμένου να κερδίσουν χρόνο προστασίας με τα ασφαλιστικά μέτρα, στη συνέχεια παραιτούνταν από το δικόγραφο της αίτησης και μετά κατέθεταν εκ νέου αίτηση. **Για να αποτραπεί, λοιπόν, ο κίνδυνος τέτοιων παρελκυστικών ενεργειών και κωλυσιεργιών, η προστασία αυτή παρέχεται μόνο μία φορά ανά οφειλέτη.** Αν δηλαδή για οποιονδήποτε λόγο δεν επικυρωθεί η συμφωνία και ο οφειλέτης επανέλθει με νεότερη αίτηση, η κατάθεση της δεύτερης αίτησης, δεν θα επιφέρει εκ νέου, την προεκτεθείσα αυτόματη αναστολή και απαγόρευση.

Πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι σε επίπεδο προστασίας με ασφαλιστικά μέτρα, αν και οι εγγυητές και συνοφειλέτες κατ' αρχήν δεν προστατεύονται αυτόματα, δύναται για σπουδαίο επιχειρηματικό ή κοινωνικό λόγο να χορηγηθεί με απόφαση του δικαστηρίου στο οποίο κατατέθηκε η αίτηση, αναστολή των καταδικωτικών μέτρων με ασφαλιστικά μέτρα και αυτών των προσώπων, όπως επισημάνθηκε και αναφορικά με τα προληπτικά μέτρα που δύνανται, επίσης να ληφθούν κατά το στάδιο των διαπραγματεύσεων, δηλαδή πριν την κατάθεση της αίτησης για επικύρωση. Αυτό αφορά, κυρίως περιπτώσεις π.χ. ομορρύθμων εταιριών αναφορικά με τους ομόρρυθμους εταίρους αλλά και άλλες εταιρίες όταν αφορά π.χ. σε μετόχους σημαντικούς χρηματοδότες της εταιρίας, ιδίως όσον αφορά την πρώτη κατοικία τους, κλπ.

Υπάρχει **ωστόσο μια σημαντική εξαίρεση από το πεδίο εφαρμογής της παραπάνω διάταξης**. Ειδικότερα προβλέπεται συγκεκριμένα δεν θίγεται για τον εκμισθωτή το δικαίωμα καταγγελίας και απόδοσης του μισθίου σε περίπτωση σύμβασης μίσθωσης, εφόσον ο οφειλέτης είναι υπερήμερος ως προς την καταβολή έξι (6) ή περισσότερων μηνιαίων μισθωμάτων, ενώ παράλληλα το δικαστήριο μπορεί να διατάξει τη διατήρηση των αναγκαίων θέσεων εργασίας μέχρι την επικύρωση ή την απόρριψη της συμφωνίας εξυγίανσης. (άρθρο 106^α πργ 3 εδ. β' ΠτΚ) (Κ. Ντζούφας Εισηγήσεις από το Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης E-learning Τμήματος Χρημ/κης και Τραπεζικής Διοικητικής Πανεπιστημίου Πειραιώς Προπτυχευτικές και Πτωχευτικές διαδικασίες εξυγίανσης επιχειρήσεων ενότητα 6^η σελ 6-7).

5.18 Το δικαστικό στάδιο ελέγχου και η πορεία μετά τη δικαστική επικύρωση

5.18.1 Ο έλεγχος του δικαστηρίου – Δινητική περιστολή των εξουσιών του δικαστηρίου σε σχέση με τον έλεγχο της βιωσιμότητας

Αναφορικά με την συμμετοχή στη δίκη και τις κλητεύσεις προσώπων, ορίζεται ότι για την συζήτηση της αίτησης επικύρωσης, ορίζεται δικάσιμος εντός διμήνου από την υποβολή της ενώ στη συζήτηση της αίτησης κλητεύεται ο οφειλέτης, εφόσον δεν περιλαμβάνεται στους

αιτούντες κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 104, άλλως η συζήτηση είναι απαράδεκτη. Η κλήτευση του οφειλέτη, γίνεται τουλάχιστον είκοσι (20) ημέρες πριν από την ημερομηνία συζήτησης, με επίδοση αντιγράφου της αίτησης στο οποίο σημειώνεται ο προσδιορισμός της δικάσιμου.

Προβλέπεται επίσης, με επιμέλεια του αιτούντος ή των αιτούντων, περίληψη της αίτησης δημοσιεύεται εντός πέντε (5) εργάσιμων ημερών στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολούμενων - Τομέας Ασφάλισης Νομικών (ΕΤΑΑ - ΤΑΝ) και στο Γ.Ε.ΜΗ.

Πολύ σημαντικό είναι, ότι εφόσον υπάρχουν χρέη του οφειλέτη προς το δημόσιο, ή προς φορείς κοινωνικής ασφάλισης, διατάσσεται υποχρεωτικά η κλήτευση τούτων.

Για να επικυρωθεί πάντως η συμφωνία πιστωτών και οφειλέτη από το πτωχευτικό δικαστήριο, θα πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά έξι προϋποθέσεις, η συνδρομή των οποίων ελέγχεται από το δικαστήριο, η πρώτη, τυπική και οι υπόλοιπες πέντε, ουσιαστικές (άρθρο 106β παρ. 1 έως και 4 ΠτΚ).

Καταρχάς εξετάζεται αν έχει επέλθει συμφωνία, αν δηλαδή η υποβαλλόμενη συμφωνία φέρει τις υπογραφές του οφειλέτη και των πιστωτών του και αν τα επιτευχθέντα ποσοστά πλειοψηφίας των συναινούντων πιστωτών ανταποκρίνονται στα ελάχιστα προβλεπόμενα από τον Νόμο (τυπική προϋπόθεση).

Εάν ωστόσο η συμφωνία έχει συναφθεί μόνο μεταξύ πιστωτών (άρθρο 104 παρ. 1 εδ. β' ΠτΚ), κατά τη νεότερη δυνατότητα, που εισήχθη με τον ν. 4446/2016, τότε θα απαιτηθεί για τη δικαστική επικύρωσή της, η συναίνεση του οφειλέτη – μη συμβαλλόμενου μέρους, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 106β παρ. 2 περ. ε' ΠτΚ. (Κ. Ντζούφας Εισηγήσεις από το Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης E-learning Τμήματος Χρημ/κής και Τραπεζικής Διοικητικής Πανεπιστημίου Πειραιώς Προπτωχευτικές και Πτωχευτικές διαδικασίες εξυγίανσης επιχειρήσεων ενότητα 6^η σελ 7-8)

5.18.2 Ειδικές προϋποθέσεις επικύρωσης

Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο θα επικυρώσει τη συμφωνία, εάν πιθανολογήσει:

α) ότι η επιχείρηση του οφειλέτη θα καταστεί βιώσιμη μετά την επικύρωσή της και

β) ότι δεν παραβιάζεται με αυτή η συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών, κατ' άρθρο 99 παρ. 2 ΠτΚ

και επιπρόσθετα εάν διαπιστώσει ότι η εξυγιαντική συμφωνία:

α) δεν συνιστά προϊόν δόλου ή άλλης αντικειμενικά αθέμιτης πράξης ή κακόπιστης συμπεριφοράς του οφειλέτη, πιστωτή ή τρίτου και δεν αντιβαίνει σε διατάξεις αναγκαστικού δικαίου, ιδίως του δικαίου του ανταγωνισμού. Κατά την αιτιολογική έκθεση του ν. 4013/2011: « Ως αθέμιτη ή κακόπιστη θα θεωρηθεί η συμπεριφορά που αντίκειται στις επιταγές της καλής πίστης και των χρηστών ηθών με την έννοια που αποδίδεται στους όρους αυτούς το άρθρο 281 Α.Κ. Ενδεικτικά κακόπιστη θα πρέπει να θεωρηθεί η προσχηματική παροχή εμπράγματης ασφάλειας (πχ προσημείωση υποθήκης) με τάξη που δεν διασφαλίζει την κατάταξη σε περίπτωση πλειστηριασμού, ώστε οι σχετικές απαιτήσεις να συμπεριληφθούν στις εμπραγμάτως ασφαλισμένες, η επιλεκτική παροχή ή υπόσχεση ωφελημάτων σε ορισμένους πιστωτές εκτός του πλαισίου της συμφωνίας εξυγίανσης και άλλες αντίστοιχες πρακτικές» (Ευαγ Περάκης Πτωχευτικό Δίκαιο Έκδοση 2017 σελ. 79 και Αλ. Ρόκα Εξυγίανση, Έκδοση έτους 2011 σελ. 78)

β) δεν παραβιάζει την αρχή της ισότιμης μεταχείρισης των πιστωτών, που βρίσκονται στην ίδια θέση, κατ' άρθρο 106β παρ. 2 περ. δ.

«Η συμφωνία εξυγίανσης, αντιμετωπίζει με βάση την αρχή της ισότιμης μεταχείρισης τους πιστωτές που βρίσκονται στην ίδια θέση.

Αποκλίσεις από την αρχή της ισότιμης μεταχείρισης, μεταξύ των πιστωτών, επιτρέπονται για σπουδαίο επιχειρηματικό ή κοινωνικό λόγο, που εκτίθεται ειδικά στην απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου ή αν ο θιγόμενος πιστωτής συναινεί στην απόκλιση.

Ενδεικτικά δύνανται να τύχουν ευνοϊκής μεταχείρισης απαιτήσεις πιστωτών της επιχείρησης του οφειλέτη, η μη ικανοποίηση των οποίων, βλάπτει ουσιωδώς, τη φήμη της ή την συνέχιση της επιχείρησης, απαιτήσεις, η εξόφληση των οποίων, είναι αναγκαία για την διατροφή του πιστωτή και της οικογένειάς του, καθώς και εργατικές απαιτήσεις» (ΕφΑθ. 1985/2015 ΔΕΕ 2016, 867).

Η συνδρομή αυτή εξετάζεται αυτεπάγγελα από το Δικαστήριο. «Συναίνει ο οφειλέτης στην περίπτωση της αίτησης του δευτέρου εδαφίου της παρ 1 του άρθρου 104. Η συναίνεση του οφειλέτη, θεωρείται ότι έχει δοθεί, εάν έως και την συζήτηση της αίτησης επικύρωσης, δεν ασκήσει παρέμβαση κατά της αποδοχής της.

Με την εξαίρεση της περίπτωσης του άρθρου 106δ, η παρέμβαση του οφειλέτη κατά της αποδοχής της αίτησης επικύρωσης της συμφωνίας, δεν εμποδίζει την επικύρωση της συμφωνίας από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, εάν από την αίτηση και ιδίως από την έκθεση του εμπειρογνώμονα της παρ 5 του άρθρου 104, προκύπτει ότι η συμφωνία εξυγίανσης, δεν θα καταστήσει την νομική και οικονομική κατάσταση του οφειλέτη χειρότερη από εκείνη που θα βρισκόταν χωρίς την συμφωνία».

Η προϋπόθεση αυτή, αφορά την περίπτωση, όπου η συμφωνία δεν συνάπτεται με σύμπραξη του οφειλέτη, αλλά συνάπτεται μόνο μεταξύ των πιστωτών.

Ο νόμος επιθυμεί, την σύμπραξη αυτή, η οποία είναι καταρχήν απαραίτητη και πάντα στην περίπτωση του άρθρου 106δ (μεταβίβαση της επιχείρησης), η έλλειψή της όμως υπό προϋποθέσεις, δεν παρεμποδίζει την πρόοδο της διαδικασίας και την επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης.

Οι προϋποθέσεις τίθενται από το νόμο σε δύο φάσεις:

ι) Σε πρώτη φάση, ο οφειλέτης μπορεί να ασκήσει παρέμβαση και να εξηγήσει στο δικαστήριο γιατί δεν επιθυμεί την επικύρωση της συμφωνίας. Ο οφειλέτης θα πρέπει να έχει κληθεί (άρθρο 105 παρ 2 ΠτΚ) και η παρέμβασή του μπορεί να γίνει, έως και την συζήτηση της αίτησης επικύρωσης. Αν δεν ασκήσει παρέμβαση, έχει όμως κληθεί, η συζήτηση της αίτησης επικύρωσης προχωρεί και «η συναίνεση του οφειλέτη θεωρείται ότι έχει δοθεί».

Η τεκμαιρόμενη αυτή συναίνεση, αποτελεί επί της ουσίας συναίνεση, (ΑΚ 236) με την έννοια ότι ο οφειλέτης, αποδέχεται σιωπηρά, όσα έχουν συμφωνήσει οι πιστωτές (εξομοίωση της

σιωπής με δήλωση βουλήσεως είναι δυνατόν να προβλέπει και ο νόμος Απ. Γεωργιάδη, Γενικές αρχές, 2012, σ. 416) και

ι) το δικαστήριο, έχει την εξουσία να επικυρώσει την συμφωνία, ακόμη και αν ο οφειλέτης έχει παρέμβει και ζητεί την μη επικύρωση της συμφωνίας, με την προϋπόθεση βέβαια ότι η συμφωνία δεν τον βλάπτει.

Αυτό κρίνεται αντικειμενικά, με βάση την αίτηση επικύρωσης και την έκθεση του εμπειρογνώμονα, τις οποίες ο οφειλέτης μπορεί να αντικρούσει. Περιπτώσεις που ο οφειλέτης δεν θα βλάπτεται είναι πχ η μεταξύ των πιστωτών συμφωνία για την σειρά ικανοποίησης τούτων, η συμφωνία για τους τρόπους χρηματοδότησης της επιχείρησης.

Η προϋπόθεση, της μη χειροτέρευσης, δεν πρέπει να ταυτίζεται με την μη αλλαγή θέσης του οφειλέτη. Οι πιστωτές μπορούν να αποφασίσουν μέτρα, που μεταβάλλουν μεν την θέση του οφειλέτη (πχ ακύρωση μιας παραγγελίας χωρίς ποινή), όμως δεν τον βλάπτουν. Η παράκαμψη των αντιρρήσεων του οφειλέτη, με τις παραπάνω προϋποθέσεις, δεν θα είναι δυνατή, στην περίπτωση όπου η συμφωνία προβλέπει μεταβίβαση της επιχείρησης («Με την εξαίρεση της περίπτωσης του άρθρου 106δ...» (Ευάγ. Περάκης Πτωχευτικό Δίκαιο Έκδοση 2017, σελ. 79-80).

και γ) δεν αίρει την τυχόν υφιστάμενη παύση πληρωμών.

Ειδικά ως προς τη βιωσιμότητα της επιχείρησης, πρόκειται ουσιαστικά για έλεγχο «σκοπιμότητας» και «αποτελεσματικότητας» της συμφωνίας εξυγίανσης και του επιχειρηματικού σχεδίου από πλευράς του δικαστηρίου, γεγονός που αφήνει μια διακριτική ευχέρεια στο τελευταίο να εγκρίνει ή όχι την συμφωνία.

Ωστόσο, στην περίπτωση που τηρηθούν κάποιες προϋποθέσεις, ως ελέγχθη (πλήρης συμφωνία της απαιτούμενης πλειοψηφίας των πιστωτών, επίδοση της συμφωνίας και του επιχειρηματικού σχεδίου στους πιστωτές έχοντες άνω του 10% απαιτήσεων με δικαστικό επιμελητή) δύναται να παραλειφθεί η εξέταση της βιωσιμότητας.

Κατά μία άποψη μάλιστα, σε αυτήν την περίπτωση, μπορεί να παραλείπεται και η διατύπωση της γνώμης του εμπειρογνώμονα ως προς την βιωσιμότητα της επιχείρησης.

Επιπλέον υφίσταται και μάλιστα στα πλαίσια της εκουσίας δικαιοδοσίας η δυνατότητα του πτωχευτικού δικαστηρίου, στην περίπτωση που διαβλέπει ότι η απόφασή του θα είναι

απορριπτική λόγω ελλείψεων, να ζητήσει πρόσθετα διευκρινιστικά στοιχεία, ή έγγραφα ή και τροποποίηση της συμφωνίας, προκειμένου να αρθούν ή να θεραπευθούν οι διαπιστωθείσες ελλείψεις και να διασωθεί κατ' αυτόν τον τρόπο η συμφωνία, τάσσοντας ωστόσο προθεσμία προς συμπλήρωσή τους, όχι όμως πέραν των δέκα ημερών (άρθρο 106β παρ. 5 ΠτΚ και παλαιό άρθρο 106ζ παρ. 4 ΠτΚ).

Επίσης εξακολουθεί να ισχύει, η δυνατότητα του δικαστηρίου, να ορίσει με την ίδια επικυρωτική απόφαση ή με μεταγενέστερη απόφασή του, κατόπιν αίτησης του οφειλέτη ή πιστωτή του, ειδικό εντολοδόχο για τη διενέργεια ειδικών πράξεων, που θα ορίζονται στην απόφαση.

Συνεπώς το δικαστήριο, και στις δύο ανωτέρω περιπτώσεις, εφόσον διαπιστώσει ότι συντρέχουν οι τεθείσες προϋποθέσεις, προχωρά στην έκδοση θετικής απόφασης και επικυρώνει την συμφωνία.

Μόνο αν διαπιστώσει, λοιπόν, π.χ. την μη τήρηση της αρχής της ισότητας των πιστωτών (πρβλ. υπόθεση "Ελληνικές Ιχθυοκαλλιέργειες") μπορεί να απορρίψει την επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης. Στην περίπτωση βέβαια που το δικαστήριο έχει να εξετάσει και την βιωσιμότητα της επιχείρησης, υπάρχει μεγαλύτερη δυσκολία, καθώς ουσιαστικά ζητείται από αυτό να προβεί σε μια επιχειρηματική κρίση.

Σε κάθε περίπτωση εν προκειμένω, ο νόμος δεν απαιτεί πεποίθηση, αλλά πιθανολόγηση.

Πιο πιθανή θα είναι προφανώς μια απόρριψη όταν η ίδια η έκθεση του εμπειρογνώμονα διατυπώνει π.χ. επιφυλάξεις ως προς ορισμένα στοιχεία και ιδίως την προοπτική της επιχείρησης (βλ. ΠΠρ Πειραιά 1639/2013) ή όταν οι οικονομικές υποθέσεις στις οποίες εδράζεται το επιχειρηματικό σχέδιο είναι πρόδηλα μη ρεαλιστικές (βλ. ΠΠρ Αθηνών 244/2013). Στις περισσότερες περιπτώσεις πάντως, εφόσον ικανοποιούνται οι λοιπές προϋποθέσεις, δύσκολα ένα δικαστήριο, θα μπορούσε να απορρίψει την επικύρωση μίας συμφωνίας εξυγίανσης.

Αναφορικά με την προϋπόθεση της έλλειψης δόλου, ή άλλης αντικειμενικά αθέμιτης πράξης ή κακόπιστης συμπεριφοράς του οφειλέτη, πιστωτή ή τρίτου και δεν αντιβαίνει σε διατάξεις αναγκαστικού δικαίου, ιδίως του δικαίου του ανταγωνισμού, ως τέτοιες περιπτώσεις που μπορούν να υπαχθούν σε αυτήν την συμπεριφορά είναι π.χ. η διαπίστωση παρουσίας «εικονικών πιστωτών» στην επισυναπτόμενη κατάσταση πιστωτών, ακόμα και αν δεν

επηρεάζεται ουσιαστικά η απαιτούμενη πλειοψηφία των πιστωτών για την επικύρωση της συμφωνίας.

Άλλη περίπτωση αθέμιτης συμπεριφοράς, μπορεί να συνιστά, η κρυφή-προνομιακή ικανοποίηση πιστωτών, πέρα από τους όρους της συμφωνίας, ενώ παράδειγμα κακόπιστης και καταχρηστικής συμπεριφοράς αποτέλεσε στη νομολογία (και με αντίθετες εκτιμήσεις πάντως) περίπτωση που απαιτήσεις των μετόχων, της υπό εξυγίανση εταιρίας, αποτελούσαν μεγάλο ποσοστό των απαιτήσεων των πιστωτών(ΠΠρΘεσ 2335/2012, εν προκειμένω ποσοστό 28% των συνολικών απαιτήσεων).

Από το δίκαιο του ανταγωνισμού, μπορούμε να αναφέρουμε την περίπτωση εξυγίανσης στον όμιλο Μαρινόπουλο, στα πλαίσια της οποίας οι συμμετέχοντες φρόντισαν να λάβουν και την έγκριση της Επιτροπής Ανταγωνισμού για την μεταβίβαση της επιχείρησης στη νέα εταιρία «Σκλαβενίτης» με ταυτόχρονη υποχρέωση να εκποιήσουν σε τρίτους 22 καταστήματα του Μαρινόπουλου προκειμένου να συμμορφωθούν με το δίκαιο του ανταγωνισμού, γεγονός που αξιολογήθηκε και από την απόφαση του δικαστηρίου που επικύρωσε την σχετική συμφωνία εξυγίανσης. Έτσι διαπιστώνεται ότι η εξέταση της προϋπόθεσης αυτής πραγματοποιείται, σε περιπτώσεις που η εξυγίανση αφορά μεγάλες επιχειρηματικές μονάδες που κατέχουν σημαντικό μερίδιο στην αγορά. (βλέπε πιο κάτω περίπτωση «Μαρινόπουλος») (Κ. Ντζούφας Εισηγήσεις από το Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης E-learning Τμήματος Χρημ/κης και Τραπεζικής Διοικητικής Πανεπιστημίου Πειραιώς Προπτωχευτικές και Πτωχευτικές διαδικασίες εξυγίανσης επιχειρήσεων ενότητα 6^η, σελ 9)

5.19 Ένδικα μέσα κατά της απόφασης

Μόλις η απόφαση εκδοθεί και είναι θετική αναπτύσσει τα έννομα αποτελέσματά της, ωστόσο από πρακτικής πλευράς ασφάλεια δικαίου θα υπάρχει, μόνο όταν αυτή τελεσιδικήσει.

Έτσι τρίτοι π.χ. μη συμφωνούντες πιστωτές, μπορεί να ασκήσουν κατά επικυρωτικής απόφασης, το ένδικο βοήθημα της τριτανακοπής, εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριάντα ημερών από τη δημοσίευση της απόφασης στο Γ.Ε.ΜΗ. Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων ΕΤΑΑ-ΤΑΝ (άρθρο 106β παρ. 7 και 8 ΠτΚ). Η ως άνω προθεσμία είναι μικρή ώστε να μην παρατείνεται τυχόν αμφιβολία και ανασφάλεια ως προς την ισχύ της συμφωνίας. Οι λόγοι της

τριτανακοπής συνίστανται σε στοιχεία που αφορούν την μη νομιμότητα της συμφωνίας εξυγίανσης, π.χ. μη συμπλήρωση της νόμιμης πλειοψηφίας, διαδικαστικές ή άλλες ελλείψεις, αλλά κυρίως μη τήρηση βασικών προϋποθέσεων, όπως η μη τήρηση της αρχής μη βλάβης της συλλογικής ικανοποίησης των πιστωτών ή της αρχής της ισότιμης μεταχείρισης των πιστωτών στην ίδια θέση.

Τριτανακοπή κατά της επικυρωτικής απόφασης εξυγίανσης δεν νομιμοποιούνται να ασκήσουν οι μη συμβληθέντες πιστωτές στην συμφωνία εξυγίανσης, εφόσον κλητεύθηκαν κατά την αρχική δικάσιμο για την δίκη επικύρωσης, οπότε κατέστησαν διάδικοι της αρχικής δίκης, όπως επίσης και οι συμβληθέντες πιστωτές, καθώς οι τελευταίοι δεν θα έχουν έννομο συμφέρον.

Επίσης από την πλευρά της αιτούσας επιχείρησης κατά τυχόν απορριπτικής απόφασης είναι δυνατή η άσκηση έφεσης, (άρθρο 106β παρ. 10 ΠτΚ). (Κ. Ντζούφας Εισηγήσεις από το Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης E-learning Τμήματος Χρημ/κής και Τραπεζικής Διοικητικής Πανεπιστημίου Πειραιώς Προπτωχευτικές και Πτωχευτικές διαδικασίες εξυγίανσης επιχειρήσεων ενότητα 6^η, σελ 9,10)

5.20 Αποτελέσματα της δικαστικής επικύρωσης της συμφωνίας εξυγίανσης (ΠτΚ 106γ)

5.20.1 Έννομα αποτελέσματα

Η επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης έχει την έννοια της περιβολής της με το κύρος και την ισχύ δικαστικής απόφασης και παράγει ορισμένα αποτελέσματα αποτελώντας όρο επέλευσης αυτών (ΠΠρΘεσσ 20156/2013 ΕΕμπΔ 2014 416 (431). Η επικύρωσή της συνιστά αναβλητική αίρεση της ισχύος της συμβάσεως. Η απόφαση που επικυρώνει την συμφωνία εξυγίανσης, αποτελεί τίτλο εκτελεστό, για τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνονται από αυτή, εφόσον από την συμφωνία προκύπτει η ποσότητα και η ποιότητα της παροχής (άρθρο 106γ παρ. 5 ΠτΚ).

Ο ν. 4446/2016 διατήρησε τα αποτελέσματα του προγενέστερου δικαίου με εξαίρεση τις συνέπειες ως προς τους εγγυητές και τους συνοφειλέτες και προέβλεψε ειδικές συνέπειες

για τα χρέη προς το Δημόσιο και τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης.(Ευάγγελος Παράκης Πτωχευτικό Δίκαιο Έκδοση 2017 σελ 83)

5.20.2 Συνέπειες της επικύρωσης

α. Ο καθολικός χαρακτήρας της επικυρωθείσας συμφωνίας εξυγίανσης

Μία από τις δύο βασικές έννομες συνέπειες που επέρχονται αφού επικυρωθεί δικαστικά η επιτευχθείσα συμφωνία είναι ότι, **δεσμεύει πλέον όλους τους πιστωτές, των οποίων οι απαιτήσεις γεννήθηκαν μέχρι την έκδοση της επικυρωτικής απόφασης, συμπεριλαμβανομένων και όσων τυχόν δεν συμμετείχαν στη σύναψή της και δεν κατέστησαν συμβαλλόμενα μέρη ή όσων μειοψήφησαν (άρθρο 106γ παρ. 1 και 5 ΠτΚ)**. Φαίνεται επομένως ο καθολικός χαρακτήρας της διαδικασίας..

Σχετικά με τους εγγυητές και τους λοιπούς συνοφειλέτες, η ευθύνη τους, ακολουθεί πλέον την τύχη της οφειλής, με βάση τη συμφωνία και διαμορφώνεται στο ίδιο ύψος με αυτή, εκτός αν δεν συναινεί ο πιστωτής, (άρθρο 106γ παρ. 2 εδ. α΄ ΠτΚ). (Κ. Ντζούφας Εισηγήσεις από το Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης E-learning Τμήματος Χρημ/κης και Τραπεζικής Διοικητικής Πανεπιστημίου Πειραιώς Προπτωχευτικές και Πτωχευτικές διαδικασίες εξυγίανσης επιχειρήσεων ενότητα 6^η, σελ 10)

Επίσης ότι τα προληπτικά μέτρα μπορούν να επεκταθούν και υπέρ των εγγυητών ή λοιπών συνοφειλετών του οφειλέτη για σπουδαίο επιχειρηματικό ή κοινωνικό λόγο. (άρθρο 106^α παρ. 2 ΠτΚ)

Κατ' εξαίρεση προβλέπεται μάλιστα, ότι ακόμα και όταν ο εξασφαλιζόμενος πιστωτής δεν συναινεί, **η ευθύνη του εγγυητή περιορίζεται όταν ο εγγυητής είναι φυσικό πρόσωπο συνδεδεμένο με τον οφειλέτη, υπό την έννοια ότι είναι σύζυγοι, συγγενείς εξ αίματος ή εξ αγχιστείας μέχρι δεύτερου βαθμού**. (Κ. Ντζούφας Εισηγήσεις από το Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης E-learning Τμήματος Χρημ/κης και Τραπεζικής Διοικητικής Πανεπιστημίου Πειραιώς Προπτωχευτικές και Πτωχευτικές διαδικασίες εξυγίανσης επιχειρήσεων ενότητα 6^η, σελ 10)

Βέβαια σε κάθε περίπτωση ικανοποίησης πιστωτή από εγγυητή ή συνοφειλέτη εις ολόκληρο, ο οφειλέτης ευθύνεται έναντι των τελευταίων, αν συντρέχει δικαίωμα αναγωγής εναντίον τους με τον ίδιο τρόπο που ευθύνεται κατά την συμφωνία έναντι του πιστωτή που ικανοποιήθηκε από αυτούς. (Πτωχευτικό Δίκαιο Σπ. Ψυχομάνης σελ. 121)

Ομοίως «εφ' όσον συναινεί ο πιστωτής» -πιστωτικό ίδρυμα εν προκειμένω, περιορίζονται ισόποσα και οι εγγυήσεις του Ελληνικού Δημοσίου υπέρ πιστωτικού ιδρύματος, για το προς αυτό χρέος του πιστούχου –οφειλέτη.

Σε κάθε περίπτωση, η παραγραφή τους κατά του δημοσίου ως εγγυητή, απαιτήσεων των πιστωτών, καθώς και η τυχόν προβλεπόμενη σε υπουργικές αποφάσεις προθεσμία υποβολής αιτήματος κατάπτωσης της εγγύησης, αναστέλλονται, από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης επικύρωσης και για όσο χρονικό διάστημα είναι σε ισχύ.

Τα ήδη, σε εκκρεμότητα ευρισκόμενα αιτήματα κατάπτωσης, θεωρούνται ως μηδέποτε υποβληθέντα. Αν τελικά, δεν τηρηθεί η συμφωνία εξυγίανσης από τον οφειλέτη, το Ελληνικό Δημόσιο, θα ευθύνεται μόνο για την καταβολή του αντίστοιχου εγγυημένου ποσοστού του ανεξόφλητου κεφαλαίου.

Οι μόνοι πιστωτές που δεν δεσμεύονται, είναι εκείνοι των οποίων οι απαιτήσεις γεννήθηκαν μετά την έκδοση της απόφασης που επικυρώνει την συμφωνία εξυγίανσης.

Στην κατάσταση πιστωτών άρθρο 100 παρ 2, συμπεριλαμβάνονται όλοι οι πιστωτές, «οι απαιτήσεις των οποίων υπήρχαν κατά την ημερομηνία του προηγούμενου εδαφίου, έστω και αν δεν είναι ληξιπρόθεσμες».

Στο προηγούμενο εδάφιο αναφέρεται, ότι « Η ημερομηνία που φέρει η κατάσταση αυτή δεν μπορεί να είναι προγενέστερη των 3 μηνών από την ημερομηνία υποβολής της συμφωνίας στο Δικαστήριο».

Έτσι συνάγεται, ότι οι πιστωτές που περιλαμβάνονται στην κατάσταση, δεν είναι υποχρεωτικά εκείνοι που «γεννήθηκαν» μέχρι την έκδοση της απόφασης που επικυρώνει την συμφωνία εξυγίανσης. Μπορεί να εμφανιστεί το φαινόμενο, άλλοι πιστωτές να λαμβάνουν απόφαση για την υιοθέτηση της συμφωνίας και άλλοι να δεσμεύονται από αυτήν (Ευάγγελος Περάκης 2017 σελ. 83).

β) Δέσμευση του οφειλέτη. Επέρχεται ακόμα και αν δεν έχει συμπράξει στην συμφωνία, αν και στην περίπτωση αυτή η επικύρωση είναι δυνατή μόνο στο μέτρο που η συμφωνία δεν καθιστά την νομική και οικονομική κατάσταση του οφειλέτη χειρότερη, από εκείνη που θα ήταν χωρίς την συμφωνία.

γ) Σημαντικές είναι και οι παρεπόμενες συνέπειες της συμφωνίας σε άλλους τομείς του δικαίου. Συγκεκριμένα σύμφωνα με το άρθρο 106γ του ΠτΚ αίρεται αυτοδικαίως η απαγόρευση ή το κώλυμα έκδοσης επιταγών που είχε επιβληθεί στον οφειλέτη πριν από την έναρξη της διαδικασίας εξυγίανσης.

δ) Επίσης αναστέλλεται η ποινική δίωξη των πλημμελημάτων της έκδοσης ακάλυπτης επιταγής και εκείνων που προβλέπονται στο άρθρο 25 του ν. 1882/1990 (Α'43), καθώς και της καθυστέρησης καταβολής οφειλών προς τα ασφαλιστικά ταμεία, εφόσον οι παραπάνω πράξεις έχουν τελεσθεί πριν από την υποβολή της αίτησης κατά το άρθρο 104.

ε) Πολύ σημαντικό είναι ότι οι ρυθμιζόμενες με τη συμφωνία οφειλές προς το Δημόσιο και τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης καθίστανται ενήμερες, υπό τον όρο, τήρησης της συμφωνίας εξυγίανσης και οι αρμόδιες αρχές, οφείλουν να χορηγούν τις αντίστοιχες βεβαιώσεις ενημερότητας, σύμφωνα και με τα προβλεπόμενα στη συμφωνία εξυγίανσης.

Για την δε χορήγηση της ασφαλιστικής ενημερότητας και φορολογικής ενημερότητας είχαν ήδη κρίνει θετικά πριν το ν.4446/2016 και οι υπ' αριθμόν 55/2016 και 172/2016 γνωμοδοτήσεις του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

στ) Άλλη συνέπεια της συμφωνίας, είναι η δυνατότητα των πιστωτών, να ασκούν τα δικαιώματα που αντλούν από την σύμβαση κατά το κοινό δίκαιο, όταν ο οφειλέτης δεν εκπληρώνει τις αντίστοιχα αναληφθείσες υποχρεώσεις (πχ περιπτώσεις καθυστερημένης ή πλημμελούς εκπλήρωσης, ιδίως τα δικαιώματα καταγγελίας ή υπαναχώρησης άρθρο 106 ε παρ 4 ΠτΚ).

ζ) Άλλο αποτέλεσμα της επικύρωσης είναι ότι η επικυρωτική απόφαση αποτελεί τίτλος εκτελεστό για τις αναλαμβανόμενες με αυτή υποχρεώσεις, εφόσον η ποσότητα και η ποιότητα της παροχής προκύπτει από την συμφωνία.

5.21 Τροποποίηση της συμφωνίας (ΠτΚ 106 β παρ 11)

Σημαντική καινοτομία της νέας διαδικασίας, αποτελεί και η προβλεπόμενη δυνατότητα τροποποίησης της ήδη επικυρωθείσας συμφωνίας, κατόπιν νεότερης συμφωνίας όλων των συμβαλλομένων μερών, που υποβάλλεται εκ νέου προς επικύρωση, ενώπιον του πτωχευτικού δικαστηρίου (άρθρο 106β παρ. 11 ΠτΚ). Προκειμένου να σταματήσει η καταστρατήγηση προβλέπει ο νόμος την δυνατότητα η τροποποίηση αυτή, να γίνει μόνο άπαξ κι εφόσον συντρέχουν οι περιοριστικά και σωρευτικά οριζόμενες στον Νόμο προϋποθέσεις, δηλαδή:

- α) αφορά τον χρόνο ή τον τρόπο αποπληρωμής των απαιτήσεων ή το είδος των εκατέρωθεν παροχών,
- β) οι μεταβολές που πραγματοποιούνται, δεν επηρεάζουν τους όρους αποπληρωμής των μη συμβαλλομένων πιστωτών και δεν επιβαρύνουν τη θέση τους, με βάση την επικυρωθείσα συμφωνία και
- γ) δεν θίγονται οι αρχές της ίσης μεταχείρισης και της συλλογικής ικανοποίησης των πιστωτών, συμβαλλομένων ή μη.

Η δυνατότητα αυτή δίνεται προκειμένου να προσαρμοσθεί η συμφωνία σε νέες συνθήκες, ώστε αφού έχει δρομολογηθεί η εξυγιαντική προσπάθεια να μπορεί και να τηρηθούν τα συμπεφωνημένα (Κ. Ντζούφας Εισηγήσεις από το Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης E-learning Τμήματος Χρημ/κης και Τραπεζικής Διοικητικής Πανεπιστημίου Πειραιώς Προπτωχευτικές και Πτωχευτικές διαδικασίες εξυγίανσης επιχειρήσεων ενότητα 6^η, σελ 11)

Στην σχετική δίκη, όπως προβλέπεται στο άρθρο 106β πργ.11, «δύναται να ασκηθεί μόνο κύρια παρέμβαση, χωρίς προδικασία από οποιονδήποτε που έχει έννομο συμφέρον, ο οποίος επικαλείται την μη τήρηση των ανωτέρω προϋποθέσεων και αποδεικνύει βλάβη στα συμφέροντα του, προερχόμενα από την μη τήρησή τους.

Κατά της απόφασης του δικαστηρίου, που απορρίπτει την αίτηση τροποποίησης, επιτρέπεται μόνο έφεση κατά τις κοινές διατάξεις, αποκλειόμενου οποιουδήποτε άλλου ένδικου μέσου ή βοηθήματος, συμπεριλαμβανομένης της τριτανακοπής».

5.22 Τροποποίηση της συμφωνίας εξυγίανσης στο πλαίσιο της μεταβίβασης της επιχείρησης

Για το ειδικό θέμα της μεταβίβασης επιχείρησης, στα πλαίσια συμφωνίας εξυγίανσης, προβλέπεται ειδική δυνατότητα για τα συμβαλλόμενα στη συμφωνία εξυγίανσης μέρη, να τροποποιήσουν τη συμφωνία εξυγίανσης κατά το μέρος που αφορά στους όρους μεταβίβασης της επιχείρησης, ή μέρους της, εφόσον έως την ημερομηνία συζήτησης της αίτησης επικύρωσης έχουν μεταβληθεί τα στοιχεία του μεταβιβαζόμενου ενεργητικού και προσκομίζεται με τις προτάσεις, συμπληρωματική έκθεση του ορισθέντος εμπειρογνώμονα, επί των τροποποιούμενων όρων. Συνεπώς, στην περίπτωση αυτή, η δυνατότητα ουσιαστικής τροποποίησης της συμφωνίας εξυγίανσης, φαίνεται πιο διευρυμένη, αφού μπορούν να επέμβουν στους όρους μεταβίβασης, ενδεχομένως λοιπόν και στο τίμημά της.

Σε περίπτωση που μετά την επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης επακολουθήσει, οποτεδήποτε, η κήρυξη της πτώχευσης του οφειλέτη, ο νόμος (άρθρο 154 ΠτΚ) αναγνωρίζει γενικό προνόμιο για τις απαιτήσεις που δημιουργήθηκαν κατά την διαδικασία εξυγίανσης, συγκεκριμένα:

α) Για τις «απαιτήσεις από χρηματοδοτήσεις οποιασδήποτε φύσεως προς την επιχείρηση του οφειλέτη, προκειμένου να εξασφαλισθεί η συνέχιση της δραστηριότητας και των πληρωμών της, η διάσωσή της και η διατήρηση ή επαύξηση της περιουσίας της, με βάση της συμφωνίας εξυγίανσης...»

β) Για τις «απαιτήσεις προσώπων που με βάση την συμφωνία εξυγίανσης συνεισέφεραν αγαθά ή υπηρεσίες προς το σκοπό συνέχισης της δραστηριότητας της επιχείρησης και των πληρωμών, για την αξία των αγαθών ή των υπηρεσιών που συνεισέφεραν» και

γ) Για τις «απαιτήσεις από χρηματοδότηση κάθε φύσης και παροχή αγαθών και υπηρεσιών προς την επιχείρηση του οφειλέτη, που δίδονται για τους σκοπούς του πρώτου εδαφίου»-προς το σκοπό δηλαδή της εξασφάλισης της συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας και των πληρωμών του οφειλέτη, της διάσωσης της επιχείρησής του και της διατήρησης ή επαύξησης της περιουσίας του –«και γεννώνται κατά το χρονικό διάστημα των διαπραγματεύσεων για την επίτευξη της συμφωνίας εξυγίανσης, το οποίο δύναται να απέχει έως 6 μήνες, κατ' ανώτατο όριο, από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης επικύρωσης.

Το προνόμιο του προηγούμενου εδαφίου υφίσταται, ανεξάρτητα από την επικύρωση ή μη της συμφωνίας εξυγίανσης, εφόσον οι σκοποί των χρηματοδοτήσεων ή των παροχών και η ύπαρξη του προνομίου, προβλέπονται ρητά στην συμφωνία εξυγίανσης ή σε συμβάσεις που καταρτίζονται κατά το ανωτέρω χρονικό διάστημα».

5.23 Περίπτωση πτώχευσης του οφειλέτη μετά την επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης

Ι) Σε περίπτωση κήρυξης της πτώχευσης του οφειλέτη, οποτεδήποτε μετά την επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης, οι πράξεις που έλαβαν χώρα με την συμφωνία ή σε εκτέλεση της συμφωνίας εξυγίανσης, δεν υπόκεινται σε πτωχευτική ανάκληση, σύμφωνα με την διάταξη της περιπτώσεως (ε) του άρθρου 45 ΠτΚ.

5.24 Ανατροπή επικυρωμένης συμφωνίας εξυγίανσης (άρθρο 106 ε και 103 παρ 3 ΠτΚ) – Ακύρωση και ματαίωση της συμφωνίας εξυγίανσης μετά την επικύρωση (ΠτΚ 106^Ε)

5.24.1 Δικαιώματα των πιστωτών

Ο νόμος (ν. 4013/2011) δεν προέβλεπε δυνατότητα να λυθεί η συμφωνία που έχει επικυρωθεί, όπως προβλεπόταν στο παλαιό άρθρο 105 για την διαδικασία συνδιαλλαγής, έχοντας σαν συνέπεια την μη δυνατότητα της ανατροπής της συμφωνίας αν δεν εκπληρωνόταν.

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του ν. 4013/11: « Η αυτόματη λύση της συμφωνίας εξυγίανσης σε περίπτωση μη τήρησής της μπορεί να λειτουργήσει ως τροχοπέδη στην λειτουργία της επιχείρησης μετά από την συμφωνία εξυγίανσης, αφού οι συναλλασσόμενοι με

την επιχείρηση θα έχουν το φόβο ότι παρά το γεγονός ότι η επιχείρηση έχει καταστεί φερέγγυα με την συμφωνία, μπορεί ξαφνικά να καταστεί εκ νέου αφερέγγυα, αν δεν τηρήσει τους όρους της συμφωνίας».

Στο άρθρο 103 παρ 3 προβλέπεται ότι μπορεί να τεθεί η μη τήρηση της συμφωνίας, ως λόγος λύσης της, ακόμα και με την μορφή διαλυτικής αίρεσης.

Επίσης δύναται να προβλέπει την καταγγελία της ως προς συγκεκριμένους πιστωτές αν δεν τηρηθούν κάποιοι όροι ως προς αυτούς, πχ. μη καταβολή δόσεων για 3 μήνες. Στην περίπτωση αυτή ο συγκεκριμένος πιστωτής, προς τον οποίο αθετήθηκε η ειλημμένη υποχρέωση, μπορεί εφόσον προβλέπεται να καταγγείλει τη συμφωνία και να λάβει σχετικά μέτρα εκτέλεσης.

5.24.2 Δικαστική ακύρωση της συμφωνίας

Σύμφωνα με τον νόμο μπορεί να ζητηθεί ακύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης μετά την επικύρωσή της, με δικαστική απόφαση, για συγκεκριμένους πάντως μόνο λόγους (άρθρο 106ε), κατά το πρότυπο του σχεδίου αναδιοργάνωσης (άρθρο 127 ΠτΚ) και κατόπιν αίτησης οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον. Ο αιτών επικαλείται διαζευκτικά ή σωρευτικά ότι:

α) η συμφωνία υπήρξε προϊόν δόλου του οφειλέτη ή συμπαιγνίας του με πιστωτή ή τρίτο, πράγμα που αποκαλύφθηκε μετά την επικύρωσή της,

β) ο οφειλέτης δεν εκπληρώνει τους όρους της επικυρωθείσας συμφωνίας εξυγίανσης και η μη τήρηση των όρων της είναι τόσο ουσιώδης, ώστε με βεβαιότητα να προβλέπεται η αδυναμία εξυγίανσης της επιχείρησής του.

Η ακύρωση της συμφωνίας έχει ως αποτέλεσμα, την αυτοδίκαιη αποδέσμευση των πιστωτών από τους όρους της και την επαναφορά τους στην πριν από τη συμφωνία, νομική θέση τους (άρθρο 106ε παρ. 2 ΠτΚ). Η αίτηση ακύρωσης υποβάλλεται από όποιον έχει έννομο συμφέρον (ΠτΚ 106 ε) και εκδικάζεται από το Πολυμελές Πρωτοδικείο με την διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας (ΠτΚ 99 παρ 7).

Περίληψη της απόφασης που ακυρώνει την συμφωνία εξυγίανσης, ή που απορρίπτει την αίτηση ακύρωσης αυτής, δημοσιεύεται στο Γ.Ε.ΜΗ και στο Δ.Δ.Δ. του Ε.Φ.Κ.Α-Τ.Α.Ν με επιμέλεια του οφειλέτη ή πιστωτών.

5.24.3 Ματαίωση της συμφωνίας (νέο άρθρο 106^Ε παρ 3)

Επίσης, ομοίως κατά το πρότυπο του σχεδίου αναδιοργάνωσης (άρθρο 130 ΠτΚ), προβλέπεται ματαίωση της επικυρωθείσας συμφωνίας εξυγίανσης, υπό την έννοια της αυτόματης ακύρωσής της, εφόσον μετά την επικύρωση ακολουθήσει κήρυξη της πτώχευσης του οφειλέτη (άρθρο 106ε παρ. 3 ΠτΚ). Η πτώχευση λοιπόν, ανεξάρτητα για ποιους λόγους γίνει δεκτή από απόφαση άλλου δικαστηρίου αποτελεί έναν επίσης εξαιρετικό ex lege λόγο ακύρωσης της συμφωνίας.

Η ακύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης επιφέρει αυτοδικαίως την αποδέσμευση των πιστωτών από τους όρους της συμφωνίας εξυγίανσης και την επαναφορά τους, στην πριν από την επικύρωση της συμφωνίας νομική θέση τους, ως προς το ύψος, το είδος, την εξασφάλιση και τα προνόμια των απαιτήσεών τους κατά του οφειλέτη, εφόσον είχαν διαμορφωθεί διαφορετικά στη συμφωνία εξυγίανσης, μετά από αφαίρεση των ποσών που τυχόν είχαν λάβει κατά τη συμφωνία.

Εμπράγματα εξασφαλίσεις, οι οποίες, κατά την συμφωνία είχαν εξαλειφθεί ή άλλως αρθεί, δεν αναβιώνουν, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στην συμφωνία και τούτο έχει σημειωθεί στα οικεία βιβλία.

Εμπράγματα εξασφαλίσεις, οι οποίες είχαν συσταθεί σύμφωνα με την συμφωνία, για να εξασφαλίσουν την ικανοποίηση απαιτήσεων, εξακολουθούν να ισχύουν, μόνον κατά το ποσό και το χρόνο που έχει συμφωνηθεί στην συμφωνία, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά σε αυτή.

5.25 Συμμετοχή ΕΦΚΑ και Δημόσιου σε συμφωνία εξυγίανσης και η αντιμετώπιση των εργαζομένων

Τόσο το Δημόσιο, όσο και ο ΕΦΚΑ πλέον, δύνανται να συμμετέχουν σε επικύρωση συμφωνίας εξυγίανσης, σύμφωνα με τις διατάξεις του Πτωχευτικού Κώδικα.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 102 του ΠτΚ το Δημόσιο, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, δημόσιες επιχειρήσεις του δημοσίου τομέα, φορείς κοινωνικής πρόνοιας και ασφάλισης, δύνανται να συναινούν στη σύναψη συμφωνίας εξυγίανσης, υπογράφοντας την συμφωνία, με τους ίδιους όρους που θα συναινούσε υπό τις αυτές συνθήκες ιδιώτης πιστωτής, ακόμη και όταν με τη συμφωνία το Δημόσιο, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, οι δημόσιες επιχειρήσεις του δημοσίου τομέα και οι φορείς κοινωνικής πρόνοιας και ασφάλισης παραιτούνται από προνόμια και εξασφαλίσεις ενοχικής ή εμπράγματης φύσεως.

Έχει γίνει δεκτό, ότι οι φόροι που παρακρατούνται (πχ φόροι από μισθωτές υπηρεσίες) και οι αποδοτέοι στο δημόσιο (πχ ο ΦΠΑ), καθώς και οι παρακρατηθείσες ασφαλιστικές εισφορές δεν αποτελούν ίδιες υποχρεώσεις του οφειλέτη αλλά τρίτων και για αυτό τον λόγο δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο ρύθμισης οφειλών σε συμφωνία εξυγίανσης (βλ. ΕφΑθ. 20161/2016 ΔΕΕ 2016, ΜΠρΗρ 29/2016 ΔΕΕ 2017, 68 σχ. Ηλ. Μπέτζιου) (Περάκης σελ. 90 Κεφάλαιο Β' ΙΒ Χρέη προς το Δημόσιο και ΦΚΑ παρ.2)

«Σύμφωνα με γνωμοδότηση του ΝΣΚ(139/2017) έχει κριθεί ότι είναι δυνατή η συμμετοχή του ΕΦΚΑ σε συμφωνία εξυγίανσης οφειλέτη, με οφειλές μόνο προς το Ελληνικό Δημόσιο (Δ.Ο.Υ.) και τον ίδιο τον Ε.Φ.Κ.Α. Κατά την ως άνω γνωμοδότηση, ο Ε.Φ.Κ.Α μπορεί να συνάπτει συμφωνία εξυγιάνσεως, ως κύριος πιστωτής (ήτοι με ποσοστό άνω του 60%) με οφειλέτη, ο οποίος έχει βεβαιωμένες ληξιπρόθεσμες οφειλές μόνο προς το Δημόσιο και τον Ε.Φ.Κ.Α. και δεν οφείλει προς ιδιώτες (τραπεζικά ιδρύματα, προμηθευτές, εργαζομένους κ.λπ.), ενώ επισημαίνεται ότι **δεν κωλύεται ο Ε.Φ.Κ.Α να συναινεί σε συμφωνίες εξυγιάνσεως με οφειλέτες που έχουν κυρίως δημόσιο χρέος (προς Δ.Ο.Υ., Ε.Φ.Κ.Α. κ.λπ.)**. Σύμφωνα με την ως άνω γνωμοδότηση, βάσει των συνθηκών της εκάστοτε υποθέσεως, η κρίση για το αν η υπαγωγή του οφειλέτη στη ρύθμιση των ν. 4152/2013 και 4321/2015 (ρύθμιση για «100 δόσεις»), συνιστά (ή όχι) καταχρηστική συμπεριφορά του, η οποία θα απέκλειε την υπογραφή της συμφωνίας εξυγιάνσεως εκ μέρους του ΕΦΚΑ και επίσης για το αν η συμφωνία εξυγιάνσεως εμποδίζει την υπαγωγή του οφειλέτη στη ρύθμιση των ν. 4152/2013 και

4321/2015, ανήκει στην αρμόδια αποφασίζουσα υπηρεσία και δεν αποτελεί γενικό νομικό ζήτημα.

Με τον τρόπο αυτό, ουσιαστικά νομιμοποιείται το Δημόσιο και ο Ε.Φ.Κ.Α, να συμμετέχει στις συμφωνίες εξυγίανσης χωρίς κωλύματα. Η περίοπτη θέση του Δημοσίου και του Ε.Φ.Κ.Α υπογραμμίζεται επίσης από το γεγονός, της υποχρεωτικής κλήτευσής τους στη δίκη της επικύρωσης, εφόσον υπάρχουν χρέη προς αυτούς σύμφωνα και με το άρθρο 105 παρ.4 ΠτΚ. Επιπλέον επισημάνθηκε, ότι η ασφαλιστική και φορολογική ενημερότητα, πρέπει να δίδεται από τους φορείς αυτούς στα πλαίσια του άρθρου 106γ του Πτωχευτικού Κώδικα και για σχετικές μεταβιβάσεις εφόσον μάλιστα ρυθμίζονται και οι σχετικές οφειλές προς αυτά.

Η διαδικασία εξυγίανσης του Πτωχευτικού Κώδικα, έχει το πλεονέκτημα ότι δίνει την δυνατότητα ρύθμισης οφειλών έναντι του Δημοσίου και του ΕΦΚΑ ακόμα και στις 180 δόσεις, ενώ στον εξωδικαστικό μηχανισμό του ν. 4469/2017, το ανώτατο όριο ορίζεται σε 120 δόσεις.

Περαιτέρω οι εργαζόμενοι εξαιρούνται **κατ' αρχήν** από τα ασφαλιστικά-προληπτικά μέτρα για την άσκηση των διώξεών τους, ως ομάδα χρήζουσα ιδιαίτερης προστασίας, ενώ παράλληλα προβλέπεται η δυνατότητα εκπροσώπου των εργαζομένων να συμμετέχει στη σχετική δίκη της επικύρωσης.» (Κ. Ντζούφας Εισηγήσεις από το Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης E-learning Τμήματος Χρημ/κης και Τραπεζικής Διοικητικής Πανεπιστημίου Πειραιώς Προπτωχευτικές και Πτωχευτικές διαδικασίες εξυγίανσης επιχειρήσεων ενότητα 6^η, σελ 13)

Επίσης και *de iure*, εφόσον απολαμβάνουν ιδιαίτερο προνόμιο, σε περίπτωση διανομής της πτωχευτικής περιουσίας, αντιμετωπίζονται δυνητικά πιο ευνοϊκά από άλλους ανέγγυους πιστωτές, αλλά και *de facto* κατά την αξιολόγηση της αίτησης επικύρωσης λαμβάνεται ιδιαίτερα υπόψη, η πρόνοια και πρόβλεψη για την διατήρηση των υφιστάμενων θέσεων εργασίας.

5.26 Η μεταβίβαση επιχείρησης στα πλαίσια της συμφωνίας εξυγίανσης του άρθρου 106 δ ΠτΚ

«Η μεταβίβαση επιχείρησης, λόγω του ότι οδηγεί δραστικά στην "αλλαγή του φορέα" της επιχείρησης, ήτοι στην αλλαγή του ιδιοκτησιακού καθεστώτος, αλλά και επιφέρει μια σημαντική αλλαγή, εντάσσεται στα λεγόμενα μέτρα "δομικής εξυγίανσης".

Σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο άρθρο 106δ του Πτωχευτικού Κώδικα, «όταν κατά την συμφωνία εξυγίανσης ή με σύμβαση που καταρτίζεται σε εκτέλεση της τελευταίας, μεταβιβάζεται το σύνολο ή μέρος της επιχείρησης του οφειλέτη, μεταβιβάζονται στον αποκτώντα, το ενεργητικό της επιχείρησης ή του μέρους της και ενδεχομένως, στο μέτρο που προβλέπεται στη συμφωνία, μέρος των υποχρεώσεων, ενώ οι λοιπές υποχρεώσεις, κατά περίπτωση εξοφλούνται από το τίμημα της πώλησης της επιχείρησης, ή του μέρους της, διαγράφονται, ή στην περίπτωση μεταβίβασης μέρους της επιχείρησης παραμένουν ως υποχρεώσεις του οφειλέτη ή κεφαλαιοποιούνται».

Κατά τα ως άνω αν το ενεργητικό της επιχείρησης μεταβιβάζεται αυτούσιο, από το τίμημα γίνονται καταβολές για τις υποχρεώσεις της εταιρίας, ώστε να εξυπηρετηθούν και τα υπόλοιπα χρέη διαγράφονται.

Σε περίπτωση όμως που μεταβιβάζεται μέρος του ενεργητικού της επιχείρησης, το υπόλοιπο παθητικό παραμένει στον οφειλέτη ή τα λοιπά χρέη κεφαλαιοποιούνται.

Η εταιρία που μεταβιβάζεται έχει τακτοποιήσει τις οφειλές και τα χρέη της και αυτό της προσδίδει προστιθέμενη αξία. Σύμφωνα με το άρθρο 178 του ΠτΚ ορίζεται ότι «Το άρθρο 479 του Α.Κ. δεν ισχύει σε περίπτωση μεταβίβασης περιουσίας ή επιχείρησης του οφειλέτη, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος Κώδικα», (δηλαδή με εξαίρεση της περίπτωσης που προβλέπεται στην σύμβαση δεν τίθεται θέμα ευθύνη του αποκλείεται σε κάθε περίπτωση, πέρα από κάθε αμφιβολία, η ευθύνη του νέο ιδιοκτήτη για παλιά χρέη).

Για τη μεταβίβαση των εκκρεμών συμβατικών σχέσεων εφαρμόζεται το άρθρο 33, ενώ για την μεταβίβαση διοικητικών αδειών της επιχείρησης εφαρμόζεται το άρθρο 141 παρ. 3

Από εκεί και πέρα στην περίπτωση που προβλέπεται ως ειδικό μέτρο εξυγίανσης η μεταβίβαση επιχείρησης ή μέρους αυτής θα πρέπει στη σχετική έκθεση του Ορκωτού Ελεγκτή, κατά το

άρθρο 109 παρ. 4 ΠτΚ, περιλαμβάνει και τις προαναφερόμενες διαπιστώσεις, αφού μεταξύ άλλων θα προσδιορίζει την αξία της επιχείρησης κατά την πρόταση σχεδίου, σε σχέση με την αξία της επιχείρησης σε περίπτωση εκκαθάρισης και θα προσδιορίζει τις ομάδες των πιστωτών. Στην περίπτωση που η πρόταση υποβάλλεται από πιστωτές, η πρόταση σχεδίου δεν επιτρέπεται να καθιστά χειρότερη τη νομική θέση του οφειλέτου από αυτή στην οποία θα ευρίσκετο χωρίς την πρόταση, π.χ. να του επιβάλει την ανάληψη νέων υποχρεώσεων.

Εύστοχα επίσης επισημαίνεται στη θεωρία ότι η επιχείρηση θα πρέπει να αποτιμηθεί στην περίπτωση αυτή ως εν λειτουργία.

Η σημαντικότερη όμως ιδιαιτερότητα στην μεταβίβαση επιχείρησης, έγκειται στο ότι, η συναίνεση και η μη αρνητική παρέμβαση του οφειλέτη είναι απαραίτητη για την μεταβίβαση της επιχείρησής του, ακόμα και όταν αυτός τελεί σε κατάσταση παύσης πληρωμών, καθώς το δικαστήριο δεν μπορεί σε αυτήν την περίπτωση να υποκαταστήσει την βούλησή του ακόμα και αν δεν περιέρχεται σε χειρότερη θέση με την συμφωνίας εξυγίανσης. Το άρθρο 106β παρ.2 περ. ε΄ ΠτΚ εισάγει ρητή εξαίρεση αναφορικά με το θέμα αυτό από την δυνατότητα υποκατάστασης της βούλησης του οφειλέτη σε περίπτωση αρνητικής παρέμβασής του κατά αίτησης για δικαστική επικύρωση συμφωνίας εξυγίανσης που έχουν καταθέσει μόνο οι πιστωτές του». (Κ. Ντζούφας Εισηγήσεις από το Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης E-learning Τμήματος Χρημ/κης και Τραπεζικής Διοικητικής Πανεπιστημίου Πειραιώς Προπτυχωτικές και Πτωχευτικές διαδικασίες εξυγίανσης επιχειρήσεων ενότητα 6^η, σελ 13-14)

5.27 Καθήκοντα και αμοιβές των οργάνων της διαδικασίας άρθρο 106στ ΠτΚ

Στο άρθρο αυτό ρυθμίζονται τα ζητήματα ανεξαρτησίας των υποχρεώσεων, της ευθύνης και των αμοιβών των οργάνων της διαδικασίας, με αναφορά στο κείμενο του άρθρου μόνο για τον εμπειρογνώμονα. «Ο εμπειρογνώμονας υποχρεούται να εκτελεί τα καθήκοντά του με ευσυνειδησία, αντικειμενικότητα και αμεροληψία. Απέναντι στον οφειλέτη και στους πιστωτές ευθύνεται για δόλο και για βαριά αμέλεια.

Λίστα Βιβλιογραφικών Αναφορών 5^ο Κεφαλαίου

Ψυχομάνης, Σπ. «Πτωχευτικό Δίκαιο», εκδ, 2017 σελ. 77

Περάκης, Ευαγ. «Πτωχευτικό Δίκαιο» 3^η έκδοση Κεφ.2 σελ. 58 εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη

Ρόκας, Αλ. «Ζητήματα Δικαίου Εξυγίανσης επιχειρήσεων και της Πτωχευτικής Διαδικασίας, ύστερα από τον Ν.4446/16» 11/3/2017-Νομική Βιβλιοθήκη

Ρόκας, Αλ. «Έννοια μη θιγόμενων πιστωτών» (γνωμ.) ΔΕΕ 11/2017 σελ 1302,

Χριστοπούλου, Χρ. «Η διαδικασία εξυγίανσης ως διαχρονικός θεσμός του ελληνικού δικαίου», σελ. 141

Ποταμίτης, Σ. /Ρόκας, Αλ. «Η κεφαλαιοποίηση του χρέους». Μελέτες ΕπισκΕΔ Γ/2017 σελ.376-388

Ντζούφας, Κ. Εισηγήσεις από το Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης E-learning Τμήματος Χρημ/κης και Τραπεζικής Διοικητικής Πανεπιστημίου Πειραιώς Προπτωχευτικές και Πτωχευτικές διαδικασίες εξυγίανσης επιχειρήσεων ενότητα 5^Η και 6^η σελ

Αποφάσεις ΠΠρΑθηνών 539/2012, ΠΠρΑθηνών 1289/2012, ΠΠρΑθηνών 396/2013

Παπαδόπουλος, Δ.«Ο καθοριστικός ρόλος του επιχειρηματικού σχεδίου στην επιτυχή έκβαση της εταιρικής και χρηματοοικονομικής αναδιάρθρωσης –διαδικασία εξυγίανσης», Επιχείρηση 2013, 2016

Κοτσίρης, Λ «Η διαδικασία συνδιαλλαγής κατά τον Πτωχευτικό Κώδικα» 2010 σελίδα 63 και 66.

ΕφΑθ. 1985/2015 ΔΕΕ 2016, 867

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΛΘΑΝ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ ΜΕΤΑ ΤΟΝ Ν. 4446/2016

«1. Η πρώτη αλλαγή αφορά στο στάδιο της κατάθεσης ανοίγματος της διαδικασίας και την εναρκτήρια πράξη της διαδικασίας το οποίο είναι πλέον μόνο ένα και είναι η αίτηση επικύρωσης της συμφωνίας από το Δικαστήριο (υπό το προηγούμενο καθεστώς απευθείας επικύρωση της συμφωνίας “prepackaged plan”). Οι διαπραγματεύσεις διεξάγονται εκτός της διαδικασίας και μόνο, και χωρίς την τήρηση προθεσμίας για την κατάρτιση συμφωνίας. Η τροποποίηση της μορφής της διαδικασίας κατά την εισηγητική έκθεση συνιστά καταρχήν προσαρμογή στην Σύσταση. **Η Σύσταση απαιτεί (άρθρο 7) η διαδικασία αναδιάρθρωσης να είναι ευέλικτη και όχι χρονοβόρα και δαπανηρή και να λαμβάνονται περισσότερα εξωδικαστικά μέτρα, περιορίζοντας με αυτό τον τρόπο την ανάμειξη του δικαστηρίου, στο βαθμό και μόνο που είναι αναγκαίος.** Η κατάργηση του πρώτου σταδίου ανοίγματος, συμβαδίζει με την έως τώρα υπάρχουσα νομολογία, η οποία μεταχειριζόταν με ιδιαίτερη επιφυλακτικότητα και αυστηρότητα, τις αιτήσεις επικύρωσης της συμφωνίας μετά από άνοιγμα της διαδικασίας, συγκριτικά με τις αιτήσεις άμεσης επικύρωσης.

2. Καταργήθηκε η σύγκληση της συνέλευσης πιστωτών για την σύναψη της συμφωνίας, διότι δεν ταιριάζει με την νέα μορφή της διαδικασίας και μοναδικός πλέον τρόπος σύναψης της συμφωνίας είναι απευθείας με πιστωτές που συγκεντρώνουν την νόμιμη πλειοψηφία.

Για το λόγο αυτό καταργήθηκε από όργανο της διαδικασίας ο μεσολαβητής.

3. Δεν υπάρχει απαγόρευση υπαγωγής στην διαδικασία πριν την παρέλευση της τριετίας από την επικύρωση της συμφωνίας. (παλαιό ΠτΚ 99 παρ 1 τελ. εδ.)

4. Οι προϋποθέσεις αντικειμενικές και υποκειμενικές της υπαγωγής παραμένουν ίδιες και αφορούν αποκλειστικά την αίτηση επικύρωσης της συμφωνίας. Επίσης όμοιοι παραμένουν και οι σκοποί και η φύση της διαδικασίας.

5. Παραμένει ο κανόνας της καθολικής δέσμευσης των πιστωτών. Σύμφωνα με τη νέα ΠτΚ 106 γ παρ. 1 εδ. 2, δεν δεσμεύονται πιστωτές οι απαιτήσεις των οποίων γεννήθηκαν μετά την έκδοση της απόφασης που επικυρώνει την συμφωνία εξυγίανσης.

6. Η διαδικασία εξυγίανσης περιλαμβάνει δύο κατηγορίες συμφωνιών:

Πρώτον την συμφωνία με την σύμπραξη του οφειλέτη και

Δεύτερον, εισάγεται μία νέα κατηγορία η οποία πρόκειται για συμφωνία εξυγίανσης χωρίς την σύμπραξη του οφειλέτη, όταν αυτός βρίσκεται σε παύση πληρωμών και η οποία κινείται από συμβαλλόμενους πιστωτές (άρθρο 104 ΠτΚ).

Στην περίπτωση μη συνεργάσιμων μετόχων ή εταίρων και προκειμένου να αποφευχθεί η αδικαιολόγητη καθυστέρηση της υλοποίησης της συμφωνίας και να αποφευχθεί η βλάβη των συμφερόντων των μετόχων ή εταίρων, εισάγει μία νέα ρύθμιση. Έτσι το πτωχευτικό δικαστήριο κρίνει με μία απόφαση την επικύρωση της συμφωνίας και ταυτόχρονα την τυχόν καταχρηστική άρνηση σύμπραξης των μετόχων ή εταίρων, εφόσον ο οφειλέτης, βρίσκεται σε παύση πληρωμών, κατά τον χρόνο σύναψης της συμφωνίας (άρθρο 101 της Εισηγητικής Έκθεσης του Ν. 4446/2016).

Στην περίπτωση όπου δεν έχει συμπράξει ο οφειλέτης από το πτωχευτικό δικαστήριο για την επικύρωση της συμφωνίας και την πρωτοβουλία την έχουν οι πιστωτές, πρέπει να συντρέχουν οι εξής 3 προϋποθέσεις:

α. παύση πληρωμών του οφειλέτη. (ΠτΚ 100 παρ1)

β. πιθανολόγηση ως καταχρηστικής, της μη σύμπραξης των μετόχων ή εταίρων, σχετικά με την εφαρμογή εξυγιαντικών μέτρων, για τα οποία είναι αναγκαία η απόφαση της γενικής συνέλευσης των μετόχων ή εταίρων. Η καταχρηστικότητα αυτή, θα πρέπει να έχει σχέση με την παύση των πληρωμών στην οποία βρίσκεται ήδη ο οφειλέτης και την έλλειψη επαρκούς παρουσίας για των ικανοποίηση των μετόχων ή εταίρων σε περίπτωση πτώχευσης. Το δικαστήριο επικυρώνει την συμφωνία, με την νέα προϋπόθεση, της εικαζόμενης συναίνεσης του οφειλέτη.

Για να αντιμετωπισθεί, τυχόν μη συνεργαζόμενος, ή αδρανής οφειλέτης, η συναίνεσή του τεκμαίρεται, αν ο ίδιος δεν έχει ασκήσει παρέμβαση κατά της αποδοχής της αίτησης επικύρωσης.

Και αν ακόμα όμως έχει ασκήσει τέτοια παρέμβαση, αυτή δεν εμποδίζει την επικύρωση της συμφωνίας, (με την εξαίρεση μεταβίβασης της επιχείρησης του οφειλέτη, άρθρο 106 δ

ΠτΚ) αν προκύπτει ότι η συμφωνία εξυγίανσης, δεν θα καταστήσει την νομική και οικονομική κατάσταση του οφειλέτη, χειρότερη από εκείνη, στην οποία θα βρισκόταν χωρίς την συμφωνία.

7. Εισάγεται δυνατότητα τροποποίησης της συμφωνίας εξυγίανσης που επικυρώθηκε (άρθρο 106β παρ 11 ΠτΚ).

Η δυνατότητα αυτή παρέχεται μόνο μία φορά, με μεταγενέστερη συμφωνία όλων των συμβαλλομένων μερών και αφού επικυρωθεί από το πτωχευτικό δικαστήριο, υπό ειδικά προβλεπόμενες προϋποθέσεις.

Την αίτηση επικύρωσης της τροποποιητικής συμφωνίας νομιμοποιείται να την καταθέσει ο οφειλέτης ή οποιοσδήποτε συμβαλλόμενος πιστωτής.

Στην σχετική δίκη, μπορεί να ασκηθεί μόνο κύρια παρέμβαση από οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον, ο οποίος επικαλείται την μη τήρηση των προϋποθέσεων και αποδεικνύει βλάβη στα συμφέροντά του, προερχόμενη από την μη τήρησή του.

Κατά της απόφασης του δικαστηρίου, που απορρίπτει την αίτηση τροποποίησης, επιτρέπεται μόνο έφεση κατά τις κοινές διατάξεις. (στην εισηγητική έκθεση στο άρθρο 106 β, αναφέρεται ότι πρόκειται για αυστηρές προϋποθέσεις ώστε αφενός να παρέχεται η δυνατότητα προσαρμογής της συμφωνίας σε νέες συνθήκες που δεν καθιστούν απαγορευτική την προοπτική εξυγίανσης και αφετέρου αποτρέπονται καταστρατηγήσεις που θα οδηγούσαν σε παρέλκυση των διαδικασιών και σε δυσανάλογη βλάβη των εμπλεκόμενων μερών).

Για την τροποποίηση της συμφωνίας εξυγίανσης πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

α) η τροποποιητική συμφωνία να αφορά στον χρόνο και τον τρόπο αποπληρωμής των απαιτήσεων ή το είδος των εκατέρωθεν παροχών.

Επομένως, ο τρόπος και χρόνος αποπληρωμής, θα είναι ευνοϊκότερος σε σχέση με τα προβλεπόμενα στην αρχική συμφωνία. Οι νέες αυτές συνθήκες που επέβαλαν την τροποποίηση δεν καθιστούν απαγορευτική την προοπτική εξυγίανσης

β) η τροποποίηση να μην επηρεάζει τους όρους αποπληρωμής των μη συμβαλλόμενων πιστωτών και να μην επιβαρύνει την θέση τους, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί με την αρχική συμφωνία και

γ) να μην θίγονται οι αρχές της ίσης μεταχείρισης και της συλλογικής ικανοποίησης των πιστωτών συμβαλλομένων ή μη.

8. Εισάγεται η δυνατότητα ακύρωσης, επικυρωμένης συμφωνίας, με απόφαση του δικαστηρίου, μετά από αίτηση όποιου έχει έννομο συμφέρον (άρθρο 106^ε ΠτΚ) σε 2 περιπτώσεις:

α) αν αποκαλυφθεί ότι η συμφωνία αποτέλεσε προϊόν δόλου του οφειλέτη ή συμπαιγνίας του με πιστωτή ή τρίτο, λόγω απόκρυψης του ενεργητικού, ή διόγκωσης του παθητικού του,

β) σε περίπτωση όπου η μη εκπλήρωση των όρων της συμφωνίας από τον οφειλέτη είναι τόσο ουσιώδης, ώστε με βεβαιότητα να προβλέπεται η αδυναμία εξυγίανσης της επιχείρησής του.

Αν ακυρωθεί η συμφωνία, οι πιστωτές αυτοδίκαια αποδεσμεύονται από τους όρους της συμφωνίας και οι απαιτήσεις τους επαναφέρονται στην νομική θέση που είχαν κατά την επικύρωση, μετά από αφαίρεση ποσών που τυχόν έλαβαν οι πιστωτές κατά την συμφωνία (άρθρο 106^ε παρ 2).

9. Σε περίπτωση που επικυρωθεί η συμφωνία και κηρυχθεί μετά σε πτώχευση ο οφειλέτης, ματαιώνεται η υλοποίηση της συμφωνίας, με συνέπεια την επαναφορά των απαιτήσεων των πιστωτών που δεν έχουν ικανοποιηθεί πλήρως κατά την συμφωνία, ως προς το ύψος και τον χρόνο λήξης τους, όπως είχαν πριν την επικύρωση της συμφωνίας, μετά την αφαίρεση των τυχόν ληφθέντων ποσών.

Επίσης, δεν αναβιώνουν, οι εμπράγματα εξασφαλίσεις, οι οποίες κατά την συμφωνία είχαν εξαλειφθεί ή αρθεί, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στην συμφωνία και αυτό έχει σημειωθεί στα οικεία δημόσια βιβλία. Και τέλος εξακολουθούν να ισχύουν οι εμπράγματα εξασφαλίσεις, οι οποίες είχαν συσταθεί σύμφωνα με την συμφωνία, μόνο κατά το ποσό και για τον χρόνο που έχει συμφωνηθεί στην συμφωνία, εκτός αν έχει προβλεφθεί κάτι διαφορετικό σε αυτή.

10. Για τον καθορισμό των πιστωτών που προσμετρούνται στα ποσοστά της νόμιμης πλειοψηφίας, καθορίζονται τα εξής: Σύμφωνα με το άρθρο 100 του ΠτΚ παρ 2, η ημερομηνία που φέρει η κατάσταση των πιστωτών δεν μπορεί να είναι προγενέστερη των τριών μηνών από την ημερομηνία υποβολής της συμφωνίας στο Δικαστήριο. Επομένως η κατάσταση αυτή, θα πρέπει να έχει συνταχθεί με βάση στοιχεία του οφειλέτη, όπως αυτά προκύπτουν το τελευταίο τρίμηνο (απαιτήσεις του τελευταίου τριμήνου πριν την κατάθεση της αίτησης επικύρωσης).

Στο άρθρο 100 παρ 2 ΠτΚ, προβλέπεται, ότι πρέπει να περιλαμβάνονται όλοι οι πιστωτές ανεξάρτητα από το αν έχουν γενικά ή ειδικά προνόμια, οι απαιτήσεις των οποίων υπήρχαν κατά την ανωτέρω ημερομηνία, έστω και αν δεν είναι ληξιπρόθεσμες.

Όταν η συμφωνία προχωράει χωρίς την σύμπραξη του οφειλέτη, η κατάσταση των πιστωτών πρέπει να συντάσσεται, με βάση τις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις, εφόσον υπάρχουν ή βιβλία και στοιχεία του οφειλέτη ή τα βιβλία και στοιχεία των συμβαλλομένων πιστωτών ή αποφάσεις δικαστηρίου (άρθρο 100 παρ 3 ΠτΚ).

11. Για τα έγγραφα που συνοδεύουν την αίτηση και στηρίζουν τα παρεχόμενα στοιχεία υπάρχει διαφοροποίηση ως προς το προηγούμενο καθεστώς, ως προς τα εξής: Η αίτηση μπορεί να συνοδεύεται από τα έγγραφα αυτά, τα οποία μπορούν να προσκομισθούν και με τις προτάσεις κατά την συζήτηση. Η προσκόμισή τους στο Δικαστήριο αν και είναι κατά την νομοθετική διατύπωση δυνατή, στην πράξη είναι υποχρεωτική, καθώς με βάση τα έγγραφα αυτά, σε συνδυασμό με την έκθεση του εμπειρογνώμονα, μπορούν να αποδειχθούν τα στοιχεία όχι μόνο του ορισμένου, αλλά και της συνδρομής των προϋποθέσεων επικύρωσης. Στην περίπτωση συμφωνίας χωρίς την σύμπραξη του οφειλέτη, εκτός των ως άνω εγγράφων, προβλέπεται επί ποινή απαραδέκτου, συνυποβολή αίτησης του οφειλέτη σε κατάσταση πτώχευσης, την οποία απορρίπτει το Δικαστήριο, αν δεχθεί την αίτηση επικύρωσης. Σε περίπτωση όπου ο οφειλέτης δεν συνεργάζεται ως την συνυποβολή των εγγράφων, το δικαστήριο μπορεί να αναβάλει την έκδοση της απόφασης και να διατάξει την χορήγηση όλων των απαιτούμενων στοιχείων από τον οφειλέτη στον εμπειρογνώμονα. Ταυτόχρονα γίνεται παραπομπή στο άρθρο ΠΚ 232^A για την περίπτωση μη συμμόρφωσης.

12. Σχετικά με το περιεχόμενο της αίτησης του εμπειρογνώμονα εισάγονται οι εξής διαφοροποιήσεις:

α) Στην έκθεση δεν είναι απαραίτητη η σύναψη της κατάστασης των πιστωτών, διότι η κατάσταση επισυνάπτεται στην συμφωνία και περιλαμβάνεται στα υπόλοιπα έγγραφα για το ορισμένο της αίτησης.

β) Ο εμπειρογνώμονας πρέπει πλέον να βεβαιώνει στην έκθεσή του, την ακρίβεια και την εγκυρότητα της κατάστασης των πιστωτών, ώστε να μειώνεται η δυσκολία των πτωχευτικού δικαστηρίου να ελέγξει την ύπαρξη και το μέγεθος των απαιτήσεων (υπήρχε δυσκολία ήδη υπό το σύστημα της συμφωνίας του άρθρου 44 Ν. 1892/1990).

γ) Στην έκθεση του εμπειρογνώμονα, πρέπει να περιλαμβάνονται όλα τα απαιτούμενα στοιχεία, αφού γίνει επαλήθευση των στοιχείων του οφειλέτη.

δ) Καταργείται η ρύθμιση του προηγούμενου καθεστώτος, σύμφωνα με την οποία, τα στοιχεία της έκθεσης μπορούσαν να περιλαμβάνονται στην αίτηση, στην οποία και παρέπεμπε ο εμπειρογνώμονας.

Όταν η συμφωνία γίνεται χωρίς την σύμπραξη του οφειλέτη, ο εμπειρογνώμονας εκφράζει γνώμη για τις προϋποθέσεις, που θέτει το άρθρο 101 παρ 2 του ΠτΚ, ως προς την παύση των πληρωμών της επιχείρησης και την έλλειψη επαρκούς περιουσίας, για την ικανοποίηση των μετόχων ή εταίρων σε περίπτωση πτώχευσης. Τέλος ο εμπειρογνώμονας δεν επιλέγεται πλέον μόνο από τον οφειλέτη, αλλά από κοινού με τους συμβαλλόμενους πιστωτές, ώστε να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη αξιοπιστία.

13. Για την κλήτευση που προβλέπεται στο άρθρο 105 ΠτΚ, εισάγεται υποχρέωση κλήτευσης με ποινή απαραδέκτου, 20 ημέρες πριν την συζήτηση του οφειλέτη, όταν δεν συμπεριλαμβάνεται στους αιτούντες (παρ.2) και αφορά τόσο την περίπτωση συμφωνίας με την σύμπραξη του οφειλέτη, κατά την οποία την αίτηση καταθέτει συμβαλλόμενος πιστωτής, όσο και στην περίπτωση όπου η συμφωνία γίνεται χωρίς την σύμπραξη του οφειλέτη.

Εισάγεται και νέα ρύθμιση σύμφωνα με την οποία με επιμέλεια του αιτούντα ή των αιτούντων, η αίτηση επικύρωσης δημοσιεύεται εντός 5 εργασίμων ημερών στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολουμένων –Τομέας Ασφάλισης Νομικών (ΕΤΑΑ-ΤΑΝ) και στο Γ.Ε.ΜΗ.

14. Σχετικά με τα προληπτικά μέτρα (άρθρο 106-106^α ΠτΚ), όπως ήδη έχει αναλυθεί προβλέπεται διπλό σύστημα αναστολής ατομικών διώξεων (Πρόκειται για την αρχή της αναστολής των ατομικών «καταδιώξεων, που διαχρονικά ίσχυε στο Πτωχευτικό Δίκαιο, βλ. σχετικά Κοτσίρη, Η διαδικασία συνδιαλλαγής σελ. 58. Σύμφωνα με τη Σύσταση (υπό II 5γ) αφορά στην αναστολή δικαιώματος του πιστωτή να επιδιώξει την ικανοποίηση απαίτησης έναντι του οφειλέτη) ήτοι:

α) αυτοδίκαιη (αυτόματη) αναστολή με την κατάθεση της αίτησης επικύρωσης, για το διάστημα από την κατάθεση της αίτησης επικύρωσης και μέχρι την έκδοση σχετικής απόφασης του δικαστηρίου, με ανώτατη διάρκεια 4 μηνών. Εφαρμόζεται μία φορά ανά οφειλέτη και αφορά στην ικανοποίηση των πιστωτών, οι απαιτήσεις των οποίων γεννήθηκαν πριν την αίτηση επικύρωσης.

και

β) δυνητική αναστολή, τόσο μετά την κατάθεση της αίτησης επικύρωσης, όσο και πριν από αυτή. Επομένως εισάγονται 3 περιπτώσεις αναστολής, με περιορισμένη χρονική διάρκεια και έκταση ως προς τις απαιτήσεις που καταλαμβάνει.

Για την δυνητική αναστολή πριν την κατάθεση της αίτησης, που προβλέπεται στο άρθρο 106^α, θέτει ο νομοθέτης ότι τα προληπτικά μέτρα του άρθρου 10 του ΠτΚ, μπορούν να ληφθούν και πριν την κατάθεση της αίτησης επικύρωσης κατά την διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων.

Θα πρέπει για αποφυγή καταστρατηγήσεων να συνοδεύεται από έγγραφη δήλωση των πιστωτών τουλάχιστον του 20% των απαιτήσεων και ισχύουν από την κατάθεση της αίτησης και με ανώτατο όριο 4 μήνες.

Η αίτηση πρέπει να δημοσιεύεται στο Δελτίο Δικαστικών αποφάσεων.

Η δυνητική αναστολή λήψης προληπτικών μέτρων της ΠτΚ 10, μετά την κατάθεση της αίτησης επικύρωσης, ρυθμίζεται στο άρθρο 106^α παρ. 1.

Γίνεται με αίτηση οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον και καταλαμβάνει απαιτήσεις που έχουν γεννηθεί πριν την υποβολή της αίτησης επικύρωσης και ισχύει μέχρι την έκδοση της σχετικής απόφασης.

Με τις ίδιες νομοθετικές ρυθμίσεις, αναστολή μπορεί να διαταχθεί και στην περίπτωση παράδοσης της περιόδου των 4 μηνών της αυτοδίκαιης αναστολής.

15. Οι ρυθμίσεις που αφορούν την θέση των εγγυητών μετά την επικύρωση της συμφωνίας περιλαμβάνονται στο άρθρο 106γ παρ 2 του ΠτΚ και συνοψίζονται ως εξής:

α. τα δικαιώματα των πιστωτών κατά των εγγυητών και συνοφειλετών εις ολόκληρο του οφειλέτη, καθώς και τα υφιστάμενα δικαιώματά τους, σε περιουσιακά αντικείμενα τρίτων, περιορίζονται στο ίδιο ποσό με την απαίτηση κατά του οφειλέτη, εκτός αν δεν συναινεί ο πιστωτής.

β. Αν ο εξασφαλιζόμενος πιστωτής δεν συναινεί, η ευθύνη του εγγυητή περιορίζεται όταν ο εγγυητής είναι φυσικό πρόσωπο συνδεδεμένο με τον οφειλέτη (σύζυγοι, συγγενείς εξ αίματος ή εξ αγχιστείας, μέχρι δεύτερου βαθμού).

γ. το δικαίωμα αναγωγής του εγγυητή σχετίζεται με τον τρόπο ευθύνης που προβλέπεται στην συμφωνία. Η νέα ρύθμιση συστοιχίζεται με τον παρεπόμενο χαρακτήρα της εγγύησης, που συνίσταται στην εξάρτηση της ενοχής του εγγυητή από εκείνη του πρωτοφειλέτη (Αλ. Ρόκα Προπρωχευτική διαδικασία εξυγίανσης επιχειρήσεων εκδ. 2^η 2014 σελ. 251).

16. Τέλος εισάγεται δυνατότητα της τροποποίησης της συμφωνίας, κατά το μέρος που αφορά τους όρους της μεταβίβασης της επιχείρησης ή μέρους της.

Μπορεί να γίνει υπό τις γενικές προϋποθέσεις που αφορούν την τροποποίηση της συμφωνίας της ΠτΚ 106 Β παρ. 11 και 2 ειδικότερων προϋποθέσεων:

α. την μεταβολή των στοιχείων του μεταβιβαζόμενου ενεργητικού έως την ημερομηνία της συζήτησης της αίτησης επικύρωσης και

β. με την προσκόμιση με τις προτάσεις συμπληρωματικής έκθεσης του ορισθέντος εμπειρογνώμονα επί των τροποποιούμενων όρων».

Λίστα Βιβλιογραφικών Αναφορών 6^{ου} Κεφαλαίου

Σκαλίδη, Ε. Χάρις. «Η αναμόρφωση της προπρωχευτικής διαδικασίας εξυγίανσης με τον Ν. 4446/2016» ΔΕΕ 6/2017 σελ.755-765

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ – ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Πτώχευση και εξυγίανση έχουν κοινότοπο; Τι σκοπό έχουν γενικότερα;

Με τη θέσπιση του νέου νόμου αντιλαμβανόμαστε ότι πλέον γίνεται πολύ πιο απλή, η διαδικασία υπαγωγής στη διαδικασία εξυγίανσης των επιχειρήσεων-ή κατά άλλη έκφραση, η τροποποίηση της μορφής διαδικασίας (κατά την εισηγητική έκθεση)- οι οποίες βρίσκονται, σε κατάσταση παύσης πληρωμών. Η πτώχευση και η εξυγίανση σε μεγάλο βαθμό ταυτίζονται. από την άποψη των προϋποθέσεων της υπαγωγής σε αυτές, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι οι δύο αυτές έννοιες έχουν και ταυτόσημο σκοπό.

Γιατί σκοπός της πτώχευσης, είναι η συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών μέσα από τη ρευστοποίηση της περιουσίας του οφειλέτη, ή με κάποιο άλλο τρόπο που προβλέπει την αναδιοργάνωση αλλά και κυρίως τη διάσωση της επιχείρησης του οφειλέτη.

Ενώ από την άλλη πλευρά, ο κύριος σκοπός της εξυγίανσης είναι, η με κάθε τρόπο αποφυγή της πτώχευσης των βιώσιμων επιχειρήσεων. Παρά το γεγονός ότι η διάσωση της επιχείρησης του οφειλέτη φαίνεται να αποτελεί σκοπό της πτώχευσης, στην ουσία είναι το βασικότερο μέσο ως προς τον υπέρτατο σκοπό δηλαδή την προστασία και την εξασφάλιση των συμφερόντων των πιστωτών και στη τελική την αποπληρωμή τους.

Αντίθετα, όσον αφορά την εξυγίανση, η διάσωση της επιχείρησης του οφειλέτη αναβαθμίζεται από μέσο σε σκοπό της διαδικασίας. Γιατί η διάσωση αφορά την επιχείρηση.

Επομένως θα μπορούσε να λεχθεί ότι η διαφορά είναι ότι η συλλογική ικανοποίηση για μεν την πτώχευση αποτελεί σκοπό (ΠτΚ 1), ενώ στην διαδικασία εξυγίανσης όριο της συμφωνίας (Ευαγ. Περάκης Πτωχευτικό Δίκαιο 3^η έκδοση 2017 σελ 58 Νομική Βιβλιοθήκη).

Ο νομοθέτης κάνει ειδική αναφορά σε διάφορες παραμέτρους τόσο οικονομικές όσο και κοινωνικές με κοινό παρονομαστή όλων τη διάσωση των υπερχρεωμένων επιχειρήσεων. Αλλά και στη διάσωση των θέσεων εργασίας, την διάσωση της άυλης αξία της επιχείρησης του οφειλέτη, τις επενδύσεις που έχουν γίνει, καθώς και άλλα σημαντικά ζητήματα. Βέβαια και

στην ίδια την διαδικασία εξυγίανσης τίθεται ως κριτήριο να μην παραβλέπεται η συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών.

Η διαδικασία εξυγίανσης είναι ουσιαστικά κάποιο είδος προετοιμασίας - προεργασίας για τις πτωχευτικές διαδικασίες που θα ακολουθήσουν. Γιατί μην ξεχνάμε ότι βρίσκεται εντός της πτωχευτικής διαδικασίας.

Η δυνατότητα υπαγωγής στη διαδικασία εξυγίανσης, επιχειρήσεων που έχουν κάνει παύση πληρωμών και έχουν σοβαρές προοπτικές διάσωσης, δείχνει την πρόθεση του νομοθέτη να αποφευχθούν όσο είναι δυνατό οι πτωχεύσεις. Είναι γεγονός ότι μια επιχείρηση αν δε πτωχεύσει είναι δυνατό να γίνει πιο ελκυστική και να προσελκύσει νέες επενδύσεις, αφού ο επενδυτής θα προτιμήσει να ξεκινήσει την επένδυσή του από μία υφιστάμενη επιχείρηση που χρειάζεται ρευστότητα για να διασωθεί και να αναπτυχθεί, παρά να ξεκινήσει και πάλι από το μηδέν. (Μ. Αγγελάκης, Οι αλλαγές που επήλθαν στον Πτωχευτικό Κώδικα με τον ν. 3588/2007 2010 σελ 856)

Δεν πρέπει να ξεχνάμε, ότι είναι τέτοιες οι κοινωνικοοικονομικές συνθήκες στην Ελλάδα, που συνδέεται η πτώχευση με την αποτυχία του οφειλέτη και απαξιώνεται η επιχείρηση όταν φτάσει να υπαχθεί στην πτωχευτική διαδικασία. Μέσα σε αυτό το κλίμα, οποιαδήποτε απόπειρα εξυγίανσης, ενισχύεται για τις βιώσιμες επιχειρήσεις. Είναι δεδομένο ότι κανένας οφειλέτης δε μπορεί να επιλέξει την διαδικασία της πτώχευσης εφόσον μπορεί να επιλέξει τη διαδικασία της εξυγίανσης, ώστε να τεθεί ο μηχανισμός διάσωσης της επιχείρησης. Αν η εξυγίανση δεν ευδοκιμήσει, τότε σε κάθε περίπτωση η λύση της πτώχευσης αποτελεί μονόδρομο, χωρίς να υπάρχουν άλλες επιλογές. (Σπ. Ψυχομάνης, Πτωχευτικό Δίκαιο 2011 Δ' Έκδοση Σάκκουλας)

7.1 Έρευνα

Έρευνα και στατιστικά αποτελέσματα

Από την έναρξη της διαδικασίας, είναι πολύ εντυπωσιακός ο αριθμός των αιτήσεων των ενδιαφερομένων οφειλετών για την υπαγωγή τους. Γιατί υπάρχει από την μια η οικονομική κρίση που οδηγεί τις επιχειρήσεις προς αυτό το μονοπάτι και από την άλλη υπάρχει κατάχρηση του μέτρου εκ μέρους των επιχειρηματιών που αύξησαν κατακόρυφα τις αιτήσεις υπαγωγής στη

διαδικασία. Λόγω της κατάχρησης, οι αιτήσεις υπόκεινται σε πολύ μεγαλύτερο έλεγχο από ότι γινόταν τα παλαιότερα χρόνια. (άρθρο από την huffpost greece ημερομηνία ανάκτησης 28.06.2016https://www.huffingtonpost.gr/2016/06/28/oikonomia-arthro-99-marinopoulos_n_10712190.html)

Το Πρωτοδικείο Αθηνών

Από τις αρχές του 2007 μέχρι και το 2011, έχουν κατατεθεί στο Πρωτοδικείο της Αθήνας, πάνω από 100 αιτήσεις, αριθμός ρεκόρ για τα ελληνικά δεδομένα. Αν σκεφτεί κανείς την αυξητική τάση των τελευταίων ετών, θα καταλάβει πόσο σημαντική είναι η διαδικασία, αφού δίνεται έμφαση στην πρόληψη και στην ανάγκη διάσωσης παραγωγικών πόρων, ταυτόχρονα με την συλλογική ικανοποίηση των δανειστών. Είναι ενδεικτικό το γεγονός ότι το 2007 έγινε μόνο μια αίτηση, ενώ το 2008 έγιναν 58 αιτήσεις, δείχνοντας την αυξητική τάση στη διαδικασία, το 2009 οι αιτήσεις έγιναν 107, το 2010 οι αιτήσεις έγιναν 136 και τέλος το 2011 είχαμε 151 αιτήσεις. Οι αιτήσεις καταχωρούνται ξεχωριστά σε ειδικά βιβλία για εταίρους και σε άλλα για φυσικά πρόσωπα. (Πηγή από το δικηγορικό γραφείο Καραγιάννης <https://www.karagiannislawfirm.gr>)

Αιτήσεις στο πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης

Ακόμη και στη Θεσσαλονίκη μέχρι το 2012 είχαμε συνολικά 288 αιτήσεις για υπαγωγή στην διαδικασία. Οι περισσότερες από τις αιτήσεις, αφορούσαν ανώνυμες εταιρίες ενώ και οι 88 αιτήσεις ήταν από φυσικά πρόσωπα. Μεγαλύτερο ποσοστό κατάθεσης αιτήσεων παρατηρείται από τις εταιρίες επί του κατασκευαστικού τομέα, των οικοδομικών υλικών, και όσων γενικότερα εμπλέκονται με τον κλάδο της οικοδομής, κλάδος που έχει πληγεί ανεπανόρθωτα. Γενικότερα από το 2007 έως και το 2015 έχουν κατατεθεί 1024 αιτήσεις, στο πρωτοδικείο Αθηνών, σύμφωνα με τα στοιχεία που δόθηκαν στη βουλή. Σύμφωνα με τα δημοσιευμένα στοιχεία, από 2012 έως το 2015, το σύνολο των εταιριών που κατέθεσαν αιτήσεις για την υπαγωγή τους στην προπρωχευτική διαδικασία είναι 1.940. Από αυτές τις εταιρίες οι 783 είναι ενεργές, ενώ οι 513 από αυτές διαγράφησαν ακόμη και από το ΓΕΜΗ. Ενώ οι 51 από αυτές έχουν τεθεί σε καθεστώς εκκαθάρισης και λύσης, ενώ ακόμη 534 τέθηκαν σε διαδικασία πτώχευσης. (από την εφημερίδα capital 2.2.2016 <http://www.capital.gr/epikairota/3100588/stoixeia-apo-ta-protodikeia-gia-tis-aitiseis-upagogeis-etaireion-sto-arthro-99>)

Η διετία 2011-2012 και η κομβική της σημασία

Σημαντική ήταν και η διετία 2011-2012, όπου ζήτησαν τότε να υπαχθούν 548 εταιρίες όπου λόγω του μνημονίου είχαν φτάσει στο χείλος του γκρεμού και το μόνο που μπορούσαν να

κάνουν είναι η αίτηση για να υπαχθούν στη διαδικασία εξυγίανσης. Είναι πολύ σημαντικό να αναφέρουμε ότι εταιρίες όπως ο ελεύθερος τύπος, ο Τεγόπουλος, η τυποεκδοτική, το e-shop, τα καταστήματα glu, η εταιρία του Λαυρεντιάδη, η μεγάλη κατασκευαστική του Μπάμπη Βωβού, ακόμη και ο Πετζετάκης. Όλες αυτές οι πολύ μεγάλες εταιρίες -κολοσσοί υπήχθησαν στη διαδικασία, κυρίως για να προσπαθήσουν, να λύσουν τα όποια προβλήματα και να σώσουν «οτιδήποτε αν σώζεται». (πηγή από την iefimerida ημερομηνία ανάκτησης 30.1.2013 <http://www.iefimerida.gr/news/88345>)

Επιπλέον κάποιες πολύ μεγάλες εταιρίες όπως η Betanet η οποία αν και οφείλει στους εργαζόμενους δεδουλευμένα μηνών, εμφανίζεται να κάνει έργα. Αντίστοιχα και η εταιρία Αφοί Μεσοχωρίτη ΑΤΕ, η οποία έκανε αίτηση υπαγωγής στο άρθρο 99 και η οποία έγινε δεκτή, στις 31/3/2009, και η οποία είχε απλήρωτους εργαζόμενους και συνεργάτες επί πολλούς μήνες. Ένα ακόμη παράδειγμα εταιρίας είναι η Altec Telecom: Παρά την αρχική αίτηση υπαγωγής στο άρθρο 99, τελικά δεν υποστήριξε το αίτημά της και στη συνέχεια πτώχευσε. Οι περίπου 90 εργαζόμενοί της, ακόμα παλεύουν να πάρουν τις αμοιβές που τους οφείλονται και τις αποζημιώσεις τους, που ανέρχονται σε 300.000 ευρώ, κάτι που προφανώς πολύ δύσκολα θα καταφέρουν. Τελευταίο παράδειγμα, η εταιρία Teledome: όπου έχουμε άλλη μια περίπτωση υποβολής αίτησης συνδιαλλαγής όπως λεγόταν τότε η διαδικασία, η οποία κατέληξε σε πτώχευση τον περασμένο Δεκέμβριο. (πηγή από εφημερίδα dealnews on line <http://www.dealnews.gr/epixeiriseis/item/>)

Λόγω της έλλειψης ρευστότητας και της δυσκολία επιβίωσης των ελληνικών επιχειρήσεων, πάρα πολλές επιχειρήσεις θέλουν να υπαχθούν το γρηγορότερο στο άρθρο 99., χωρίς να είναι σε καμία περίπτωση βέβαιο ότι οι εταιρίες που θα υπαχθούν σε αυτό θα ανακάμψουν. Παρόλα αυτά, ένα πολύ μικρό ποσοστό πετυχαίνει να υπαχθεί. Από το 2007 έως το 2011, διάστημα στο οποίο έχουν γίνει 100 αιτήσεις, μόλις οι 50 κατάφεραν να επικυρώσουν την συμφωνία εξυγίανσης. Αυτό εξηγεί την δυσκολία της διαπραγμάτευσης και την υπαγωγή στη διαδικασία. (από εφημερίδα πρώτο θέμα με ημερομηνία ανάκτησης 30.01.2013, <http://www.protothema.gr/economy/article/253907/aytes-einai-oi-640-etaireies-poy-ptoxeysan/>)

Αξίζει να αναφερθεί, ότι στο Πρωτοδικείο Αθηνών, από την θέσπιση του θεσμού (15.9.2011) μέχρι και το τέλος του 2013, κατατέθηκαν 242 αιτήσεις, κάποιες από τις οποίες αφορούσαν ίδιους οφειλέτες οι οποίοι υπέβαλαν εκ νέου αίτηση, μετά από την απόρριψη της προηγούμενης αιτήσεως ή της παραίτησης από αυτήν. Ειδικότερα, 30 αιτήσεις κατατέθηκαν το 2011 (από τον Σεπτέμβριο ως τον Δεκέμβριο), 150 το 2012, και 62 το 2013. Από τις αιτήσεις αυτές, περίπου το 85% αφορούσε το άνοιγμα της διαδικασίας εξυγίανσης, ενώ το υπόλοιπο 15%, αφορούσε

άμεση επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης. Ωστόσο, από τις αιτήσεις για το άνοιγμα της διαδικασίας έως το 2014, μόνο μία κατέληξε στο τελικό στάδιο επικύρωσης συμφωνίας (Πρόκειται για την απόφαση ΠΠρΑθ 573/2013 ΕΠΗΛΟΠΟΠΑ Α.Ε.) (στις υπόλοιπες περιπτώσεις, είτε ο αιτών παραιτήθηκε από το δικόγραφο, είτε το δικαστήριο απέρριψε την αίτηση, ή την έκανε δεκτή αλλά δεν συνήφθη συμφωνία εντός του τασσόμενου χρονικού πλαισίου ή είναι υπό εξέλιξη).

Από τον Σεπτέμβριο του 2011 έως το τέλος του 2013 το Πρωτοδικείο Αθηνών, συνολικά εξέδωσε 14 αποφάσεις με τις οποίες επικυρώθηκε συμφωνία εξυγίανσης (11 περιπτώσεις αφορούσαν άμεση επικύρωση, 1 περίπτωση αφορούσε επικύρωση μετά από άνοιγμα διαδικασίας εξυγίανσης και 2 περιπτώσεις αφορούσαν επικύρωση, μετά από άνοιγμα διαδικασίας συνδιαλλαγής κατά το άρθρο 14 παρ 2 Ν. 4013/2011).

Το έτος 2013

Το 2013 οι αιτήσεις πολλαπλασιάστηκαν ακόμη περισσότερο. Οι αιτήσεις για την ακρίβεια ήταν 175 στην Αθήνα, 58 στην Πάτρα, 48 στην Θεσσαλονίκη, 41 στον Πειραιά. Ξεχωρίζουν μεγάλες εταιρίες διαφήμισης, ένδυσης, κατασκευών και ακινήτων, όπως οι εταιρίες ΜΠΑΜΠΗΣ ΒΩΒΟΣ, η Puma, η Neoset, η Σιδηρομπετόν, αλλά και πολλές άλλες. Αλλά και από τη Θεσσαλονίκη η Πετζετάκης βορείου Ελλάδος, ο Σιδέρης με τη βιοτεχνία έτοιμων ενδυμάτων αλλά και άλλες βιομηχανίες με μεγάλη παράδοση.

Ο όγκος των αιτήσεων που υποβλήθηκαν, οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι το δικαστήριο έχει την δυνατότητα να παράσχει αναστολή ατομικών διώξεων ενώ η διαδικασία συνεχίζεται.

Από τις 187 αιτήσεις αναστολής, το αρμόδιο δικαστήριο στην Αθήνα έκανε δεκτές τις 154 (κατά την ίδια χρονική περίοδο). Από αυτό προκύπτει ότι τα αιτήματα λήψης προληπτικών μέτρων και προσωρινής διαταγής, γίνονται δεκτά κατά ποσοστό περίπου 70%. (Αλ. Ρόκας Προπρωχευτική Διαδικασία εξυγίανσης των επιχειρήσεων 2014, εκδόσεις Σάκκουλα σελ 283).

Ωστόσο, κατά την ίδια χρονική περίοδο, λιγότερες από 20 συμφωνίες εξυγίανσης επικυρώθηκαν δικαστικά. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι περίπου όλες αυτές οι υποθέσεις, περιλάμβαναν συμφωνίες «pre pack», ήτοι προς άμεση επικύρωση. Η προηγούμενη μορφή της διαδικασίας που αποτελείτο από 3 στάδια (ήτοι άνοιγμα της διαδικασίας, διαπραγματεύσεις και επικύρωση) παρουσιάζεται στην πράξη να εξυπηρετεί τους οφειλέτες που αναζητούν να καθυστερήσουν όσο το δυνατόν περισσότερο τις προσπάθειες ικανοποίησης των πιστωτών.

(Paulus, C., Ποταμίτης, Σ., Ρόκας, Α., Tirado I., (2015). Το Πτωχευτικό Δίκαιο ως ένας από τους βασικούς πυλώνες της οικονομίας της αγοράς Κριτική Επισκόπηση του ελληνικού Πτωχευτικού Δικαίου ΔΕΕ 11/2015 σελ. 1072).

Από το 2015 και έπειτα

Το 2015, ακόμη και η «on telecom», εταιρία κολοσσός, αλλά με χρέη πάνω από 400 εκατομμύρια ευρώ, έκανε αίτηση στο Πρωτοδικείο, για υπαγωγή στη διαδικασία, η οποία όμως απορρίφθηκε από το Πρωτοδικείο Αθηνών, ενώ αντίθετα από την άλλη, έγινε δεκτή η αίτηση της εταιρίας «ΜΠΑΜΠΗΣ ΒΩΒΟΣ», για μια από τις επιχειρήσεις του ομίλου και υπήχθη στο άρθρο 99. Το επιχειρηματικό πλάνο που παρουσίασε η εταιρία, ήταν βιώσιμο και μπορούσε, αν υλοποιείτο, να σταματήσει την ζημιά της εταιρείας και να επανέλθει η κερδοφορία. Για αυτό και εγκρίθηκε η διαγραφή «ρεκόρ», σχεδόν του ποσού των 300 εκατομμυρίων ευρώ, έναντι συνολικών υποχρεώσεων 600 εκατομμυρίων ευρώ από τη συγκεκριμένη εταιρία. Ενώ την ίδια στιγμή, οι πιστωτές για να μην χάσουν τα χρήματα τους «παίρνουν στην ιδιοκτησία τους» ακίνητα έναντι των οφειλών, ώστε να πληρωθούν.

Με πιο ρεαλιστική ματιά, διαπιστώνει κανείς, ότι είναι πολύ λίγες οι επιχειρήσεις οι οποίες έχουν καταφέρει να μπουκ στη διαδικασία εξυγίανσης, και ακόμη λιγότερες αυτές που κατάφεραν να εξυγιανθούν και να μπουκ σε καθεστώς ανάπτυξης. Δεν διασφαλίζει ο νόμος, ότι η εταιρία θα μπορέσει να διασωθεί από το οικονομικό αδιέξοδο, απλά προσπαθεί να κερδίσει χρόνο και να βρει εναλλακτικές λύσεις, για να ξεπεράσει τη χρεωκοπία. Παλαιότερα είχε διαπιστωθεί ότι μεγάλες εταιρίες είχαν λάβει σημαντικά ποσά, τα οποία όμως, αντί να «μπουκ» στα ταμεία της εταιρείας, χρησιμοποιήθηκαν προς όφελος των εταίρων, ενώ είχαν ζητήσει την υπαγωγή τους στο άρθρο, ώστε να γλιτώσουν τις όποιες συνέπειες.

Άλλες μεγάλες εταιρείες και όμιλοι με μεγάλη ιστορία, αλλά και σοβαρά οικονομικά προβλήματα, που αιτήθηκαν εξυγίανση είναι οι ακόλουθες: Οι εταιρίες: ΑΓΝΟ, Neoset, FOKAS, ΜΠΑΜΠΗΣ ΒΩΒΟΣ, SATO, Imperio, PC SYSTEMS, Ναυπηγεία Ελευσίνας, Alapis, Microland, Ατλάντικ, ΣΑΟΣ, BETANET, ALTER, Τεγόπουλος, Ελληνικές Ιχθυοκαλλιέργειες, Αφοί Μεσοχωρίτη, ΕΔΡΑΣΗ, ΑΤΤΙΚΑΤ, Ridenco, Πετζετάκις. (Άρθρο από την εφημερίδα Παραπολιτικά ημερομηνία ανάκτησης 31.05.2015 με τίτλο: Ουρές για το άρθρο 99. Τι κερδίζουν και τι χάνουν οι επιχειρήσεις Βωβός και on Telecom (από την final press. gr με ημερομηνία ανάκτησης 31.5.2015 <http://www.fpress.gr/epixeiriseis/story/32823/oyres-gia-to-arthro-99-ti-kerdizoyn-kai-ti-xanoyn-oi-epixeiriseis-vovos-kai-on-oi-teleytaioi>)

Αριθμός των αιτήσεων υπαγωγής

Από την έναρξη της διαδικασίας συνδιαλλαγής και μετέπειτα διαδικασία εξυγίανσης και μέχρι τώρα, είναι πολύ εντυπωσιακός ο αριθμός των οφειλετών που έχουν υπαχθεί στην διαδικασία ή έχουν κάνει αίτηση υπαγωγής. Από την θέσπιση της διαδικασίας εξυγίανσης, έχουν κάνει αίτηση, μόνο στην Θεσσαλονίκη πάνω από 500 επιχειρήσεις. Από αυτές, ελάχιστες έχουν καταφέρει να έρθουν σε συμφωνία εξυγίανσης, και πολλές εταιρίες ή δεν έχουν υπαχθεί στη διαδικασία ή έχουν ακυρωθεί τα όποια αιτήματα τους. Υπάρχει πλήθος απορριπτικών αποφάσεων επί των αιτημάτων για την υπαγωγή στην διαδικασία και για την επικύρωση της συμφωνίας εξυγίανσης. Όλες αυτές οι εταιρίες που εισήλθαν στη διαδικασία και εντάχθηκαν στο νόμο πέτυχαν την αναστολή ατομικών διώξεων χωρίς πραγματική πρόθεση επίτευξης συμφωνίας εξυγίανσης. Δεν λείπουν βέβαια και οι πραγματικά σοβαρές προσπάθειες για την υπαγωγή στη διαδικασία εξυγίανσης, με εταιρίες που πραγματικά θέλουν να σωθούν και το επιδιώκουν. (Άρθρο από την εφημερίδα καθημερινή με ημερομηνία ανάκτησης 20.08.2017, στην οικονομική στήλη φοροδοξίες <http://www.kathimerini.gr/923183/article/oikonomia/epixeirhseis/forodo3ies-gnwrizete-oti>).

Η διαδικασία εξυγίανσης στην μέχρι τώρα εφαρμογή της, δεν έχει εξελιχθεί σε «μαζικό όπλο» για την αντιμετώπιση της αφερεγγυότητας (ή την προσπάθεια καθυστέρησης της πτώχευσης). Στην διαδικασία συνδιαλλαγής ο αριθμός των αιτήσεων ήταν μεγαλύτερος, αλλά κυριαρχούσαν καταχρηστικά αιτήματα.

Είναι θεμιτή η φιλοδοξία του δικαίου της εξυγίανσης να υφίσταται μικρότερος αριθμός υπαγωγών στην διαδικασία, μεγαλύτερος όμως αριθμός συμφωνιών. Το δικαστικό σύστημα δεν θα ήταν σε θέση να επεξεργασθεί χιλιάδες αιτήματα επιχειρήσεων για διευθέτηση του χρέους τους, δεδομένου ότι οι μισές ελληνικές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες.

Συμπερασματικά η διαδικασία εξυγίανσης δεν αποτελεί πανάκεια, αλλά υφίσταται ως επιλογή στο νομικό σύστημα, όπου μπορούν να εκμεταλλευθούν όσες επιχειρήσεις θεωρούν ότι πληρούν τους όρους αυτής και θέλουν να προχωρήσουν σε δικαστική επικύρωση της συμφωνίας. (Αλ. Ρόκας Πτώχευτική Διαδικασία Εξυγίανσης των Επιχειρήσεων 2014 σελ 284 εκδόσεις Σάκκουλα

I. Αποφάσεις που επικυρώνουν συμφωνία εξυγίανσης

	Απόφαση	Κλάδος δραστηριοποίησης, νομική μορφή	Παρατηρήσεις
1	ΠΠρΑθ 539/2012, ΕΕμπΔ 2013,144 = ΔΕΕ 2012, 1161 = ΔΦΝ 2012,893	Ένδυση, ΑΕ	Άμεση επικύρωση (άρ. 106β)
2	ΠΠρΑθ 1288/2012, ΔΕΕ 2012,1162	Κατασκευαστική, ΑΕ	Ύστερα από άνοιγμα διαδικασίας συνδιαλλαγής με την απόφ. 555/2011
3	ΠΠρΑθ 1289/2012	Ένδυση, ΑΕ	Άμεση επικύρωση (άρ. 106β)
4	ΠΠρΑθ 1347/2012	Μεταλλικές κατασκευές, ΑΕ	Ύστερα από άνοιγμα διαδικασίας συνδιαλλαγής με την απόφ. 941/2011
5	ΠΠρΑθ 104/2013	Ιδιωτική Κλινική, ΑΕ	Άμεση επικύρωση (άρ. 106β)
6	ΠΠρΑθ 396/2013	Εμπορία ενεργειακών συστημάτων, ΑΕ	Άμεση επικύρωση (άρ. 106β)
7	ΠΠρΑθ 397/2013	Ένδυση, ΑΕ	Άμεση επικύρωση (άρ. 106β)
8	ΠΠρΑθ 435/2013	Ένδυση, ΑΕ	Άμεση επικύρωση (άρ. 106β)
9	ΠΠρΑθ 455/2013	Ιδιωτική Κλινική, ΑΕ	Άμεση επικύρωση (άρ. 106β)
10	ΠΠρΑθ 517/2013	Διαφήμιση, ΑΕ	Άμεση επικύρωση (άρ. 106β)
11	ΠΠρΑθ 573/2013	Επιπλοποιία, Α Ε	Ύστερα από άνοιγμα διαδικασίας εξυγίανσης με την απόφ. 1065/2012

12	ΠΠρΑθ 650/2013, ΕΕμπΔ 2013,446	Είδη γραφείου, ΑΕ	Άμεση επικύρωση (άρ. 106β)
13	ΠΠρΑθ 1264/2013 (διαθέσιμη στο Παράρτημα ΙΧ)	Παιδική ένδυση, ΑΕ	Άμεση επικύρωση (άρ. 106β)
14	ΠΠρΠειρ 5943/2012	Τεχνικά έργα, ΑΕ	Άμεση επικύρωση (άρ. 106β)
15	ΠΠρΠειρ 3026/2013	Ένδυση, ΑΕ	Άμεση επικύρωση (άρ. 106β)
16	ΠΠρΛαρ 47/2012, ΔΕΕ 2012,1035	[Άγνωστος], ΑΕ	Ύστερα από άνοιγμα δια- δικασίας συνδιαλλαγής με Την απόφ. 102/2010
17	ΠΠρΚαβ 20/2013, ΕττισκεΔ 2013,205	Μεταλλικά προϊόντα, ΑΕ	Άμεση επικύρωση (άρ. 106β)
18	ΠΠρΑλεξ 102/2013, δημ. σε Δελτίο Ταμείου Νομι- κών (τ. 9560), και σε ΤΝΠ ΔΣΑ	Ανακυκλωτική, ΑΕ	Ύστερα από άνοιγμα δια- δικασίας εξυγίανσης με την απόφ. 9/2013
19	ΠΠρΛαμ 14/2013	Αγροτικά προϊόντα, ΑΕ	Άμεση επικύρωση (άρ. 106β)
20	ΤρΕφΒορΑιγ 124/2013, ΔΕΕ 2014 (υπό έκδοση)	Ναυτιλιακή, ΑΕ (εισηγμένη)	Άμεση επικύρωση (άρ. 106β), εξαφανίζοντας την απορριπτική απόφ. ΠΠρΜοτ8/2013

II. Αποφάσεις που απορρίπτουν την επικύρωση συμφωνίας εξυγίανσης

	Απόφαση	Κλάδος δραστηριοποίησης, νομική μορφή	Παρατηρήσεις
1	ΠΠρΑΘ-244/2013	Καταναλωτικός συνεταιρισμός	Απόρριψη αίτησης άρ. 106β για λόγους ουσίας
2	ΠΠρΑΘ 543/2013	Έργα καθαρισμού, ΑΕ	Απόρριψη αίτησης άρ. 106β για λόγους ουσίας
3	ΠΠρΑΘ 973/2013	Ένδυση, ΑΕ	Απόρριψη αίτησης άρ. 106β για τυπικούς λόγους
4	ΠΠρΘεσ 2335/2012, ΕπισκεΔ 2012,1008	Εστίαση, ΑΕ	Απόρριψη αίτησης άρ. 106β για λόγους ουσίας
5	ΠΠρΠειρ 1639/2013, ΕλλΔνη 2013,1124	Εμπορία χάρτου, ΑΕ	Απόρριψη αίτησης άρ. 106β για λόγους ουσίας

III. Λοιπές αποφάσεις

	Απόφαση	Κλάδος δραστηριοποίησης, νομική μορφή	Παρατηρήσεις
1	ΠΠρΑΘ 881/2013	Κατασκευαστική, ΑΕ	Εν μέρει αποδοχή τριτανακοπής απόφ. ΠΠρΑΘ 1288/2012
2	ΠΠρΚιλκίς 71/2013	Πλαστικά και γεωργικά προϊόντα, ΑΕ	Απόρριψη αίτησης ανάκλησης απόφ. 109/2012
3	ΤρΕφΛαρ 215/2013, ΤΝΠ ΔΣΑ	Εμπορία γαλακτοκομικών προϊόντων, ΕΠΕ	Χορήγηση προληπτικών μέτρων μέχρι την εκδίκαση της έφεσης επί της απόφ. ΠΠρΤρικ 9/2013

IV. Παραδείγματα επικυρωμένων συμφωνιών εξυγίανσης

➤ **ΠΠΡΑΘ 104/2013 (άμεση επικύρωση συμφωνίας εξυγίανσης)**

- Κλάδος δραστηριοποίησης: Ιδιωτική Κλινική (με τη μορφή ΑΕ)
- Αριθμός εργαζομένων: 89
- Σύνολο χρέους: 13.644.452 €, αναλυόμενο ως εξής:

Εργαζόμενοι	579.209 €
Ασφαλιστικοί οργανισμοί	454.988 €
Δημόσιο	344.627 €
Τράπεζες	5.612.407 €
Προμηθευτές & λοιποί πιστωτές	6.653.221 €

- Αξία εταιρίας σε περίπτωση ρευστοποίησης της περιουσίας της: 1.026.000 €
- Συναινούντες πιστωτές: 67,81 % των απαιτήσεων
- **Βασικές προβλέψεις σχεδίου:**
 - Συνολική διάρκεια συμφωνίας: 15 έτη
 - Πληρωμές προς συναινούντες πιστωτές: Εντός 15 ετών, για το 100% του χρέους
 - Πληρωμές προς μη συναινούντες προμηθευτές: Εντός 3 ετών, για το 85% του χρέους (συντρέχει επιχειρηματικός λόγος που δικαιολογεί ανισότητα σε σχέση με ορισμένο συναινούντα προμηθευτή)
 - Πληρωμές προς εργαζόμενους: Εντός 2 ετών, για το 100% του χρέους
 - Πληρωμές προς ασφαλιστικούς οργανισμούς: Εντός 60 μηνών, για το 100% του χρέους

- Πληρωμές προς Δημόσιο: Εντός 60 μηνών, για το 100% του χρέους
 - **Δικαστική εξέλιξη:**
 - Υποβολή αίτησης για άνοιγμα διαδικασίας εξυγίανσης: 24.02.2012 (ακολούθησε παραίτηση από το σχετικό δικόγραφο)
 - Υποβολή αίτησης για άμεση επικύρωση συμφωνίας εξυγίανσης: 31.10.2012
 - Δικάσιμος: 22.11.2012
 - Έκδοση απόφασης: 30.01.2013
Προμηθευτές & λοιποί πιστωτές	5.427.410€
Υποχρεώσεις leasing	1.335.486 €
- Αξία εταιρίας σε περίπτωση ρευστοποίησης της περιουσίας της: περίπου 20 εκ. €
 - Συναινούντες πιστωτές: 76,79 % των απαιτήσεων (και 100% των εξασφαλισμένων)
 - **ΤρΕΦΒορΑιγ 124/2013, ΔΕΕ 2014 (υπό έκδοση) (άμεση επικύρωση συμφωνίας εξυγίανσης)**
 - Κλάδος δραστηριοποίησης: Ναυτιλιακή - ακτοπλοϊκές γραμμές (με τη μορφή ΑΕ & εισηγμένη)
 - Αριθμός εργαζομένων: περίπου 200 (περίπου 480 μαζί με θυγατρικές)
 - Σύνολο χρέους: περίπου 170,1 εκ. € (εκ των οποίων 110,6 εκ. € οφείλεται σε ενέγγυους πιστωτές, αναλυόμενο (κατά προσέγγιση) ως εξής:

Εργαζόμενοι	2,2 εκ. €
Ασφαλιστικοί οργανισμοί	2,3 εκ. €
Δημόσιο	5,8 εκ. €
Τράπεζες	110,6 εκ. €

Προμηθευτές & λοιποί πιστωτές	6,8 εκ. €
Υποχρεώσεις προς μετόχους	16,4 εκ. €
Υποχρεώσεις προς συνδεδεμένες επιχειρήσεις	9,9 εκ. €
Λοιπές υποχρεώσεις, προβλέψεις κ.ά.	16,1 εκ. €

- Αξία εταιρίας σε περίπτωση αναγκαστικής εκποίησης της περιουσίας της: περίπου 25 εκ.€
- Συναινούντες πιστωτές: 62,32% των απαιτήσεων (ή 66,15%, αν δεν ληφθούν υπόψη οι υποχρεώσεις προς συνδεδεμένες επιχειρήσεις, σύμφωνα με τις λογιστικές αρχές) και 75,17% των εξασφαλισμένων (στη συνέχεια και μέχρι τη συζήτηση της έφεσης προσχώρησαν και άλλοι πιστωτές, με αποτέλεσμα το τελικό ποσοστό των συναινούντων πιστωτών να ανέρχεται στο 80% των απαιτήσεων)
- **Βασικές προβλέψεις σχεδίου:**
 - Συνολική διάρκεια συμφωνίας: 25 έτη
 - Πληρωμές προς συναινούσα τράπεζα: Εντός 20 ετών, για το 20% του χρέους (προβλέπεται ακόμα: παράταση και ανανέωση εγγυητικών επιστολών, παροχή νέας χρηματοδότησης, άρση ενεχύρου επί μετοχών προκειμένου να πραγματοποιηθεί μεταβίβαση αυτών σε επενδυτή, διατήρηση υποθηκών επί πλοίων για το 140% της απαίτησης, όπως αυτή διαμορφώνεται με τη συμφωνία, με συμφωνία για άρση υποθηκών εφόσον βρεθεί αγοραστής για ορισμένα πλοία, με σκοπό την ικανοποίηση της τράπεζας μέχρι ενός ποσού ανά πλοίο)
 - Πληρωμές προς μη συναινούσα τράπεζα (η οποία στη συνέχεια προσχώρησε στη συμφωνία): Εντός 25 ετών, για το 22% του χρέους (προβλέπεται ακόμα: διατήρηση υποθηκών επί πλοίων, με συμφωνία για άρση υποθηκών εφόσον βρεθεί αγοραστής για ορισμένα πλοία, με σκοπό την ικανοποίηση της τράπεζας μέχρι ενός ποσού ανά πλοίο)
 - Πληρωμές προς μη συναινούσα τράπεζα: Εντός 41 μηνών, για το 49% του χρέους (δεδομένου του ποσού που υπολογίζεται ότι αυτή θα λάμβανε σε περίπτωση αναγκαστικής

εκποίησης ακινήτου της επιχείρησης, το οποίο είναι ασφαλισμένο από πρώτη υποθήκη υπέρ της εν λόγω τράπεζας)

- Πληρωμές προς μη συναινούντες προμηθευτές και άλλους πιστωτές: Εντός 53 μηνών, για το 20% του χρέους (με δυνατότητα να ζητήσουν κεφαλαιοποίηση του χρέους)
- Πληρωμές προς εργαζόμενους: Εντός 6 μηνών, για το 100% του χρέους (με την επιπρόσθετη νομοθετική διασφάλιση ότι απαιτήσεις εργαζομένων «συνοδεύουν» το σχετικό πλοίο και μετά την τυχόν μεταβίβασή του)
- Πληρωμές προς Δημόσιο, ασφαλιστικούς οργανισμούς, καθώς και προς Λιμενικά Ταμεία και προς τον ΟΛΠ και τον ΟΛΘ: Εντός 38 μηνών, για το 100% του χρέους
- Πληρωμές προς μετόχους-πιστωτές: Ολοσχερής διαγραφή απαιτήσεων
- Πληρωμές προς πιστωτές με αμφισβητούμενες απαιτήσεις: Εντός 37 μηνών από την επίδοση σχετικής τελεσίδικης δικαστικής απόφασης, για το 20% του χρέους (ή εντός 1 3 μηνών για το 100% του χρέους, στην περίπτωση εργατικών απαιτήσεων)
- Πληρωμές προς πιστωτές με απαιτήσεις μη εμφανιζόμενες στους ισολογισμούς, που υφίστανται κατά την ημέρα επικύρωσης της συμφωνίας: Εντός 53 μηνών, για το 20% του χρέους
- Συνολική μείωση χρέους: τουλάχιστον 107 εκ. €

• **Δικαστική εξέλιξη:**

- Υποβολή αίτησης για άμεση επικύρωση συμφωνίας εξυγίανσης: 18.09.2012
- Δικάσιμος: 5.10.2012
- Έκδοση απορριπτικής απόφασης (ΠΠρΜυτ 8/2013): Ιούνιος 2013
- Άσκηση έφεσης από την αιτούσα επιχείρηση: 17.06.2013

- Χορήγηση προσωρινής διαταγής από το Εφετείο (παράταση ήδη ισχυόντων προληπτικών μέτρων): 20.06.2013
- Δικάσιμος: 17.07.2013
- Δικάσιμος (επανάληψη συζήτησης): 16.10.2013
- Δημοσίευση απόφασης: 12.12.2013

(Πηγή των παραδειγμάτων και των πινάκων: Αλ Ρόκας Προπτωχευτική Διαδικασία Εξυγίανσης Επιχειρήσεων Παραρτήματα 2014 Εκδόσεις Σάκκουλα σελ 333,334,337,339).

Στοιχεία του 2016

7.2 Μελέτη περίπτωσης: Μαρινόπουλος

Η εταιρία Carrefour Μαρινόπουλος ιδρύθηκε το 1999 και αποτελούνταν κατά 50% από την Μαρινόπουλος και κατά 50% από την Carrefour. Η εταιρία διατηρούσε συνολικά 823 καταστήματα στην Ελλάδα, την Κύπρο και τη Νοτιοανατολική Ευρώπη και οι εργαζόμενοί της έφταναν τα 13.000 άτομα. Η εταιρία δεν πλήρωνε τους προμηθευτές της με αποτέλεσμα τον Ιούλιο του 2015 να αρχίσουν τα προβλήματα με την ανεπάρκεια των προϊόντων στα καταστήματά της και τον Αύγουστο οι ελλείψεις προϊόντων ήταν σημαντικές. Αποτέλεσμα αυτών ήταν να διακοπεί και η μισθοδοσία των εργαζομένων της εταιρίας. Ήταν μια ισχυρή επιχείρηση μέχρι το 2012, όταν η Carrefour αποφάσισε να αποσυρθεί λόγω της ελληνικής κρίσης που οδήγησε σε μείωση των μεριδίων αγοράς της αλυσίδας. Αναφέρεται ότι τα προβλήματα άρχισαν όταν η γαλλική κυβέρνηση έβγαλε την επιχείρηση, με ισχυρισμούς για κακή διαχείριση που έφεραν την καταστροφική επιχείρηση που ήταν κάποτε κερδοφόρα.

Το τέλος μιας εποχής έχει έρθει για τον Μαρινόπουλο, μία από τις μεγαλύτερες αλυσίδες σουπερμάρκετ της Ελλάδας, που υπέβαλε αίτημα για πτώχευση μετά από ένα ντόμινο γεγονότων μετά από αυξανόμενη πίεση από τους προμηθευτές, καθώς όφειλε μεγάλο χρηματικό

ποσό και οι τράπεζες πιστωτών πίεζαν για πληρωμές χρεών. Η εταιρία έκανε αίτηση για πτώχευση εν λειτουργία βάση του άρθρου 106B και έως τη συζήτησή της την 1^η Ιουλίου του 2016 δεν μπορούσαν να γίνουν αναγκαστικές εκτελέσεις. Κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης διαδικασίας εκπρόσωποι των πιστωτών της Carrefour Μαρινόπουλος που έλαβαν γνώση πως η υπόθεση της εταιρίας θα συζητούνταν παρενέβησαν την τελευταία στιγμή θέλοντας να κάνουν παρεμβάσεις προκειμένου να απορριφθεί η αίτηση.

Η 1η Ιουλίου 2016 ορίστηκε ως ημερομηνία έναρξης της διαδικασίας εκκαθάρισης σύμφωνα με το άρθρο 99 του Πτωχευτικού Κώδικα. Στη συζήτηση συμμετείχαν βασικοί πιστωτές της εταιρίας, όπως είναι το ΙΚΑ και το Δημόσιο. Ο Μαρινόπουλος είχε λάβει προστασία μέχρι να αρχίσει η συζήτηση σχετικά με την αίτηση πτώχευσης.

Το σούπερ μάρκετ οφείλει μια συσσώρευση χρεών σε 3.000 προμηθευτές αξίας εκατοντάδων εκατομμυρίων ευρώ. Υπάρχουν φόβοι ότι το κλείσιμο της εταιρείας θα μπορούσε να οδηγήσει σε φαινόμενο ντόμινο και να οδηγήσει σε μεγαλύτερο κλείσιμο.

Κατά την κατάθεση της αίτησης πτώχευσης, ο κύριος στόχος της διοίκησης ήταν να τεθεί τέρμα στις καθημερινές κατασχέσεις και να σταματήσουν οι προμηθευτές να αποσύρουν τα προϊόντα τους. Ωστόσο, η κατάρρευση της εταιρίας ενείχε κινδύνους ότι θα συμπαρέσυρε και μια σειρά άλλων εκατοντάδων εταιριών. Λόγω των capital controls το πρόβλημα της εταιρίας με τους απλήρωτους πιστωτές οξύνθηκε ακόμη περισσότερο και άρχισε να υπάρχει πανικός στην αγορά. Από τα τέλη του Μαΐου 2016 άρχισαν να εκδηλώνονται οι αρνητικές εξελίξεις και στα τέλη του Απριλίου επιχειρήθηκε η εξομάλυνση των σχέσεων της εταιρίας με τους προμηθευτές της με την παρουσία τραπεζικών στις συναντήσεις, στις οποίες καταγράφηκαν οι οφειλές και πληρώθηκε ένα μέρος τους και για τις υπόλοιπες καθορίστηκε ο χρόνος της αποπληρωμής τους. Η εταιρία είχε πολλές ακάλυπτες επιταγές που δεν μπορούσαν να εξυπηρετηθούν και απειλούσαν δεκάδες συνεργαζόμενες επιχειρήσεις με την εταιρία. Μάλιστα η εταιρία είχε μεγάλες οφειλές προς το κράτος σε φόρους, ΦΠΑ και ασφαλιστικά ταμεία. Χαρακτηριστικό είναι πως όταν ένας προμηθευτής που η εταιρία απέναντί του είχε οφειλές 14 εκατ. ευρώ, όταν πήγε να πληρωθεί η εταιρία του ανακοίνωσε πως δεν ισχύει και δεν υπάρχουν στο ταμείο χρήματα. Παρόμοια περιστατικά ακολουθήθηκαν με αποτέλεσμα να οδηγηθούν σε δικαστικές διαμάχες και να οδηγηθούν σε αδιέξοδο. Με αυτόν τον τρόπο, ο Μαρινόπουλος κατάφερε να κερδίσει δύο μήνες προστασίας, προκειμένου να επιδιώξει συζήτηση για μια συνεργασία μεταξύ Μαρινόπουλου και Σκλαβενίτη, της άλλης μεγάλης αλυσίδας σούπερ μάρκετ, που αποδείχθηκε άκαρπη το Φεβρουάριο του 2016. Η εταιρία Μαρινόπουλος πρότεινε στην εταιρία

Σκλαβενίτης μια μορφή συνεργασίας έτσι ώστε να αποτελέσει μια στρατηγική συνεργασία. Η κατάσταση, όμως, άρχισε να παρουσιάζει σημαντική επιδείνωση.

Οι σχέσεις που είχε αναπτύξει εδώ και τρεις δεκαετίες η εταιρία με τους προμηθευτές της ήταν ανορθολογικές και στην περίοδο της οικονομικής κρίσης οδηγήθηκαν στο όριο του παραλογισμού. Οι συνεχείς αλλαγές στη διοίκηση της εταιρίας από το 1999, όταν συνεργάστηκε μετοχικά με την Carrefour κατά 50%, έδειξαν πως υπήρχε σοβαρό πρόβλημα στη διοίκηση της εταιρίας. Κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης η εταιρία είχε ακολουθήσει μια εμπορική πολιτική που ήταν καταστροφική μιας και καθυστερούσε πολύ τις πληρωμές των προμηθευτών της και χτύπησε τις τιμές σε σημείο που της προκάλεσαν υψηλές ζημιές. Οι καθυστερήσεις στις πληρωμές των προμηθευτών ήταν πλέον σύνηθες φαινόμενο και η μη πρόθεσή τους να συνεχίζουν, δηλαδή να παρατείνουν την πίστωση, είχαν επιφέρει μια αναστάτωση στις αγορές των προϊόντων της εταιρίας. Η πολιτική αυτή αποσκοπούσε στο να χτυπήσει του ανταγωνιστές της ώστε αυτοί να αναγκαστούν να πουλήσουν ή να κλείσουν. Η πολιτική ανταγωνισμού των τιμών οδήγησε στα ύψη των ανταγωνισμό στον κλάδο των σούπερ μάρκετ. Ωστόσο, αυτή η πολιτική της εταιρίας Μαρινόπουλος έγινε για να εξασφαλιστεί ρευστότητα. Η πολιτική αυτή διόγκωνε συνεχώς τα προβλήματα κάθε μήνα και τελικά η εταιρία δεν έκανε πλέον τόσες προσφορές προς τους πελάτες της, γιατί αυτοί άρχισαν να μειώνονται αισθητά. Ο φαύλος αυτός κύκλος απειλούσε με καταστροφή την εταιρία.

Από το ισοζύγιο της εταιρίας το Δεκέμβριο του 2015 προκύπτει πως οι υποχρεώσεις της προς όλους τους πιστωτές της και το Ελληνικό Δημόσιο ανέρχονται σε 1,324 εκατ. ευρώ.

Πίνακας 1- Αποτύπωση υπάρχοντος οικονομικού προβλήματος (Ισοζύγιο εταιρίας Δεκεμβρίου 2015)

Λογαριασμοί Υποχρεώσεων		Ποσό(€)
Λογαριασμός 45	ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	207.461.330,33
Λογαριασμός 50	ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ	425.568.849,13
Λογαριασμός 51	ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΠΛΗΡΩΤΕΑ	1.315.250,75
Λογαριασμός 52	ΤΡΑΠΕΖΕΣ-ΛΟΓ/ΣΜΟΙ ΒΡΑΧΥΠΡ.ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ	49.404.890,14
* Λογαριασμός 53.00 & 33.00 & 53.03	ΑΠΟΔΟΧΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΠΛΗΡΩΤΕΕΣ & ΟΦΕΙΛΟΥΜΕΝΕΣ ΜΕΙΩΝ ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΕΣ	4.289.639,58
Λογαριασμός 53.11	ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΕΣ ΕΠΙΧ.	69.923.887,31
Λογαριασμός 53.90	ΕΠΙΤΑΓΕΣ ΠΛΗΡΩΤΕΕΣ (ΜΕΤΑΧΡΟΝΟΛΟΓΗΜΕΝΕΣ)	553.454.357,80
Λογαριασμός 53.98	ΛΟΙΠΕΣ ΒΡΑΧ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	2.181.649,61
Λογαριασμός 54	ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ-ΤΕΛΗ	49.073.451,52
Λογαριασμός 55	ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ	51.765.861,44
Λογαριασμός 56	ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	19.563.435,61
Λογαριασμός 30	ΠΕΛΑΤΕΣ - ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΥΠΟΛΟΙΠΑ	273.961,21
** Λογαριασμός 33.95.300	ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ - ΠΑΡΟΧΕΣ ΣΕ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ	-268.723.430,87
Λογαριασμός 33.95	ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ - ΛΟΙΠΑ	111.164,23
	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΕΣ ΜΙΣΘΩΣΕΙΣ	159.018.990,38
Σύνολο Λογαριασμών Παθητικού		1.324.683.288,17

Το υφιστάμενο οικονομικό πρόβλημα ανά κατηγορία πιστωτών της εταιρίας φαίνεται στον Πίνακα 2.

Πίνακας 2- Αποτύπωση υπάρχοντος οικονομικού προβλήματος (Ισοζύγιο εταιρίας Δεκεμβρίου 2015) ανά κατηγορία πιστωτών

ΔΗΜΟΣΙΟ	Υποχρεώσεις σε ΔΟΥ	49.073.451,52
	Υποχρεώσεις σε Ασφαλιστικούς Οργανισμούς	51.765.861,44
Σύνολο υποχρεώσεων στο Δημόσιο		100.839.312,96
ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ	Μισθοδοσία Εργαζομένων	4.289.639,58
	Ποσάκια προμηθευτών και Εργαζομένων	4.289.639,58
ΕΝΕΓΓΥΧΙ ΠΙΣΤΩΤΕΣ ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΩΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ	Δάνεια με Εμπράγματα Εξασφαλίσεις	126.679.257,55
	Προμηθευτές με Εμπράγματα Εξασφαλίσεις	0,00
	Σύνολο υποχρεώσεων σε Εγγυητές Εμπράγματος Εξασφαλίσεων	126.679.257,55
ΑΝΕΓΓΥΧΙ ΠΙΣΤΩΤΕΣ	Δάνεια (χωρίς εμπράγματα εξασφαλίσεις)	211.072.332,29
	Leasing	159.018.990,38
	Προμηθευτές & λοιποί Πιστωτές (χωρίς εμπράγματα εξασφαλίσεις)	722.783.755,41
	Σύνολο Υποχρεώσεων σε Ανεγγυητές Πιστωτές	1.092.875.078,08
ΣΥΝΟΛΟ		1.324.683.288,17

Πίνακας 3- Υποχρεώσεις σε δάνεια 31/12/2015

Τράπεζα/ Πιστωτής	Ποσό σε €	% επί του Συνόλου των Δανείων	% επί του Συνόλου των ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ
ΟΜΙΛΟΣ ΑΛΦΑ	78.037.606,89	15,71%	5,89%
ΟΜΙΛΟΣ EUROBANK	17.911.699,93	3,61%	1,35%
ΟΜΙΛΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ	48.866.729,71	9,84%	3,69%
ΕΘΝΙΚΗ ΠΑΝΓΑΙΑ ΑΕΕ	99.376.851,49	20,00%	7,50%
ΟΜΙΛΟΣ ΠΕΙΡΑΙΔΣ	15.520.209,51	3,12%	1,17%
STERLING	4.624.293,16	0,93%	0,35%
ΑΦΟΙ ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΙ	65.299.594,15	13,14%	4,93%
MARINOPOULOS HOLD.SARL	1.598.138,77	0,32%	0,12%
MARINOPOULOS BROSS CY	3.297.130,27	0,66%	0,25%
CHRIS CASH K CARRY	4.157.739,42	0,84%	0,31%
HERMES	32.405.890,54	6,52%	2,45%
HELENS	125.674.696,38	25,30%	9,49%
ΣΥΝΟΛΟ	496.770.580,22	100%	37,50%

Οι πωλήσεις της εταιρίας μειώνονταν κάθε έτος και η εταιρία επηρεάστηκε σημαντικά από την οικονομική κρίση καθώς και τα προβλήματα τροφοδοσίας και τη σταδιακή αποδόμηση της φήμης της. Αντιστοίχως, καθώς μειώνονταν τα έσοδα της εταιρίας μειώνονταν και τα λειτουργικά της έξοδα. Αυτή η μείωση ήταν δυσανάλογη σχετικά με τις πωλήσεις με αποτέλεσμα τα λειτουργικά της κέρδη να μειώνονται ετησίως. Από το 2012 και έπειτα η εταιρία άρχισε να παρουσιάζει αρνητικά λειτουργικά αποτελέσματα, που σταδιακά αυξάνονταν φτάνοντας το 2015 σε αρνητικό EBIT (Κέρδη προ φόρων και τόκων) καθώς και EBITDA (Κέρδη μετά φόρων και τόκων). Τα χρηματοοικονομικά έξοδα της εταιρία αυξάνονταν κάθε χρόνο και μαζί με τα άλλα έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα της εταιρίας, δεν ενίσχυαν τα οικονομικά της αποτελέσματα αλλά είχαν ως αποτέλεσμα τα αρνητικά της κέρδη το 2015.

Οι απαιτήσεις που είχε η εταιρία για την περίοδο 2009-2015 παρουσίασαν κάποιες αυξομειώσεις από τις απαιτήσεις προς τους πελάτες αλλά και στις επιταγές που έπρεπε να εισπράξει από τους πελάτες η εταιρία και τις υπηρεσίες που παρείχε. Πιο συγκεκριμένα, οι πιστώσεις των franchise είχαν δημιουργήσει ένα απίστευτα μεγάλο ποσό των μη εισπράξιμων απαιτήσεων. Επειδή η εταιρική στρατηγική δεν ήταν αυστηρή, οι διευθυντές των καταστημάτων είχαν πάρει άδεια να προσφέρουν μεγάλες εκπτώσεις στις χονδρικές πωλήσεις(έτσι ώστε να αυξήσουν το τζίρο).

Η εταιρία δεν είχε δημοσιεύσει ισολογισμούς των ετών 2012, 2013 και 2014 για να υπάρχουν προβλέψεις για το μέλλον της εταιρίας και την πραγματική της περιουσιακή κατάσταση και έτσι υπήρχαν διάφορες φήμες και διαρροές. Η εταιρία είχε μειώσει έως και 8% τους μισθούς στους χαμηλόμισθους και είχε χιλιάδες απλήρωτες ώρες εργασίας.

Οι ληξιπρόθεσμες οφειλές της εταιρίας είχαν υπερβεί το χρόνο που έπρεπε να αποπληρωθούν κατά πολύ και ανέρχονταν σε αρκετές εκατοντάδες εκατομμύρια ευρώ, μάλιστα κάποιες εκτιμήσεις ανέφεραν πως ανέρχονταν σε 500 εκατ. ευρώ. Το αποτέλεσμα ήταν πολλές εταιρίες προμηθευτών να μειώσουν σημαντικά τις παραδόσεις προϊόντων προ της Carrefour Μαρινόπουλος από φόβο μήπως εκτεθούν ακόμη περισσότερο σε ενδεχόμενο κίνδυνο. Οι συστημικές τράπεζες απευθύνθηκαν προς τους προμηθευτές της εταιρίας και ήθελαν να μάθουν το βαθμό της έκθεσης των προμηθευτών απέναντι στην εταιρία, δηλαδή πόσα χρήματα τους οφείλει.

Ο όμιλος Σκλαβενίτη μετά από πολύμηνες διαπραγματεύσεις με τους πιστωτές της εταιρίας και τις τράπεζες ανακοίνωσε την εξαγορά του Ομίλου Μαρινόπουλου. Η εξαγορά εγκρίθηκε έπειτα από δικαστική απόφαση στις 16 Ιανουαρίου 2017 και η Επιτροπή Ανταγωνισμού την ενέκρινε στις 26 Ιανουαρίου 2017.

Η συμφωνία τελικώς κλείστηκε την 1^η Μαρτίου 2017 και οι δραστηριότητες των εταιριών Μαρινόπουλος Α.Ε., Σούπερ Μάρκετ Ξυνός Α.Ε., Express Market Α.Ε. και Πειραιϊκή Α.Ε. μεταβιβάστηκαν στην εταιρία Ελληνικές Υπεραγορές Σκλαβενίτη Α.Ε., που είναι θυγατρική εταιρία του ομίλου Σκλαβενίτη και ελέγχεται από αυτή κατά 100%.

Οι συνολικές οφειλές της εταιρίας Μαρινόπουλος, όπως ανέρχονταν στις 30/6/2016 και ήταν ύψους 1.490.755.496 ευρώ μεταβιβάστηκαν 1.183.726.841 ευρώ, δηλαδή το 79,4% και το υπόλοιπο 20,6% (συνολικά 307 εκατ. ευρώ) παραμένουν στο Μαρινόπουλο.

Ο Πτωχευτικός Κώδικας προέβλεπε έως σήμερα για το προπτωχευτικό στάδιο τη διαδικασία της συνδιαλλαγής ως μη συλλογικής αλλά συμβατικής διαδικασίας. Ωστόσο, αυτή η διαδικασία ενείχε από τη φύση της το μειονέκτημα πως η συμφωνία, που είναι το αποτέλεσμα της διαδικασίας, δε δέσμευε τους μη συναινούντες πιστωτές. Η ανάγκη της διάσωσης της εταιρίας Μαρινόπουλος δεν έρχεται σε σύγκρουση αλλά αντιθέτως συμπλέει με τα συμφέροντα των πιστωτών, μιας και κατά κανόνα οι πιστωτές θα ικανοποιηθούν περισσότερο από μια λειτουργούσα επιχείρηση από ότι θα ικανοποιούνταν από την αναγκαστική εκποίηση των περιουσιακών της στοιχείων.

Από πλευράς της εταιρίας Μαρινόπουλος έχει σχεδιαστεί ένα ολοκληρωμένο Σχέδιο Ανάπτυξης με σκοπό να εξασφαλιστεί η έξοδος της εταιρίας από το υπάρχον οικονομικό αδιέξοδο και τη διασφάλιση της διαχρονικής βιωσιμότητας και της ανάπτυξής της. Το Σχέδιο Ανάπτυξης περιλαμβάνει παρεμβάσεις εντός της εταιρίας ως προς:

- Τη βελτίωση της απρόσκοπτης λειτουργίας της εταιρίας
- Την αύξηση των πωλήσεων σε ποσότητα και αξία
- Τη βέλτιστη αξιοποίηση των καναλιών διανομής της εταιρίας
- Την αναδιοργάνωση της χρηματοοικονομικής λειτουργίας με τη δημιουργία σημαντικού κεφαλαίου κίνησης που θα δώσει τη δυνατότητα της μείωσης των δανειακών κεφαλαίων της εταιρίας και την παροχή πιστώσεων προς τους πελάτες. Στα πλαίσια της αναδιάρθρωσης της χρηματοοικονομικής λειτουργίας, βασικός στόχος είναι η αύξηση των χρόνων αποπληρωμής προκειμένου η εταιρία να απολαμβάνει μεγαλύτερη ρευστότητα από ότι έχει τώρα.
- Την πλήρη αναδιοργάνωση της χρηματοοικονομικής διαχείρισης.

Σύμφωνα με τα όσα αναλύθηκαν σε θεωρητικό επίπεδο σε προηγούμενα κεφάλαια για τη διαδικασία του άρθρου 99, ισχύουν τα ακόλουθα για την εταιρία Μαρινόπουλος.

Ακίνητα

Στη νέα εταιρία μεταφέρθηκαν όλα τα ιδιόκτητα ακίνητα της εταιρίας, τα οποία καταχωρήθηκαν ως χρηματοδοτικές μισθώσεις της εταιρίας, τα κτίρια καθώς και η υπεραξία (δικαιώματα μισθών) των ενεργειών των μισθώσεων των καταστημάτων που υπήρχε στις 30/6/2016. Ακόμη, όλες οι οφειλές της εταιρίας προς τους εκμισθωτές και τις εταιρίες leasing, οι υποχρεώσεις που είχε η Μαρινόπουλος προς τις εταιρίες Ζήνων, Παναγία, Εθνική Leasing, Πειραιώς Leasing και Helens μεταφέρθηκαν, επίσης. Όμως, δε μεταφέρθηκε η υποχρέωση να αγοραστούν τα ακίνητα που εκμισθώνονται από τις εταιρίες Helens στην τιμή των 116 εκατ. ευρώ που είναι προκαθορισμένη.

Απαιτήσεις

Όλες οι απαιτήσεις των μεταβιβαζόμενων εταιριών μεταφέρονται στη νέα εταιρία, όπως είναι τα ενοίκια, οι πιστωτικές κάρτες κ.ο.κ. και η εταιρία Μαρινόπουλος διατηρεί τις απαιτήσεις που

έχει από τις εταιρίες Καρυπίδη (που ανέρχονται σε 1,1 εκατ. ευρώ), τις εταιρίες που είναι υπό εξυγίανση και είναι οι: OK Anytime, CRM, CMB Bulgaria, CMB Balkans Skorje, CM Balkans BV, Quendra, Κοινωνικό Παντοπωλείο, Marinopoulos Holdings, Marinopoulos Brothers, Μαρινόπουλος Σύμβουλοι Επιχειρήσεων και Marks & Spencer. Αναλόγως και στις Express, Ξυνός και Πειραιϊκόν.

Τράπεζες

Η Μαρινόπουλος είχε συνολικές υποχρεώσεις προς την τράπεζα Alpha Bank ύψους 146,9 εκατ. ευρώ εκ των οποίων 26,7 εκατ. ευρώ, συνέχισαν να παραμένουν σε αυτή και διαγράφηκαν πλήρως, ενώ τα υπόλοιπα 120 εκατ. ευρώ αναλήφθηκαν από το Σκλαβενίτη. Εντός πέντε ετών αναμένεται να γίνει η αποπληρωμή αυτών σε 15 άνισες έντοκες δόσεις.

Προμηθευτές

Στη νέα εταιρία μεταφέρθηκαν υποχρεώσεις προς τις μεταβιβαζόμενες εταιρίες και ο Μαρινόπουλος συνεχίζει να έχει το σύνολο των υποχρεώσεών του προς τις εταιρίες που είναι προς εξυγίανση και την εταιρία ΦΑΜΑΡ και Μαρινόπουλος Σύμβουλοι. Ακόμη, στη νέα εταιρία μεταφέρθηκε το ήμισυ από τα πιστωτικά υπόλοιπα προς τους προμηθευτές από τις τέσσερις εταιρίες που είναι προς εξυγίανση και καταβλήθηκε προσπάθεια έτσι ώστε το σύνολο από τα πιστωτικά υπόλοιπα των προμηθευτών να μεταφερθεί με υπόλοιπα που είναι μικρότερα από 100.000 ευρώ ανά προμηθευτή.

Εργαζόμενοι, Ασφαλιστικά ταμεία και Δημόσιο

Η νέα εταιρία επιβαρύνεται με την πρόβλεψη της αποζημίωσης του προσωπικού και τις οφειλές της προς το προσωπικό. Οι οφειλές προς το Δημόσιο και τα ασφαλιστικά ταμεία αποφασίστηκε να αποπληρωθούν σε 250 άτοκες ισόποσες μηνιαίες δόσεις. Όλοι οι τόκοι, τυχόν πρόστιμα, οι προσαυξήσεις και οι υπόλοιπες επιβαρύνσεις διαγράφονται.

ΟΤΕ και ΔΕΚΟ

Οι υποχρεώσεις της Μαρινόπουλος προς τους ΟΤΑ και τις ΔΕΚΟ διαγράφηκαν κατά 50% και το υπόλοιπο ποσό θα αποπληρωθεί στη νέα εταιρία σε 36 άτοκες ισόποσες μηνιαίες δόσεις.

Πιστωτές

Ακόμη διαγράφονται κατά 50% οι υποχρεώσεις της εταιρίας προς ανέγγυους πιστωτές ύψους 647, 155 εκατ. ευρώ (το 43% είναι το σύνολο των οφειλών του Μαρινόπουλου) και το υπόλοιπο ποσό θα πρέπει να αποπληρωθεί μέσα σε 60 εργάσιμες ημέρες από όταν ολοκληρωθεί η συναλλαγή από τη νέα εταιρία.

Ενδιάμεση χρηματοδότηση

Προκειμένου να είναι βιώσιμες οι εταιρίες που θα μεταβιβαστούν και αυτές που είναι υπό εξυγίανση, μέχρι να ολοκληρωθεί η συμφωνία, προβλέφθηκε να γίνει ενδιάμεση χρηματοδότηση 80 εκατ. ευρώ έως τις 30/6/2016 μέσω της Express.

Το παραπάνω ποσό θα καλυφθεί κατά 15 εκατ. ευρώ από την εταιρία Σκλαβενίτης για να αγοραστούν εμπορεύματα τοις μετρητοίς, 10 εκατ. ευρώ από τους μετόχους της εταιρίας Μαρινόπουλους για να πληρωθεί μισθοδοσία και λειτουργικά έξοδα και 55 εκατ. ευρώ για δάνεια από τις τράπεζες, από τα οποία τα 15 εκατ. ευρώ έγιναν με την εγγύηση της εταιρίας Σκλαβενίτης, τα οποία θα βοηθήσουν ώστε να εξοφληθούν μερικών τα ληξιπρόθεσμα μισθώματα από τα καταστήματα της εταιρίας.

Σχετικά με τις προϋποθέσεις που πρέπει να υπάρχουν για να εκταμιευθεί η ενδιάμεση χρηματοδότηση είναι να διατηρηθεί ένα βασικό μέρος από τα δίκτυα των καταστημάτων της Μαρινόπουλος από 23/8/2016 βάσει του σχεδίου της σύμβασης που υπάρχει ανάμεσα στον όμιλο Carrefour, Μαρινόπουλος και Cash & Carry έτσι ώστε να διαγραφούν οι υποχρεώσεις που ανέρχονται σε 111 εκατ. ευρώ της εταιρίας Μαρινόπουλος και 36,2 εκατ. ευρώ της Cash & Carry, αντιστοίχως προς την εταιρία Carrefour έναντι καταβολής από 13,9 εκατ. ευρώ. Ακόμη, μπορεί να γίνει καταγγελία στην ενδιάμεση χρηματοδότηση σε περίπτωση που η εταιρία Σκλαβενίτης εμφανίσει αδυναμία να εξυπηρετήσει τις υποχρεώσεις της νέας εταιρίας, αλλά αν αυτές οι υποχρεώσεις που έχουν αναληφθεί από την εταιρία ξεπεράσουν τα 20 εκατ. ευρώ τότε αποτυπώνονται στα ισοζύγια της επιχείρησης στις 30/6/2016.

Κρίσιμες προθεσμίες

Στις 30/6/2016 έγινε εκτίμηση των χρηματοδοτικών αναγκών που έχουν οι εταιρίες υπό εξυγίανση και οι μεταβιβαζόμενες εταιρίες μέχρι και τις 14/7/2017 προκειμένου να ληφθούν τα αναγκαία μέτρα. Η εταιρία Σκλαβενίτης πρέπει σε διάστημα 15 ημερών να υποβάλλει γνωστοποίηση συγκέντρωσης των χρηματοδοτικών αναγκών στην ελληνική και την κυπριακή

Επιτροπή Ανταγωνισμού. Οι εταιρίες που είναι υπό εξυγίανση θα πρέπει να επιδιώξουν άμεσα να λάβουν συναίνεση από τους προμηθευτές τους όσον αφορά τις συμφωνίες της εξυγίανσης.

Με την ένταξη της εταιρίας Μαρινόπουλος στο σχέδιο της εξυγίανσης εξασφαλίζεται πως θα αποπληρωθούν όλες οι δανειακές της υποχρεώσεις, θα επαναλειτουργήσει και θα υπάρξει περαιτέρω βιωσιμότητα της εταιρίας και θα υπάρξει κερδοφορία και ανοδική τάση. Ακόμη, οι μακρόχρονες προσπάθειες της διοίκησης και των μετόχων της εταιρίας θα αποδώσουν καρπούς με την εξάπλωση των υπηρεσιών της στην ελληνική και ευρωπαϊκή αγορά. Η ένταξη στις διατάξεις του πτωχευτικού Κώδικα οδήγησε τους εργαζομένους στην εταιρία να συνεχίσουν να εργάζονται σε αυτή και μάλιστα σε καλύτερες συνθήκες (μιας και ο Σκλαβενίτης αύξησε τα ημερομίσθια των κατώτερα αμειβομένων εργαζομένων) προσφέροντας στο κοινωνικό σύνολο και το ελληνικό δημόσιο γενικότερα.

Με την υπαγωγή στο άρθρο 99 του Πτωχευτικού κώδικα η εταιρία Μαρινόπουλος μπορεί να:

- Συνεχίσει απρόσκοπτα τις εμπορικές της συναλλαγές
- Ξεπεράσει αυτοχρηματοδοτούμενα τις ληξιπρόθεσμες οφειλές της
- Αποπληρώσει αυτοχρηματοδοτούμενα τους πιστωτές της
- Συνεχίσει να απασχολεί μόνιμο και μερικής απασχόλησης προσωπικό, συμβάλλοντας στη μείωση της ανεργίας.
- Συνεχίσει να καταβάλλει έμμεσους και άμεσους φόρους στο ελληνικό δημόσιο.
- Ρυθμίσει τις οφειλές της και να μην επιφέρει καμία ουσιαστική ζημιά στους πιστωτές της.

7.3 Προτάσεις για να αλλάξει ο Νόμος

Ευελιξία του νόμου

Οι παρακάτω προτάσεις καταδεικνύουν, πώς θα έπρεπε να είναι ο νόμος de lege ferenda, από την άποψη, ότι θα έπρεπε να διορθωθούν οι ατέλειες του παρελθόντος και να γίνει πιο

ευέλικτος και ελκυστικός για όλες τις εμπλεκόμενες πλευρές. Όπως ήδη έχει αναφερθεί, τα τελευταία χρόνια ο συγκεκριμένος νόμος έχει υποστεί τροποποιήσεις και αλλαγές, ώστε όπως αναλύεται στην αιτιολογική έκθεση του ν. 4336/2015 «.....οι αλλαγές που επιχειρούνται αναμένεται να καταστήσουν δυνατή την περισσότερο αποτελεσματική χρησιμοποίησή του προς όφελος οφειλετών και δανειστών, την ενίσχυση της δυνατότητας διάσωσης βιώσιμων επιχειρήσεων και διατήρηση θέσεων εργασίας και την αποτροπή καταστρατηγήσεων από μη βιώσιμες επιχειρήσεις».

Γίνεται απόπειρα αναφοράς κάποιων προτάσεων που μπορούν να βελτιώσουν την όλη διαδικασία αλλά και να ικανοποιήσουν τους πιστωτές, τους οφειλέτες και τέλος τις δικαστικές αρχές.

Προτάσεις – διορθώσεις

✓ Επιμόρφωση εμπλεκόμενων μερών.

Προτείνεται να δημιουργηθεί περιβάλλον που θα εγγυάται και θα ενισχύει την εκπαίδευση και τα προσόντα των εμπλεκόμενων. Προς το σκοπό αυτό, τα πανεπιστήμια οφείλουν να παρέχουν μαθήματα πτωχευτικού δικαίου και δικαίου αναδιοργάνωσης με την συνδρομή καθηγητών νομικής και οικονομικών σπουδών. Επίσης τα δικαστήρια οφείλουν να επιτρέπουν στους δικαστές να επιμορφώνονται συνεχώς παρέχοντάς τους προγράμματα, και αυτοί που ασχολούνται με την πτώχευση, οφείλουν να διαθέτουν την κατάλληλη εκπαίδευση και τα προσόντα, καθώς και την ερευνητική δραστηριότητα. Επίσης παράλληλα να επιζητείται, η τακτική εκπαιδευτική πρόοδό τους και η ανταλλαγή εμπειριών και με τους δικαστές και με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη. Σημαντικό συστατικό στοιχείο άλλωστε για την ανάπτυξη της «rescue culture» είναι η επιμόρφωση του συνόλου των εμπλεκόμενων (διοικητών επιχειρήσεων, δικηγόρων, δικαστών) για την λειτουργία και τις απεριόριστες δυνατότητες του θεσμού της εξυγίανσης (Αλ. Ρόκας Προπτωχευτική Διαδικασία εξυγίανσης των επιχειρήσεων 2014, εκδόσεις Σάκκουλα σελ 281) Επίσης χρειάζεται να θεσπιστούν κανόνες εποπτείας στον επαγγελματικό οργανισμό επαγγελματιών που ασχολούνται με την πτώχευση, ώστε να διασφαλίζονται υψηλές προδιαγραφές επάρκειας και ακεραιότητας.

Επίσης προτείνεται, ο χειρισμός των εξυγιαντικών διαδικασιών, να γίνεται από ειδικά Δικαστήρια και τις υποθέσεις αυτές να αναλαμβάνουν δικαστές, με εμπειρία και συνδυαστικές γνώσεις τόσο στο φορολογικό, όσο και στην λογιστική και στο εργατικό δίκαιο Η δημιουργία ενός ειδικού σώματος με επαγγελματίες σε πτωχευτικά ζητήματα θα συνεισέφερε

αποτελεσματικά στην διεξαγωγή της διαδικασίας και στην ελάφρυνση των δικαστηρίων από το υφιστάμενο βάρος των υποθέσεων. Εξάλλου χρήσιμο θα ήταν να ενισχυθεί η δικαστηριακή υποδομή, ιδίως του προσωπικού και της ψηφιοποίησης των αρχείων. Στην παρούσα οικονομική συγκυρία δεν είναι εύκολη η εισαγωγή των ανωτέρω μέτρων, διότι ο μικρός αριθμός πτωχευτικών υποθέσεων δεν επαρκεί για την ενίσχυση του συστήματος και της ειδίκευσης των εμπλεκομένων με δημόσιους πόρους. Η δημιουργία όμως ενός αποτελεσματικού πτωχευτικού συστήματος που θα λειτουργήσει ως εργαλείο για την ανάκαμψη των επιχειρήσεων, θα άνοιγε μία νέα αγορά. Προς την θετική κατεύθυνση θα ήταν και η δημοσιοποίηση των πτωχευτικών υποθέσεων με την εισαγωγή ενός ανοικτού ηλεκτρονικού μητρώου. (Το Πτωχευτικό Δίκαιο ως ένας από τους βασικούς Πυλώνες της οικονομίας της αγοράς. Κριτική Επισκόπηση του Ελληνικού Πτωχευτικού Δικαίου ΔΕΕ 11/2015, σελ 1082).

✓ **Αλλαγή αντίληψης για την επιχειρηματική αποτυχία.**

Πρέπει να υπάρξει μεταβολή αντίληψης στην Ελλάδα για την επιχειρηματική αποτυχία, επειδή το στίγμα της πτώχευσης είναι αρκετά διάχυτο. Χρειάζεται και η Ελλάδα και οι άλλες Ευρωπαϊκές χώρες να καλλιεργήσουν μια κουλτούρα διάσωσης, με έμφαση στην αναδιοργάνωση.

✓ **Η δεύτερη ευκαιρία- βιωσιμότητα της επιχείρησης και διάσωσή της.**

Η πρόταση αυτή, έχει να κάνει με την ενίσχυση της νοοτροπίας δυνατότητας «δεύτερης ευκαιρίας» σε επιχειρήσεις, όταν διαπιστώνεται ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις και υπάρχει ξεκάθαρη αντίληψη από τους πιστωτές και το δικαστήριο ότι η επιχείρηση που αιτείται την εξυγίανση, είναι βιώσιμη και μπορεί να διασωθεί. Αντανακλά στον σκοπό της διαδικασίας εξυγίανσης όπου είναι να δοθεί στις ουσιαστικά πτωχευμένες επιχειρήσεις μία δεύτερη ευκαιρία και η δυνατότητα ανάκαμψης και συνέχισης της παραγωγικής τους δραστηριότητας, αποφεύγοντας την ουσιαστική πτώχευση και τις επώδυνες συνέπειές της. (Αλ Ρόκα σελ. 44-45).

Να σημειωθεί ότι επιχειρήσεις που το αξίζουν, και προσπαθούν να διατηρήσουν τα κεκτημένα τους αλλά και να ικανοποιήσουν τους πιστωτές δεν είναι πολλές στην Ελλάδα και τείνουν να γίνουν ακόμη λιγότερες. (Μ. Αγγελάκης, Οι αλλαγές που επήλθαν στον Πτωχευτικό Κώδικα με τον Ν. 3588/2007 σελ. 856).

Κοινωνικά είναι σημαντική η παροχή δεύτερης ευκαιρίας, επειδή όπως ειπώθηκε, διασώζονται θέσεις εργασίας, τόσο στην ίδια την επιχείρηση, όσο και σε άλλες επιχειρήσεις (προμηθευτές, εμπορικούς αντιπροσώπους κλπ) που συναλλάσσονται με αυτήν.

Οικονομικά είναι σημαντική η παροχή δεύτερης ευκαιρίας, επειδή δεν χάνεται η άυλη αξία της επιχείρησης και επειδή δεν διακόπτεται η παραγωγική της δραστηριότητα. Επιπλέον η διάσωση επιχειρήσεων μπορεί να βοηθήσει στην προσέλκυση επενδύσεων, αφού μπορεί να είναι ελκυστικότερο για τον επενδυτή να ξεκινήσει την επένδυσή του με βάση μια υφιστάμενη επιχείρηση που χρειάζεται ρευστότητα για να διασωθεί και να αναπτυχθεί, παρά να ξεκινήσει από το μηδέν. Η ανάγκη της διάσωσης της επιχείρησης δεν έρχεται σε σύγκρουση, αλλά αντίθετα συμπλέει με τα συμφέροντα των πιστωτών, αφού κατά κανόνα οι πιστωτές θα ικανοποιηθούν περισσότερο από μια λειτουργούσα επιχείρηση, από ότι θα ικανοποιούνταν από την αναγκαστική πώληση των περιουσιακών της στοιχείων. Στις λίγες περιπτώσεις, που η εκποίηση των περιουσιακών στοιχείων είναι ευνοϊκότερη για τους πιστωτές από την διάσωση της επιχείρησης, θα πρόκειται για επιχειρήσεις μεσοπρόθεσμα μη βιώσιμες, η απόπειρα διάσωσης των οποίων δεν είναι κοινωνικά και οικονομικά επωφέλης αφού είναι καταδικασμένη σε αποτυχία.

Πρέπει όλοι να αντιληφθούν ότι το λουκέτο της επιχείρησης δε συμφέρει κανέναν από αυτούς που εμπλέκονται. Ούτε τους πιστωτές, ούτε τους προμηθευτές αλλά ούτε και την επιχείρηση που βιώνει όλες τις συνέπειες ενός πτωχευμένου ομίλου. Άρα η μόνη λύση είναι η κοινή, σοβαρή προσπάθεια με ειλικρίνεια και χωρίς δόλο, συνέχιση αλλά και διατήρηση, αναδιάρθρωση της επιχείρησης με μοναδικό σκοπό τη βιωσιμότητα της και τις θετικές συνέπειες αυτής. (Γαλανοπούλου- Μητρόπουλου Α. «Υπερχρεωμένα Νοικοκυριά», εκδ. 2011)

Εξάλλου σύμφωνα με την ευρωπαϊκή ΠρΟδ 2016 υπάρχει υποχρέωση των κρατών μελών να «διασφαλίζουν» ότι σε περίπτωση που υπάρχει πιθανότητα αφερεγγυότητας, οι οφειλότες που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσχέρειες έχουν πρόσβαση σε αποτελεσματικό πλαίσιο προληπτικής αναδιάρθρωσης προκειμένου «να αποφύγουν την αφερεγγυότητα».

✓ **Συλλογική προσπάθεια από όλους**

Λόγω της κρίσιμης καμπής που βρίσκεται η χώρα μας, με τον οικονομικό και ηθικό μαρασμό προ των πυλών, υπάρχει επιτακτική ανάγκη όλοι οι εμπλεκόμενοι, να καταβάλουν κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να διατηρούν τις επιχειρήσεις «ζωντανές», με απώτερο σκοπό να ικανοποιηθεί ο καθένας που εξαρτάται από την βιωσιμότητα της επιχείρησης. Η παροχή της δεύτερης ευκαιρίας υπήρχε και παλαιότερα, αλλά στην πράξη δεν τηρείτο σε μεγάλο βαθμό από την πλευρά των επιχειρήσεων. Η πρόταση που γίνεται σχετίζεται με την υπάρχουσα κοινωνικό οικονομική πραγματικότητα, τις διεθνείς τάσεις και την δικαστηριακή πρακτική ώστε η δεύτερη ευκαιρία να επανέλθει δυναμικά στο χώρο του πτωχευτικού δικαίου και προς ικανοποίηση

όλων να ισχύσει και να μουν αυστηρότερες προϋποθέσεις ώστε η οποιαδήποτε λύση να επικρίνεται από τη μεριά των οφειλετών. (Δ. Αυγητίδης, Ευγίαυση Επιχειρήσεων Μέσω Προπρωχευτικών Συμφωνιών, Σάκκουλας 1 η έκδοση)

✓ **Αναδιοργάνωση της επιχείρησης**

Σημαντικό είναι, οι επιχειρήσεις να παρουσιάσουν ένα εφικτό σχέδιο αναδιοργάνωσης τους, με την προσπάθεια όλων των εμπλεκόμενων μερών και με νομοθετική στήριξη να προτάσσεται η υλοποίησή του. Η συνέχιση της λειτουργίας της επιχείρησης εξασφαλίζει ότι δεν θα υπάρχει οικονομική απώλεια.

✓ **Ευελιξία των μερών με γνώμονα το κέρδος για την κάθε πλευρά**

Πρέπει να υπάρχει μεγαλύτερη ευελιξία ως προς την επίτευξη της συμφωνίας, ώστε να υπάρχει κέρδος και για την πλευρά του πιστωτή και για την πλευρά του οφειλέτη και να γίνεται προσιτή για όλες τις εμπλεκόμενες πλευρές, ώστε να ενισχυθεί η δυναμική της διαδικασίας εξυγίασης.

Είναι σημαντικό να υπάρχει μια πρόβλεψη ώστε ο επιχειρηματίας να μην εξοντώνεται σε όλα τα επίπεδα. Να διαφυλάσσεται το όνομα του και να μην τίθεται σε κοινωνικό, οικονομικό και ηθικό αποκλεισμό λόγω των χρεών του (Γ. Μιχαλόπουλος «Η Αποδραματοποίηση της Πτώχευσης κατά το ισχύον Δίκαιο του Πρωχευτικού Κώδικα ΕΕμπΔ. 2009 σελ, 739 επ. Σάκκουλας).

✓ **Η αξιοποίηση των ακινήτων με διαφύλαξη της αντικειμενικής τους αξίας**

Η επόμενη πρόταση έχει να κάνει με την αξιοποίηση των ακινήτων του οφειλέτη όταν εισέρχεται στην διαδικασία εξυγίασης. Είναι γεγονός, ότι η εκποίηση της περιουσίας του οφειλέτη, πολλές φορές δεν γίνεται με αντικειμενικά κριτήρια, αλλά επιταχύνεται η διαδικασία της ρευστοποίησης της περιουσίας του οφειλέτη, ώστε να ικανοποιηθούν οι πιστωτές μηδενίζοντας τον ηθικά, ψυχολογικά, οικονομικά και ηθικά. Πρέπει να αξιοποιούνται καλύτερα τα περιουσιακά στοιχεία των εταιριών και των φυσικών προσώπων σε μία δίκαιη τιμή τόσο στο πλαίσιο της εξυγίασης, όσο και της εκκαθάρισης.

Ίσως θα πρέπει να διαφυλαχθεί η αξία των ακινήτων του οφειλέτη στο ύψος της αντικειμενικής τους αξίας, αν γίνει εκποίησή τους, ώστε να αποφευχθεί η βίαιη και εσπευσμένη ρευστοποίησή τους, με τις επιχειρήσεις αβοήθητες και χωρίς καμία απολύτως προστασία με την πίεση των δανειστών. (Γ.Αρχανιωτάκης, «Μεταβίβαση περιουσίας της επιχείρησης ένταξη της

479 ΑΚ στο σύστημα προστασίας των δανειστών από την αφερεγγυότητα του οφειλέτη» σελ 125, εκδόσεις Σάκκουλας 1997)

✓ **Κουλτούρα συνεννόησης**

Επιπλέον γενικότερα όσον αφορά τη συμφωνία, είναι σημαντικό να αλλάξει η στάση όλων των εμπλεκόμενων πλευρών. Η στάση των πιστωτών πρέπει να σταματήσει να αγγίζει τα όρια της αδιαλλαξίας, και πρέπει να «καλλιεργηθεί» κουλτούρα συνεννόησης όλων των εμπλεκόμενων πλευρών και να υιοθετηθεί πιο συμπονετική στάση έναντι του οφειλέτη και της επιχείρησης του για να τίθεται οι συμφωνίες με άλλο πλαίσιο. Αν αυτό δεν αλλάξει και δεν το εμπεδώσουν οφειλέτες και πιστωτές, τότε η υπαγωγή στην διαδικασία δεν θα μπορέσει να αποφέρει τις ωφέλειες της εξυγίανσης. (Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, Η απόφαση κήρυξης της πτώχευσης-Σχέδιο αναδιοργάνωσης εις «Δικονομικά Ζητήματα του πτωχευτικού δικαίου», 2012, σελ. 284-286).

Λίστα βιβλιογραφικών αναφορών 7^ο Κεφαλαίου

1. Αγγελάκης Μ., «Οι αλλαγές που επήλθαν στον Πτωχευτικό Κώδικα με τον Ν. 3588/2007», 2010, σελ. 856
2. Παπαγιάννης Ι., «Η διαδικασία συνδιαλλαγής στο σύγχρονο πτωχευτικό δίκαιο ιδίως υπό το πρίσμα των επίκαιρων νομολογιακών εξελίξεων», 2010, Σάκκουλας σελ. 12
3. Σωτηρόπουλος Γ. «Ο νέος πτωχευτικός κώδικας: Από την «πτώχευση» στην «εξυγίανση» του ελληνικού πτωχευτικού δικαίου», Σάκκουλας, 2008, σελ. 289
4. Γαλανοπούλου – Μητροπούλου Α. (2011) «Υπερχρεωμένα Νοικοκυριά», εκδ. Σάκκουλας
5. Αυγητίδης Δ., ΕΞΥΓΙΑΝΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ Μέσω προπτωχευτικών συμφωνιών, Σάκουλας, 1 η έκδοση, 2011
6. Μάζης Π., Η διαδικασία συνδιαλλαγής του νέου Πτωχευτικού Κώδικα, ΔΕΕ, 2/2008, σελ. 172
7. Μιχαλόπουλος Γ. «Η Αποδραματοποίηση της Πτώχευσης Κατά το Ισχύον Δίκαιο του Πτωχευτικού Κώδικα», ΕΕμπΔ 2009,(729 επ.). Σάκκουλας

8. Ρήγας Κ. «Τα Προληπτικά Μέτρα στο Νέο Πτωχευτικό», ΕφΑΔ 3/2010. Σάκκουλας
9. Σπυριδάκης Ι. «Ρύθμιση οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων», εκδ. 2011. Σάκκουλας
10. Αρχανιωτάκης, Γ. «Μεταβίβαση περιουσίας και επιχείρησης, ένταξη της 479 ΑΚ στο σύστημα προστασίας των δανειστών από την αφερεγγυότητα του οφειλέτη», εκδόσεις Σάκκουλας 1997, 125
11. Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, «Η απόφαση κήρυξης της πτώχευσης- Σχέδιο αναδιοργάνωσης εις «Δικονομικά Ζητήματα του πτωχευτικού δικαίου», 2012, 233 επ., σελ. 284-286.
12. Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας (-Νικολόπουλος), ΚΠολΔ, ΙΙ (2000)– Σάκκουλας
13. Χατζηνικολάου-Αγγελίδου Ρ. «Η Θέση του Δανειστή εντός και εκτός πτώχευσης», ΔΕΕ 3/2011, 261 επ.) Σάκκουλας
14. Paulus, C., Ποταμίτης, Σ., Ρόκας, Α., Tirado I., (2015). «Το Πτωχευτικό Δίκαιο ως ένας από τους βασικούς Πυλώνες της οικονομίας της αγοράς». Κριτική Επισκόπηση του Ελληνικού Πτωχευτικού Δικαίου ΔΕΕ 11/2015, σελ 1082
15. Ψυχομάνης, Σπ. «Πτωχευτικό Δίκαιο», Δ΄ Έκδοση, Σάκκουλας, 2011
16. Περάκης, Ευάγ. Πτωχευτικό Δίκαιο 3^η έκδοση 2017 σελ 58 Νομική Βιβλιοθήκη
17. Ρόκας, Αλ «Προπτωχευτική Διαδικασία εξυγίανσης των επιχειρήσεων» 2014, εκδόσεις Σάκκουλα σελ 281

Διαδικτυακές Πηγές

1. Άρθρο από την εφημερίδα καθημερινή με ημερομηνία ανάκτησης 20.08.2017, στην οικονομική στήλη φοροδοξίες
<http://www.kathimerini.gr/923183/article/oikonomia/epixeirhseis/forodo3ies-gnwrizete-oti>

2. από την final press. gr με ημερομηνία ανάκτησης 31.5.2015
<http://www.fpress.gr/epixeiriseis/story/32823/oyres-gia-to-arthro-99-ti-kerdizoyn-kai-ti-xanoyn-oi-epixeiriseis-vovos-kai-on-oi-teleytaioi>
3. από εφημερίδα πρώτο θέμα με ημερομηνία ανάκτησης 30.01.2013,
<http://www.protothema.gr/economy/article/253907/aytes-einai-oi-640-etaireies-poy-ptoxeysan/>
4. πηγή από εφημερίδα dealnews on line <http://www.dealnews.gr/epixeiriseis/item>
5. Πηγή από το δικηγορικό γραφείο Καραγιάννης <https://www.karagiannislawfirm.gr>)
6. από την εφημερίδα capital 2.2.2016 <http://www.capital.gr/epikairota/3100588/stoixeia-apo-ta-protodikeia-gia-tis-aitiseis-upagogis-etaireion-sto-arthro-99>)
7. άρθρο από την huffopost greece ημερομηνία ανάκτησης 28.06.2016 https://www.huffingtonpost.gr/2016/06/28/oikonomia-arthro-99-marinopoulos_n_10712190.html)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η διαδικασία εξυγίανσης, όπως παρουσιάστηκε παραπάνω, περιλαμβάνει ορισμένα ειδικά βήματα και διαδικασίες. Κάθε ενέργεια αποσκοπεί στη συμφωνία μεταξύ οφειλέτη και πιστωτή και στη διευθέτηση των συγκρούσεων και χρηματικών συμφερόντων, με το μικρότερο δυνατό κόστος. Με την εξυγίανση διατηρείται η αξία της επιχείρησης ως “going concern”, ως μονάδας δηλ που συνεχίζει την λειτουργία της, σε αντιδιαστολή με το (καταστρεπτικό) σενάριο ρευστοποίησης των επιμέρους περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης που οδηγεί στην εκκαθάριση. (Στάθη Ποταμίτη, Αλ. Ρόκα Η κεφαλαιοποίηση χρέους ως μέτρο για την εξυγίανση επιχειρήσεων και οι μέθοδοι παράκαμψης της βούλησης των μετόχων ΕπισκεΔ Γ/2017 σελ 377)

Η επιτυχία αυτής της διαδικασίας διάσωσης θα είναι η βιωσιμότητα και η λειτουργία της επιχείρησης, με ρυθμίσεις που επιδιώκουν την απλούστευση και την ταχύτητα των κανόνων του Πτωχευτικού Δικαίου, καθώς η ταχύτητα για την αποκατάσταση της παραγωγικότητας αποτελεί μέγιστο στόχο.

Η πρόσφατη (2016) Οδηγία που είχε εκδώσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή περί προληπτικής αναδιάρθρωσης, μετά από την σχετική Σύσταση του 2014, αποτελεί την πρώτη προσπάθεια να εναρμονισθούν τα ουσιαστικά πτωχευτικά δίκαια της Ένωσης με στόχο, όπως συνάγεται και από το κείμενο που συνοδεύει την πρόταση (explanatory memorandum) να ενισχυθεί το επιχειρηματικό περιβάλλον, αφού το πτωχευτικό δίκαιο, έχει και μακροοικονομική λειτουργία, καθώς απομακρύνει τις αποτυχημένες επιχειρήσεις από την αγορά και συμβάλλει στην επαναφορά περιουσιακών στοιχείων σε παραγωγικές χρήσεις. Επίσης στοχεύει στην διασφάλιση ότι οι εξυγιαντικές ενέργειες ξεκινούν πριν η επιχείρηση καταστεί αφερέγγυα. Με τον τρόπο αυτό είναι πιο πιθανή η επιτυχία της εξυγίανσης και ταυτόχρονα αποτρέπεται και η διόγκωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, εις βάρος του τραπεζικού συστήματος.

Εκτός από τις διαδικαστικές και οργανωτικές όψεις της μεταρρύθμισης του ν. 4446/2016, που αποσκοπούν σε μια πιο αποτελεσματική και πτωχευτική διαδικασία καταδεικνύεται και η αλλαγή κατεύθυνσης του πτωχευτικού δικαίου, από τα συμφέροντα των πιστωτών, στην ανάδειξη ως θεμελιώδους στόχου του, της παροχής δεύτερης ευκαιρίας, στην επιχείρηση που πτώχευσε ή που κινδυνεύει να πτωχεύσει. (συμπεράσματα από την εισήγηση του καθηγητή κ.

Αυγητίδη στο 27^ο Συνέδριο Εμπορικού Δικαίου «Οι πρόσφατες εξελίξεις του Πτωχευτικού Δικαίου, Καρπενήσι, 20-22 Οκτωβρίου 2017).

Από την κωδικοποίηση του Πτωχευτικού Κώδικα το 2007 έως σήμερα, το καθεστώς προ-χρεοκοπίας αποτέλεσε αντικείμενο συζήτησης και αρνητικής δημοσιότητας ιδιαίτερα όσον αφορά τη δυνατότητα κατάχρησης. Η αποτελεσματικότητα και η συμβολή στον επιχειρηματικό τομέα και στην οικονομία εν γένει, ιδίως στο πλαίσιο των σημερινών δυσμενών οικονομικών συνθηκών, μπορεί να μετρηθεί μόνο σε λογικό βαθμό χρονικού διαστήματος, όταν σταδιακά εφαρμόζεται η νομολογία σχετικά με τις σχετικές διατάξεις θα ωριμάσει.

Επομένως όπως εύστοχα παρατηρεί ο καθηγητής κ. Ευάγγελος Περάκης (συμπεράσματα του 27^ο Συνεδρίου Εμπορικού Δικαίου «Οι πρόσφατες εξελίξεις του Πτωχευτικού Δικαίου, Καρπενήσι, 20-22 Οκτωβρίου 2017), υπάρχει ανάγκη μιας νομοθετικής ηρεμίας στο άμεσο μέλλον, που να επιτρέψει την εξοικείωση με τις νέες διατάξεις και την ψύχραιμη σκέψη. Το «τσουνάμι» των μεταρρυθμίσεων έχει δημιουργήσει ένα αίσθημα κόπωσης, που προέρχεται από την ανάγκη ενημέρωσης και κατανόησης σε ασφυκτικά χρονικά πλαίσια, ενώ συνεχώς αναγγέλλονται και περαιτέρω τροποποιήσεις και συμπληρώσεις της νομοθεσίας. Κατά κάποιο τρόπο το πτωχευτικό δίκαιο έχει αποκτήσει το χαρακτηριστικό του φορολογικού δικαίου, δηλαδή την αέναη αναμόρφωση, που μεταβάλλει συνεχώς τους όρους της επιχειρηματικότητας και του ανταγωνισμού.

Τέλος άλλο σημαντικό σημείο που πρέπει να τονισθεί, όπως αναφέρεται και από τον καθηγητή κ. Ευάγγελο Περάκη (συμπεράσματα του 27^ο Συνεδρίου Εμπορικού Δικαίου «Οι πρόσφατες εξελίξεις του Πτωχευτικού Δικαίου», Καρπενήσι, 20-22 Οκτωβρίου 2017) είναι ότι «παρατηρείται φαινόμενο παραπτώσεων διαδικασιών που ανταγωνίζονται την πτωχευτική διαδικασία, χωρίς να έχει υπάρξει κάποιο consensus περί το δέον γενέσθαι». Αυτό που μπορεί να λεχθεί, όπως τονίζει ο καθηγητής κ. Περάκης είναι «ότι οι παραπτώσεις διαδικασίες έχουν πλέον σήμερα το πάνω χέρι, ενώ η πτώχευση έχει υποβαθμισθεί σε μια διαδικασία οιονεί επικουρική που κηρύσσεται, όταν δεν υπάρχουν άλλες πιο εύκολες, ή πιο γρήγορες λύσεις». Συνεχίζει ότι «ο μικρός αριθμός των πτωχέσεων, που γίνεται όλο και μικρότερος, μας επιτρέπει την σκέψη ότι το πτωχευτικό δίκαιο και της μόδας είναι, και μεγάλη πελατεία έχει, αλλά η πτωχευτική διαδικασία κινδυνεύει πλέον να ατροφήσει. Βέβαια δεν ήρθε ακόμα η ώρα για το ρέκβιεμ της πτώχευσης, γεγονός είναι όμως ότι το ελληνικό πτωχευτικό δίκαιο πρέπει να το βλέπουμε συνολικά και όχι μόνο ως προς την πτωχευτική του πτυχή»

Σε κάθε περίπτωση με την αποκατάσταση της ομαλότητας στην εθνική μας οικονομία θα μπορέσει κανείς να αξιολογήσει πληρέστερα την εφαρμογή του θεσμού της εξυγίανσης, καθώς είναι δεδομένο ότι ο θεσμός αυτός δεν αναπτύσσει την πλήρη δυναμική του σε συνθήκες βαριάς ύφεσης της οικονομίας, όσο άρτιο και αν είναι το σχετικό θεσμικό πλαίσιο. (Αλ. Ρόκας Προπρωχευτική Διαδικασία εξυγίανσης των επιχειρήσεων 2014, Εκδόσεις Σάκκουλα σελ 286)

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

1. Άρθρο από την εφημερίδα καθημερινή με ημερομηνία ανάκτησης 20.08.2017, στην οικονομική στήλη φοροδοξίες
<http://www.kathimerini.gr/923183/article/oikonomia/epixeirhseis/forodo3ies-gnwrizete-oti>)
2. Από την final press. gr με ημερομηνία ανάκτησης 31.5.2015
<http://www.fpress.gr/epixeiriseis/story/32823/oyres-gia-to-arthro-99-ti-kerdizoyn-kai-ti-xanoyn-oi-epixeiriseis-vovos-kai-on-oi-teleytaioi>
3. Από εφημερίδα πρώτο θέμα με ημερομηνία ανάκτησης 30.01.2013,
<http://www.protothema.gr/economy/article/253907/aytes-einai-oi-640-etaireies-poy-ptoxey-san/>
4. Πηγή από εφημερίδα dealnews on line <http://www.dealnews.gr/epixeiriseis/item>
5. Πηγή από το δικηγορικό γραφείο Καραγιάννης <https://www.karagiannislawfirm.gr>)
6. Από την εφημερίδα capital 2.2.2016 <http://www.capital.gr/epikairota/3100588/stoixeia-apo-ta-protodikeia-gia-tis-aitiseis-upagogis-etaireion-sto-arthro-99>)
7. Άρθρο από την huffpost greece ημερομηνία ανάκτησης 28.06.2016,
https://www.huffingtonpost.gr/2016/06/28/oikonomia-arthro-99-marinopoulos_n_10712190.html)
8. <http://www.statisticw.gr/el/statistic/-/publications/SJ002>
9. <http://www.iefimerida.gr>

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αγγελάκης, Μ. (2010). *Οι αλλαγές που επήλθαν στον Πτωχευτικό Κώδικα με τον Ν. 3588/2007, (ΦΕΚ Α' 153/10-7-2007)*. Περιοδικό e-forelogia (1.6.2010).
2. Αιτιολογική έκθεση στο σχέδιο του νόμου «Πτωχευτικός Κώδικας, Διοικητική Δικαιοσύνη, Τέλη - Παράβολα, Οικειοθελής αποκάλυψη αδήλωτων εισοδημάτων, Ηλεκτρονικές Συναλλαγές, Τροποποιήσεις του ν. 4270/2014 και λοιπές διατάξεις».
3. Αποφάσεις ΠΠρΑθηνών 539/2012, ΠΠρΑθηνών 1289/2012, ΠΠρΑθηνών 396/2013.
4. Αρχανιωτάκης, Γ. (1997). *Μεταβίβαση περιουσίας και επιχείρησης, ένταξη της 479 ΑΚ στο σύστημα προστασίας των δανειστών από την αφερεγγυότητα του οφειλέτη*. Εκδόσεις Σάκκουλα.
5. Αυγητίδης, Δ. (2007). «*Ο Πτωχευτικός Κώδικας του 2007. Η αλλαγή κατεύθυνσης του ελληνικού δικαίου αφερεγγυότητα*». ΕΕμπΔ 2007 /542, 549-550.
6. Αυγητίδης, Δ. (2011). *ΕΞΥΓΙΑΝΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ μέσω προπτωχευτικών συμφωνιών*. 1η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα.
7. Γαλανοπούλου – Μητροπούλου, Α. (2011). *Υπερχρεωμένα Νοικοκυριά*. Εκδόσεις Σάκκουλα.
8. ΔΕΕ 2009.1038 επ. Μάζη.
9. ΕφΑθ. 1985/2015 ΔΕΕ 2016, 867.
10. ΕφΘεσ. 915/1997 για τη θέση σε ειδική εκκαθάριση της «Τουριστικής Γεωργικής – Εξαγωγικής ΑΕ- Porto Karras».
11. Κατηφόρης, Ν. (2008). *Μερικές σκέψεις για τις δικονομικές ρυθμίσεις του νέου Πτωχευτικού Κώδικα*. ΧρΙΔ 2008 /14, ΔΕΕ 2008/172.

12. Κεραμέα-Μακρίδου. *Τρόπος απόδειξης της πλειοψηφίας του 60% του συνόλου των απαιτήσεων των συμβεβλημένων πιστωτών στο πλαίσιο των αποδεικτικών περιορισμών του άρθρου 44 παρ. 1α Ν. 1892/1990.*
13. Κεραμεύς, Κονδύλης, Νίκας (Νικολόπουλος), (2000). ΚΠολΔ, ΙΙ, εκδόσεις Σάκκουλα.
14. Κιουπτσίδου-Στρατουδάκη, (2012). *Η απόφαση κήρυξης της πτώχευσης – Σχέδιο αναδιοργάνωσης*, εις «Δικονομικά Ζητήματα του πτωχευτικού δικαίου», 2012, 233 επ.
15. Κοτσίρης, Λ. (2002). *Προς ένα αναμορφωμένο δίκαιο αφερεγγυότητας*. Αρμ. 2002, 509.
16. Κοτσίρης, Λ. (2008). *Πτωχευτικό Δίκαιο*. Εκδόσεις Σάκκουλα.
17. Κοτσίρης, Λ. (2010). *Η διαδικασία συνδιαλλαγής κατά τον Πτωχευτικό Κώδικα*.
18. Κοτσίρης, Λ., –Χατζηνικολάου-Αγγελίδου, Ρ. (2002). *Δίκαιο εξυγίανσης και εκκαθάρισης των προβληματικών επιχειρήσεων*. Εκδόσεις Σάκκουλα,.
19. Λιακόπουλος, Αθ. (1983). *Συλλογικές διαδικασίες ικανοποίησης των πιστωτών και εξυγίανσης των επιχειρήσεων*. ΕΕμπΔ 1983 191.
20. Λιακόπουλος, Αθ. (1994). *Δίκαιο εξυγίανσης και εκκαθάρισης των επιχειρήσεων*. Εκδόσεις Σάκκουλα.
21. Μάζης, Π. (1998). *Η ειδική εκκαθάριση των προβληματικών επιχειρήσεων 1998, για την αποτυχία του συστήματος του ν. 1386/1983*.
22. Μάζης, Π. (2008). *Η διαδικασία συνδιαλλαγής του νέου Πτωχευτικού Κώδικα*. ΔΕΕ, 2/2008.
23. Μιχαλόπουλος, Γ. (2009). *Η Αποδραματοποίηση της Πτώχευσης Κατά το Ισχύον Δίκαιο του Πτωχευτικού Κώδικα*. ΕΕμπΔ 2009, Εκδ. Σάκκουλα.
24. Μιχαλόπουλος, Γ. (2016). *Τρεις εκδοχές ανάπλασης των διαδικασιών αφερεγγυότητας και τέσσερις προτάσεις αναθεώρησης ρυθμίσεων του Πτωχευτικού Κώδικα*. ΔΕΕ 10/2016.
25. Μιχαλόπουλος, Γ. (2017). *Πτωχευτική Νομοθεσία*. 3^η έκδ., Νομική Βιβλιοθήκη.

26. Ντζούφας, Κ. *Εισηγήσεις από το Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης E-learning Τμήματος Χρημ/κής και Τραπεζικής Διοικητικής Πανεπιστημίου Πειραιώς Προπτωχευτικές και Πτωχευτικές διαδικασίες εξυγίανσης επιχειρήσεων ενότητα. 5 και 6.*
27. Paulus, C., Ποταμίτης, Σ., Ρόκας, Α., Tirado I., (2015). *Το Πτωχευτικό Δίκαιο ως ένας από τους βασικούς Πυλώνες της οικονομίας της αγοράς. Κριτική Επισκόπηση του Ελληνικού Πτωχευτικού Δικαίου.* ΔΕΕ 11/2015, Νομική Βιβλιοθήκη.
28. Παπαγιάννης, Ι. (2010). *Η διαδικασία συνδιαλλαγής στο σύγχρονο πτωχευτικό δίκαιο ιδίως υπό το πρίσμα των επίκαιρων νομολογιακών εξελίξεων.* Χρονικά Ιδιωτικού Δικαίου (ΧρΙΔ) 1/ 2010.
29. Παπαδόπουλος, Δ. (2013). *Ο καθοριστικός ρόλος του Επιχειρηματικού Σχεδίου στην επιτυχή έκβαση της εταιρικής και χρηματοοικονομικής αναδιάρθρωσης (διαδικασία εξυγίανσης) στο πλαίσιο της ελληνικής πραγματικότητας.* Περιοδικό ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ, τεύχος 98/2013.
30. «Παρατράγουδα του Ελληνικού πτωχευτικού δικαίου», Ιστοσελίδα Συνδέσμου Ελλήνων Εμπορικόλογων [http://www, syneemp.gr/ pgtp=18 aid=1233305498](http://www.syneemp.gr/pgtp=18%20aid=1233305498).
31. Περάκης, Ευαγ. (2017). *Πτωχευτικό Δίκαιο.* Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
32. Περράκης, Ευαγ. (2013). *Πτωχευτικό Δίκαιο*, Γ' έκδ., Νομική Βιβλιοθήκη.
33. Ποταμίτη, Σ., Ρόκα, Α. (2017). *Η κεφαλαιοποίηση του χρέους.* Μελέτες ΕπισκεΕΔ Γ, 2017.
34. Ρήγας, Κ. (2010). *Τα Προληπτικά Μέτρα στο Νέο Πτωχευτικό.* ΕφΑΔ 3/2010, αναμνηστικός τόμος Θανάση Λιακόπουλου, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα.
35. Ρόκα, Ν. (1997). *Στοιχεία Πτωχευτικού Δικαίου.* Εκδόσεις Σάκκουλα.
36. Ρόκας, Αλ. (2014). *Προπτωχευτική Διαδικασία εξυγίανσης των επιχειρήσεων.* Εκδόσεις Σάκκουλα.
37. Ρόκας, Αλ. *Ζητήματα Δικαίου Εξυγίανσης επιχειρήσεων και της Πτωχευτικής Διαδικασίας, ύστερα από τον Ν.4446/16, 11/3/2017,* Νομική Βιβλιοθήκη.
38. Ρόκας, Κ. (1955). *Ο πτωχευτικός συμβιβασμός.*

39. Ρόκας, Ν. Αλέξανδρος (2017). *Έννοια μη θιγόμενων πιστωτών*. (γνωμ.) ΔΕΕ 11/2017 Δίκαιο Επιχειρήσεων και Εταιριών.
40. Σκαλίδη, Ε., Χάρις (2017). *Η αναμόρφωση της προπτωχευτικής διαδικασίας εξυγίανσης με τον Ν. 4446/2016*. ΔΕΕ 6/201, τεύχος 6, Δίκαιο Επιχειρήσεων και Εταιριών.
41. Σουφλερός, Η. (2010). *Προβληματικές επιχειρήσεις*. ΝοΒ 2010.
42. Σπυριδάκης, Ι. (2011). *Ρύθμιση οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων*. Εκδόσεις Σάκκουλα.
43. «Σύμβαση εξυγίανσης επιχείρησης κατά το άρθρο 44 Ν. 1892/1990. Υπολογιζόμενες απαιτήσεις και επιρροή μεταγενέστερης δικαστικής αναγνώρισης άλλων χρεών», ΔΕΕ 1995.
44. Συμπεράσματα από την εισήγηση του καθηγητή κου Αυγητίδη και κου Περάκη στο 27^ο Συνέδριο Εμπορικού Δικαίου «Οι πρόσφατες εξελίξεις του Πτωχευτικού Δικαίου, Καρπενήσι, 20-22 Οκτωβρίου 2017.
45. Σύσταση Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων – Αντικατάσταση του έκτου Κεφαλαίου του Ν. 3588/2007 (πτωχευτικός κώδικας).
46. Σωτηρόπουλος, Γ. (2008). *Ο νέος πτωχευτικός κώδικας: Από την «πτώχευση» στην «εξυγίανση» του ελληνικού πτωχευτικού δικαίου*. ΧρΙΔ 2008.
47. ΦΕΚ Α΄ 204/15.9.2011. Προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης και άλλες διατάξεις.
48. ΦΕΚ Α΄ 240/22.12.2016. Πτωχευτικός Κώδικας, Διοικητική Δικονομία, Τέλη-Παράβολα Οικειοθελής αποκάλυψη Φορολογητέας ύλης παρελθόντων ετών, Ηλεκτρονικές Συναλλαγές, Τροποποιήσεις του Ν. 4720/2014 και άλλες διατάξεις.
49. ΦΕΚ Α΄ 85/11.4.2012. «Βελτίωση επιχειρηματικού περιβάλλοντος – Νέα εταιρική μορφή – Σήματα – Μεσίτες Ακινήτων – Ρύθμιση θεμάτων ναυτιλίας – λιμένων και αλιείας και άλλες διατάξεις».
50. ΦΕΚ Α΄ 94/14.8.2015. «Συνταξιοδοτικές διατάξεις - Κύρωση του Σχεδίου Σύμβασης Οικονομικής Ενίσχυσης από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας και ρυθμίσεις για την υλοποίηση της Συμφωνίας Χρηματοδότησης».

51. Χατζηνικολάου-Αγγελίδου, Ρ. (2011). *Η θέση του δανειστή εντός και εκτός πτώχευσης*. ΔΕΕ 3/2011, εκδόσεις Σάκκουλα.
52. Χριστοπούλου, Χ. (2016). *Η διαδικασία εξυγίανσης ως διαχρονικός θεσμός του ελληνικού δικαίου*. Μελέτες Δικαίου Επιχειρήσεων και Εταιριών, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
53. Χρυσόγονος, Γ. (2006) *Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, Γ' Εκδόσεις Σάκκουλα*.
54. Ψυχομάνης, Σπ. (2007). *Πτωχευτικό Δίκαιο*. Εκδόσεις Σάκκουλα,
55. Ψυχομάνης, Σπ. (2011). *Πτωχευτικό Δίκαιο*. Δ' έκδ., Σάκκουλα.
56. Ψυχομάνης, Σπ. (2016). *Πτωχευτικό Δίκαιο*. ΣΤ' έκδ., Εκδόσεις Σάκκουλα.
57. Ψυχομάνης, Σπ. (2017). *Πτωχευτικό Δίκαιο*. Εκδόσεις Σάκκουλα.